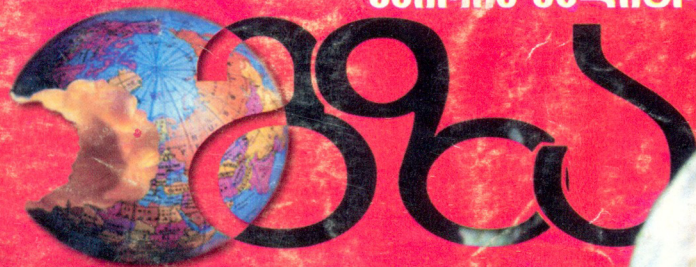

კვირის პალიტრა

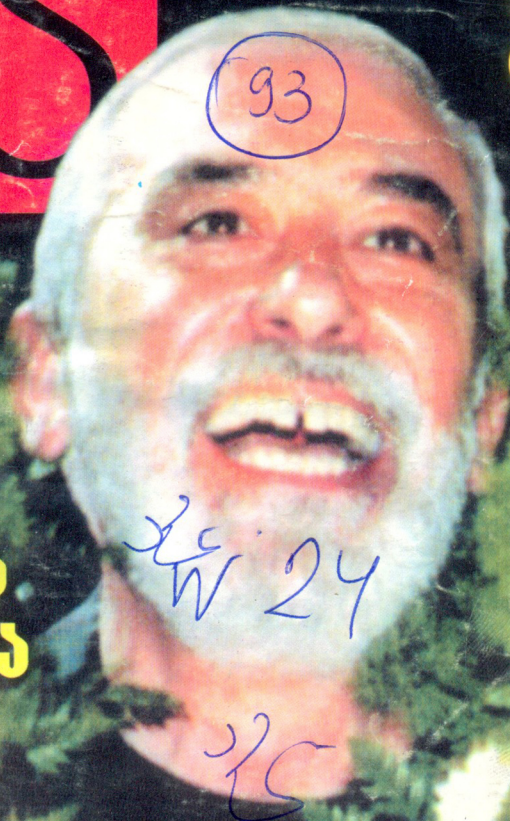

რას უგონებენ
ბუბას

N21(50) 24/V.-30/V.2001.

ფასი 60 თ.

1168
2001

თბილისის
ყველაზე პატარა
მეგობრის ოცნება

ამ მკვლელთაში ვეჭვიბანილი „ელიზის“
პრეზიდენტის შვილია...

...ნანა ბაქრაძე მიუიკოს სულ სამი თვის
გაცნობილი ჰყავდა. თუმცა, ამ პატარა
დროში მისი უმომოდ შეყვარება შეძლო...

**იტალიის ინტერპოლის უფი
რუდთღფთ რთნკონი:**

**„ხაჭავური იტალიურ პიტას აბონებს.
როგორ მზადდება? ფაბრილა, კვირფასო,
იქნებ კალამი მოგამარჯვებინა და
რეცეპტი ჩაბეჭდოს. მომიზადებ სოლფე.“**

გვ.4

მინიატურები

„კოლა, ჩვენ თავისუფლები ვართ!“ 3

სტუმრები

იტალიის ინტერპოლის უფვა ხაჩაპურის რეცეპტი გამოიძია 4

სახალგაო

ვასტანგ რჩეულიშვილი:
„მოქალაქეებს“ საღას უვაჭრიათ, ისევ იქ ივაჭრონ...“ 6

მსახიობი

ბუბა კიკაბიძე:
„ჯანო ძიას უხსნამელაში ბავბტარე მთელი ჯელოზა...“ 8

ენერგეტიკა

„ვალეზი ენერგოსისტემაში ბამუღეებით ჩნდება, ღღასა ხდება მათი წარმოქმნა...“ 11

ტაქარი

ტყუპე ბერეა ღეღა მონათლა 13

ტკივილი

არკინბას ქალიშვილა „თბილის“ სახელი არ ბამოუხვალა 16

სასარგებლო აზრები

აფორიგმების ენციკლოპედია 17

ადამიანი

„მე ღეღა ახლას მახსოვს...“ 18

ტანჯი

ერთგული მკითხველი 19

კრივილი

• „პირს ღანეპულს მივვარდი... ჩევი შვილი უკვე მთლად თეთრი ღა ბამეშეული იყო“ 20

• ვინ ღაისჯება ღათოს ღა კოხას მკვლელობისთვის? 22

ვერონა

„ჩვენს ქვეყანაში ჩრდილოვანი ეკონომიკა „წახალისებულია“ 24

კოლა

„აულინსია“ ღა მისი უფვი მალე ქართულად ამეცყველდებიან 26

პირი

თავისუფლების მარადიული მხედარი 28

უამონათ თქვენი ხოლა

ტესტი ერულიცინაზე 30

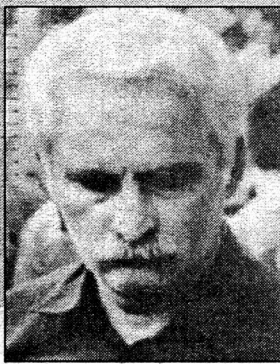
ფსიქოლოგიური თავაზი

არსებითი ნიშან-თვისებების ბანსაგღვრა 31

სამყარი

ცის შვილის მოუსყიდველი მცველები 32

თავისუფლების მარადიული მხედარი

ნოდარ წულეისკირმა თქვა: „ქაქუცა ჩოლოყაშვილის შემდეგ ეროვნული გმირი ჩვენ არ გვყოლია. გამოჩნდა ყმაწვილი, ვინც სკოლის მერხიდანვე ააფრიალა თავისუფლების ღროშა. დაბადებით, ბუნებით, მოწოდებით აღმოჩნდა გმირი.“

28

„ჯანო ძიას უხსნამელაში ბავბტარე მთელი ჯელოზა...“

ძალიან ცუდად ვიყავი. მოვიღა ნანი, ეცვა ულამაზესი კაბა, ვუთხარი: ნანი, რა ღამაში კაბა გაცვია-მეთქი! ნანი მპასუხობს: შენ რომ მოკვდები, აი, იმის - ვიღაც მკერავის სახელი მითხრა - შეკერილ ძალიან ღამაშ კაბას ჩავიცვამ ღა სულ შენ გვერდით ვიჯდებიო...

8

ამ მკვლელობაში მჭვბიტანილი, „ელიზის“ პრეზიდენტის უვილია

მიშიკოს ღაცემის შემდეგ, ელიზბარაშვილიც გაშორდა იმ ადგილს, თუმცა მას გარღაცევილის ღა გაეკენ. ელიზბარაშვილი ვოგონასკენ შემობრუნდა ღა პისგოლეგი მასაც ღაუმიზნა. ამის შემხედვარე ბიძა მისკენ გაემართა, ელიზბარაშვილმა მისი მიმართულებითაც გაისროლა.

20

„მოქალაქეებს“ საღას უვაჭრიათ, ისევ იქ ივაჭრონ...“

გავიგე, რომ თურმე ღეუქვაგის გადაბირება 8.000 ღარი ღირს. მავრამ მაშინ, როცა გოგი თოფაძეს ერთი რესტორანი უღირს 8.000 ღარი ღა ქრთამის ხათრით მღივანსაც კი არ აიყვანს, ეს თანხა, უბრალოდ, სასაცილოა.

6

წმინდანები

წმინდა მოწამენი ორნი
კმანი ღვინითი და ტარიქანი 34

სოკრატის ლაგუნა

უესეპიო - „მოგაგბიკელი ჯიქი“ 35

ფსიქოლოგია

თუ მამა ლოთია,
ღეღა კი „შიგობენი“... 38

მოლა

- ლერუს სხეული და გოტიუს უხეხი 41
- რას გვთავაზობს ამ გაფხულს უოლფორდი 43

პარსკლავი

გუშტი-პრივის მოყვარული
კუპერტორიკოელი ქალბატონი 44

ნოვალა

ვანო ჩხიკვაძე.
საყვარელი 47

ანტიფარსანაწი

ინფორმაციულ-შეგნებებითი
კოლაჟი გოჩა ღვალის
უბის წიგნაკიდან 48

ავტო

50

უსიჩაზი

მას არაფერი ჰქონია,
ნიჭის ბარდა 52

ჯანმრთელობა

- ინფარქტის წინა მღვრეობა 54
- ვისას წნევა აწუხებს 54
- სახე - ალამიანის სავიგითო ბარათი 55

ადამიანი-ლაგუნა

მგრომელთა მგაგრელი
ვილანტროვი ენდრიუ კარნები 56

მილიონაზი

60

სკანოროვი

61

პოროსკოვი

კვირის (28.05-3.06)
ასტროლოგიური პროგნოზი 62

ტანტი

შეგიძლიათ თუ არა
თავის უღობა? 63

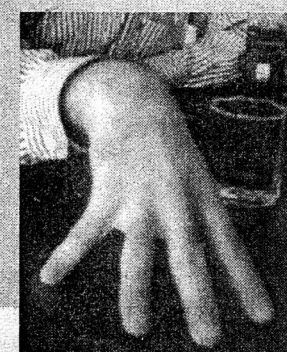
კალიფოსკოვი

ჩრეულ-ჩრეული ამბები 64

გარეკანზე: გიორგი შოროლიანის კოლაჟი

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური შორნალი „გზა“
გამოდის კვირაში ერთხელ, სუთშაბათობით
გაზეთი „კვირის კალიტრის“ დამატება
შორნალი ხელმძღვანელობს თავისუფალი პრესის პრინცი პებით.
რედაქციის აზრი შესაძლოა არ ემთხვეოდეს მასალის ავტორის აზრს.
მთავარი რედაქტორი: ზურაბ აბაშიძე
რედაქტორი: გონა ტყემელაშვილი
მენეჯერი: კიაზო ბიჩინაშვილი
მისამართი: თბილისი, აკურის ქ. №8 ტელ: 33-50-32
შორნალი იბეჭდება გამომცემლობა „კოლორში“

**ჩვენს ქვეყანაში ჩრდილოკანნი
გეგმობენ „ნახალისებულნი“**

მთავრობის ბოლო სხდომიდან გამოსული მაჭავარიანი დალონებული იყო: „არა, ჩვენ არაფერი გვეშველება. ეს სისტემა მთლიანად უნდა დაინგრეს, რომ მერე თავიდან დაიწყოს ყველაფერი“. ინტერვიუს დროს კი, მინისტრს პრეზიდენტმა დაურეკა...

24

**გუშტი-პრივის მოყვარული
კუპერტორიკოელი ქალბატონი**

ჯენიფერ ლოპესის ვარსკვლავად ჩამოყალიბებას მისმა მებრძოლმა სულმა შეუწყო ხელი. მაგრამ, ადამიანის ნაკლოვანებები მის ღირსებათა გაგრძელებაა. ამპარტავნობა ჯენიფერს კინადამ კარიერის ფასად დაუჯდა, რადგან ერთხელ ისეთ ადამიანებს „შეეჯახა“, ვისთან ურთიერთობის გამწვავებაც ნამდვილად არ ღირდა...

44

**გუსეპიო -
„მოზამბიკელი ჯიქი“**

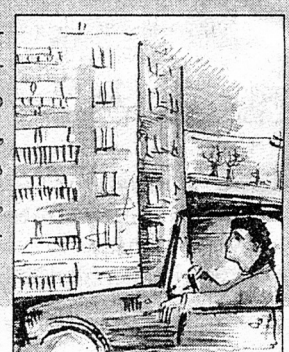

გუსეპიო - პორტუგალიის ყველა დროის საუკეთესო ფეხბურთელი, სულაც არ იყო პორტუგალიელი. იგი მოზამბიკეში - პორტუგალიის კოლონიაში დაიბადა და გაიზარდა. იგი გზის გამკვალავი გახდა იმ აფრიკელი ფეხბურთელებისა, რომლებმაც შემდგომში მსოფლიო აღიარება მოიპოვეს.

35

საყვარელი

გოია მაინც იბრძოდა. ბორგავდა, ქანაობდა, კენესოდა ძველი, გენგიანი ვილისი. მერე ქალი ერთბაშად დარბილდა, დამყოლი, თვინიერი გახდა. გააფებულ კაცს მოფერებით მოხვია მკლავები, რომ უცებ კარი გაიღო და მამინვე მოჯახუნდა.

47

„ჭოპლა, ჩვენ თავისუფლები ვართ!“

„ჭოპლა, ჩვენ ვცოცხლობთ!“ – ასეთი სათაურის პიესა იდგმებოდა მარჯანიშვილის თეატრში ერთ დროს.

26 მაისი მოდის – საქართველოს დამოუკიდებლობის დღე და ჩვენც შეგვიძლია ვთქვათ: „ჭოპლა, ჩვენ თავისუფლები ვართ!“

ზუსტად ისე, როგორც ცირკშია – „ფოკუსნიკი“ (ქართულად ალბათ „მეფოკუსე“ ჰქვია) თავის ცილინდრში მტრედს რომ ჩასვამს, ჭრელ ნაჭერს გადააფარებს, დაიძახებს: „ჭოპლა!“ და მტრედის მაგივრად კურდღელს ამოათრევს ყურებით.

ჩვენი ფოკუსნიკი თუ მეფოკუსე ვინც არის, ყველამ კარგად ვიცით და ვის „ჭოპლაზე“ ეკიდვიართ ყურებით შეშინებული კურდღლებით, არც ეს არის საიდუმლო: ყოველ დღესასწაულზე დაიძახებს ხოლმე: „ჭოპლა, საქართველო ცოცხლობს!“, ყურებით დაიჭერს და მთელ მსოფლიოს დაანახებს ხოლმე, რომელიც ცირკის მაყურებლებისა არ იყოს – თვალებს არ უჯერებს, რომ კურდღელი მართლაც ცოცხალია, თუმცა წლიდან წლამდე უფრო იქუცება და თვალებსაც უფრო ფართოდ ჭყეტს.

ისე, ხუმრობა იქით იყოს, და იმის მიუხედავად, რომ „მშრომელთა დემონსტრაციებზე“ ძალით მიგვათრევდნენ, ოფიციალური დღესასწაულები მაინც სასიამოვნო მოვლენა იყო კომუნისტების დროს – ტელევიზორში „გალუბოი აგანიოკი“ და მაღაზიებში ტკაცუნა სოსისები.

ახლა ყველაფერი „გალუბოია“ ტელევიზორში: „აგანიოკი“, წამყვანიც და მისი გადაცემაც, სოსისი კი იმდენი ყრია მაღაზიაში, რომ ის გემო აღარ აქვს, წელიწადში ერთხელ საჭმელ ნუგბარს რომ ჰქონდა...

კაცმა რომ თქვას, მკრეხელობაც არის ყველაფერზე შაყირი – დამოუკიდებლობის დღე ხომ ის დღეც არის, როდესაც ის წარმატებები უნდა გავიხსენოთ, რასაც ერთი წლის მანძილზე მივაღწიეთ.

ამიტომ უკბილო ხუმრობა გვერდით გადავდოთ და სერიოზულად ვისაუბროთ: გასული 26 მაისის შემდეგ საქართველოს 250 ათასმა მოქალაქემ იმოგზაურა საზღვარგარეთ, აქედან 200 ათასზე მეტი დღესაც აგრძელებს ამ „მოგზაურობას“ და არც აპირებს ჩამოსვლას;

თბილისში და საქართველოს სხვა ქალაქებში გაიხსნა კიდევ 16 კაზინო და 62 ტოტალიზატორი, რაც ჩვენი მოქალაქეების კეთილდღეობის თვალნათელი დადასტურებაა;

საქართველოს პარლამენტში ჩამოყალიბდა ორზე მეტი ახალი ფრაქცია, ხოლო საოცდაქვეყნაისოდ მთელი ოპოზიცია გაერთიანებას აპირებს: „მომხეთ მოლაღატეს დედამც შეერთოს ცოლადაო“ – გამოაცხადა (თანამედროვე ქართულით ეს უფრო უშუალოდ ჟღერს: „ჩემი დედა...

თუ ჩაგიშვათ!“);

ქართული არმიის ჯარისკაცთა 16,5 პროცენტი უზრუნველყოფილ იქნა ფეხსაცმლით, ხოლო კიდევ დაახლოებით 70 პროცენტზე გაიცა თითო – მარჯვენა (ცაცებისთვის – მარცხენა) ფეხსაცმელი. მომავალი 26 მაისისთვის დაგეგმილია ამ ფეხსაცმელებისთვის ამერიკული „შნუროკების“ გაცემა;

თბილისის მეტროს სადგურების ამოსასვლელებთან, ბაზრობების შესასვლელებთან და საზოგადოებრივი თავშეყრის სხვა ადგილებთან გამოიყო სპეციალური პუნქტები მათხოვრებისათვის, თითო ჩამოსაჯდომი აგურითა და კონსერვის ცარიელი ქილით, გარდა ამისა, ყველა მათხოვარი გათავისუფლებულია გადასახადებისაგან;

„საანგარიშო პერიოდში“ კვლავ გაგრძელდა ქართული ტოლერანტობისა და რელიგიური შემწყნარებლობის დემონსტრირება: მხოლოდ ბოლო ექვს თვეში ჩამოყალიბდა და ოფიციალური რეგისტრაცია გაიარა ოთხმა სატანისტურმა, ხუთმა მახოხისტურმა და გეების ექვსმა სექტამ;

დიდი ნაბიჯებით მიიწევეს წინ სიტყვის თავისუფლება – ყველა გაზეთი ან ტელეარხი, რომელიც ყოველდღე ერთხელ მაინც არ შეაგინებს პრეზიდენტს, პარლამენტსა და მინისტრების „სასტავს“ (ასე ვთქვათ, რადგან მინისტრთა კაბინეტი ჯერ არ არსებობს), პრესის კანონის საფუძველზე დიდ ფულად ჯარიმას იხდის „დემოკრატიის ფონდში“;

დაბოლოს – ყველაზე მთავარი: გასული წლის პოლიტიკური დებატებისა და ვნებათაღელვის პირმშოა ჩვენი ქვეყნის ყველა დარჩენილი სატკივრის (თუმცა ასეთი ძალიან ცოტა დაგვრჩა) უებარი წამალი – მომავალი მინისტრთა კაბინეტი და პრემიერ-მინისტრი. აბა, მაშინ ნახეთ „ჭოპლას“ ძახილი და ფოკუსები!

P.S. 26 მაისს თბილისში ახალი სტადიონი იხსნება, რომელზეც საქართველოს თასის ფინალური მატჩი ჩატარდება – „ტორპედო“ „ლოკომოტივს“ ეთამაშება. გვიყვარს ქართველებს რეტრო: „ტორპედო“, „ლოკომოტივი“, „დინამო“... დალოცვილ ძველ დროს გვახსენებს. აბა ის იყო საქმე, ერთი პერიოდ „დინამოს“ „იბერია“ რომ ერქვა და „ტორპედოს“ – „აია“?!

პირიქით, ის დრო მოდის, „მერანს“ „ავტომობილისტი“ ვუწოდოთ, „დილას“ – „ვასხოლი“ და „ვიტ-ჯორჯიას“ – „ვიტ-გრუზია“.

ერთი სიტყვით: „ჭოპლა, გიჟი თავისუფალია!“ ამიტომ ჩვენ თავისუფალი ქვეყანა ვართ!

პრომოკატორი

გასულ კვირას თბილისში 42 ქვეყნის ინტერპოლის ხელმძღვანელებმა მოიყარეს თავი. თუმცა, ინტერპოლელების 30-ე თავყრილობას ქართველი ყრიმინალები სულაც არ დაუფრობია. დედაქალაქის „შავი“ და „ჭრელი“ სამყარო ჩვეული რიტმით ცხოვრობდა. მიუხედავად ამისა, საქართველო ინტერპოლის წევრი მაინც გახდა. ამ მოვლენის აღსანიშნავი ცერემონიალი და მთლიანად ყონფერენცია, შესაბამისი რეზოლუციის მიღებით დასრულდა; რეზოლუციებს, ბრიფინგებსა და „ჰალსტუხიან“ შეხვედრებს მიღმა ჯი, სულ სხვა სურათი გადაგვმლუბა ხოლმე. მეც, ჩვენს უცხოელ რესპონდენტს, „ეულისებში“ ჩავესაფრდი. ხოლო ის, რაც ჟურნალისტებისთვის „ჯულისა“, „ხალხურ ენაზე“ ქართულში სუფრა ეწოდება.

იტალიის ინსტრუქციის უფროსის საქართველოს ინსტრუქციის დასახელება გამოიძია

ქმით ბერეკაშვილი

რესტორნამდე კი იყო ექსკურსია ჯვარზე. იქაურ მიდამოებს ჭიანჭველებივით შესეული სტუმრები, კენჭს არ ტოვებდნენ დაუთვალეიერებელს. ფოტოაპარატებიც აჩხაკუნეს. ჩემი იტალიელი რესპონდენტი — იტალიის ინტერპოლის შეფი, რუდოლფო რონკონი ძირფესვიანად დაუფლა ჯვარის აგებისა და მრავალსაუკუნოვანი ცხოვრების ისტორიას. მას არც მეუღლე — ქალბატონი ფაბიოლა ჩამორჩა და ტაძრის ყოველ კედელთან სამახსოვრო ფოტოსურათი გადაიღო. ჭიშკრიდან გამოსვლისას კი, ბატონმა რუდოლფომ ჩამჩურჩულა: საქართველოში, ქართველი ქალბატონების შემდეგ, ყველაზე ძალიან ისტორიული ძეგლები მომეწონაო (კიდევ კარგი, ქმრის ყურადღების მოდარაჯე ფაბიოლას ეს არ გაუგონია).

სუფრასთან უკვე დრო ვიხელთე და იტალიური მაფიის რისხვასთან ახლოს მოვკალათდი. თუმცა, მანამდე ყურა-

დლებით გამომკითხა, რომელი ჟურნალიდან ვიყავი, რა პერიოდულობის გამოცემა და ა.შ. მე კი, მისი პოლიციური სიფხიზლე რომ მომედუნებინა, დიქტოფონი არ გამომიჩენია. შორიდან მოვუარე და ვკითხე, აქაურობა როგორ მოგწონთ-მეთქი?

— თქვენი ხალხი, ბუნება, ჰავა იტალიურს ძალიან ჰგავს: თავი ჩემს ნეაპოლში მგონია. ფაბიოლას სურვილი

თუ იქნება, კიდევ ჩამოვალ (ფაბიოლა ამ დროს შემწვარ გოჭს „უტეკდა“ და მეუღლის სურვილს მოგვიანებით დაეთანხმა).

— აქაური პოლიციაც მოგწონათ?

— რატომაც არა?! მათი გაცნობით კმაყოფილი ვარ. ასეთი შეხვედრა კიდევ ბევრი გვექნება. ჩვენ უკვე კარგი მეგობრები ვართ და თანამშრომლობაც კარგი გამოგვივა. ასე რომ, საქართველოსა და იტალიის კრიმინალებო, ფრთხილად იყავით! (იცინის).

— როგორ, ყველაფერი მოგწონთ ჩვენი პოლიციის?

— როცა საქართველოს ინტერპოლში გაწვევრებას კენჭს ვუყრიდით, იტალიის დელეგაციამ სულითა და გულით მისცა ხმა. ისე, რომ იცოდეთ, იტალია მხოლოდ მეგობრებს ეხმარება. მეგობარი კი არ შეიძლება, არ მოგწონდეს...

დახმარებას რაც შეეხება, გამოვარკვიე, რომ ჩვენს ინტერპოლს იტალიელი ძებნილი თუ დამნაშავე, ვინმე რობერტო ბუბინი უპოვია, რითაც ბუბინის მშობლიური ინტერპოლი დიდად მოუმაღლიერებია.

— იტალიელი ჟურნალისტის, რუსოს მკვლელობა გაუხსნელია...

— ყველაფერს დრო, ფინანსები სჭირდება. თქვენს ხალხს კი ამ მხრივ არ ულხინს, ჩემი კოლეგებისგან ვიცი, რომ საკმარისი ტექნიკა არ აქვთ.

ცნობისთვის: იტალიაში ბოლო 5 წლის მანძილზე სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას 35 პოლიციელი დაიღუპა. საქართველოში — 300-ზე მეტი.

— ... საქაპურს ეტანებით. მოგწონთ?

— იტალიურ პიცას მაგონებს. როგორ კეთდება? ფაბიოლა, ძვირფასო, იქნებ კალამი მოგემარჯვებინა და რეცეპტი ჩაგეწერა, მომიზადებ ხოლმე.

ქალბატონი ფაბიოლა, როგორც მზრუნველ მეუღლეს შეშვენის, ქმარს დაემორჩილა და საჭაპურის რეცეპტი საკულდაგულოდ მოისმინა, მერე ბატონ რუდოლფოს მიუბრუნდა და შეეცადა, ღვინით საესე ჭიქა ხელიდან გამოერთმია.

— ბატონო რუდოლფო, უკვე მე-5 ჭიქა ნითელ ღვინოს ცლით.

— ჰო, ვიცი. საერთოდ, არ ვსვამ. აქ კი, რა ვიცი — მინდა დავლიო. ფაბიო-

ლა, შენც დალიე, მოგეწონება.

ფაბიოლამ ქმარს დაუჯერა და იმდენად მოეწონა, რომ მომდევნო ჭიქა ბატონ რუდოლფოსთან ვახტანგურადაც კი გადააჭრა.

ჩაქაფული შემოიტანეს და იტალიელებმა მასაც გააჭრეს კბილი. ნიკეზიან კუჭმაჭზე ხომ სულ გადაირივნენ. ბარემ, აქვე გეტყვით: იტალიელთა დელეგაციაში, ინტერპოლის შეფისა და მისი მეუღლის გარდა, ფინანსური პოლიციის უფროსი, იტალიის წარმომადგენელი ინტერპოლის შტაბში (ლიონში), რამდენიმე კარაბინიერი და მათი უფროსიც შედიოდნენ. ცნობისათვის: კარაბინიერი იტალიაში იგივეა, რაც ჩვენში მღებრიშვილის რაზმი. უნდა გამოგიტყდეთ: რომ ეს კეთილთვალეა და ლოყებდაფუნთუშებული პოლიციელები არაფრით არ ჰგავდნენ დაუნდობელ სპეცრაზმელებს.

— იტალიელებს სიყვარულის, სიბოლს გაცემაც შეგვიძლია და მიღებაც. ქართველებიც ასეთები ხართ. ამას სხვა ხალხზე ძნელად იტყვით... სადაცაა, დამავიწყდება, რომ პოლიციელი ვარ და აქ კოლეგებთან ვზივარ. კიდევ კარგი, ფაბიოლა შემახსენებს ხოლმე... ოჰ, რა ღვიწკი გაქვთ?! აუცილებლად ჩამოვალ საქართველოში, კიდევ ჩამოვალ...

— ბატონო რუდოლფო, მაინტერესებს, რაიმე მსგავსება თუ დაინახეთ ქართველ და იტალიელ კრიმინალებს შორის?

— (უცებ ფხიზლდება) მე ამაზე კომენტარს არ გავაკეთებ. ინტერპოლის საერთო სივრცეში დამნაშავეების გადარჩევა არ ხდება. არა მგონია, იტალიელი მაფიოზი ქართველზე კეთილი იყოს, ან პირიქით.

ნეაპოლურმა „ჩუჩარელამ“ ბავშვობა გაახსენა იტალიელებს

ისევ ცნობისათვის: თავის დროზე იტალიის კრიმინალურ პოლიციაში მაფიის წინააღმდეგ ბრძოლის სავანებო სამსახური ჩამოყალიბდა. მან მჭიდრო კავშირები დაამყარა მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის პოლიციასთან — იტალიელი მაფიოზები ყველა ქვეყანაში იყვნენ მოდებულნი. აქედან ჩამოყალიბდა საერთაშორისო პოლიციის (ინტერპოლის) შექმნის იდეა.

... ამასობაში, ერთ-ერთმა სტუმართმოყვარე ქართველმა იტალიელების საამებლად გიტარაზე იტალიური მელოდია ჩამოჰკრა. ბატონ რუდოლფოს თვალები გაუბრწყინდა:

— ეს ხომ ნეაპოლური „ჩუჩარელაა“! ძალიან ძველი სიმღერაა. ჩემს ბავშვობაში მღეროდნენ. მე თვითონ ნეაპოლელი ვარ. ეს მელოდია იქაც აღარ ახსოვთ. თქვენ საიდან ისწავლეთ?

თავადაც ნასიამოვნები მასპინძელი, რომელიც საზოგადოებას გივლა ჩიქოვანად გაეცნო, კიდევ უფრო გაიბადრა. აღმოჩნდა, რომ „ჩუჩარელა“ ძალიან უყვართ ჩიქოვანების ოჯახში და მისი მშობლებიც უკრავენ. აღფრთოვანებული იტალიელი სამეზის ეამბორა ჩიქოვანების შთამომავალს: სიყმაწვილე გამაახსენებო — უთხრა.

— ახალგაზრდობაში კი რუდოლფო ისეთი ბიჭი იყო, მთელი იტალიის გოგოები კუდში დასდევდნენ — საუბარში ჩაერთო ფილიპო დისპენზა და „სვანურს“ ჩაუღრმავდა. აქ კი სიტუაცია რადიკალურად შეიცვალა: ქალბატონმა ფაბიოლამ არცთუ ურიგოდ იცეკვა, მერე „დაისით“ მოიხიბლა, ბოლოს კი, „აჭარულიც“ — შეძლებისდაგვარად ინარჩუნა. ბატონი დისპენზა კი, კარგი ყარაჩხელივით „შლახოს“ „გაუთამამდა“. ბატონ რუდოლფოს რაც შეეხება, მას უზომოდ მოეწონა „ყვავილების ქვეყანა“.

ფაბიოლასა და რუდოლფოს სამი შვილი ჰყავთ და სამივე არაპოლიციელი — ადვოკატი, სოციოლოგი და ეკონომისტი.

— ბევრი სამუშაო მაქვს, სახლში სამ-ოთხ საათს თუ ვატარებ. შვილები არც მემეტებოდნენ პოლიციისთვის: ვერაფრისთვის ვიცლი, შინ რომ მივდივარ, ფაბიოლა სულ მეკინკლავება. ნეტა, ქართველ პოლიციელებსაც ეჩხუბებიან ცოლები?

— **გვეკითხათ...**
— ო, ახლა არა. პრესისთვის არა.

ფაბიოლა: აქ ხომ არ დაფრჩით ძვირფასო?

მერე ვკითხავ აუცილებლად.

— ყველაზე ძალიან, მაინც რა მოგეწონათ საქართველოში და რა — არა?

— ყველაზე ძალიან ქალები მომეწონნენ. ბუნებრივი მომხიბლაობა აქვთ. რა არ მომეწონა? ჯერჯერობით, ყველაფერი მომწონს.

— რას უსურვებდით ჩვენს მკითხველს?

— გუსურვებდი, რომ თქვენს ჟურნალში სულ სიმართლეზე, სიყვარულსა და მეგობრობაზე ეკითხოთ. თუ შესაძლებელია, თქვენი ჟურნალის საშუალებით მაღლობას მოუხსი იმ ხალხს, რომელმაც ჩვენი დელეგაცია ასეთი სითბოთი მიიღო. დიდი მაღლობა ბატონ თამაზ სულავას და ირაკლი ხუცურაულს (შ.ს. სამინისტრო). გულწრფელი მაღლობა მთელ საქართველოს და ქართველებს. ჩამოდით იტალიაში, არც ჩვენ შევირცხვენთ თავს.

შექეფიფიანებულმა იტალიელებმა თბილისი გამთენიისას დატოვეს. წასვლისას „ვეფხისტყაოსანი“, ქართული ხანჯლები და „ქართული ღვინოების“ კატალოგი სამახსოვრო საჩუქრად წაიღეს. ქართველებს კი ორგზის იტალიური ამბორის შემდეგ ძმობა შეჰპიცეს — „მი ამივო“ („ჩვენ მეგობრები ვარ“). მე პირადად კი, ყველაზე კარგად ერთი სიტყვა დამამახსოვრდა — „ტიტო“. ამ სიტყვას იტალიელები მაშინ ამბობდნენ, როცა ჭიქას ბოლომდე გამოცლიდნენ და პირქვე გადმოაყირავებდნენ — აქაოდა, წვეთი არ ჩარჩენილაო...

მინისტრთა კაბინეტთან დაკავშირებით პარლამენტში დიდი აჟიოტაჟი და აზრთა შესლა-შემოსლაა. საპარლამენტო ოპოზიცია პოზიციების დათმობას არ აპირებს. უფრო მეტიც — პრეზიდენტის მიერ შემოტანილი ინიციატივის ჩასაგდებად, ხელმოწერების შეგროვების მეთოდსაც მიმართა. 94-ზე მეტი ხელმოწერა უკვე აქვს — ეს კი ის რაოდენობაა, რომელიც სრულიად საკმარისი იქნება იმისთვის, რომ პროექტი ვერ გავიდეს. ამ საკითხზე სასაუბროდ, ერთ-ერთ აქტივისტ ოპოზიციონერს, სოციალისტთა ლიდერს მანსტანბ რჩეულიშვილს შევხვდით.

მანსტანბ რჩეულიშვილი:

„მოქალაქეებს“ საღაც უპატიო, ისევ იმ უპატიონ...“

ნინო ჯავახიშვილი

— ბატონო მანსტანბ, საპარლამენტო ოპოზიციამ უკვე შეაგროვა ხელმოწერები, რომლის საფუძველზეც კანონპროექტს მინისტრთა კაბინეტის შესახებ ჩადგების საფრთხე დაემუქრა. როგორ ფიქრობთ, ასეთი ერთსულოვნება ბოლომდე გასტანს?

— ეჭვიც არ მეპარება, რომ ასე იქნება, რადგან პარლამენტში თვისებრივად ასახლი ოპოზიცია ყალიბდება. ძველ პარლამენტში ჟვანია ძალიან ადვილად ასერხებდა ოპოზიციურ პარტიებთან გარიგებას. განა იმიტომ, რომ რომელიმე პარტია ცუდი იყო. უბრალოდ, პარტიული მოღვაწეობა თავისთავად გულისხმობს რაღაც გარკვეულ კომპრომისზე წასვლას, სარჩევნო გარიგებებს და ა.შ. თან ლეიბორისტების, ეროვნულ-დემოკრატების, სახალხოელებისა თუ მწვანეთა პარტიები მართო პარტიული ინტერესების უპირატესობის პრინციპზე იყო აგებული და ჟვანიასაც ამიტომ არ უჭირდა მათთან მოლაპარაკება. საბედნიეროდ, ახლა პარლამენტში ის ხალხია, ვისთვისაც მეორესხარისხოვანია პარტიული პრინციპების დაცვა და პარტიული გამარჯვებები, სამაგიეროდ, საქმის კეთება სურთ! გნებავთ, გოგი თოფაძეს და გნებავთ, დათო გამყრელიძეს იქამდეც კარგად იცნობდნენ, ვიდრე პარლამენტარები განდებოდნენ. ერთი მითხარით, რომელ მათგანს აინტერესებს მოქალაქეთა კავშირთან ვაჭრობა ან რა გარიგება უნდა შესთავაზოს ჟვანიამ თოფაძეს?!

— მოქალაქეთა კავშირმა არაერთხელ განაცხადა, რომ ოპოზიციასთან ვაჭრობას არ აპირებს...

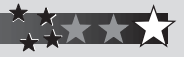
— კი მაგრამ, რატომ არ კითხულობენ, საერთოდ, ვინმე ევაჭრებათ კი? არაფინ. ამიტომაც არის, გიჟებს რომ ჰკვანან! სადაც უვაჭრიათ, ისევ იქ ევაჭრონ... ჟვანიამ ყველაზე დიდი შეცდომა მაშინ დაუშვა, როდესაც „მოვაჭრე“ პარტიები პარლამენტის გარეთ დატოვა. ახლა ვეღარ „მეგობრობით“ გარიგება-მორიგებები — ქართულ პოლიტიკაში ახალი ეტაპი იწყება. მალე, როდესაც გაუყვალბებელი არჩევნები ჩატარდება, ისინი, ვინც საქმის კეთება არ იციან, ანუ დღევანდელი უმრავლესობა, საპარლამენტო ოპოზიციამ აღმოჩნდება. თუ გინდა, კარგი პოლიტიკოსი იყო, ოპოზიციამ უნდა გამოიწოთ — ისე, როგორც მე. ვიცე-სპიკერად ყოფნის დროს ცუდი პოლიტიკოსი ვიყავი, რადგან, ფაქტობრივად, შევარდნადის იდეების განხორციელებას შევაკალი თავი. ამიტომაც იმ ახალგაზრდა პოლიტიკოსების (მიხეილ ჭკუასელს, მიშა მაჭავარიანს, ზურაბ ნოლაიდელსა და დანარჩენებს ვგულისხმობ) გადარჩენის ერთადერთი შანსი ოპოზიციამ იყო — ბოლოს და ბოლოს, უნდა მიხვდნენ, რომ ცხოვრებაში თანამდებობა კი არა, კაცობა მთავარი!

— მოქალაქეთა კავშირის ხმამაღალი განცხადების მიუხედავად, ამბობენ, რომ გარიგების მცდელობები მაინც ყოფილა — თუნდაც, იმავე „მრეწველებთან“...

— რასაკვირველია, მცდელობა ალბათ იქნებოდა, მაგრამ დანამდვილებით ვერაფერს ვეტყვი. ისე, სხვათა შორის, გაევივ, რომ თურმე დეპუტატის გადაბირება 8.000 ლარი ღირს. რა ვიცი, ასე ამბობენ... მაგრამ მაშინ, როცა გოგი თოფაძეს ერთი რესტორანი უღირს 8.000 ლარი და ქრთამის ხათრით მდივანსაც კი არ აიყვანს, ეს თანხა, უბრალოდ, სასაცილოა. ეტყობა,

კარგად არ იცნობენ თოფაძეს. ვიცი, ჟვანიას ვაჭრობის წესი როგორცაა — ვაჭრობის საგანი, ძირითადად, გამგებლის ან მინისტრის საგარძელი ხდება ხოლმე. იმას კი ალბათ ვერ ხვდება, რომ გოგი თოფაძეს სულ არ აღარდებს, ეყოლება თუ არა გამგებელი, ვთქვით, ხარაგაულში. თან, იცით, კიდევ რა მომენტია? ჟვანია უკვე არასაიმედო პარტნიორი გახდა — ერთხელ და ორჯერ რომ მოვატყუებს კაცი, იმას როგორღა ენდობი?! მე თვითონ არასდროს ვყოფილვარ ჟვანიას გუნდში, მაგრამ დათო (გამყრელიძე) და „გრეჩინა“ (ლევან გაჩეჩილაძე) ხომ იყვნენ მასთან და ზუთი თითოვით იციან, რა მატყუარაც არის მომაკალი პრემიერ-მინისტრი. არ გახსოვთ კაკო ასათიანი? ჯერ თემურ ბასილია დანიშნეს ვიცე-პრემიერად, მერე ჯონი ხეცურიანსაც „დაუთმეს“ მინისტრის საგარძელი (ორივე ტრადიციონალისტი იყო) და ბოლოს, ორივეს შევარდნადის გუნდში ამოაყოფინეს თავი... მოკლედ, ვინც ჟვანიასთან გარიგებაზე წავიდა, ყველა მოტყუებული დარჩა. ახლა ამბობენ, თითქოს ტრადიციონალისტები და სოციალისტები გარიგებაზე წამსვლელიები არიან.

თავის დროზე, კაკო ასათიანი ზვიად გამსახურდიას არ გაჰყვა, რადგან მის პოლიტიკას არ ეთანხმებოდა და ახლა გაურიგდება შევარდნაძეს და ჟვანიას?! რაც შემიძლება მე — 48 წლის კაცს ცხოვრებაში არასდროს გამიტყუავს სიტყვა და რაღა ახლა გავტყუნ?! იქნებ, შევარდნადის, ჟვანიასა და სააკაშვილის გაგებით სწორედ ამიტომ არ ვარ ძლიერი პოლიტიკოსი — მათთვის ხომ სიტყვას არავითარი ფასი არა აქვს, მთავარია, ამოძრეველი, რაც შეიძლება კარგად და ოსტატურად მოატყუნონ! პირველად გამიჩნდა

„ოპოზიციასთან მუშაობს პრეზიდენტი...“ – ანხელუზი ზურაბ შვანია

თვითმმართველობის შესახებ კანონისა და საარჩევნო კოდექსის დაკავშირება მინისტრთა კაბინეტის პრობლემასთან, კატეგორიულად მიუღებელი ყოფილა პარლამენტის თავმჯდომარისთვის. ზურაბ შვანიამ განაცხადა: „მე მზად ვიყავი, ამელო პასუხისმგებლობა აღმასრულებელი ხელისუფლების ეკონომიკურ პოლიტიკასთან დაკავშირებით. მე მივდიოდი, ჩემთვის აბსოლუტურად წამებთან მდგომარეობაში – დაუცველი პრემიერ-მინისტრის პოსტზე, რომელიც დაცული არ იყო არც ერთი მხრიდან, მაგრამ მიმჩნია, რომ ეს იქნება სერიოზული შანსი მოსახლეობისთვის. ოპოზიციასთან მუდარას არ ვაპირებ. თუ სურთ, დაუჭირონ მხარი და თუ არა, მოსახლეობისთვის ყველაფერი გასაგები იქნება“, – აღნიშნა შვანიამ, რომელიც დარწმუნებულია, რომ საკონსტიტუციო ცვლილებებთან დაკავშირებით უმრავლესობაში ერთიანი პოზიცია 2-3 კვირაში ჩამოყალიბდება. (გმპ)

ხალისიანი შეჯიბრება „ქარიშხალაში“

სანამ პარლამენტის დარბაზებსა და კულუარებში მინისტრთა კაბინეტზე ბჭობენ, აღმასრულებელი ხელისუფლების მაღალჩინოსნები და მათი თანამშრომლები სპორტულ დარბაზში ხალისობენ. „ქარიშხალაში“ ჩატარდა ტურნირი მინი-ფეხბურთში, საქართველოს სამინისტროებსა და უწყებებს შორის. გამარჯვებული გუნდი 26 მაისს, ფინალურ მატჩში გამოვლინდება. მანამდე კი, ასეთი შედეგები დაფიქსირდა: სახელმწიფო კანცელარია-ოუსტიციის სამინისტრო – 3:1, სახელმწიფო კანცელარია-სპორტის დეპარტამენტი – 1:5, სახელმწიფო კანცელარია-განათლების სამინისტრო – 3:5, სახელმწიფო კანცელარია-მედიკოსები – 5:3. როგორც ხედავთ, კანცელარიამ „ოუსტიციას“ და მედიკოსები დაჯაბნა, მაგრამ „სპორტსმენებთან“ და „განათლებასთან“ პოზიციები დათმო.

იმედი, რომ, ბოლოს და ბოლოს, საპარლამენტო ოპოზიცია პარტიულ ინტრიგებზე მაღლა დადგება. როგორც იქნა, პარლამენტში მოვიდნენ სიტყვის კაცები, რომელთაც საქმის კეთება, ბიზნესისა და ეკონომიკის აღმავლობა აინტერესებთ. პრეზიდენტის გუნდს კი მარტო კანონმდებლობით ვაჭრობა ეხერხება. ამიტომაც შექმნეს ისეთი სახელმწიფო, სადაც ბიზნესს მარტო ჩინოვნიკები ეწვეიან, ამიტომ ოპოზიცია პირდაპირ, ხმამაღლა უცხადებს „მოქალაქეებს“: არ ვარგისხართ და უნდა წახვიდეთო...

— საუბრისას, მოქალაქეთა კავშირის მისამართით არაერთხელ შეეხეთ უნდობლობის მომენტს. პრეზიდენტის გუნდის წევრებიდან საერთოდ არ ენდობით არავის?

— როგორ ვითხრათ... ნდობით როგორ არ ვენდობი?! იქაც არიან ღირსეული ადამიანები, რომელთაც მთელი ცხოვრება მართლაც კარგი საქმეები უკეთებიათ და კაცურად უცხოვრიათ...

— ბატონო ვახტანგ, უფრო კონკრეტულად — მაინც რას მოითხოვთ?

— არ მოვიტხოვთ პრეზიდენტის გადაყენებას — უბრალოდ, ნუ იქნება თავისივე პარტიის თავმჯდომარე, რითაც კონსტიტუციას არღვევს. და კიდევ — ჩაატაროს თავისუფალი, გაუყალბებელი არჩევნები. პრეზიდენტი, გინდ შევარდნაძე იყოს და გინდაც ვინმე სხვა, ჩემთვის სულერთია, ოღონდ არ ჩაერიოს ყოველდღიური ეკონომიკური საკითხების გადაწყვეტაში და თავისი უმოქმედობით ხელი არ შეუწყოს იმ ხალხის აღზევებას, ვინც კორუმპირებულია.

— ჯონი ხეცურიანმა განაცხადა — კოალიციურ მთავრობაში ოპოზიციის ადგილი არ იქნებაო. იმან სომ არ გაგანაწყნათ, რომ ოპოზიცია, ფაქტობრივად, „მშრალზე“ რჩებოდა?

— ტყუილია, თითქოს მარტო ამის გამო ვამბობთ პრინციპულ უარს მინისტრთა კაბინეტის შემოღებაზე. თუ ვინმეს ჰგონია, რომ მინისტრთა კაბინეტის შემოღებით რაიმე შეიცვლება, ძალიან ცდება. ეს საკონსტიტუციო ცვლილება მხოლოდ იმ კაცის ხელში გააძარტლებს, ვინც მართვის საქმეებში არ ჩაერევა. შევარდნაძე პარტიის თავმჯდომარეობასაც ვერ ელევა და თავის უფლებამოსილებას დაუთმობს ვინმეს?! ზურაბ შვანიას გაპრემიერმინისტრებისათვის კი ბუჭათორიული მინისტრთა კაბინეტის შექმნა სულაც არ არის საჭირო. იაპონიამაც კი

პატარ-პატარა კრიზისების გამო 13 წლის მანძილზე თერთმეტჯერ შეცვალა პრემიერ-მინისტრი, წარმოგიდგენიათ? საქართველოში კი რა ხდება — თუ გინახავთ მოქალაქეთა კავშირის ერთი წევრი მაინც, რომელსაც თავის გაფუჭებულ საქმეზე თვითონვე ეგოს პასუხი? მე არ მინახავს! მიხეილ სააკაშვილის წინამორბედმა, ყოფილმა ტრადიციონალისტმა, ჯონი ხეცურიანმა, როდესაც პატიმრები ციხიდან გაიქცნენ, მაშინვე უყოყმანოდ დაწერა განცხადება და გადადგა. მაშინ უმრავლესობა ტაშს უკრავდა და გაიძახოდა: ხედავთ, რა კაცური კაცია, რა კარგად მოიქცაო! ახლა კი, როდესაც ქსნის კოლონიაში პატიმრებმა ერთმანეთი დახოცეს, თურმე სააკაშვილი არ უნდა გადადგეს — პრეზიდენტის გუნდელია და ამიტომ!

— ე.წ. სააკაშვილის გადადგომასაც მოითხოვთ?

— იმპიჩმენტის საკითხს ნამდვილად არ ვაყენებთ — თვითონ მათ ნაშუსზე იყოს... მაგრამ მინისტრთა კაბინეტი ხომ იმიტომ შემოგვაქვს, ვიღაც-ვიღაცებს პასუხისმგებლობის გრძნობა რომ გაუჩნდეთ. სხვა შემთხვევაში, გუნდურ პასუხისმგებლობაზე საუბარი სასაცილოც კია!.. სააკაშვილი კი შვანიას გუნდის „ღვიძლი“ შვილია“, თავის თავზე რატომ არ აიღო პასუხისმგებლობა და რატომ არ გადადგა?! პირიქით, განაცხადა კიდევ — ვინ მოიგონა, თითქოს მინისტრობიდან გადადგომის თაობაზე განცხადება დაეწერე, ტყუილიაო!.. ჩემი მიზანი მაინცდამაინც სააკაშვილის გადაყენება კი არ არის, უბრალოდ, მინდა ამ მაგალითით კიდევ ერთხელ დარწმუნდეს ყველა, რომ „მოქალაქეებს“ საკუთარი სავარძლები და თანამდებობები საქართველოზე მეტად უყვართ! თქვენ როგორ გგონიათ, შვანია რომ დაინიშნება პრემიერ-მინისტრად, რა, მაშინვე აღიარებს — ქვეყანა დავაქციეთ ან, ბოუჯუბი ვერ შევასრულიეთ? არაფერი შეიცვლება მარტო ამგვარი საკონსტიტუციო ცვლილებებითა და მხოლოდ გარეგნული კოსმეტიკით, თუ ძირეული ცვლილებები არ მოხდა. ამიტომაც, ოპოზიცია პრეზიდენტს არ მისცემს იმის უფლებას, რომ ზურაბ შვანია ახლავე დაინიშნოს თავის მემკვიდრედ. თუ მინისტრთა კაბინეტი შეიქმნება, მის მუშაობაში პრეზიდენტს ცხვირის ჩაყოფის უფლებაც კი არ უნდა ჰქონდეს! მის ხელმძღვანელად კი უნდა დაინიშნოს ღირსეული პიროვნება, კაცი, რომელიც „აღმშენებელი“ იქნება და არა „დამანგრეველი“...

ბუბა ჯიჯაბიძეს ტიციან ტაბიძის ქრჩაზე, მშვენიერი პროექტი აგებულ სახლში ვენეცია, სახლში, რომელიც მისი ცხოვრების უმთავრესი ოცნება ყოფილა: „სულ მინდოდა, მქონოდა ლამაზი დიდი სახლი ბალით, სადაც წყალს მიასხურებდი ყვავილებს და ბუნების შეგრძნებით აივსებოდი. თავს მოიყრიდნენ უსაყვარლესი ადამიანები და ყველაფერი ძალიან ჯარგად იქნებოდა, მაგრამ ორი წელია ეს სახლი ავაშენე და ვერ გადმოვსულვარ საცხოვრებლად: ეტყობა, იმ 8-10 მეტრიან ოთახებს ისე ეჩვევი, რომ სივინროვესაც ვეღარ ელევ. ეჰ, კაცს სახლი ახალგაზრდობაში გინდა, თორემ სიბერეში ისეთი ფასი აღარა აქვს...“

«ჯანო ძიას ფესსაქმელებში ბავაბარე მთელი ჯეელობა...»

ეკა ლომიძე

— მონყენილი ჩანხართ, დაფიჯერო თქვენც სიბერეზე დაიწყეთ ფიქრი?

— არა, მაგაზე არ ვწუხვარ. მე დღევანდელი ახალგაზრდები მებრალებიან ამ ცხოვრების გამო. ჩვენც გვიჭირდა, მაგრამ ყველამ კარგად ვიცოდით, რომ ნავთის ლამპის ხანაში ცხოვრობდით, თქვენ კი უმაღლესი ცივილიზაციის ხანაში ცხოვრობთ და არაფერი გაქვთ.

— ასეთ ყოფაზე ფიქრი, როგორც ჩანს, დიდად გიმძიმებთ ცხოვრებას.

— რა თქმა უნდა. თუ მართლ შენი ცხოვრებით არ ცხოვრობ და შენ ირგვლივ კარგად მოწყობილ მიკროსამყაროს არ ქმნი, როგორ შეიძლება დღეს მსუბუქად იგრძნო თავი, არ დამძიმდე და არ დაითრგუნო კიდეც. როცა შენ გარშემო ხალხი ასე საშინლად ცხოვრობს, შეუძლებელია, საკუთარი ბედნიერებით ტკობა. კოლმეურნეობის მოედანზე ბაზარში შევდივარ ხოლმე. ერთი რუსი ქალი დგას, 90 წელს მიტანებული იქნება. ძალიან ლამაზი სახე აქვს ამ ხნის მოხუცსაც კი. ეტყობა — შია, პური არა აქვს, მაგრამ ხელს ვერ იწვდის სამოწყალოდ: ოთხი წლის წინ დაბეჭდილი ჟურნალი უკავია და გაყიდვას ცდილობს. შემეცოდა, ორი ლარი ჩაუვდე ხელში. სხვამ შეიძლება ვერ მისცეს, იმიტომ, რომ უჭირს დღეს ყველას. ზოგს ჰგონია, რომ კომუნისტები თუ მოვლენ ქვეყნის ხელისუფლებაში, იმდროინდელი იაფი ძეხვი დაუბრუნდებათ. არ არის ეგრე.

მაგრამ ის ვეღარ გამოვია, რა დავაშავეთ ისეთი, რომ ჯერ ნამგლისა და უროს გერბის ქვეშ ვცხოვრობდით და ახლა კიდეც, სრულ გაუგებრობაში ვართ?! როგორც გვეგონა და წარმოგვედგინა ჩვენი მომავალი ცხოვრება, იმის საპირისპიროდ მოხდა ყველაფერი...

— რუსეთში რა ხდება? თქვენ სომ სშირად ხართ იქ და იმ ქვეყნის სინამდვილეს კარგად იცნობთ?

— მოსკოვი ცალკე რუსეთია, ცალკე ქვეყანაა, სადაც ცხოვრება დულს. როგორც კი მას გასცდები, საშინელ გაჭირვებას ნახავ, მთელ ქვეყანაში... ძნელია სახელმწიფოს ჩამოყალიბება. მე საბჭოთა კავშირს ვერ ვიტანდი, არც კომკავშირელი ვყოფილვარ და არც კომუნისტი, მაგრამ გორბაჩოვმა ერთი დაალო პირი და ქვეყანა დააღუპა. კაცის სიბრძნე იმაშია, გადახტომას რომ დააპირებს და თავის შესაძლებლობას წინასწარ განსაზღვრავს. ძალიან ცუდად გადავხტით სადღაც, ჯანდაბაში და ალბათ იმიტომ არის ჩვენს პარლამენტში ყველაფერი კრილოვის იგავ-არაკივით — ყველა თავისკენ ექაჩება ბიუჯეტს, სახელისუფლებო ძალაუფლებას... ყველა მაგარია ცალ-ცალკე, გიჟებიან ალბათ სამშობლოსთვის, მაგრამ ცოცხალი თავით არ დათმობენ მართვის სადავეებს... ახლა მე რომ ფიზიკის ინსტიტუტის დირექტორად დამინიშნოთ, ვივარგებ? არა, არავის ვაყენებ შეურაცხყოფას, მაგრამ არასწორი რაღაცები ხდება და იტანჯება ჩვენი სამშობლო. თვითონ სიტყვა როგორია, დაუკვირდით — ჩვენი მშობლებისა და შვილების სამყოფელი.

— პატრიოტიზმი ძალიან აბსტრაქტულ ცნებად სომ არ იქცა ჩვენში?

— არა მგონია. ყოველ შემთხვევაში, მე პატრიოტი ვარ. ნებისმიერ რამეზე წავალ, ოღონდ ვიცოდე, რომ ჩემი მოქმედება სიკეთეს მოუტანს ქვეყანას, თორემ — ვიყავი აფხაზეთში და ახლა, უკან რომ ვიხედები, ვფიქრობ — რისთვის ვიყავი-მეთქი.

— იარაღით იყავით?

— მსახიობს ავტომატი რად უნდა? მიკროფონი უნდა ეჭიროს მხოლოდ... აი, „ყვითლებს“ რომ ეძახიან, ისეთი გაზეთებიდან დამდევდნენ თავის დროზე იმისთვის, რომ როგორმე იარაღით ხელში ვენახე და გადავდე... სხვათა შორის, მოსკოვში რესტორანი რომ გავხსენი, იმის პრეზენტაციასაც ბევრი ჟურნალისტი იყო, მათ შორის „ყვითლებიც“ და მეკითხებოდნენ: რატომ გახსენით ეს რესტორანი?... მივუხვდი, რა უღრღნიდათ გულს. აი, თქვენ რომ ჩემი ნახვა მოგიხდებოდათ — აქ მოხვალთ და მნახავთ, რადგან მოსკოვში სახლი არა მაქვს-მეთქი.

— როგორ მიდის თქვენი სარესტორნო ბიზნესი მოსკოვში?

— არაფერიც არ მიდის: ის რესტორანი თავის თავს ინახავს, თორემ მე არანაირი მოგება არ მინახავს იქიდან. რესტორანი თბილისში შეიძლება იყოს ბიზნესის წყარო — აქ ქეიფი და დროს ტარება უყვართ, თორემ მოსკოვში საქმე რომ დაერქვას და მოგება მიიღო, მთე-

ლი ქსელი უნდა გკონდეს. სხვათა შორის, წელიწადზე მეტია, იქ არ ვყოფილვარ.

— როგორ, მოსკოვში ხართ და თქვენს რესტორანს არ ეკარებით?

— ვინ გითხრათ, რომ მოსკოვში ვარ? არ მიყვარს ეგ ქალაქი. ჩემი ცხოვრების უმეტეს ნაწილს თბილისში ვატარებ, აქაურობის გარეშე ცხოვრება არ შემიძლია. მოსკოვში მაშინ ჩავდივარ, თუ თბილისიდან რეისი არ არის იმ ქვეყანაში, სადაც მე უნდა გავფრინდე... ესაო, ისაო — იქ ბინები აქვს ბუბასო... არ დაიჯეროთ. ახლაც, ნანი ბრეგვაძის ვარსკვლავის გახსნასთან დაკავშირებით ვიყავი მოსკოვში და აჭარის კულტურის დღეების გახსნაშიც მივიღე მონაწილეობა. თუ საქმე არა მაქვს და სადმე არ მივდივარ, მე სულ თბილისში ვარ. არადა, ბევრმა არ იცის ამის შესახებ: ამ დღეებში ბაზარში შევედი და — ვა, ბუბა დაგვიბრუნდაო? — დაიძახა ვიღაცამ. გავოცდი — საიდან დაგვიბრუნდით, ომში ვიყავი თუ ტყვეობაში? მე სულ აქა ვარ-მეთქი.

— მაგრამ უხმაუროდ...

— ხმაური მხიარულებასა და ქეიფში მიყვარს. ტყუილ აჟიოტაჟს ვერ ვიტან, არც იმას, ყველგან რომ ერრება კაცი. თბილისი ჭორიკების ბუდედ იქცა, რაც ძალიან არ მომწონს.

— 1991-92 წლებში თბილისის ომში თქვენს მონაწილეობაზე გაფრცხლებული ხმებიც გაგონილი გექნებათ.

— არა მარტო ეგ. ძალიან შეწუხებულები ვიყავით მე და ჩემი ოჯახის წევრები მაშინ, როცა დაგვირეკეს და ეგ გვიოთხრეს. ჯერ ისეთ ხალხს რა ვუთხარი, ამ საზიზღრობას რომ დაიჯერებს და გაიმეორებს... ჩემი მეგობარი ბაკურ ჯიბლაძე წააწყდა ერთ-ერთ ჭორიკანას, სუფრასთან რომ ჰყვებოდა: ნილბიანი ბუბა იდგა დიდუბის მეტროსთან და ავტომატით ახალგაზრდებს ზოცავდაო. ბაკურს უკითხავს — შენი თვალით ნახეო? არა, ვიდუოკასეტაზეა გადაღებულიო. მერე, როგორ გააჩიეთ, ის ნილბიანი, ბუბა რომ იყოო? — ჩასძიებია ბაკური. ვინც მისგან ნასროლი ტყვიით მოკვდა, სიკვდილის წინ იმან თქვაო... წარმოიდგინეთ, ამას რომ მეუბნებოდნენ, რა დღეში ვიქნებოდი... ასეთ რაღაცებს მიგონებდნენ მაშინ, როცა თავს აქეთ-იქით წანწალისა და სიმღერის უფლებასაც არ ვაძლევდი... მაგრამ მაინც, ცუდია თუ კარგი, აქ ყველა ქართველია და „ვიღაცისტობაზე“ ლაპარაკი დღეს სირცხვილია, ყველა „სამშობლოსტი“ უნდა იყოს!

— „მამულიშვილი“ გინდოდათ გეთქვათ ალბათ.

— დიას, მამულიშვილი. არიან დღესაც ასეთები, ოღონდ პარლამენტში არ სხედან, არც არავინ დაუძახებს იქ.

— თქვენთვის სომ არ შემოუთავაზებიათ პოლიტიკაში მისვლა ან რომელიმე პარტიის წევრობა?

— ვინც მე კარგად მიცნობს, მაგის თქმას ვერ გამიბედავს. ისე კი, პოლიტიკაში არიან ისეთი ადამიანები, რომლებსაც ვიცნობ და პატივს ვცემ.

— ბატონო ბუბა, ახლა მხოლოდ სიმღერით ცხოვრობთ?

— დიას, ვაცნობებ ქართულ პრესას, რომ ქართველებიდან ჩემზე მეტ კონცერტს არავინ მართავს უცხოეთში. მოვიარე ამერიკა, ინგლისი, გერმანია, ბალტიისპირეთი, აზიის ქვეყნები, მივიღე საერთაშორისო ორდენები, ჯილდოები და ამაზე მე უნდა ვიყვირო? უნდა

გამოვიდე და ვამცნო ყველას? იცით, თქვენამდე ქართველი ჟურნალისტის ბოლო სატელეფონო ზარი ჩემთან ზუსტად ერთი წლის წინ გაისმა. სიმღერისთვის თავი რომ დამენებებინა, ჟურნალისტი ვიქნებოდი — ძალიან მომწონს ეს პროფესია, მაგრამ ძალიან ძნელი საქმეა. რაღა დაგიმალოთ და, ამ ერთ პატარა ქვეყანაში, ამდენი პარტიისა არ იყოს, ჟურნალ-გაზეთებისა და ჟურნალისტების სიმრავლე მაკვირვებს. როგორ შეიძლება ყველას ერქვას ეს სახელი?! საქართველოში არიან ადამიანები, რომლებიც განსაკუთრებული ყურადღების ქვეშ უნდა იყვნენ საინფორმაციო საშუალებების მხრიდან, რადგან ეს ხალხია საქართველოს სახე, მათზე ყველა ინფორმაციას უნდა ფლობდეთ. მაგრამ რას ვიზამთ — ცუდი დროა: მურმან ლებანიძეს აღარავინ ამჩნევს ქუჩაში... რაღაცას არასწორად ვაკეთებთ, ამას მთავრობის გასაგონად ვამბობ: არ შეიძლება ამ ხალხის მივიწყება.

— თქვენ და ქალბატონი ნანი ბრეგვაძე ორად ორი ქართველი ხართ, ვისაც რუსებმა ვარსკვლავების გახსნით დაუმტკიცეს სიყვარული...

— ძალით გადაამხდევინეს რუსეთში საიუბილეო კონცერტი. კრემლის

თავზე, 10 წუთის განმავლობაში, შენს პატივსაცემად ზარბაზნებს რომ ისვრიან, როგორ იტყვი უარს, რომ იმდერო?! თანაც, ბევრ იქაურს ჰგონია, მე მათი მოქალაქე ვარ და უამრავ პროექტში მონაწილეობას მთავაზობენ. და რომ შეიტყობენ, ჩვეულებრივი უცხოელი ვარ, რომელიც ვინაობა ჩადის მათ ქვეყანაში, ძალიან უკვიროს. ახლახან საინტერესო პროექტში მონაწილეობა მთხოვეს: ქმნიან საერთაშორისო ორგანიზაციას – „არბატის პოეტები“, მოხდება სხვადასხვა ქვეყნის ხელოვანთა თავმოყრა, შეხვედრა არბატზე, გამოიცივება საინტერესო ლიტერატურა და ა.შ. ეს ამბავი მაინტერესებს იმდენად, რამდენადაც საქართველოსაც წაადგება. თანაც, ჩემთან, უცხოელთან რომ მოდიან და მაფასებენ, ე.ი. მათთვის საჭირო ქართული ვარ. თავისთავად სასიამოვნო ფაქტია. მაგრამ საოცარია, საქართველოში რომ არ ვკვირდები არავის. მე ხომ არავის არაფერს ვთხოვ. თუ საჭირო იქნება, კარგი საქმისთვის ჩემს სათქმელს ვიტყვი, ვიმღერებ... ამ ცოტა ხნის წინ ერთმა პოეტმა დამირეკა და მითხრა: ბოლიშს გიხდი – შენი კანდიდატურა წარვადგინე სახელმწიფო პრემიაზე და მეც კინალამ თავი მომჭრეს და შენც ამოგაგდეს სიდიანო. არადა, საბჭოთა კავშირის სახელმწიფო პრემიის სამგზის ლაურეატი ვარ...

— **ბატონო ბუბა, ძალიან სერიოზული და მძიმე დიალოგი გამოგვდის, რადგან თქვენ იუმორის დიდნიჭიცა გაქვთ და არაჩვეულებრივი ებზოდებით საფხე ცხოვრებაც. ბევრი ლამაზი მოგონებაც გექნებათ. მაგალითად, ის — ფილარმონიაში რომ შესხვედით ფესშიშველი, ბიძათქვენმა, ჯანო ბაგრატიონმა ოინი რომ მოგიწყო?**

— ჯანო ძია ჯერ იმიტომ მიყვარდა, რომ დედაჩემის ძმა იყო, მერე იმიტომ, რომ საოცარი აღ-

ამიანი იყო, და კიდევ, იმიტომ, რომ ხელოვანი იყო. მართალია, ბავშვობიდან არ ვიცოდი, ვინ გავხდებოდი და რა გზას დავადგებოდი ცხოვრებაში, მაგრამ ხელოვნებაზე ვგოჟდებოდი. ჯანო ძიას ფესხსაცმელებში გავატარე მთელი ჯველობა. ჩემს ბიძაშვილებს, გიორგისა და ჯანოს დიდი ზომის ფეხი ჰქონდათ. მარტო მე და ჯანო ძიას გვერგებოდა 42 ზომა. ხომ იცით, ყველას თავ-თავისი „ბზიკი“ აქვს. მე, მაგალითად, ვგოჟები თევზაობაზე და როცა სათევზაოდ ვაპირებ წასვლას, წინა დამით ვერ ვიძინებ ხოლმე. ბიძაჩემი კი, ყოველ დილით, მთელი 40 წუთის განმავლობაში დიდი რულუნებით აპრიალებდა ფესხსაცმელს. იმ პერიოდში ძალიან მოღური იყო ინგლისური „ინსპექტორები“ და 1964 წელს უნგრეთში გასტროლებისას, დღიური თანხით ვიყიდე 42 ზომა „ინსპექტორები“. ჩამოვედი თბილისში, მივედი ფილარმონიაში და ეზოში დგას ძია ჯანო, ვიდაცას ესაუბრება. დამინახა და იმ წუთში ფესხსაცმელებზე დამხედა: ვა, ეს საიდანო?! მთელი საგასტროლო დღიური ფულით, როგორც იქნა, ვიყიდე-მეთქი. მერე მეო? შენია-მეთქი! თუ ჩემია, მომეციო. მეც გავიხადე და მივეცი და წინდების ამარა ავედი ფილარმონიის ღირექტორის, გუგული ყიფიანის კაბინეტში. გაგიჟდა კაცი — ვა, ბუბა, ფესხსაცმელების ჩაცმა დაგავიწყდაო? ვუთხარი, რაშიც იყო საქმე. დაუძახა თავის მძღოლს და სახლში ჩემი წაყვანა დაავალა. უკვე წვიმდა, მანქანაში რომ ჩავჯექი. ფანჯარაზე ჯანო ძიამ დამიკაკუნა. კარი გავუღე. იდგა, ილიმე-ბოდა და ხელში ჩემი ინსპექტორები ეჭირა: აჰა, წაიღე, ოლონდ „მაზით“ არ გააპრი-ალო — ტყავს გააფუჭებს, დილით დააფურთხე, მერე ჩვარი გადაუსვი და ასე გააპრიალეო — დამარიგა...

— **გალაკტიონთან როგორ წაუქეიფეთ?**

— ზემელზე, რესტორან „გემოსთან“ ვიდექით მე და თბილისელი რუსი, ტოლიკა. მოგვიანხლოვდა კაცი

და გკითხა — რა გქვიათ, ბიძიკო, თქვენო? ვუპასუხეთ. არაყი დამალევენიეთ, ერთი, თუ ძმები ხართო. ჩვენ არ გვიცნობდა, თორემ იმ კაცს მშვენივრად ვიცნობდით ყველა. დავპატიჟეთ. მერე, სახლში რომ მივედი, დედაჩემს ვუთხარი: დედი-ჯან, დღეს გალაკტიონს არაყი დავალე-ვინე-მეთქი... ახლა თბილისურ ამბებზე საუბარი რომ დავიწყო, დიდხანს ვერ მოვრჩებით...

— **ქალბატონ ნანისთან დაკავშირებითაც ბევრი რამის გახსენება შეგიძლიათ ალბათ. თქვენ ხომ განუმეორებელი მეგობრობა დაკავშირებთ.**

— 1979 წელს ურთულესი ოპერაცია გამიკეთეს, ძალიან ცუდად ვიყავი. მანამდე კი, მეტეხის პლატოზე გაემართეთ არაჩვეულებრივი შოუ, რომლის მსგავსი არც მანამდე და არც მას შემდეგ არ გაუკეთებია არავის. 25 კონცერტი ჩავატარეთ, სასწაულმა შემადლებინა, მაგრამ ბოლო კონცერტის შემდეგ დავვარდი, რა: ძალიან ცუდად ვიყავი. მნახველები არ მელეოდა. მოვიდა ნანი, ქალი, რომელიც ყოველთვის საოცარი გემოვნებით გამოირჩეოდა. ეცვა ულამაზესი კაბა და მე, რა თქმა უნდა, ვუთხარი: ნანი, რა ლამაზი კაბა გაცვია-მეთქი! ნანი მპასუხობს: შენ რომ მოკვდები, აი, იმის — ვილაც მკერავის სახელი მითხრა — შეკერილ ძალიან ლამაზ კაბას ჩავიცვამ და სულ შენ გვერდით ვიჯდებიო... საოცარი ქალია ნანი, ძალიან მიყვარს. რაღაცნაირი, ალალი ლაპარაკი იცის. მე კი მივხვდი, რაც უნდოდა ეთქვა, მაგრამ, ერთი შეხედვით, სხვანაირად გამოუვიდა. მერე მოვეყვი ერთგან ეს ამბავი და იუარა — არ მითქვამსო, მაგრამ ჩემი მეუღლე, ირინა ამის მომსწრე. გულიანად ვიცინეთ მაშინ...

— **26 მაისს „ორერას“ საიუბილეო კონცერტზე იმღერებთ ალბათ?**

— სამწუხაროდ, ვერ მივიღებ მონაწილეობას. ამ კონცერტის შესახებ რომ მითხრეს, უკვე გაფორმებული მქონდა კონტრაქტი მოსკოვში კონცერტის გამართვის თაობაზე. ბოლო წლებში ტრადიციად ვაქციე, საქართველოს დამოუკიდებლობის დღის მოსკოვში გამართული კონცერტით აღნიშვნა, ამიტომაც ვერ ვიქნები აქ, რაზეც ძალიან მწყდება გული, თუმცა, არც მოსკოვის აქციაა უმნიშვნელო.

საქართველოს ენერგოსისტემაში არსებული პრობლემების მოგვარებას არა და არ დაადგა საშველი. ვერა და ვერ დაფაღნიეთ თავი გამუდმებულ, ტალღებივით მოვარდნილ სჯა-ბაასსა და დისკუსიებს — ხან საგარეო ენერგეტიკულ ვალეზზე, ხან ტარიფის გაძვირებასა და ხან კიდევ უზრალოდ იმაზე გვექნება თუ არა ზამთარში შუქი, რომელიც ზაფხულშიც არ აქვს საქართველოს ბევრ რეგიონს. მიუხედავად ამ თემებზე მრავალგზის მსჯელობისა, პრობლემათა ლაბირინთიდან გამოსავალი არ ჩანს. სიტუაციაში გარკვევის მიზნით, ენერგეტიკული კრიზისის შემსწავლელი დროებითი საპარლამენტო კომისიის თავმჯდომარეს, ირაკლი ჩუბინიშვილს ვესაუბრეთ.

„პაღაჲი ენერგოსისტემაჲი“

გამუდმებით ჩნდება, დღესაც ხდება მათი წარმოქმნა...

ეკა ლომიძე

— გავრცელდა ინფორმაცია, რომ უკვე დათვლილია საგარეო ენერგეტიკული ვალეზი. იქნებ გვითხრაო, რა ციფრზეა საუბარი?

— საუბარია რამდენიმე ასეულ მილიონ დოლარზე. საბოლოო შედეგები ჯერ ცნობილი არ არის: არც ერთ ენერგეტიკულ უწყებას არ გააჩნია შეჯამებული მონაცემები. ჯერ კიდევ გაურკვეველია, რომელი ვალეზი უნდა აიღოს თავის თავზე სახელმწიფომ და რომელი — კერძო ობიექტებმა.

— რაღაც ვალეზის რაოდენობა სომ ცნობილია, რომელიც სახელმწიფოს გადასახდელი იყო თავიდანვე? არც ამის დაკონკრეტება შეგიძლიათ?

— სხვადასხვა მონაცემია. არის მსოფლიო ბანკის წინაშე არსებული ვალეზი, მაგრამ მათი ნაწილი რესტრუქტურისებულია და გადაუდებელ ტვირთად არ აწევს საქართველოს, მაგრამ არსებობს საქენერგოს მიერ აღებული ვალეზი, რომელთა რაოდენობის დაზუსტებაც ახლა ხდება. პრინციპში, მხოლოდ თურქეთისგან აღებული სესხისა ცნობილი, რომლის დაფარვა ელექტროენერჯის ექსპორტიდან, ტარიფის ღირებულების 15%-ის თურქეთისთვის დათმობით სორცეიდდება.

— ბოლო ხანს გაჩნდა თავისებური ტერმინი — „უიმედო ენერგეტიკული ვალეზი“, ბატონმა

მირცხულავამაც ბევრჯერ გაიმეორა ეს სიტყვები. რა უიმედობაზეა ლაპარაკი?

— ეს არის ვალეზი, რომელთა ამოღების პერსპექტივაც არ ჩანს — არადა, გამოსავალი უნდა მოიძებნოს: ან ტარიფიდან უნდა დაიფაროს, ან კიდევ, ვიღაცამ უნდა გადაიხადოს. მაგრამ ჯერჯერობით ყველაფერი გაურკვეველია.

— ე.ი. მორიგი დილემის წინაშე შეიძლება აღმოვჩნდეთ?

— ენერგოსისტემაში შექმნილი პრობლემების გამო, სახელმწიფო უკვე დგას დილემის წინაშე: საქენერგოს მიერ დაგროვილი ვალეზის გასტუმრებას უკვე მოითხოვენ კრედიტორები, არადა, რატომღაც უცნობია ვალის გადახდელი, ამიტომაც პასუხისმგებლობისთვის ხან სახელმწიფოს ედავებიან, ხანაც ფინანსთა და ენერგეტიკის სამინისტროებს...

— რამდენად გამართლებულია, რომ სახელმწიფომ თავის თავზე აიღოს ამა თუ იმ კერძო ორგანიზაციის ვალეზი?

— საქენერგო სამეურნეო ანგარიშზე მომუშავე, დამოუკიდებელი, მაგრამ მაინც სახელმწიფო ორგანიზაციაა. ახლა მიმდინარეობს იმის დადგენა, თუ სად წავიდა ამდენი ფული, რისთვის დაიხარჯა. თუ ვინმემ დაიტაცა — პასუხსაც ავებს, მანამდე კი ცნობილია, რომ ეს თანხები ოფიციალურად, ენერგოსისტემას მოხმარდა, თუმცა, საკითხავია, რამდენად სწორად, თუ არა და პასუხი უნდა მოეთხოვოს იმ

თანამდებობის პირებს, რომლებიც 1992-დან 1998 წლამდე წყვეტდნენ იმას, თუ როგორ უნდა განაწილებულიყო სახსრები. ვალეზი გამუდმებით ჩნდება ენერგოსისტემაში, დღესაც ხდება მათი წარმოქმნა. და თუ ენერგოსისტემას ერთიანად არ ეშველა, ეს პროცესი ქვეყნის საბოლოო დაქცევამდე მიგვიყვანს.

— თუ ამას ასეთი კომისიის თავმჯდომარე ამბობს, ე.ი. მეტისმეტად უიმედო მდგომარეობა გვექონია...

— ვსწავლობთ ყველაფერს, ვიკვლევთ. მუშაობა ახლა დავიწყეთ და ამიტომ თავს ვერ მივცემ უფლებას, რაღაც მოსაზრებები წინასწარ გაგიზიაროთ. ენერგეტიკის სფეროში წარმოქმნილი პრობლემების მიზეზი შესაძლოა, მართვის არაეფექტური სისტემა იყოს — ეს რომ არა, ჩვენი კომისიაც არ შეიქმნებოდა. სამწუხაროდ, დღეს ვერც სამინისტრო და ვერც სემეკი (საქართველოს ენერგეტიკის მარეგულირებელი კომისია. — ავტ.) ვერ უზრუნველყოფენ ხალხის ინტერესების დაცვას. ეს არის სერიოზული პრობლემა. შესაძლოა, ამ ყველაფრის ბრალი, ენერგეტიკის სფეროში ნაადრევად ჩატარებული რეფორმაც იყოს, იქნებ სხვა ფაქტორებიც. ცხადია, რომ სოციალური ინტერესების დაცვის მექანიზმია მოსაფიქრებელი.

— თქვენი საუბრიდანაც და რეალური მდგომარეობიდანაც ჩნება შთაბეჭდილება, რომ რეფორმა საერთოდ არ ჩატარებულა.

— ჯერ დაუსრულებელია რეფორმა, რადგან მისი განვითარების დროს ბევრმა გაუთვალისწინებელმა ფაქტორმა იჩინა თავი და მოვლენებიც მოსალოდნელის საპირისპიროდ განვითარდა.

— ბოლო ხანს ენერგოკომპანიების გამსხვილებაზეც დაიწყო მსჯელობა, როგორ ფიქრობთ — ეს გამოსავალია საქართველოს ენერგოპრობლემებისგან თავის დასაღწევად?

— თავის დროზე ყველა ენერგოკომპანია საქენერგოში იყო, შემდეგ მოხდა მათი დანაწილება, გამოყვეს რეგიონული ენერგოკომპანიები და მათ მიეცათ დამოუკიდებლად მოქმედების უფლება და ახლა ძირითადად, მხოლოდ მუნიციპალიტეტებს ექვემდებარებიან. ამ დანაწილებამ გამოიწვია უზარმაზარი ფინანსური გარღვევა ენერგოსისტემაში. ეს იყო უდიდესი შეც-

დომა, რომელიც ვერ გან-
ჭვრიტეს, როცა რეფორმა
იწყებოდა. ახლა ამ შეც-
დომის გამოსწორების გზე-
ბზე ვფიქრობთ. უდავოა, რომ
ადგილობრივ ენერგოკო-
მპანიებს დროულად სჭირდ-
ება მიხედვა.

— **მესხეთ-ჯავახ-
ეთის სატრანზიტო
ელექტროსახეობსა და
ადგილობრივ ენერ-
გოკომპანიებთან და-
კავშირებით წარმო-
ქმნილი პრობლემაც
აღბათ თქვენი შეს-
ნაველის საგანია. ამ-
ბოზენ, ვიღაცები ამ
რეგიონში ენერგოაგ-
ტონომიის შექმნას
ცდილობენო...**

— მანდ საქმე სატრანზიტო ელექტ-
როსადენების ადგილობრივ ენერგოკო-
მპანიებზე გადაცემა-არგადაცემის საკითხს
ეხება. ენერგეტიკის სამინისტროსა და
სემეკის თვალსაზრისით, ეს სადენები სა-
ტრანზიტო არ არის და ადგილობრივ
ენერგოკომპანიებს შეიძლება გადაეცეს.
არსებობს ამის საწინააღმდეგო შეხედ-
ულება, რომელიც ამ პროცესს ამუხრუ-

ჭებს. ჩვენ ვსწავლობთ
სიტუაციას, სულ მალე,
სამუშაო მიზნით, თავს
მოვუყრიტ ენერგოკო-
მპანიებისა და შესაბამი-
სი ინსტიტუტების წარ-
მომადგენლებს და ყვე-
ლაფერს გავარკვევთ.

— **როთ აიხსნე-
ბა ის, რომ ელე-
ქტროენერჯის ტა-
რიფი მხოლოდ თბი-
ლისში გაიზრდება?**
— სემეკი არ აპირებს
ტარიფის გაზრდას. ეს
თბილისშიც არ მოხდე-
ბოდა, რომ არა დავა ეი-
ი-ეს-თან და მასთან
დადებული ხელშეკ-
რულების პირობები, რო-

მელიც უფლებას აძლევს, ტარიფის გაძ-
ვირება მოითხოვოს. როგორც კერძო კო-
მპანიას, მას ახლა ვერანაირ პრეტენზიას
ვეღარ წაუყუენებთ. სამაგიეროდ, ვიკვლევთ
იმ თანამდებობის პირთა საკითხს, ვინც
ხელშეკრულების გაფორმების დროს,
აღნიშნული პირობების მინუსები ვერ გან-
ჭვრიტა...

— **მომავალი წლის ზამ-
თრისთვის რატომღაც ყველა ენ-**

**გურუბესზე ამყარებს იმედებს —
არადა, იქაც სომ ბევრი პრობ-
ლემაა?**

— ეს არის ქვეყნის დასაყრდენი ელექტ-
როსადგური. იქ მიმდინარეობს სარემონ-
ტო სამუშაოები, მაგრამ პრობლემა მარ-
თლაც ბევრია, რადგან წლიდან წლამდე
ვერ ხერხდებოდა ამისთვის საჭირო სახ-
სრების გამოყოფა. გარდა ამისა, როგორც
ცნობილია, ენგურჰესის დიდი ნაწილი —
ის, სადაც ძირითადი აგრეგატებია, აფხ-
აზეთის მხარესაა და ჩვენ ვერ ვაკონ-
ტროლებთ. ისიც გასათვალისწინებელია,
რომ თავის დროზე ეს სადგური ისე
ამუშავდა, რომ სახელმწიფო კომისიას
ექსპლუატაციაში არც მიუღია... მოკ-
ლედ, უამრავი პრობლემაა.

— **თქვენი კომისია არც ისე
დიდი ხანია მუშაობს, მაგრამ
აღბათ უკვე ბევრ საინტერესო
და მოულოდნელ ამბავსაც წააწ-
ყდებოდით...**

— ყველაზე მეტად იმან გამაოცა, რომ
ენერგოსისტემაში არ არსებობს სფერო,
სადაც წესრიგს ნახავთ. გასაგებია, რომ
ზოგან ობიექტურ მიზეზებთანაც გვაქვს
საქმე, მაგრამ ასეთი ქაოსი და უწეს-
რიგობა მაინც წარმოუდგენელი იყო
ჩემთვის...

★ ★ ★ ★ ★ ტარიფის დაბენაში ისევ ანერჯეტიკის მენეჯერებთან

თბილისში სტუმრად იმყოფებიან
მიჩიგანის კომუნალური მომსახურების
კომისიის წევრები. როგორც საქართვე-
ლოს ენერგეტიკის მარეგულირებელი
ეროვნული კომისიის თავმჯდომარე
ელბზარ ერისთავი იტყობინება, უკვე მესამე
წელია, რაც ისინი საქართველოსთან თან-
ამშრომლობენ.

ამერიკაში ნებისმიერი კომპანია
ტარიფზე ფასების ზრდას მხოლოდ მარ-
ეგულირებელ კომისიას უთანხმებს,
ელექტროენერჯის ტარიფი საბაზრო
ეკონომიკის ყველა წესის დაცვით უნდა
განისაზღვროს, თუმცა სხვა ფაქტორებთ-
ან ერთად, მისი დადგენის დროს მოსახ-
ლეობის გადახდისუნარიანობის საკითხ-
იც უნდა იყოს გათვალისწინებული —
აცხადებენ ამერიკელები.

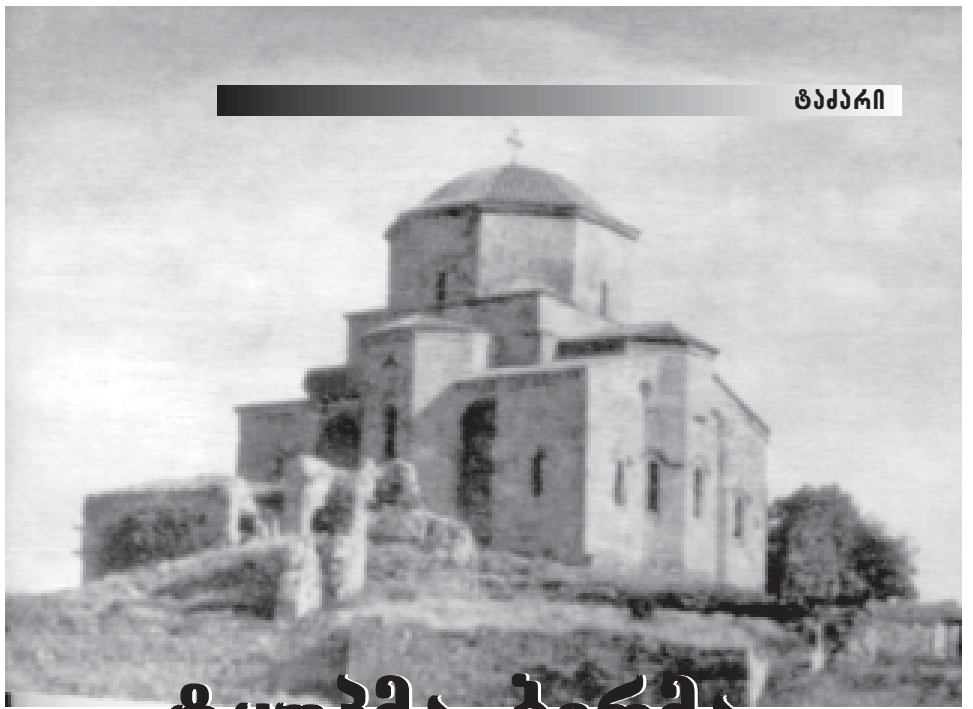
ეი-ი-ეს თელას-სა და მომხმარებელს
შორის ორმხრივი ხელშეკრულების დად-
ების შემდეგ, მომხმარებელი დაცული იქნება:
ახლა ხშირია შემთხვევა, როცა მიმწოდ-
ელი კომპანიის გამო მოსახლეობა

ზარალდება, ხელშეკრულებაში კი მხა-
რეების ყველა უფლება-მოვალეობა ჩამოყ-
ალიბებული იქნება. ამ და სხვა მო-
სახურებებს ამერიკელები კიდევ რამდენ-
იმედლის განმავლობაში გაუზიარებენ
ქართველ კოლეგებს.

ელიზბარ ერისთავის აზრით,
ელექტროენერჯის ტარიფი ამჟამად საკ-
მოდ დაბალია, მაგრამ თბილისის გარდა
არსად არ გაიზრდება, რადგან მოსახლე-
ობის დიდი ნაწილი გადახდისუნაროა.
თბილისში კი, ტარიფის მომატება უმ-
ნიშვნელო იქნება — თუ კონკრეტულად
რამდენი და რა სახის ხელშეკრულებას
შემოგვთავაზებს ეი-ი-ეს თელასი — ეს
ცოტა ხანში გაირკვევა, მანამდე კი მო-
სახლეობასთან საჯარო შეხვედრები მოეწ-
ყობა.

დაბოლოს, გადახდისუნარო მოსახ-
ლეობა ამერიკაშიც ყოფილა: მაგალითად,
მიჩიგანის შტატში მათი რაოდენობა 15%-
საც კი აღწევს. თუმცა, აშშ-ის ფედერ-
ალურ მთავრობას ჰყავს სოციალური
სამსახურები და აქვს საგანგებო პრო-
გრამა, რომელიც დაუცველ ადამიანებს
ეხმარება, საქართველოში კი ასეთი ძლიერი
სამსახურები არ არსებობს, ან კი როგორ
შემდებენ დახმარებას, როცა გადახდის-
უნარონი მოსახლეობის 15%-ს კი არა
— ლამისაა 90%-ს აღწევს!..

ტყუპმა ბერმა დედა მონათლა

ჯერის მონასტერში ბერთა საცხოვრებელ კელიებს ჯერ კიდევ ეტყობა კიტოვანისა და „მისი ბიჭების“ ნაკვალები. სატრაპეზოს კედელზე ირემია გამოსატული. პირმშენიერმა ნებიერამ, რომელიც დღემდე ბერებთან ერთად ცხოვრობს, ეტყობა, მუხა აუფრთხილა ბატონ თენგიზს და ძველი ხელობა გაახსენა. ირმის დაობლებული ნუკრი, თავის დროზე საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, ილია მეორისთვისთვის უხუქებიან, უწმინდესსა და უნეტარესს კი მონასტრისთვის მიუბარებია. ნებიერას და ბერთა სიმშვიდეს სამი უზარმაზარი წმინდა სისხლის კაკკასიური ნაგაზი იცავს. თუმცა, ამ ნაგაზებზე ვერ დაიცვენ მონასტერი გაძარცვისაგან.

ნანა კიბიშაური

როგორც ვაგიგეთ, ტაძრის მიმდებარე ტერიტორიაზე, საიდანაც მცხეთის ულამაზესი ხედი იშლება, ბევრ ფულიან კაცს უჭირავს თვალი (სხვათა შორის, ერთ-ერთი მათგანი პრემიერ-მინისტრობის კანდიდატად იყო მიჩნეული) — იქნებ ესეც არის იმის მიზეზი, რომ მონასტრისთვის სამეურნეო მიწის დაკანონება დღემდე გადაუწყვეტელ პრობლემად რჩება. აქ მოღვაწე 7 ბერი ამ თემაზე საუბარს ერიდება. კონკრეტულად დასმულ შეკითხვებზე კი, მხოლოდ ერთ პასუხს გვაძლევენ — „ყველაფერი უფლის ნებაა“.

კონსტანტინე, დავითი, ბასილი, გრიგორი, ლაზარე, იოანე და მიქაელი შემოსილი ბერები არიან. წესით, ისინი მთელ დღეს ლოცვაში უნდა ატარებდნენ და თავიანთ სენაკებში ასკეტურად ცხოვრობდნენ, მაგრამ მონასტერში იმდენი საქმეა, რომ ფიზიკური შრომაც საკმაოდ უწევთ. ამასთან ერთად, ორი მათგანი — მამა კონსტანტინე და მამა დავითი მღვდლის მოვალეობასაც ასრულებენ. ისინი ტყუპები არიან და გაჭრილი ვაშლივით ჰგვანან ერთმანეთს. მათი დის, თამარის თქმით, ბავშვობიდანვე ან სულ ერთად იყვნენ, ან ერთმანეთს დაეძებდნენ. გარეგნული მსგავსების მიუხედავად, ხასიათით ძალიან განსხვავებულები არიან. მამა

კონსტანტინე უფრო ღინჯი და სერიოზულია. მამა დავითი კი მხიარული და ენამოსწრებული. ისინი ჯარშიც არ დააცილეს ერთმანეთს, სადაც განსაკუთრებული დანიშნულების ნაწილში მოხვდნენ. ჯარიდან ჩამოსვლის შემდეგ, ჯერ მამა დავითი შეუდგა ღვთისმსახურებას, მოგვიანებით კი, მამა კონსტანტინე, რომელიც მანამდე გეოლოგად მუშაობდა. საგამოცდო ვადის გასვლის შემდეგ, ორივე ძმა ბერად აღიკვეცა და დღემდე არც ერთი არ ნანობს „ამქვეყნიურ სიამეთაგან განშორებას“. მათი მეგობრების და თანაკლასელების ინფორმაციით, ტყუპები, ბერად აღკვეცამდე, თავიანთი არაორდინარული ქცევით გამოირჩეოდნენ და ყოველთვის ვარშემომყოფთა ყურადღების ცენტრში იყვნენ. ასეა დღესაც, ოღონდ მხოლოდ სასულიერო წრეში. ბოლო დროს სალაპარაკო თემად ტყუპი ბერის მიერ ჩატარებული ნათლობაც იქცა. მათ საკუთარ დედას „სახელი შეუცვალეს“. „განმა“ უძველესი ქართული სახელია, მაგრამ ძმების აზრით, არაქრისტიანულად ჟღერს. ამიტომ მათ შესაფერისი რიტუალი შეასრულეს და დედას მარიამი დაარქვეს.

— **მამა კონსტანტინე, რამდენი წლის იყავით თქვენ და თქვენი ძმა, ბერად რომ აღიკვეციეთ?**

— 24 წლის ასაკში აღვიკვეციეთ.

— **რა სასულიერო ნოდება გაქვთ?**

— ორივე ილუმენი ვართ. პატრიარქის განჩინებით კი მე ჯერის მონასტრის წინამძღვარიც გახლავართ.

— **ჯარშიც ერთნაირი ნოდება გქონდათ?**

— კი, იქ ორივე სერჟანტები ვიყავით.

— **რამდენადაც ვიცო, ჯარიდან ჩამოსვლის შემდეგ გადამწყვეტეთ უფლისთვის თავის მიძღვნა. შეიძლება ჯარში სამსახურის დროს მოხდა რაღაც ისეთი, რამაც შემდგომში თქვენი ცხოვრება შეცვალა?**

— ბერად ან მონაზვნად აღკვეცის მიზეზს ყოველთვის რაღაც გასაიდუმლოებულ თავგადასავალს უკავშირებენ. არადა, ხშირ შემთხვევაში, ასე არ არის. სამხედრო სამსახური უკრაინაში, ქალაქ ხერსონში მოგვიწია. იქ სპეციალური კომპიუტერული ტექნიკის საშუალებით, ერთ-ერთი ქვეყნის სამხედრო აეროდრომებსა და თვითმფრინავთა ბაზებს ვაკონტროლებდით. იქ „ისეთი“ არაფერი მომხდარა. ჩვენ ჯარში წასვლამდე ეკლესიურად გცხოვრობდით. სულ იმ ყურნალების ძებნაში ვიყავით, სადაც რელიგიურ თემაზე იბეჭდებოდა წერილები. ყოველი ადამიანი თავის წილ ჯვარს ატარებს, მათ შორის ჩვენც. და მადლობა ღმერთს, დღემდე არჩეული გ-

იდან არც ერთს არ გადაგვიხვევია.

— როგორც ამბობენ, თქვენს მრევლში ძალიან ბევრი ცნობილი ადამიანია. მათ შორის პარლამენტარები, მინისტრები, მათი მოადგილეები. თქვენ ერთდროულად ისმენთ კახა ბაკურაძისა თუ ცნობილი კანონიერი ქურდების აღსარებებს...

— ჩემთვის, როგორც მოძვრისათვის, არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს, საერო ცხოვრებაში რა საქმიანობას ეწევა მრევლის ცალკეული წევრი, ყველასათვის ცნობილია ის, თუ არავინ იცის მისი არსებობა. ჩემთვის ის არის მორწმუნე ადამიანი, რომელიც აღსარების სათქმელად მოდის. ისინი ჩემი სულიერი შვილები არიან და მე ყოველი მათგანისთვის ერთნაირად ვლოცულობ. ზიარება და სულის ცხონება პოლიციელსაც და ქურდსაც ერთნაირად სჭირდება. ცხონება არის დაკარგული კავშირის აღდგენა ღმერთთან. ადამიანი მხოლოდ ღმერთთან კავშირში პოვებს სულის სიმშვიდეს. ზოგჯერ იმდენად ახლო სულიერი კონტაქტი მყარდება ჩემსა და მორწმუნე მრევლს შორის, რომ ხმა ჩამესმის, რომელიც მკარნახობს, სინამდვილეში საიდან მოდის მისი პრობლემა. ერთ შემთხვევას მოგიყვებო: ამერიკელმა ჯანეტმა საქართველოში დაიწერა ჯვარი. ამ საიდუმლო რიტუალის აღსრულების დროს ჩამესმა ხმა, რომ ის უნაყოფო იყო. ამის მიზეზი კი მისი წინაპრების მიერ ჩადენილი მოუწინაველები ცოდვა იყო... ასეთი შემთხვევა ხშირად მაქვს. ეს იმას ნიშნავს, რომ მოძღვარსა და სულიერ შვილს შორის საიდუმლო კავშირია. აღსარების დროს მოძღვარზე გადმოდის მადლი და ის ხდება აღმსარებელსა და უფალს შორის შუამავალი, მას სულიწმიდის-

აგან მინიჭებული აქვს უნარი, აპატიოს შეცოდებანი.

— ძალიან ბევრს ასკეტური ცხოვრებისაგან გაცრუებული სიყვარული უბიძგებს.

— მცდარი შეხედულებაა. ასკეტური ცხოვრებისკენ ადამიანს მხოლოდ უფლის სიყვარული უბიძგებს ხოლმე... თქვენ რა სიყვარულსაც გულისხმობთ, იმას მონასტერში ვერ დაეძალები. ბუნებაში არაფერია სიყვარულის გარეშე. არც ეკლესია. რელიგიაც, სიყვარულის გარეშე, ფანატიზმია და მეტი არაფერი.

— თქვენ და თქვენი ტყუპისცალი ბერად აღკვეცამდე ხომ ჩვეულებრივი ადამიანები იყავით და ჩვეულებრივად გიყვარდათ?

— ახლაც ჩვეულებრივი ადამიანები ვართ. უბრალოდ, განდგომილად ცვხოვრობთ და ვლოცულობთ.

— ადრე ხომ გყავდათ შეყვარებულები?

— კი, ორივეს გვიყვარდა.

— შეგიძლიათ გაიხსენოთ ის ადამიანები? თუ არ შეიძლება თქვენთვის ასეთი რაღაცების გახსენება?

— არც ვლაპარაკობთ, არც ვიხსენებთ, ჩვენ მხოლოდ ვინანიებთ იმას, რაც შეგვიცოდავს. მაგრამ ახლა არ მინდა, გული დაგვწყვიტოთ და უპასუხოდ დაგტოვოთ. მიყვარდა ერთი გოგო. ალბათ მასაც ვუყვარდი. სუფრასთან უთქვამთ მისთვის, რომ მე ბერად აღვიკვეცე. ბევრი უტირია. მერე ისიც გათხოვდა.

— თქვენი ტყუპისცალის თავგადასავალი?

— მას ყრუ-მუნჯი გოგო უყვარდა.

— ამქვეყნიურ ცდუნებათაგან რომლის დაძლევა გაგიჭირდათ ყველაზე მეტად?

— ყოველგვარი ცდუნების დაძლევა დიდი სულიერი ბრძოლის შემდეგ ხდება. ამ ბრძოლის ადგილი კი მონასტერია. საკუთარ თავთან განმარტობულ ადამიანს უჭირს ცოდვილ ფიქრთაგან თავის დაღწევა, ამიტომ ბერები, სანამ სულიერად არ გამყარდებიან, ერთად ცხოვრობენ მონასტერში. სულიერად გამოწრთობის შემდეგ კი, ასკეტურ ცხოვრებას იწყებენ და სენაკებში განმარტოვდებიან. მაცხოვარს ყველაზე მეტად იოანე ღვთისმეტყველი უყვარდა, რადგან მას ფიქრითაც კი არ შეუცოდავს ქალთან. ყველაზე ძნელი დასაძლევია სწორედ საკუთარ ფიქრთან ბრძოლა ყოფილა. მით უმეტეს მაშინ, როცა მარტო რჩები. ამიტომ არის, რომ მარტოდ მყოფმა ბერმა მთელი დღე ლოცვაში უნდა გაატაროს. წმ. ბასილი დიდს აქვს ასეთი გამონათქვამი: მე ქალი არ ვიცი, მაგრამ ქალწული არ ვარ. ე.ი. ფიქრით ჰქონდა შენაცოდი. კაცის ქალწულობა მისი გონების სიწმინდეს ნიშნავს. სწორედ ისეთ სიწმინდეს, როგორც იოანე ღვთისმეტყველს ჰქონდა.

— ძალიან ჰგავხართ ერთმანეთს, ამის გამო კუროზიც ბევრი გექნებათ.

— კი. საპატრიარქოში ორივეს ერთად გვიწვეს ხოლმე ყოფნა და იქ ხდება კუროზები. კიბეზე ხშირად შემხვედრია გაოცებული ხალხი: ეს მამა ახლა გავიდა და როდისღა შემოვიდაო? ხოლო როცა გავსულვარ, შეკითხვა დამდევნებია — მამაო, მეოთხედ გადიხარ და როდის შემოდიხარო? ამ ოინებს ჩემი ტყუპისცალი ატარებს. სამწუხაროდ, ახლა აქ არ არის, როგორც თვითონ ამბობს ხოლმე — „გასულია მომსახურების ზონიდან“, თორემ კუროზების შესახებ ის უკეთ მოგიყვებოდათ. ჩვენი მსგავსების გამო ყველაზე დიდი პრობლემა ჩვენს მრევლს აქვს. მისალმებისა და მოკითხვის დროს ხან ჩვენ ვიბნევი, ხან ისინი. ხასიათით ძალიან განსხვავდებით ერთმანეთისაგან. როდესაც ჩვენს პატრიარქს, უწმინდესსა და უნეტარესს ჰოროსკოპების მკრეხელობის შესახებ უნდა რაიმე განცხადების გაკეთება, მაგალითად სულ ჩვენ მოვყავართ: დაგვაყენებს ერთად და გამოაცხადებს — აგერ, შეხედეთ, ერთ წელს, ერთ დღეს და ერთ საათში დაბადებულებს, მათ ერთი ჰოროსკოპი

აქვთო. მთელმა საპატრიარქომ იცის ჩვენი განსხვავებული ხასიათის ამბავი და ყველა იცინის.

— **მინც რით განსხვავდებით?**

— როგორც ამბობენ, მე მეტიმეტად მკაცრი, სერიოზული და კატეგორიული ვარ, ის კი მეტიმეტად ხალისიანი, მხიარული და დიპლომატიური.

— **როგორც ვიცი, ილია მეორეს გამორჩეულად უყვარს მამა დავითი და სწორედ მას აკურთხებინა ედუარდ-გიორგის კარის ეკლესია.**

— კი, მან აკურთხა.

— **ედუარდ-გიორგის მოძღვარიც ის ხომ არ არის?**

— არა, შევარდნაძის მოძღვარი მამა ტარიელია. მისი კარის ეკლესიაც მამა დავითმა მასთან ერთად აკურთხა.

— **ვიცი, რომ ამ კითხვის დასმისა და განსჯის უფლება არ გვაქვს, მაგრამ მინც... რამდენად ქვეშაირიტი მორწმუნენი არიან ჩვენი პოლიტიკოსები? მათი უმრავლესობა ხომ სწორედ ჯვრის მონასტერში ამბობს აღსარებას?**

— სურვილი ბევრს აქვს, იყოს მორწმუნე. ჩემთვის ესეც სასიხარულოა. პოლიტიკაში კარგია კეთილსინდისიერებაც, პატიოსნებაც, მაგრამ ამ საქმიანობაში ყველაზე დიდი და ფასეული მინც სახელმწიფოებრივი სიბრძნეა. ეს არის ის, რაც მათ მოეთხოვებათ. ჩემი საქმე კი ლოცვაა. ლოცვა საქართველოს სულიერად გადარჩენისათვის.

— **საქართველო მართლაც გადასარჩენია. ძალიან გახშირდა თვითმკვლელობების შემთხვევები. ეს უფლის წინაშე დიდი ცოდვაა, თუმცა ზოგ შემთხვევაში, თვითმკვლელებზე წესის აგება მინც ნებადართული ყოფილა.**

— ნებადართულია მხოლოდ ფსიქიკურად შეურაცხადებსა და კლიმაქსის პერიოდში მყოფ თვითმკვლელებზე. დანარჩენ შემთხვევებში მიუტევებელ ცოდვად ითვლება. სწორედ იმიტომ არსებობს ეკლესია, რომ უნუგეშომ დასაყრდენი პოვოს. ეს შემთხვევები, რომელიც თითქმის ყოველდღე ხდება, ჩვენს სულიერ სისუსტეზე მეტყველებს.

— **ეკლესიის შესასვლელთან ჩვეულებრივი ამბავია მათსოფრებისა და ფსიქიკურად დაავადებულთა სიჭარბე. ამ მონასტერშიც განსაკუთრებულად ბევრი ნარკომანი და ფსიქიკურად დაავადებული ხალხი მოჰყავთ და თვეობით ტოვებენ.**

— გაჭირვებული ყოველთვის ეკლესიისკენ ისწრაფვის. ისინი აქ სულიერ სიმშვიდეს პოულობენ, მაგრამ ვფიქრობ, მათზე სახელმწიფომ უნდა იზრუნოს, რადგან, სულიერების გარდა, მათ ფიზიკური გამოჯანმრთლება და განკურნება სჭირდებათ. მინც დაუშვებლად მიმანია მონასტრის ეზოში საცხოვრებლად ისეთი ავადმყოფის დატოვება, ვინც პასუხს არ აგებს თავის ქმედებაზე და შეიძლება ერთ მშვენიერ დღეს ტაძარი გადაწვას.

— **... და ბოლო შეკითხვა: იქნებ დროა, ჩვენმა ღვთისმსახურებმა კარდაკარ იქადაგონ, რათა ამ მძიმე ფაშს სულიერად გაამსწვეონ ხალხი. ბოლოს და ბოლოს, იელოვლებმა ამ გზით შემოიკრიბეს თავიანთი მიმდევრები, იქნებ ამ გზითვე მოხდეს მათი ეკლესიისკენ შემობრუნება?**

— საპატრიარქოში არის ევანგელიზაციის განყოფილება. იქ არიან მღვდლები, რომლებიც კარდაკარ ქადაგებას ეწევიან. ამ ყველაფერს სათავეში მუშა დანიელი უდგას. ასე რომ, საქართველოს პატრიარქის ლოცვაკურთხევით, უკვე შექმნილია ის, რაც თქვენ ბრძანეთ.

მონასტრიდან მამა ლაზარემ გამოგვაცილა. გზაში დრო არ დავკარგე და მასაც ვკითხე: საკუთარ თავში ყველაზე მეტად რომელი ცდუნების დაძლევა გაუჭირდა. იარაღის სიყვარული ვერ ამოვიგდე გულიდანო, გამოგვიტყდა ლაზარე და ერთ ამბავს მოგვიყვა: ერთხელ მონასტერში ვიღაც უცხოელი ასულა. მის პირად დაცვას წელზე ისეთი ნაკანი ჰქონია შემორტყმული და მანქანაშიც ისეთი თოფი სდებია, რომ... ვერ გაუძლო თურმე გულმა მამა ლაზარეს და სიმკაცრით ცნობილ წინამძღვარს, მამა კონსტანტინეს მუხლებით თორმეტჯ ზის

შემოუარა: ნება მომეცი, ის თოფი ხელში დავიჭიროო. შებეზრებულა მამა კონსტანტინე მუხლებზე მღვდომი ლაზარეს ცქერით და დათანხმებულა. გამოჭრილა გახარებული ლაზარე სენაკიდან, მისულა იმ „დაცვის ბიჭთან“ და უთხოვია იარაღი. გაცოცხლ „დაცვას“ უარი ვერ უთქვამს ბერისათვის და იარაღი უთხოვებია. გადაუკიდა ლაზარეს თოფი მხარზე და გარიდებია მონასტერს. როდესაც ბრუნდებოდა, გზაზე ერთი მორწმუნე შეხვედრია. როცა შავად შემოსილი, მხარზე თოფგადაკიდებული ბერი დაუნახავს, გაცოცხლ: საიდან, მამაო, ასეთი თოფით? — საიდან და, იმ შემოწირულობის ყუთიდან, ჩვენს წინამძღვარს რომ უდგას სენაკშიო — უხუმრია ლაზარეს. ის კაცი მონასტერში მისულა. მამა კონსტანტინესთვის აღსარება ჩაუბარებია და ბოლოს უთქვამს: — მამაო, თუ შეიძლება, ერთი თხოვნა მაქვს — თქვენს სენაკში იარაღიანი ყუთი რომ გიდგათ, იქიდან ერთ თოფს ავიღებ და ახლოდან შევაკლებ თვალს, თუ შეიძლებაო.

ამის მერე რა დღე დაადგებოდა ლაზარეს, ალბათ მიხვდებით.

ახლაც ებრძვის თურმე გულისთქმას ლაზარე. ზოგჯერ ვერ ითმენს და თავის მრევლს ეხვეწება, — როცა მონასტერში ამოხვალთ, „კვირის პალიტრა“ გამოაყოლოთ, ირაკლი ალადაშვილის სამხედრო გვერდს დაეხედეთ და მაშინვე დაგიბრუნებთო.

თუ საქართველოს ერთი პატარა კუთხიდან, აფხაზეთიდან დიდ საქართველოში წამოსვლას გადაწყვეტთ, ე.წ. უშიშროების სამინისტროს, თხოვნით უნდა მიმართოთ. რამდენიმე დღის შემდეგ გამოგიძახებენ და შეგავსებინებენ ცნობის ფურცელს, სადაც უნდა უპასუხოთ, რატომ მიდინართ, ვინ გყავთ ნათესაობიდან დარჩენილი საქართველოში, იბრძოდა თუ არა თქვენი რომელიმე ახლობელი და ა.შ. ამ ინფორმაციის შემონახვის შემდეგ, თუ ყველაფერი წესრიგშია, გადმოსვლაზე ნებართვას იძლევიან, — მითხრა გაგრელმა ქალბატონმა მარინემ (რესპონდენტის თხოვნით, სახელი შეცვლილია).

პრძინბას ქალიშვილმა „თბილის“ სახელი არ გამოუსვალა

თამაზ საბეიშვილი

— უშიშროების ნებართვის შემდეგ შეუფერხებლად გადმოსვადით?

— რა თქმა უნდა, ამ ცნობით შემოძლია გადმოსვლაც და უკან დაბრუნებაც. საზღვრის გადაკვეთა თანდათან იოლდება. ბილეთში 40 რუბლი გადავიხადე. ენგურის სიღზე აფხაზეთმა გაგვიხრიკეს, რატომღაც ყველი და თევზი არ გამოგვატანეს. სხვა პრობლემა არ გვექონია.

— რატომ დარჩით აფხაზეთში, ქართველებს აღარ ავიწროებენ?

— სხვაგან ცხოვრება აღარ შემიძლია, იქ დავიბადე, იქ გავიზარდე. ახლა აქეთ რომ ვარ, გული იქით, ჩემი სახლ-კარისკენ მიმიწევს. ქართველებს ახლა იშვიათად ავიწროებენ. ერთხელ ქუჩაში სომეხმა ქალმა ხმამაღლა, ყველას გასაგონად მკითხა, — ქართული გვარი არ გამოვიცვლიათ? რაც ვიყავი, ისევე ის დავრჩი-მეთქი, ვუპასუხე ხმამაღლა და არავინ გაღიზიანებულა. ადრე ქართულად ლაპარაკი იკრძალებოდა, ახლა ალაგ-ალაგ ქართულ გამარჯობასაც მოჰკრავთ ყურს და ლაპარაკსაც. მეგრელები იქაურ სეპ-

არატიტულ ხელისუფლებას აკრიტიკებენ და ლანძღავენ კიდევ, მაგრამ ეს აღარავის უკვირს. დაიღალა ხალხი ამდენი მტრობითა და შუღლით. ადრე გვარების გადაკეთებას გვაძალებდნენ, ზოგმა ნებაყოფლობითაც მიიღო აფხაზური გვარი. სხვათა შორის, ყველა აფხაზი აზნაურის ან თავადის გვარზე გადავიდა. ამჟამად აკრძალული მხოლოდ ქართული სკოლებია. სწავლა რუსულ, აფხაზურ და სომხურ ენებზე მიმდინარეობს.

პრეზიდენტად არჩევის შემდეგ არძინბამ, მოსახლეობას ქართველთა ნაალაფარი სახლების დაკავება აუკრძალა, მაგრამ მისი ბრძანება მხოლოდ ქალაქზე დარჩა.

— ამბობენ, ქართველების სახლები ჩალის ფასად იყიდებაო?..

— ფაქტობრივად ასეა, მაგრამ ფულის გადახდა მაინც უწევთ. მაგალითად, გაგრაში ჩემს მეზობლად ცხოვრობდა ყურაშვილების ოჯახი. მათი სახლის ყიდვა ყურაშვილების აფხაზმა ნათესავემამა მონინდომეს და ორსართულიან, ეზოიან სახლში 10 ათასი რუბლი (დაახლოებით 350 დოლარი. — ავტ.) გადაიხადეს. აფხაზური ხელისუფლება აცხა-

დებს, რომ ასეთი ფული ანგარიშზე გაიყინება მანამ, სანამ ქართველები არ დაბრუნდებიან. ფიქრობენ, თუ მშვიდობიანი გზით მოხდება დაბრუნება, ქართველებს ბინების მაგივრად ფულს გადასცემენ.

— სასტუმროები და სანატორიუმებიც გაყიდულია. ამბობენ, უცხოელმა ინვესტორებმა შეიძინესო.

— სოხუმში არ ვიცი და, გაგრაში სასტუმრო „აფხაზეთი“ ისევე გაუბედურებულია, როგორც ომის შემდეგ იყო. სანატორიუმი „გაგრა“ რუსებმა იჯარით აიღეს და „არმენია“ დაარქვეს. ასევე 30 წლით იჯარით იყიდეს რუსებმა კულტურის სახლი. ძველ გაგრაში სანატორიუმი „თბილისი“ არძინბას ქალიშვილმა აიღო იჯარით და, თქვენ წარმოიდგინეთ, სახელი ვერ არ გამოუცვლია. ამბობენ, ასე იმიტომ მოიქცა, რომ ქმარი ქართველი ჰყავდაო. რომელ სანატორიუმსაც და სასტუმროსაც პატრონი გამოუჩნდა, ყველა მოვილია და დამსვენებლებიც იქ მიდიან. ამბობენ, სასტუმრო „აფხაზეთის“ შესყიდვა უცხოელებს უნდოდათ, მაგრამ აფხაზეთმა იმხელა ფული მოსთხოვეს, ინვესტორები გააქციესო.

— შარშან ზაფხულში ბევრი დამსვენებელი იყო?

— ბევრს ვერ ვიტყვი, მაგრამ ვინც ჩამოვიდა, ყველა კმაყოფილი წავიდა.

— დამსვენებლებისთვის გასართობი ადგილები თუ ფუნქციონირებდა?

— ზაფხულობით მუშაობს პრინც ოლდენბურგისეული რესტორანი „გაგრაფში“. მას, ერთი ხანობა, სახელიც გამოუცვალეს — ვითომდა ქართულიაო, მაგრამ მერე დაუბრუნეს. ასევე ნაპატრონებია ბარი „კოლხიდა“, რესტორანი „რიწა“... სხვა პატარა-პატარა კაფეებიც.

— რა მდგომარეობაა სოციალური თვალსაზრისით? რა ღირს პური, აქვს თუ არა ხალხს ხელფასი, პენსია?

— უამრავი სამუშაო ადგილია-მეთქი, ვერ ვიტყვი. ძირითადად ხალხი ვაჭრობით ირჩენს თავს. პროდუქტია რუსეთიდან შემოაქვთ. აფხაზეთიდანაც გააქვთ... ადგილობრივია ენგურის სიღთანაც. აფხაზეთს გამოცოცხლება განსაკუთრებით შეუძლებია, მოსავლის აღების დღეებში ემჩნევა. პირადად მე, ქსოვითა და კერვით ვირჩენ თავს. რაც შეეხება ხელფასს... სკოლაში, საავადმყოფოსა და სასტუმროში (ან

ტურბაზაში) ყველაზე კარგი ანაზღაურება 300 რუბლია. პენსია ახლა 30 რუბლია და ტელევიზიით გამოაცხადეს, პენსიაზე ცხრასაც დაგიმატებთო. დაბალი პენსიაა, მაგრამ დროულად იძლევიან. პური ექვსი რუბლი ღირს, ერთი კილო საქონლის ხორცი 30, ხალხს ისე უჭირს, რომ საავადმყოფოში მძიმე ავადმყოფებიც ვერ წვებიან. მშობიარობაში აფხაზ ქალს სამი ათასი რუსული რუბლი მოსთხოვეს. ვერ გადაიხადა, შინ იმშობიარა და კინალამ გადაჰყვა.

— **ამბობენ, აფხაზები წვევამდელებს ჯარშიც იწვევენო... ასეა?**

— სამწუხაროდ, მართალია, ე.წ. აფხაზური ჯარი ფსოვზე დგას. ჯარისკაცებს შაბათ-კვირას შინ დაბრუნების უფლებას აძლევენ. ყურმოკვრით ვიცი, რომ სადღაც, ფსოუს მიდამოებში, რუსული შენაერთებიც დგას.

— **იოქვა, ე.წ. აფხაზური ადგილობრივი არჩევნების დროს ქართველმა პარტიზანებმა რამდენიმე ტერაქტი განახორციელეს და არჩევნებზე კინალამ ჩაშალესო...**

— პარტიზანები ძირითადად გალის მიმდებარე ტერიტორიაზე მოქმედებენ და აფხაზეთის შუაგულში მოქმედება, სამწუხაროდ, ჯერჯერობით ძალიან უჭირთ. თუმცა, შიში და რიდი პარტიზანებისა მაინც არსებობს. ხშირად აფხაზურ კლანებს შორისაა შეტაკებები, ატყდება სროლები და მერე ადგილობრივი ტელევიზია აცხადებს, ქართველი პარტიზანები ტერაქტის მოწყობას ცდილობდნენო.

— **პრესით თუ მიმდინარეობს**

ანტიქართული პროპაგანდა?

— გამოდის გაზეთები „გაგრა“, „ამაგდარი“, „ჩვენი სამშობლო“. ყოველი მათგანი, ძირითადად, ანტიქართული პროპაგანდითაა გაჯერებული. გაზეთის ფასი ორი რუსული რუბლია და რადგან მყიდველი არ ჰყავს, მცირე ტირაჟებით იბეჭდება. თუმცა, გარკვეულწილად საზოგადოებრივ აზრს მაინც ქმნის.

— **იქიდან აქ ტელეფონით დარეკვა თუ შეგიძლიათ?**

— მხოლოდ იქაური უშიშროების თანხმობით. ისე კი, ქალაქის ადგილობრივი ქსელიდან რუსეთთან დაკავშირება იოლია. მობილური ტელეფონები აფხაზეთს ჯერ არა აქვს, არ მუშაობს ფოსტა. წერილის გასაგზავნად ადღერში მივდივართ.

— **დაბოლოს, ამბობენ, ქალაქის ცენტრში ქართველი მებრძოლების ფოტოები აქვთ გამოკრული და სამშობლოს მტრებად ჰყავთ შერაცხულიო...**

— ამ ბოლო დროს ასეთი რამ არ მხახავს. ძველ გაგრაში სავაჭრო ცენტრში დიდი ასობით ასეთ წარწერას წავაწყდი: „აფხაზი ხალხის ბრძოლა ქართველი ოკუპანტების წინააღმდეგ წმინდაა“. რა თქმა უნდა, ეს ძალზე გამაღიზიანებელია, მაგრამ თქვენ წარმოიდგინეთ, არა მარტო ჩვენთვის! როცა ხმა დაიბნა, არძინბას ტვინის კიბო აქვსო, აფხაზებმა მაშინვე ქართველებთან გატარებული თბილი დღეების გახსენება დაიწყეს. შეიმჩნევა, რომ აფხაზები ქართველების დაბრუნებას ელიან და სხვათა შორის, სჯერათ, რომ ეს ადრე თუ გვიან მოხდება.

რუსეთშია ჩაფხრის უფროსი

მხოლოდ თავისუფალი ადამიანია უშიშარი.

ჯორდანო ბრუნო

სიკვდილის შიშით სიკვდილია უგუნურობა.

სენეკა

მოუფიქრებლად გადმოსროლილი სიტყვა და ნატყორცილი ქვა ერთია: ვერ შეაჩერებ.

მენანდრე

ბევრი გეფიცება მეგობრობას და მეგობარი არაა. ზოგი კი, პირიქით, მეგობრად არ ჩავთვლია და მეგობარია.

დემოკრიტი

სახელმწიფოს ურყევეი საძირკველი — სამართლიანობაა.

პინდარე

სულმოკლეობის უსაძაგლესი სახეობაა საკუთარი თავის შებრალება.

მარკუს აგრელიუსი

ვინც წრფელი გულით, პატიოსნებით რაიმეს შექმნის,

იყო და არის შემოქმედი ახალი ქვეყნის!

გალაკტიონ ტაბიძე

განზრახულსა და აღსრულებას შორის ხშირად უფსკრულია.

საადი

ბრძენი მივიდეს სულელთან — ასე ყოფილა ძველთაგან.

მამ როგორ? განა ოდესმე მივა სულელი ბრძენთანა?

საბირი

ამ ცოტა ხნის წინ გადავწყვიტე, სპორტული ფორმა აღმედგინა და სავარჯიშოდ იპოდრომზე დავინწყე სიარული. იქ, სარბენ ბილიკებზე უამრავი საინტერესო ადამიანი, ჩინიანცა და უჩინოც იკაფებს ჯანმრთელობას, რომელთა შესახებ სხვა დროს მოგიტყვი. ამჟამად კი თქვენი ყურადღება ერთ პატარა გოგონაზე მინდა შევაჩერო.

გოჩა ტყეშელაშვილი

„მე დედა

ასლაც მასსოვს...“

ყოველ დილით, შვიდ საათზე, საბურთალოს ქუჩით იპოდრომისკენ მიმავალი ადამიანები ცნობისმოყვარე თვალს აყოლებენ პატარა, მოხდენილ მეეზოვეს, რომელიც ხალისიანად გვის ქუჩას და ყურადღებას არ აქცევს კანტიკუნტად მოძრავ მანქანებსა და ფეხით მოსიარულეებს. ერთხელაც მივუახლოვდი — მინდოდა გამერკვია, ცოტა რამ შემეტყუო მის შესახებ, აეუხსენი — ჟურნალ „გზიდან“ ვარ და შენთან საუბარი მაინტერესებს-მეთქი. ერთი შემომხედა და ხმა არ ამოუღია, ისე გამეცალა. შორიასხლოს მოფუსფუსე შუახნის ქურთი მეეზოვე ქალისკენ გასწია და მის ზურგს ამოეფარა. მეც ფეხდაფეხ მივეყვი და ახლა მასთან ვცადე გასაუბრება.

— ეს გოგონა თქვენი შვილია?

— არა. აი, იმ ქალის — ქურჩის ბოლოში მოფუსფუსე მოხუც მეეზოვე ქალზე მიმითითა — შვილი-იშვილია. ბებიას მოჰყვება ხოლმე დილაობით და ეხმარება, — შემომცინა და ოქროს კბილები გამოაჩინა. დამტკრეული ქართულით გამომკითხა, ვინ ბრძანდებით და რა გინდათო... გოგონას რაღაც გადაულაპარაკა და ისიც „სამალავიდან“ გამოვიდა.

— მე რატომღა მომერიდა

და რატომ გამოიქცა აქეთ? — ვიკითხე.

— ერთი კვირის წინ ვიღაც ბიჭებმა მანქანა გაუჩერეს და შეაშინეს. მე ვუთხარი — ეს წესიერი ბავშვია, თბოლია და ბებიას ეხმარება პურის ფულის შოვნაში-მეთქი. ბოდიში მოიხადეს და გაგვშორდნენ. საერთოდ, ცოტას ლაპარაკობს კრისტინა და უცხო ხალხთან საუბარს ერიდება.

— იმედი მაქვს, მე დამეღაპარაკება, — ახლა გოგონას შევხედე. ცნობისმოყვარე თვალებით მიყურებდა. — სვალ ფოტოკორესპონდენტთან ერთად მოვალ. სურათებს გადაგიღებ და თან ვიღაპარაკოთ. ხომ იქნები დილით?

— კი, — გაკვირებული მიყურებდა. ვივარდენი, რომ უნდა დამეინტერესებინა და კვლავ რაღაც მეთქვა:

— თუ კარგი სურათები გამოგვივა და შენც ხალისიანად ისაუბრებ, შენი ინტერვიუ ჟურნალში დაიბეჭდება და შენს ახლობლებს აჩვენებ.

კრისტინამ რაღაც გადაულაპარაკა შუახნის მეეზოვეს.

— რა თქვა? — ვიკითხე — სურათებს მამას გაუუგზავნიო. ამრიგად, შეთანხმება, როგორც იქნა, შედგა და გამოვემშვიდობე. სასაუბროდ კი, მეორე დღეს შევხვდით.

— კრისტინა, შენი გვარი მაინტერესებს...

— მამედოვა ვარ, ეროვნებით ქურთი.

— რამდენი წლის ხარ?

— თხუთმეტის გავხდი უკვე.

— ალბათ ადრე დგები ხოლმე?

— ჩვენი ოჯახი ადრე ამ ქუჩაზე ცხოვრობდა. ახლა გლდანში ვცხოვრობ ბებიასთან ერთად. დილის ხუთ საათზე ვდგებით და ექვსის ნახევარზე გამოვდივართ სახლიდან: მეტრო ექვსზე იღება და პირველივე შემადგენლობას მოვეყვებით აქეთ.

— არ გეზარება ყოველ დილით ასე ადრე ადგომა?

— არა, მე ხომ ბებიას ვეხმარები.

— სახლში როდის ბრუნდები ხოლმე? სკოლაში ასწრებ მისვლას?

— სკოლაში არ დავდივარ და არც არასოდეს მივლია. ისე, წერაკითხვა ვიცი ქართულადაც და რუსულადაც.

— სკოლაში რატომ არ გიფლია? არ მიგიყვანეს?

— ექვსი თვის ვიყავი, როცა დედაჩემმა მომარტყა და ეტყობა, რაღაც დამიზიანდა — ვერ ვლაპარაკობდი. ენა 8 წლისამ ამოვიდგი და ნელ-ნელა „წესიერი“ ლაპარაკიც ვისწავლე. ახლა აღარც ქურთულად და აღარც ქართულად არ მიჭირს საუბარი.

— ექვსი თვის ბავშვს დედამ როგორ მოგარტყა? ალბათ ახლა ძალიან ნანობს?

— შემთხვევით მოუხვდა ხელი. დედა კი დიდი ხანია, რაც დამელუპა. მკერდის კიბო ჰქონდა. ოპერაცია რომ გაგვეკეთებინა, აქაური ბინა გავყიდეთ და გლდანში გადავედით საცხოვრებლად. მე ახლაც ძალიან მიყვარს დედა. მამაც ძალიან მიყვარს და ჩემი დედინაცვალის კარგი ქალია.

— მამაშენი ცალკე ცხოვრობს?

— კი, ჩემი ჩვიდმეტი წლის და, რვა წლის ძმა, მამა და დედინაცვალი მოსკოვში ცხოვრობენ. მე აქ დამტოვეს ბებიის მოსაველეად. ექვსი წლის წინ მეც ვიყავი მოსკოვში. მპირდებთან, წავიყვანით, იქით

კვირას გაეფრინდები ალბათ.

— არ გიჭირს ბებიასთან ცხოვრება?

— არა. იცით, რა კარგი ბებია მყავს? სხვა ბებიებს კი არა ჰგავს, ხუთი თეთრი რომ ენანებათ შვილიშვილებისთვის. რაც მომეწონება, ყველაფერს ყიდულობს. ქურთულად გულიზარა ჰქვია, მე ქართულად, გულიკოს ვებახი. 73 წლისაა უკვე. ერევანთან ყოფილა ჩვენი მშობლიური სოფელი. 17 წლის ყოფილა ბებია, თბილისში რომ ჩამოსულა და მუშაობა დაუწყია. ისე, 12 წლის გაუთხოვებიათ.

— ქურთი გოგონები ადრე თხოვდებიან. შენ რატომ იგვიანებ?

— არა, მე არ მინდა გათხოვება (იცინის).

— რატომ?

— ვინც ადრე გათხოვდა, ყველამ მითხრა — გათხოვება არ ვარგაო. ბევრი უკან, საკუთარ ოჯახშიც კი დაბრუნდა. ქურთებში 20 წლამდე თუ არ გათხოვდა გოგო, მერე დაგვიანებულად ითვლება. მე კიდევ ხუთი წელი მაქვს დრო. ბევრი მთხოვნელი კი მყავს, მაგრამ ჯერჯერობით მაინც არ ვაპირებ.

— კრისტიანა, აქედან სახლში რომ მიდიხარ, მერე რას აკეთებ?

— მე ადრე, დილის 8 საათისთვის მივდივარ სახლში. ბებია მოგვიანებით, 11-ისთვის ამთავრებს მუშაობას. საოჯახო საქმეებს მთლიანად მე ვაკეთებ: ვალაგებ, ვრეცხავ, საჭმელს ვამზადებ, საყიდლებზეც მე დავდივარ და ბებიას ვუვლი.

— კი, მაგრამ, მთელი დღე სახლში ხარ?

— ძირითადად, კი. საღამოობით ეზოში ჩავდივარ. სადარბაზოსთან გოგოებთან ვზივარ და ვჭორაობთ. ვინმე თუ გაივლის, მაშინვე გაგჭორავთ ხოლმე. ჩემი საუკეთესო მეგობრები ქართველები არიან: კრისტიანა ქიტესაშვილი და ნათია სვანიძე. ასე ვერთობით ხოლმე.

— ნიგნებს თუ კითხულობ?

— ვკითხულობ, მაგრამ იშვიათად. ფილმების ყურება მიყვარს.

— რომელი ფილმები მოგწონს?

— ქართულები: „ნინო“ და „ციცქარა“ მომწონს ძალიან. დიდი ხანია, ტელევიზორში აღარ უჩვენებიათ. როცა ვუყურებ, მინდა, რომ დიდხანს არ დამთავრდეს.

— მსახიობებიდანაც ქართველები მოგწონს?

— არა, მსახიობი კაცებიდან ლეონარდო დი კაპრიო და ჟან კლოდ ვანდამი მიტაცებს, ქალებიდან კი — ჯენიფერ ლოპესი და მაიკლ ჯექსონის და, ჯენეტი.

— კრისტიანა, შეყვარებული თუ ყოფილხარ?

— არა, არასოდეს, არ მინდოდა, რომ შეყვარებული ვყოფილიყავი...

— რაზე ოცნებობ, როგორი გინდა იყო?

— მომავალში რა პროფესიის ვიქნები, არ ვიცი — მაგაზე არ მიფიქრია. ისე კი, მინდა, კარგი ოჯახი მქონდეს. მინდა, რომ ჩემი მეუღლე აუცილებლად ერთი კარგი ქურთი ბიჭი იყოს.

ერთგული მკითხველი

თქვენ, ერთგულ მკითხველს, უთუოდ გემახსოვრებათ ჩვენი ჟურნალის სხვადასხვა ნომერში დაბეჭდილი წერილების შინაარსი და არც ამ ტესტის კითხვებზე გაგიჭირდებათ პასუხის გაცემა...

1. საპარლამენტო არჩევნების დროს რომელ პარტიას მისცა მსახიობმა ბაადურ ნულაძემ ხმა?

- ა) ელპ-ს;
- ბ) მოქალაქეთა კავშირს;
- გ) ალორძინებას.

2. სპარტაში აღმზრდელის მიერ დასმულ შეკითხვაზე მოუფიქრებელი პასუხისთვის რა სასჯელი ელოდა აღმზრდელს?

- ა) გაროხვა;
- ბ) უსადილოდ დატოვება;
- გ) აღმზრდელის მიერ ცერზე კბენა.

3. რას ნიშნავს პერძული სიტყვა „ნაშვიმატიკა“?

- ა) ფულს;
- ბ) საშუალებას;
- გ) სიმდიდრეს.

პასუხები იხილეთ 61-ე გვერდზე

„ქირს დახვეულს მივპარდი... ჩვენი შვილი უკვე ეძღვრება თეთრი და გახვეული იყო“

19 მაისს თბილისში საშინელი მკვლელობა მოხდა. 18 წლის მიშა ცილიკიშვილი საკუთარ დაბადების დღეზე ცეცხლსასროლი იარაღიდან გასროლით, დაუნდობლად მოკლეს. დაღუპვას რაღაც სასწაულით გადაურჩა მისი და — თეა ცილიკიშვილი: გოგონას ტყვია მხოლოდ იმიტომ ასცდა, რომ სროლის მომენტში მან ფეხი რაღაცას წამოშკრა და ძირს დაეცა. ტყვიას ვერ გადაურჩა მათი ბიძა — ნუგზარ ცილიკიშვილი, იგი ფეხში დაიჭრა და არტერია დაუზიანდა. დაჭრილი ამჟამად საავადმყოფოს რენანიმაციის განყოფილებაში წევს.

მიშა ცილიკიშვილის და შავთხვევით გადაურჩა ტყვიას

მეგობრები

დაზარალებულთა ვერსიით, ამ საზარელ დანაშაულებში ეჭვმიტანილი, ფირმა „ელიზის“ პრეზიდენტის, თამაზ ელიზბარაშვილის შვილი — 19 წლის გურამ ელიზბარაშვილია. 19 მაისს, საღამოს, დაახლოებით 8 საათისთვის, თავის სამ მეგობართან ერთად, ის თეთრი „ნივით“ ფიზიკის ინსტიტუტის ეზოში მდებარე საბანკეტო დარბაზთან მივიდა. მიშა ცილიკიშვილი დაბადების დღეს სწორედ იქ აღნიშნავდა. თვითმხილველთა

თქმით, ბიჭები მანქანიდან გადმოვიდნენ. ელიზბარაშვილი მიშასთან მივიდა და ხანმოკლე შელაპარაკების შემდეგ, მას პისტოლეთიდან ტყვიები დაუშინა. მიშა ცილიკიშვილი იქვე გარდაიცვალა. მოკლე დროის ნათესავებისა და ახლობლების თქმით, ისევე, როგორც წინასწარი გამოძიების ვერსიით, მკვლელობა გოგონას — ნანა ბაქრაძის მიზეზით მოხდა. იგი მიშა ცილიკიშვილის შეყვარებული იყო, გურამ ელიზბარაშვილი კი მისი თავყვანისმცემელი განხლდათ.

ნანა ცილიკიშვილი, მოკლეულის დედა:

„ნანა ბაქრაძე მიშაკოს სულ სამი თვის გაცნობილი ჰყავდა. თუმცა, ამ პატარა დროის მანძილზე ჩემმა შვილმა მისი უზომოდ შეყვარება შეძლო. საერთოდ, ძალიან თბილი და მოსიყვარულე გულის ბავშვი იყო, ამიტომაც უყვარდა ყველას... ნანა მას მართლაც ძალიან უყვარდა. ისეთი შთაბეჭდილება გვრჩებოდა, თითქოს მარტო ნანასთვის ცხოვრობდა, მისთვის ცოცხლობდა... ამას წინათ ის გოგონა აუღვანდა და საავადმყოფოში იწვა. მიშაკო გვერდიდან არ შორდებოდა, დღე და ღამე სასთუმლოდან იწვა, რეცეპტები ჯვით დაჰქონდა. წამლების

ფულს მე ვაძლევდი, რადგან თვითონ ყიდულობდა.

ნანას საწინააღმდეგო არაფერი მქონდა, მაგრამ როცა მათმა ურთიერთობამ ძალზედ გადაჭარბებული სახე მიიღო, ავნერვიულდი. არ მომწონდა, რომ მიშაკო შინ ძალიან გვიან ბრუნდებოდა, სწავლას დროს თითქმის აღარ უთმობდა. როცა მოვილოდა, თუმცა იმ წუთის დაშორებული იყო ნანასთან, მაშინვე ტელეფონს მივარდებოდა და ისევ ურეკავდა. ნანაც ხშირად ურეკავდა, განსაკუთრებით, გვიან ღამით. ბევრჯერ მინახავს მიშაკო, ყურმილი ხელში რომ ეჭირა და ისე ჩასძინებოდა. ბოლოს და ბოლოს, საყველური ვუთხარი — შვილო, ყველაფერს თავისი დრო და ზომა აქვს-მეთქი. ის კი გაგვიბრაზდა და საბურთალოზე, ჩვენს მეორე ბინაში გაიქცა. იქ უფრო მეტი შესაძლებლობა ჰქონდათ თავისუფალი შეხვედრებისა... დღე ვარ და კარგად ვხვდებოდი — მათ ძალზედ ახლო ურთიერთობა ჰქონდათ. მიშაკოზე ალბათ ყველაზე უფრო ამან იმოქმედა და მთლიანად ნანას ზემოქმედების ქვეშ მოექცა. თანაც, ის მისი პირველი სიყვარული იყო...

19 მაისს მიშაკო 18 წლის გახდა. დაბადების დღეზე მეგობრები, ახლობლები და კურსელები ჰყავდა მოწვეული. რა თქმა უნდა, ნანაც. სტუმრებმა თავის მოყრა 3 საათიდან დაიწყეს, დაახლოებით 4 საათისთვის კი სუფრასთან დასხდნენ. ვიდრე დასხდებოდნენ, ეზოში, მიშაკოს მეგობრებს თეთრი „ნივა“ შეუნიშნავთ. ამბობენ — მანქანაში რამდენიმე ბიჭი იჯდა, მერე კი ერთი მათგანი, რომელიც კოჭლობდა (გურამ ელიზბარაშვილი მკვლელობამდე სამი დღით ადრე, ჩხუბის დროს დაიჭრა) გადმოვიდა და იკითხა — მიშა რომელიაო? ცოტა ხანში მანქანა იმ ადგილიდან გაქრა...

მიშაკო, ისევე, როგორც დანარჩენები, ძალიან მხიარულობდა, ხან ერთ გოგოსთან ცეკვავდა, ხან მეორესთან... როგორც ჩანს, ეს ნანას არ მოეწონა და მას გაღიზიანებულმა უთხრა: რა არის, ყველა შენი ბოზიაო? მიშაკომ გაკვირვებულმა შეხედა, ხუმრობით სამი თითი ტუჩებზე მარტყა და უთხრა: ეს რამ გათქმევინა?! ესენი ყველანი ჩემი ჯივრები არიან და რაც თქვი, ის აღარ გაიმეორებ, ახლა კი ამისთვის დაგსჯი — სუფრასთან დაგსვამ, არც გაცეკვებ და არც გვერდზე გახედვის საშუალებას მოგცემო.

ნანა მაგიდასთან დაჯდა. ერთხანს გაჩუმებული, უხასიათოდ იყო. მერე კი, უეცრად, მიუხედავად იმისა, რომ შეეძლო ყველასთვის, მათ შორის მიშაკოსთვისაც, შეუძინველად

მიშაკო და ნანა ბაქრაძე (მარჯვნივ) დაბადების დღეზე

დაეტოვებინა იქაურობა, თავის ჩანთას ღემონ-სტრაციულად ხელი დაავლო და გაბრაზებულმა, ჩემს შვილს წინ ჩაუქროლა. მიმიკო აუღევნა, მეც მას გავეყვი. ნანა შეაჩერა, ხელი მოჰხვია და უთხრა – შენ, რა, მართლა გეწყინა? რა მოხდა, მე ხომ უბრალოდ, გეხუმრეო? ნანა პასუხობდა – შენ მე სახეში ხელი გამარტყიო. იქვე მათი საერთო მეგობრები იდგნენ, ნანას ეუბნებოდნენ – რა გაბრაზებს, მიმიკოს შენთვის საწყენი არაფერი უთქვამს, არც ხელი გაურტყამს, უბრალოდ, გავეხუმრო. იგი თავისას მაინც არ იშლიდა და დარბაზში დაბრუნებაზე უარს ამბობდა. მაშინ ერთმა გოგონამ, მიმიკოს მეგობარმა უთხრა – ბოლოს და ბოლოს, თქვი, რა გინდა, საქმრო თუ ბიჭი, რომელსაც თითზე დაიხვევ და შენს ჭკუაზე ატარებო? ეტყობა, ეს სიტყვები მიმიკოს გულში მოხვდა. გაბრაზდა, ნანას ხელი გაუშვა და უთხრა: თუ მიღინარ, წადი, მე მეტს არაფერს გეტყვო. შეტრიალდა და დარბაზისკენ წავიდა. მერე, მოულოდნელად, კვლავ მობრუნდა, ნანას ისევ ჩაეხუტა და შეეხვეწა – ძალიან ვთხოვ, ნუ გაბრაზდები, შემირიდდი და დაბრუნდიო. ისიც, როგორც იქნა, დაემორჩილა და ყველანი დარბაზში შევედით. მიმიკომ ნანას ტორტის დიდი ნაჭერი მოუჭრა, თან მე შეკითხვობდა – დედა, ხომ იცი, ნანაგადმოყოფარია და ბევრი კრემი ხომ არ აწყენსო?... ქეიფი კვლავ გააგრძელეს. მიმიკო გოგონებთან ისევ ცეკვავდა. ცოტა ხანში ნანამ მას მობილური ტელეფონი გამოართვა. მე იმ მომენტისთვის არ შემიხედავს, მაგრამ როგორც მისი მეგობარი გოგონები ამბობენ, ნანამ მაშინ სწორედ იმ გურამ ელიზბარაშვილს დაურეკა – აქ ვარ, მოდი და წამიყვანო...

გურამ ელიზბარაშვილს არც მე, არც ჩემი შვილი, არ ვიცნობდით. უბრალოდ, როგორც ვიცი, ნანა მიმიკოს ეუბნებოდა – ელიზბარაშვილს ბავშვობიდან მოეწონვარ, საბავშვო ბაღიდან მოყოლებული, დამდეგს, მოსვენებას არ მამდეგსო...

რამდენიმე ხანში სტუმრებმა წასვლა დაიწყეს. საღამოს 8 საათი იყო, როცა მიმიკო ზოგიერთი მათგანის გასაცილებლად ეზოში გავიდა. სწორედ ამ დროს, თეთრი „ნივიდან“ ოთხი უცნობი ბიჭი გადმოსულა და ეზოში საკმაოდ აგრესიულად შემოსულა. იმწუთს იქ არ ვიყავი, მაგრამ რაღაც ჩოჩქოლი რომ ატყდა, მეც გარეთ გავიდი. მიმიკოს გვერდით ვიდექი, როცა მან ფავარჯინანს (ელიზბარაშვილს) უთხრა – ვინა ხარ, რა უბნელი ხარო? ელიზბარაშვილმა მის თანმხლებ ბიჭებს გადაულაპარაკა – ეს ვერაზე ძალიან „გაბლატავდა“ (ნანა ბაქრაძე ვერელია) და შეეყვანოთ, ერთი, ჭკუა ვასწავლოთ, ამის დედა...ო. მაშინ იმ ბიჭს მე მივმართე: შვილო, რა გინდათ-მეთქი?... ჩემი ჩარევა მიმიკომ თუკადრისა, მისი ასაკის ბიჭებს,

მოგეხსენებათ, ასეთ სიტუაციებში დედის მფარველობის რცხვენიათ. მითხრა – დარბაზში შედიო. მე, რა თქმა უნდა, იმ ადგილიდან ფეხივც არ მომიცვლია. მანამდე, ჩემმა ქმარმა ერთ-ერთი მათგანი, რომლისთვისაც თურმე იარაღი შეუნიშნავს, გვერდზე გაიყვანა, უფიქრია – იარაღი აქვს და რამე არ მოხდესო... მაშინ, უეცრად, ელიზბარაშვილმა მიმიკოს სახესთან აგრესიულად ხელი აუქნია. უცებ ჩემი შვილის წინ იმ ბიჭის

გამართულ ხელს შევეხდე. იარაღი არ შემომჩნევია, იმდენად პატარა ყოფილა, რომ წესიერად არც ჩანდა თურმე. მხოლოდ ნაპერწკლები დავინახე, რაც უეცარი სროლის დროს გაჩნდა. ერთმანეთის მიყოლებით გაისროლა – ექვსჯერ... მე უცებ მიმიკოს შევეხდე, პირველ გასროლაზე არაფერი დასტყობია, მეორესა და მესამეზე კი, თვალები გადმოატრიალა, ხელი უკან, თირკმლის ადგილას მოიკიდა, შემომხედა და თქვა – ვაიძე, მესროლესო – და მაშინვე ძირს, უგონოდ დაეცა. ძირს დაცემულს მივკარდი, ჩემი შვილი უკვე მთლად თეთრი და გაშემებული იყო...“

თვითმხილველთა თქმით, სროლის მომენტში ელიზბარაშვილის თანმხლები სამი ბიჭი მაშინვე გაიქცა. მიმა ცილიკიშვილის დაცემის შემდეგ, ელიზბარაშვილიც გამორდა იმ ადგილს, თუმცა მას გარდაცვლილის და გაეკიდა. უყვიროდა – მობრუნდი, ვის ესროლე? ეს რა ჩაიდინეო?! ამ სიტყვებზე ელიზბარაშვილი გოგონასკენ შემობრუნდა და პისტოლეტი მასაც დაუმიზნა. გასროლის მომენტში თვა ცილიკიშვილმა შემთხ-

„მიმიკო იმ საღამოს ძალიან მხიარულობდა, ხან ერთ გოგონსთან ცეკვავდა, ხან მეორესთან...“

მიმიკოს ბიბა, ნუგზარ ცილიკიშვილი

მიმიკოს და, თეა ცილიკიშვილი

ვევით ფეხი რაღაცას წამოჭრა და ძირს დაცემულს, ტყვია ასცდა. ამის შემხედვარე ბიბა მისკენ გაემართა, ელიზბარაშვილმა მისი მიმართულებითაც გაისროლა. ნუგზარ ცილიკიშვილს ტყვია ფეხში, არტერიამო მოხვდა. ექიმების თქმით, იგი ჯერ კიდევ მძიმე, კრიზისულ მდგომარეობაშია. მისი შვილის სიკვდილის შესახებ მან არაფერი იცის.

გამოძიების ინფორმაციით, ყველა გასროლა მხოლოდ ერთი – გურამ ელიზბარაშვილის მხრიდან მოდის. ამას იქ მყოფი თვითმხილველებიც ადასტურებენ, თუმცა იმასაც დასძენენ, რომ ოთხივე ახალგაზრდა ნარკოტიკული ნივთიერების ზემოქმედების ქვეშ იმყოფებოდა. ოფიციალურად ამის შესახებ ჯერჯერობით არაფერი ამბობენ. როგორც ვაირკვა, საქმე ელიზბარაშვილის ერთ-ერთი თანმხლების მამამ გახსნა. შვილისგან მომხდარის შესახებ შეიტყო თუ არა, იგი მაშინვე პოლიციის განყოფილებაში მიიყვანა და ახსნა-განმარტება დააწერინა. მან დანარჩენ პირთა ვინაობაც დაასახელა. პროკურატურამ სამივე დაკითხა, თუმცა მათი დაპატიმრების სანქცია ჯერ არ გაუცია. ჩვენების მიხედვით, ელიზბარაშვილს იმ დღეს ნანა ბაქრაძემ დაურეკა და მას დაბადების დღიდან მისი წაყვანა სთხოვა. ჩვენება ჩამოართვეს თავად ნანა ბაქრაძესაც. იგი მიმიკო ცილიკიშვილის მოსაკლავად ან მასთან საჩხუბრად ელიზბარაშვილის წაქეზებას უარყოფს და დასძენს, რომ იმ დღეს მას მართლაც დაურეკა, მაგრამ ამას ასეთი შედეგი თუ მოჰყვებოდა, არ უფიქრია. დაზარალებულები მკვლელობის მთავარ მიზეზად კი სწორედ ნანა ბაქრაძეს აცხადებენ და მისი, როგორც წამქეზებლის წინააღმდეგ, სისხლის სამართლის საქმის აღძვრას მოითხოვენ.

რაც შეეხება გურამ ელიზბარაშვილს, იგი ჯერჯერობით იმალება. ელიზბარაშვილების ოჯახი ღუმს. დაზარალებულთა თქმით, მისი წვერები ცილიკიშვილებს არ გამოხმაურებია.

გასულ ზაფხულს თბილისში ერთდროულად ორი მკვლელობა მოხდა. 21 წლის კობა ჯავახია და 19 წლის დათო ჩიტაური თანატოლებთან „საქმის გარჩევას“ შეეწირნენ. ისინი ჩხუბის დროს დანით მიყენებული ჭრილობების შედეგად გარდაიცვალნენ. მოჩხუბრებს შორის არასრულწლოვნებიც იყვნენ.

დათო ჩიტაური

კობა ჯავახია

ვინ დაიჯაბა დათოს და კობას მკვლელობისთვის?

მეზო სანავა

კობა ჯავახიას მკვლელობისთვის დღეს 20 წლის ზურა კანდელაკს ასამართლებენ. რაც შეეხება დათო ჩიტაურს, მისი მკვლელობის ვინაობა პროკურატურამ ვერ დაადგინა და საქმე გაუხსნელი დარჩა. ჩხუბში მონაწილე დაახლოებით 10-12 ადამიანისგან სისხლის სამართლის საქმე მხოლოდ ორის წინააღმდეგ აღიძრა. სასამართლოში კანდელაკთან ერთად არასრულწლოვან – ლევან მარცვალაძის ბრალეულობის საკითხს განიხილავენ. მარცვალაძეს ბრალად ხულიგნობა და მკვლელობის მცდელობა ედება. დანა, რომლითაც იგი კობა ჯავახიას დაჭრას ცდილობდა, გამოძიების თანახმად, მან საკუთარი ბინიდან გამოიხურა და წაიღო. ამ ორი მკვლელობის საქმე პროკურატურაში თავიდანვე ჩახლართული გახლდათ. ბურუსით მოცული დეტალები სასამართლოში უფრო თვალში საცემი ხდება. იკვეთება აზრი, რომ ზედაპირულად და არასწორად წარმოებული ძიების გამო, მკვლელობის საქმე პროკურატურამ ხელახლა უნდა გამოიძიოს. ამის აუცილებლობა საქმის მასალებში მკვლელობის თვითმხილველის – მოწმის არარსებობამ განაპირობა. სწორედ ასეთ პირობებში პროკურატურამ ეჭვმიტანილს 108-ე – განზრახ მკვლელობის მუხლი მიუყენა. საბრალდებო დასკვნაში გამოძიებულები საფუძვლად ბრალდებულის აღიარებით ჩვენებას, ნივთმტკიცებასა (მარცვალაძის დანას) და ექსპერტთა ვარაუდებს აცხადებენ. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ აღიარებით ჩვენებას, რომელიც განსასჯელის მიერ ციხეშია მიცემული, იგი დღეს კატეგორიულად უარყოფს. აცხადებს, რომ მას ჩვენება მოტყუებით, მუქარითა და ზეწოლის ქვეშ დააწერიან და თავს უდანაშაულოდ აცხადებს. ნივთმტკიცება – შემთხვევის ადგილიდან ამოღებული დანა მარცვალაძეს ეკუთვნის, კანდელაკი დასძენს, რომ ჯავახია მან ძირს დაგდებული ნაპოვნი დანით დაჭრა, რომელიც მერე გაუკვევე-

ლი მიმართულებით მოისროლა. პოლიციელებმა იგი ვერ იპოვეს. თუმცა, გამოძიებისას გამოიკვეთა ვერსია – შესაძლოა, ჯავახიაც და ჩიტაურიც მარცვალაძის ბინიდან წამოღებული დანით არიან მოკლულები. ამის გარკვევა ყველაზე მეტად ექსპერტებს შეეძლო. რაც შეეხება ექსპერტებს, თავიანთ დასკვნაში ისინი მხოლოდ ორჯოფულ ვარაუდებს გამოთქვამენ. როგორც გაირკვა, ამის მიზეზი სისხლის გამოკვლევა გახდა: აღმოჩნდა, რომ შემთხვევის ადგილას დაღვრილი სისხლი ერთსა და იმავე ჯგუფს მიეკუთვნებოდა. ეჭვმიტანილებსა და ჩხუბში მონაწილე სხვა პირებსაც მხოლოდ ამ ჯგუფის – I ჯგუფის სისხლი აღმოაჩნდათ. ასეთ პირობებში ექსპერტებმა გაბეული პასუხის გაცემა ვერ შეძლეს. შესაბამისად, მათ დასკვნაზე დაყრდნობით, ძნელია დაადგინო, ვინ ვის მიერ არის მოკლული. არადა, მკვლელობა ისეთ დროს, ისეთ ვითარებაში მოხდა, რომ მას თვითმხილველი აუცილებლად ეყოლებოდა. 2000 წლის 31 აგვისტოს, საღამოს 8 საათისთვის ზურა კანდელაკი გლდანის „ა“ მიკრორაიონის №56 კორპუსში ანა, ეკა და მაია წენგუაშვილების სახლში სტუმრად იმყოფებოდა. კარზე წენგუაშვილების კლასელებმა, დებმა – თამთა და ნათია ხარდიანებმა დააკაკუნეს. გამოძიების მიერ დადასტურებული ვერსიის თანახმად, ბინაში შესვლისას, თამთა ხარდიანმა ზურა კანდელაკს ზუმრობით თავზე ხელი წამოარტყა. კანდელაკმა საპასუხოდ, გოგონას სახეში სილა გარტყა, მერე კი ნატკენ ფეხზე მას ფეხი დააბიჯა. თამთამ სთხოვა – ძალიან მტკივა და ფეხი აიღეო. მან კი გოგონას მეორე ფეხიც დააბიჯა. ხარდიანი წაიქცა, ფეხზე ფრჩხილი ჰქონია ჩაბრუნებული და სისხლი წამოუვიდა. კანდელაკმა წაქცეულს ახლა ზურგში ჩაარტყა წიხლი. ბოლოს და ბოლოს, ისინი დებმა წენგუაშვილებმა გააშველეს და სხვადასხვა ოთახში გაიყვანეს. მაინც არ ცხრებოდნენ და ოთახიდან გამოსულ კანდელაკს, რომელიც ხარდიანის მისა-

მართით იგინებოდა, თამთამ მაგიდიდან აღებული ხის საფერფლე ესროლა. საფერფლე ზურას ასცდა. ამის შემდეგ დებმა ხარდიანებმა წენგუაშვილების ბინა დატოვეს და წავიდნენ. ეზოში თამთას მისი მეზობელი და ახლობელი დათო ჩიტაური შეხვდა. იგი გოგონას შეეკითხა, რატომ ტიროდა. თამთამ მას მომხდარის შესახებ დაწვრილებით უამბო. დათომ ზურა კანდელაკს დაუძახა და ჰკითხა – გოგონა რატომ სცემო? საპასუხოდ ლანძღვა-გინება მიიღო, რის შემდეგაც კანდელაკმა ჩიტაურს სახეში ხელიც გაარტყა. მერე ქვა აიღო, მისთვის რომ ჩაერტყა, მაგრამ განზრახვა სისრულეში ვერ მოიყვანა, რადგან ქვა მას დებმა წენგუაშვილებმა ხელიდან გააგდებინეს. მათ ჩიტაური და კანდელაკი გააშველეს, თუმცა, მორიგი შეხვედრა იმავე დღეს შედგა. №56 კორპუსთან ახლოს მდებარე ბაღში ზურა კანდელაკის მხარე (ლევან მარცვალაძე, ზვიად ყორშია, ძმები თემურ და ზვიად ველურავები) და ჩიტაურის მომხრეები (კობა ჯავახია, გიორგი დულაძე, როლანდ გვეონდიანი და კახა ბუთხაშვილი) საქმეს არჩევდნენ. ჩხუბის დროს კანდელაკმა კობა ჯავახიას მარცხენა წელის არეში დანით ჭრილობა მიაყენა. არასრულწლოვანმა მარცვალაძემ კი, მას განზრახ მოკვლის მიზნით, დასაკეცი დანა დაარტყა გულმკერდის არეში. კობა ჯავახიამ ზუთი ჭრილობა მიიღო. იგი იმავე დღეს გარდაიცვალა. დანით გულმკერდის არეში სასიკვდილოდ დაიჭრა დათო ჩიტაურიც. იგი საავადმყოფოში მიყვანისთანავე გარდაიცვალა. როგორც გამოძიების ავტორები აღნიშნავენ, იგი დაუდგენელმა პირმა დანით დაჭრა. სამართალდამცავთა თქმით, კანდელაკი და მარცვალაძე ფიქსატორიანი დანებით იყვნენ შეიარაღებულები, ჩიტაურის მეგობარი კობა ჯავახია კი – აირის პისტოლეტით. გამოძიების ამ ვერსიას, რომელიც პროკურატურამ საბოლოოდ დაადასტურა კიდევ, სხვადასხვა დეტალით, განსასჯელისა და დაზარალებულის მხარეები ეწინააღმდეგებიან. დაზარალებულები აცხადებენ, რომ ჩიტაური და მისი მეგობრები კანდელაკთან საქმის გასარჩევად სპეციალურად მეორედ არ წასულან. ჩხუბისა და მკვლელობის მომენტს განსასჯელიც განსხვავებულად ჰყვება. ზურა კანდელაკისა და დები წენგუაშვილების მტკიცებით, თამთა ხარდიანი ოთახში შევიდა თუ არა, კანდელაკს თავში ხელი განგებ წამოარტყა. ზურას თამთას ფეხზე ფეხი შემთხვევით მოუხვდა, ამ უკანასკნელმა კი სიბრაზისგან მისი მისამართით გინება დაიწყო. ამან ძალიან გააბრაზა ზურას შეყვარებული

გოგონა – მაია წენგუაშვილი, რომელმაც თამთას უთხრა – ასეთ სიტყვებს ჩემს შეყვარებულს მე ვერ ვუბნებ, შენ როგორ ჰკადრებო? ჩხუბი მწვავედებოდა. თამთა უცნაურად სიტყვებით ილანძვებოდა, როგორც ზურას, ასევე წენგუაშვილების მისამართითაც. ეს კანდელაკმა ველარ მოითმინა და მას სახეში სილა გაარტყა. მაშინ ხარბიანმა მაგიდიდან საფერფლე აიღო და კანდელაკს ესროლა. ხარბიანები სახლიდან წენგუაშვილებმა გააგდეს. მათი თქმით, თამთა ხარბიანი ჩხუბის მთავარი მიზეზი და მკვლელობის წამქეზებელია. „ჩვენი ბინიდან გასული, კიბეზე რომ ჩადიოდა, იშურებოდა – ზურა, ნახე, შენი თავი თუ არ მოვაკვლევიო – დასძინა ჩვენებისას მაია წენგუაშვილმა.

ზურა კანდელაკის მიერ წინასწარი გამოძიების დროს მიცემული ჩვენება:

„... დათო ჩიტაურთან პირველი ჩხუბის შემდეგ იქვე, ბაღში წავედი. იქ ჩემს მეზობელ – ზვიად ველურავას შევხვდი, მას ავუხსენი, რომ ჩხუბს ვართულება აღარ მოჰყვებოდა და მარტო დავრჩი. დაახლოებით ნახევარ საათში შევამჩნიე, ჩემკენ ფეხით მომავალი დათო ჩიტაური, რომელსაც თან 8-9 ბიჭი ახლდა, მათ უკან თეთრი „ნივა“ მოჰყვებოდა. ჩიტაურმა მიხვდა, გვერდზე გაესულიყავით. კვლავ შემეკითხა – გოგოს რატომ ვაარტყით? მე ვუპასუხე – უზრდელოდ მომექცა და ღორსი იყო-მეთქი. უცნობს (კობა ჯავახია), რომელსაც ყავისფერი ტყავის ქურთუკი ეცვა, ხელში პისტოლეტი ეჭირა. პისტოლეტიანი ხელი მან მარჯვენა ყურის არეში ჩამარტყა. მე წავეტიე, ცემა დამიწყეს. როცა წამოდგომა მოვახერხე, დავინახე, რომ ბიჭები ჩემს მეგობრებს – ზვიად და თემურ ველურავებსა და ლევან მარცვალაძეს სცემდნენ. ამ დროს ყავისფერქურთუკიანმა პისტოლეტიდან ველურავას მიმართულებით გაისროლა. თემური მას მიუვარდა და იარაღიან ხელში ხელი წააგლო, თუმცა უცნობმა იგი მაინც წააქცია. ამ მომენტში კიდევ ერთი სროლის ხმა გავიგონე. ყავისფერქურთუკიანი ველურავას ზემოდან მოექცა, თან იარაღი მიუშვირა და უთხრა – მოგკლავ, შენი ღედაო... მე ამ დროს ძირს დავდებულნი ფიქსატორიანი გამლილი დანა დავინახე, ავიღე და თემურის მისაშველებლად მათთან მივვარდი. მინდოდა, იმ უცნობისთვის დანა საჯდომში ჩამერტყა, მაგრამ ხელი შემთხვევით ზურგის არეში მომიხვდა. იგი გვერდზე გადაგორდა და ფეხზე წამოდგა...“

კანდელაკის თქმით, მან დანა მაშინვე გადააგლო და იმ ადგილს გამოშროდა. გადაწყვიტა, გადაუდებლად ფოთში მარტო გამეზავრებულიყო, მაგრამ მატარებელს ვერ მიუსწრო. რამდენიმე დღე იგი ნათესავ-

ებთან იმალებოდა. თუმცა, პოლიციაში თავისი ფეხით გამოცხადდა.

ზურა კანდელაკი 2000 წლის 4 სექტემბერს დააკავეს. აღსანიშნავია, რომ თავდაპირველად, მას სწორედ ჩიტაურისა და ჩხუბში კიდევ ერთი დაჭრილის – დულადის განზრახ მკვლელობის მცდელობას აბრალებდნენ. ბრალი გამოძიებამ მოწმეებისა და მტკიცებულებების უქონლობის გამო ვერ დაამტკიცა. ჩიტაურის საქმე ცალკე გამოიყვეს და ძიება მხოლოდ კობა ჯავახიას მკვლელობის ფაქტზე განაგრძეს.

ელისო ბუთხუმი, დაზარალებულების – ჯავახიების ადვოკატი:

„საინტერესოა, რისთვის გამოიყვეს ცალკე დათო ჩიტაურის მკვლელობის საქმე, ან რატომ დარჩა ეს დანაშაული გაუხსნელი? მაშინ, როცა აღნიშნულ საქმეში ზუსტად ის მტკიცებულებები არსებობს, რაც ჯავახიას მკვლელობის შესახებ მოკვლევულ მასალებში...“

გამოდის, რომ პროკურატურამ ეს მტკიცებულებები ჩიტაურის მკვლელის გამოსაგვინად არასაკმარისად ჩათვალა და დანაშაული გაუხსნელი დატოვა. მაშინ სამართალდამცავები ასევე უნდა მოქცეულიყვნენ ჯავახიას მკვლელობის საქმესთან მიმართებაშიც, რადგან მასალებში მოწმე არც ამ ფაქტს ჰყავს...

ნანა ლომია განსასჯელის, ზურა კანდელაკის ადვოკატი:

„კანდელაკი პოლიციაში ძალით არავის მიუყვანია. იგი სიმართლის გასარკვევად განყოფილებაში თვითონ მივიდა, მაგრამ თავი დამნაშავედ კი არ უცვნია, არამედ განაცხადა, რომ მართალი იყო და სურდა, მომხდარ ამბავში ბოლომდე გარკვეულიყო. მან იქვე მიუთითა, რომ სრულიად უდანაშაულოა მარცვალაძეც, რომელიც იმ დროს უკვე დაპატიმრებული ჰყავდათ. მიუხედავად ამისა, გამოძიება იმდენად ზედაპირულად და ტენდენციურად მიმდინარეობდა, რომ მას საბოლოოდ პროკურატურამ ბრალი 108-ე მუხლით წაუყენა. იგი სავსებით უკანონოდ, განზრახ მკვლელობასა და თამთა ხარბიანის ცემაში დაადანაშაულეს. თუმცა, ამ ბრალის დადასტურება სამართალდამცავებმა დღემდე ვერ შეძლეს, რადგან ბრალდება მთლიანად აგებულია მხოლოდ წარმოდგენებსა და ვარაუდებზე. ერთადერთი, რასაც გამოძიება ჩაეჭიდა, ეს გახლდათ საქმის მასალებში არსებული ზურა კანდელაკის აღიარებითი ჩვენება. არადა, ეს არის სრულიად უკანონო გზით მიღებული ჩვენება, რომელიც ზურა კანდელაკს „კაპეზეში“ (წინასწარი დაკავების საკანი. – ავტ.) დააწერინეს. ოქმს, უფრო სწორად, ფარატინა ქალაღდს, რომელზეც ბრალდებულს თავისი ვითომდა აღიარე-

ბა უწერია, არც ერთი ისეთი პირი ხელს არ აწერს, რომელიც კანონის შესაბამისად, ვალდებული იყო ამ პროცესს დასწრებოდა და ხელიც მოეწერა. კანდელაკმა ჩემთან საუბრისას აღნიშნა, რომ ციხის ერთ-ერთ ოთახში, სადაც მას ჩვენება დააწერინეს, რამდენიმე მამაკაცი იყო, რომლებიც მას ემუქრებოდნენ და სცემდნენ. თანაც, იმ „აღიარებისას“ კანდელაკი წერს, რომ მოკლა ჩიტაურიც და ჯავახიაც. გამოდის, პროკურატურამ ეს „მტკიცებულება“ ჩიტაურის მკვლელობასთან მიმართებაში თავად უარყო, ჯავახიას მკვლელობის საქმეში კი კანდელაკის წინააღმდეგ მთავარ იარაღად გამოიყენა... ჩვენ აუცილებლად მოვითხოვთ ამ მტკიცებულების გაუქმებას, რადგან იგი ყველანაირ საფუძველს მოკლებულია. გარდა ამისა, საქმის მასალებში არ არსებობს ჩვენება, არ არსებობს პირი, რომელიც აღწერდა ჩხუბის დროს კანდელაკის მოქმედებას. არავინ ამბობს, რომ ზურამ დანა აიღო ან ვინმეს დაარტყა იგი... ეს არავის დაუნახავს, მაგრამ რადგანაც კანდელაკი იყო ის პირი, ვის გამოც ჩხუბი მოხდა, პროკურატურამ ივარაუდა, რომ ყველაზე აგრესიული ის იქნებოდა და მკვლელობასაც აუცილებლად ის ჩაიდენდა...“

ვინაიდან ძიებას არანაირი რეალური მტკიცებულება არ გააჩნია კანდელაკის ბრალის დასადასტურებლად, იგი პატიმრობიდან დაუყოვნებლივ უნდა გათავისუფლდეს. ზურა კანდელაკის ქმედება, კანონის შესაბამისად, კვალიფიცირდება აუცილებელი მოგერიების მუხლით, რადგან მან დააზიანა და ხელყო თავისი მეგობრის სიცოცხლის ხელმყოფის სიცოცხლე. ამ შემთხვევაში კი, ქმედება მართლსაწინააღმდეგოდ, ანუ დანაშაულად არ ითვლება და სასჯელს არ ექვემდებარება“.

რაც შეეხება დაზარალებულის ადვოკატს, იგი საქმის წინასწარ გამოძიებაში დაბრუნებას მოითხოვს. მისი თქმით, პროკურატურამ ზურა კანდელაკს არასწორი მუხლი შეუფარდა.

ელისო ბუთხუმი:

„კანდელაკის ქმედება უნდა დაკვალიფიცირდეს არა განზრახ მკვლელობის, არამედ 109-ე მუხლით, რაც დამამძიმებელ გარემოებებში, ხულიგნური ქვენაგრძობით, ჯგუფის მიერ ჩადენილ განზრახ მკვლელობას ითვალისწინებს. გარდა ამისა, მოვითხოვთ – დადგეს იმ მოწმეების პასუხისმგებლობის საკითხი, რომლებმაც სასამართლოს წინაშე დადებული ფიცის მიუხედავად, თავიანთი ჩვენებები შეცვალეს. ასეთი ფაქტი კი უკვე არაერთი დაფიქსირდა“.

საგადასახადო შემოსავლების მინისტრს, მიხეილ მაჭავარიანს მიმდინარე წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შეუსრულებლობის გამო, მემარჯვენე პოლიტიკოსები უტივენ და „გამარცხნებულნი“ თანხების მფლობელებთან ბრძოლაში მაჭავარიანის „მარტოკაცობას“ არ ეთანხმებიან. მთავრობის ბოლო სხდომიდან გამოსული მაჭავარიანი დალონებული იყო: „არა, ჩვენ არაფერი გვეშველება. ეს სისტემა მთლიანად უნდა დაინგრეს, რომ მერე თავიდან დაიწყოს ყველაფერი“. ასეთი იყო მინისტრთან ინტერვიუს პროლოგი. ინტერვიუს დროს კი, მის კაბინეტში გაბმული სატელეფონო ზარი გაისმა: მინისტრს პრეზიდენტმა დაურეკა... ჩანს, თბილი დიალოგი შედგა — ასეთი დასკვნის გამოტანის საფუძველს მიხეილ მაჭავარიანის რამდენჯერმე გამეორებული ფრაზა გვაძლევს: „დიდი მადლობა, ბატონო ედუარდი! დიალოგის შინაარსზე, ბუნებრივია, დელიკატურად არ ვკითხვ, მით უმეტეს, რომ ეჭვი არ მეპარებოდა — პირდაპირ პასუხს ვერც მივიღებდი...“

ნიკო კაკულია

— მთავრობის ბოლო სხდომაზე პრეზიდენტმა ბოლო წლების ქრონიკულად დაუძლეველ პრობლემადა კონტრაბანდა დაასახელა. პასუხისმგებელ ეკონომიკურ ბლოკს შევარდნაძემ თითიც დაუქნა. თუ კონტრაბანდასთან ბრძოლის ეფექტურ გეგმას ვერ წარმოადგენთ, შეიძლება თანამდებობის დატოვებაც მოგიხდეთო. როგორც გამოიკვეთა, ბრძოლის ერთიან ფორმაზე ბლოკში ვერ შეთანხმდით. თქვენ რა გზით გესახებათ კონტრაბანდასთან ბრძოლა?

— კონტრაბანდას მთლიანად ვერ მოერევი. ისეთ დიდ ქვეყნებშიც კი, როგორცაა კანადა, ინგლისი 10-15%-იანი კონტრაბანდა არსებობს.

ქვეყანაში 14 სახეობის პროდუქცია უნდა გამოიყოს. რა არის ძირითადი? ნავთობპროდუქტები, გაზი, ფქვილი, შაქარი, ცხიმეული, ხორცისა და თევზის პროდუქტები, სარეცხი საშუალებები, ავტომობილები, სიგარეტი... აი, ეს ყოველივე რომ მოვაქციოთ სრულ დაბეგვრაში, ჩათვალეთ, რომ

„ჩვენს ქვეყანაში ჩვენი უკონტროლო „ნახალისებული““

ბიუჯეტის შევსების პრობლემა არ გვექნება. ისეთი მუშაობა, მე რომ მინდა, — როცა ყველაფერი აღრიცხული უნდა იყოს, — სულ ახლახან დაიწყეთ. ძალიან გვიჭირს ნავთობპროდუქტების სფეროში. ამიტომ ვთხოვე მთავრობის სხდომაზე ყველას, ვისაც შეუძლია, ამაში დაემხმაროს.

აი, მაგალითად, შემოვა სამხრეთ საქართველოს ერთ-ერთი რაიონიდან კონტრაბანდა — ეს შეიძლება მხოლოდ რიგითმა ჩინოვნიკმა იცოდეს. განახვებთ ახლა მე თქვენ ციფრებს და გაცდებით... თქვენ გჯერათ, რომ მთელი თებერვალი ისე გავდა, კახეთის არც ერთ რაიონში დიზელის საწვავი არც ერთ ბენზინგასამართ სადგურში არ ყოფილა? ვერც იმას დამაჯერებს ვინმე, რომ ეს ისე მოხდა — რაიონის გამგებელმა ან რომელიმე ხელმძღვანელმა არ იცოდა. ამაზე ისევ მაჭავარიანს მოსთხოვენ პასუხს... ერთს მოხსნი, მეორეს მოხსნი — ამით პრობლემა არ გადაიჭრება...

სერიოზული პრობლემაა საზღვარი, რომელიც აბსოლუტურად დაუცველია. ახლა, „ტერიტორიული“ პრობლემა ავი-

ლოთ: როგორ უნდა გაჩერო აუზანეთიდან მომავალი ნავთობპროდუქტი ან სიგარეტი, მით უმეტეს, როცა მას შეიარაღებული ფორმირება მოჰყვება?!

— ე.ი. არანაირი კონტროლის მექანიზმი არ არსებობს?

— ვერ ატყობთ?.. იყო პერიოდი, როცა საქართველოში კარგი საგადასახადო გარემო გვექონდა: ძალიან იაფი იყო განბაჟება და აქ ხდებოდა სხვა ქვეყნების — აზერბაიჯანისა და რუსეთის საქონლის განბაჟება, ძალიან იაფი იყო ბენზინის ბაჟიც.

საშუაზროდ, ჩვენმა მეწარმეებმა ვერ ისარგებლეს იმ გადასახადით სიგარეტზე, რაც შემოვიდეთ. დღეს კავკასიაში მართლ ჩვენ არ ვაწარმოებთ მასობრივად თამბაქოს; ინტერესი არ განჩნდა. ერთს გაუჩნდა მხოლოდ, დაიწყო ქართული სიგარეტის წარმოება და იქაც დახოცეს ერთმანეთი: ერთია მეპატრონე და მეორეა თვითმარქეა თუ პირიქით, ვერ გავიყვ, მაგრამ ღირს ალბათ ბრძოლა. ამაზე მეტი ბიზნესი რა ვინდა: თვეში 30 მილიონი კოლოფი მოიხმარება. 30 მილიონზე 2 თეთრიანი მოგებაც რომ იანგარიშო, წარმოიდგინეთ, რა ციფრებს მივიღებთ. მიკვირს — ნუთუ ისეთი დიდი ფულია კონტრაბანდაში, რომ ლეგალურ ბიზნესს, პატიოსან შრომასა და მშვიდ ცხოვრებას ანაცვალო?!..

— როცა ლაპარაკია იმაზე, რომ საქართველოს კონტროლირებად საზღვარზე ტვირთბრუნვის სხვა მონაცემებს აფიქსირებს მესაზღვრე და სხვა მონაცემებს ფლობს მეზაფე, მაშინ რასთან გვაქვს საქმე?

— მეცინება, როცა ამაზეა ლაპარაკი. ვინ გააკეთა ეს? ვისგან წამოვიდა მესაზღვრის მიერ ტვირთის შემოტანაზე კონტროლის დაწესების ინიციატივა? ჩვენ გვექონდა ერთ-ერთ მონაკვეთთან დაკავშირებით შეხვედრა და მაშინ სასაზღვრო ლეპარტამენტის თავმჯდომარემ, ვალერი ჩხეიძემ გადმომცა თავისი მონაცემები — რამდენი მანქანა დააფიქსირეს სასაზღვრო ზოლზე. მაშინ დავავალე ჩემი სამმართველოს უფროსის მოადგილეს, რომელიც მანამდე საბაჟოზე მუშაობდა, რომ გაერკვია — რამდენად ემთხვევა ჩხეიძის მონაცემები საბაჟოს მონაცემებს. მაშინ აგორდა ეს ყველაფერი.

ამით პირველ რიგში მე ვარ დაინტერესებული. ბიუჯეტი 100%-ით 1997 წელს არ სრულდებოდა. 1998-99 წლებში ამაზე უარესი სიტუაცია იყო, მაგრამ ამხელა აჟიოტაჟი არავის აუტყვავს. იქნებ, ჩემი პერსონა განაპირობებს ამას? თუ

სხვა არაფერი დარჩა სალაპარაკო ამ ქვეყანაში?!

— **მინისტრთა კაბინეტის შემოღების შემთხვევაში, თუ მხოლოდ ეკონომიკურ ბლოკს მოეთხოვება პასუხი ქვეყანაში შექმნილ ეკონომიკურ სიტუაციაზე და ამავე დროს, ძალოვნები პრეზიდენტის დაქვემდებარებაში დარჩებიან, რა გამოვა? ძალოვნები, რომლებიც ასევე მონაწილეობენ ეკონომიკის შენება-ნგრევაში და რომელთა სახელებს სოლიდური ბიზნესის ხელშეწყობას უკავშირებენ, თავს აარიდებენ გუნდურ პასუხისმგებლობას?**

— მოდი, კაცურად ვთქვათ: უნდა დადგეს ყველას პასუხისმგებლობის საკითხი და არა მარტო მაჭავარიანის და ნოღაიდელის... თუ მარტო ჩემშია პრობლემა, მაშინ იდიოტი ვყოფილვარ, თუ ვაჟკაცობა არ მეყო, რომ თანამდებობიდან წავიდე. ჩვენს ქვეყანაში ჩრდილოვანი ეკონომიკა „წახალისებულია“. ჩრდილოვანი ეკონომიკის ვერ აწარმოებ, თუ არა ხარ „შეკრული“ ამა ქვეყნის „ძლიერებთან“ — დაწყებული ძალოვნებიდან, დამთავრებული საგადასახადოთი. მაგრამ ვინაიდან საგადასახადოს აქვს გეგმა და მისმა თანამშრომლებმა იციან, რომ ყოველი თვის ბოლოს თუ გეგმას არ შეასრულებენ, სამსახურს დაკარგავენ, ამიტომ ცოტა მეტ პასუხისმგებლობას გრძნობენ... არ გამოვა ასე — ერთი ბლოკი, მეორე ბლოკი... „ბლოკიც“ არის, „ცემენტიც“ თითქოს არის და უნდა აშენდეს, რა, ერთი სისტემა! მოდელი დაიხვეწება ალბათ... მე მთავრობის წევრი ვარ და მინისტრთა კაბინეტის მოდელთან დაკავშირებით, ჩემი პრეტენზიების გამოთქმა არ მინდა. რუსეთის ყოფილმა პრემიერმა ერთხელ თქვა: კარგი გვინდოდა, მაგრამ „როგორც ყოველთვის“, ისე გამოვიდა... არ მინდა, აქაც ასე მოხდეს...

— **მაინც, ვინ არის ახლა ყველაზე ხელშემშლელი ფიგურა ე.წ. ეკონომიკურ ბლოკში? მაჭავარიანი, ნოღაიდელი თუ ჩხარტიშვილი?**

— მაგას, მინისტრი რომ არ ვიქნები, მაშინ გეტყვით — არ მიმჩნია, რომ ნაგავი გარეთ უნდა გამოვიტანოთ მაშინ, როცა ყველამ დაინახა ამ სისტემის არაუფექტურობა.

— **ლაპარაკია ფინანსთა და შემოსავლების სამინისტროების გაერთიანებაზე. ვინ დარჩება მინისტრად, თქვენ თუ ნოღაიდელი? თუ არც ერთი?**

— ეს პრეზიდენტის გადასაწყვეტია და წინასწარ ამ თემაზე ვერ ვილაპარაკებ.

— **თუ ნახევდით სამინისტროდან, პარლამენტში დაბრუნებას აპირებთ? ამბობენ, მაჟორიტარ დემუტატად შეიძლება მოველინოს პარლამენტსო...**

— პარლამენტი ცირკი არ არის, ბილეთი იყო და შეხვიდე, არჩევნები უნდა მოიგო. იმ რაიონებში, სადაც პარლამენტარის ადგილი ვაკანტურია, — მაგალითად ვაკეში — მე კენჭისყრას არ ვაპირებ. არის საქართველოში ორი რაიონი, სადაც შემიძლია პრეტენზია განვაცხადო მაჟორიტარობაზე, კონკრეტულად სად — ამას ვერ არ გეტყვით. იმ რაიონებიდან ამჟამად ღირსეული ადამიანები არიან არჩეულნი და ღმერთმა კარგად ამყოფოთ.

— **საერთოდ, ვისგან წამოვიდა საგადასახადო შემოსავლების მინისტრად თქვენი დანიშვნის ინიციატივა?**

— ო... ალბათ ყველას ახსოვს, რა პერიოდი იყო. გადაწყდა, რომ ჩამოყალიბებულიყო შემოსავლების სამინისტრო. ვია ბარამიძემ უარი განაცხადა, ჩემთვის აბსოლუტურად გასაგები მიზეზების გამო: იმ-იტომ, რომ ამ სამინისტროში წამოსვლა ქარის წისქვილებთან ომს ნიშნავდა. ძალიან კარგად მახსოვს, როგორი ვაი-ვიში იყო: როგორ უნდა შესრულდეს ბიუჯეტი, ყველაფერი მინიმუმამდე დასული, არაფერი არ გვეშველება, ვაი, ვაი, ვაი!.. ვიას უარის შემდეგ, ჩემს კანდიდატურაზე ალაპარაკდნენ. არჩევნები ახალი დამთავრებული იყო და არ მინდოდა, ვიღაცას ეფიქრა, რომ ჩვენს გუნდში არ გამოიძებნა ადამიანი, რომელსაც არ შეეშინებოდა ასეთ საქმეზე წასვლა... სხვათა შორის, საკმაოდ საინტერესო და სასარგებლო აღმოჩნდა ეს ყველაფერი. პარლამენტში 5 წელი ვიყავი, პარტიის გენერალური მდივანიც ვახლდით, ბევრი არჩევნები გადამიტანია და დღე და დამე მუშაობაც ჩემთვის ახალი არ იყო, მაგრამ რაც აქ ვნახე, სულ სხვაა. მთავარი ფორმულა, რაც აქ მუშაობის შედეგად ჩამოვყავალიბე, ასე ჟღერს: თუ გაიმარჯვე — ყველას დამსახურებაა, თუ წააგე — შენი ბრალია...

ჩემთვის ძალიან მარტივი იყო უარის თქმა, რასაც დავასაბუთებდი კიდევ: სასოფლო მაქვს დამთავრებული, არა ვარ ამ სფეროში გარკვეული... მაგრამ მე, ბევრი ჩემი მეგობრისა და კოლეგისგან განსხვავებით, პოლიტიკაში არჩევნების გზით ვარ მოსული და სხვანაირი პასუხისმგებლობა მაკისრია. ამომრჩეველთან მიდიხარ, მან ხელისუფლების წარმომადგენელ-

ში, პირველ რიგში, ადამიანი უნდა დაინახოს და დაიჯეროს, რომ შეიძლება იყო თანამდებობაზე და არ იღებდე ქრთამს, იცხოვრო ხელფასით და ეცადო რაღაცის გაკეთებას. არ შეიძლება, ხელისუფლება მუდამ გაუცხოებული იყოს ხალხთან — მით უმეტეს, ჩვენაირ პატარა ქვეყანაში. მოქალაქეებს არ ესმით, რას აკეთებს ხელისუფლება, იმიტომ, რომ შედეგებს ვერ ხედავენ...

— **რამდენი აქვს შემოსავლების მინისტრს შემოსავალი?**

— თვეში 600 ლარია ჩემი საშუალო ხელფასი. პრემიებთან ერთად, წინა წელს 11 ათასი ლარი გამომივიდა.

— **განვლილი წლის ყველაზე მნიშვნელოვანი მოვლენა რა იყო თქვენს ცხოვრებაში?**

— თუ რაიმე კარგი საქმე ვაკეთებ, — ეს, უპირველესად, დაოჯახება იყო.

— **რა აკლია თქვენს საოჯახო ცხოვრებას?**

— ყველაზე მეტად დრო მაკლია. ჩემი მეუღლე სულ მეკითხება — ეს კომპარი როდის დამთავრდება? მე მგონი, ყველაზე მეტად, ჩემი მეუღლეა დაინტერესებული, რომ სამინისტროები გაერთიანდეს და მე გავთავისუფლდე...

— **სამსახურში გადაღლის ან გაბრაზების გამო, შინ ხომ არ ჩხუბობთ ხოლმე?**

— არა, ჩუმად ვარ. ეგ არის ჩემი პლუსი შინ. თუ გაბრაზებული ვარ, თავს არავის ვესხმი, მაგრამ თუ დავესხმები, მტრისას... ისე, სახლში ძალიან მანებობენ — არა მარტო ოჯახის წევრები, არამედ მეზობლებიც.

— **პობი თუ გაქვთ?**

— გზა, მოძრაობა, ხეტიალი მიყვარს. საქართველოში არ არსებობს რაიონი, სადაც ნამყოფი არა ვარ: სპეციალობა მაქვს ასეთი. მე და დავით კირვალაძე (სოფლის მეურნეობის მინისტრი) ნიადაგმცოდნეები ვართ და თრიალეთის ქედის ბევრი ხეობა, თითქმის ფეხით გვაქვს შემოვლილი, დისერტაციაზე მუშაობის დროს. შემიძლია მთელი დღე ვისეტილო ტყე-ღრეში...

„აუდიენსია“ ჯაშ მინი მუხვი

მადე ქონსაქსა ახატყვედღებინან

გვიად გურული

ტელევიზიის გამოგონების შემდეგ რადიომაუწყებლობა ბევრმა „გამოიტირა“ – არ ეგონათ თუ ამ ახალი გენიალური გამოგონების კონკურენციას გაუძლებდა.

მაგრამ საბედნიეროდ, იმის მიუხედავად, რომ ტელეინდუსტრია გოლიათური ნაბიჯებით მიიწევს წინ, მას სულაც არ შეუვიწროებია რადიო, რომელსაც არც მსმენელი მოჰკლებია და არც თავისი გამორჩეული ადგილი დაუკარგავს მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებს შორის.

სოფლის ცენტრში ხეზე ჩამოკიდებული ვეებერთელა რადიორეპროდუქტორიდან დაწყებული, დღევანდელი უამრავი მოკლეტალღოვანი რადიოარხით დამთავრებული – ტელევიზიასთან შედარებით მარტივი სპეციფიკის გამო, რადიო ყოველთვის აჯობებს მას ერთ-ერთი უმთავრესი კრიტერიუმით – ოპერატიულობით და ამიტომ, მარკ ტენისა არ იყოს, – „ხმები მისი გარდაცვალების შესახებ, ცოტა არ იყოს, გადაჭარბებულია“.

დასავლეთში, ჩვენგან განსხვავებით, ყოველთვის უამრავი არხი არსებობდა და მარტივი ჭეშმარიტების თანახმად, ჯანსაღი კონკურენცია მათი გადაცემების უმაღლეს ხარისხს განაპირობებდა.

90-იანი წლებიდან საქართველოშიც განჩნდა არასახელმწიფოებრივი რადიოსადგურები, რომელთაგან ერთ-ერთი პირველი „რადიო აუდიენცია“ იყო. მას დაარსების დღიდან ნონა ყანდიაშვილი ედგა სათავეში და იმთავიდან დღემდე რუსულენოვანი იყო. სულ მალე კი „რადიო აუდიენციაში“ დიდი ცვლილებები იგეგმება, მათ შორის უმთავრესი – მისი „გაქართველება“ გახლავთ, მაგრამ გარდა

ამისა, უამრავი სიახლეა დაგეგმილი.

ჩვენს კოლეგასთან – ნონა ყანდიაშვილთან სტუმრობის მიზანიც სწორედ ეს დაგეგმილი „რეკონსტრუქცია“ გახდა. შემთხვევით ვისარგებლეთ და გადავწყვიტეთ, მკითხველისთვის უფრო ახლოს გაგვეცნო თვით ქალბატონი ნონაც – ჩვენი კოლეგა, რომელიც ჟურნალისტთა უმეტესობის მსგავსად (თავის ქებაში ნუ ჩამოგვართმევთ), ძალზე საინტერესო მოსაუბრე გამოდგა...

– ჩემი ჟურნალისტობა, ალბათ, მაინც შემთხვევითობა იყო. ბავშვობიდან სამედ-იცილო ექსპერტობაზე ვოცნებობდი. ცხადია, ყველას უკვირდა ჩემი ეს „ახირება“. დედა უკრაინელი მყავს და წელიწადში რამდენიმე თვე კიევში მინდებოდა ცხოვრება, ამიტომ აქაც და, რა თქმა უნდა, იქაც, რუსულ სკოლაში დავდიოდი. თანაც, ეს მაშინ „მოდაში“ იყო. ქართულად ამიტომ ვერც ახლა ვსაუბრობ მთლად გამართულად, წელს აუცილებლად უნდა გამოვინახო დრო და მასწავლებელთან ვიარო (ქალბატონი ნონა ნამდვილად ზედმეტ თავმდაბლობას იჩენს – გამართული ლიტერატურული ქართულით საუბრობს, ოღონდ ეგ არის „ქ“-ს, „თ“-ს და „ფ“-ს წარმოთქმა უჭირს. – ავტ.).

ყარაგანდაში ჩავაბარე მისაღები გამოცდები სამედიცინო ინსტიტუტში, მაგრამ პირველი კურსის შემდეგ, აღარ მომინდა ექიმობა. თბილისში ჩამოვედი და მამაჩემის რჩევით ჟურნალისტიკის ფაკულტეტზე შევედი. როგორც გითხარი, მანამდე არასოდეს მიფიქრია ამ პროფესიაზე. ალბათ, ბედი იყო და ახლა ძალიან კმაყოფილი ვარ.

ჩემს მომავალ მეუღლეს – კოკა ყანდიაშვილსაც სწორედ იქ შევხვდი – პირველიდან ბოლო კურსამდე ერთად

ვსწავლობდით და IV კურსზეც ერთად „ჩავრჩით“...

– ე.ი. „კურსზე ჩარჩენილი“ – „ოროსანი“ სტუდენტები იყავით?

– თუ შეიძლება, ოროსანი ეწოდოს სტუდენტს, რომელიც საერთოდ არ დაუშვეს გამოცდებზე, მაშინ ოროსნები ვიყავით. ლექციების გაცდენა იყო ოფიციალური მიზეზი, მაგრამ რომც გვცოდნოდა, რომ ამის გამო დავისჯებოდით, მაინც გავაცდენდით. იმიტომ კი არა, რომ არაფერს გვასწავლიდნენ (თუმცა ესეც იყო), თავად განსაჯეთ – კოკა უკვე პირველი კურსის ბოლოდან იყო PTP-ის საკუთარი კორესპონდენტი საქართველოში. მეც ვენმარებოდი. შემდეგ, როდესაც 1993 წელს სოხუმი დაეცა, იმ დროს დაემთხვა ეთერში HTB-ს პირველი გადაცემების გასვლა და მიხალ სვეტლიცკიმ მე შემომთავაზა საკუთარ კორესპონდენტად მუშაობა – ცხადია, სიხარულით დავთანხმდი და ვთვლი, რომ სწორედ მაშინ გავიარე სერიოზული სკოლა. HTB-ზე მუშაობისას ვისწავლე ყველაფერი, რაც ვიცო ჩემს საქმეში, და ისიც, რომ თუ გინდა, კარგი ჟურნალისტი იყო, ამისთვის ყველაფერი უნდა დათმო – მე და კოკამ პირველი კურსის ბოლოსვე ვიქორწინეთ და იმ დროს პატარა ბავშვი მყავდა, მაგრამ „მოროტორცებთან“ ერთად მთელი აფხაზეთი მოვიარე, ყველა მოლაპარაკებას ვესწრებოდი და სიუჟეტებს ვამზადებდი HTB-სთვის. რასაკვირველია, რომ ასეთ სიტუაციაში ხშირად მოგვიხდებოდა ლექციების გაცდენა.

– რადიო „აუდიენციაში“ როგორღა აღმოჩნდით?

– როდესაც მეორე ბავშვი გამიჩნდა, შინ ჯდომა მომიხდა. წლინახევრიანი

მუშაობის შემდეგ ისე გავითავისე ჩემი საქმე, რომ მივხვდი, მუშაობის გარეშე ვეღარ გავეძღვდი. არადა, ორი ბავშვისთვის მეტი დრო იყო საჭირო. მოკლედ, კოკას „ტვინი გაუბუზრულე“ და რადიო შემომთავაზა. სხვა რა გზა მქონდა.

1996 წლის 17 სექტემბერს გავედი თერეში პირველად. მაშინ უკვე არსებობდა ოთხი არხი მოკლე ტალღებზე.

მე რუსულენოვანი რადიოს გაკეთება გადაწყვიტე. რადგან, ვერ ერთი, ჩემთვის და ჩემი მეგობრებისთვის ეს უფრო ადვილი იყო და რაც მთავარია – ჩვენი ქვეყნის რუსულენოვანი მოსახლეობა საქართველოს რადიოს გარეშე იყო დარჩენილი.

თავიდან ძალიან გაგვიჭირდა. ყველაზე ძნელი მაინც ის იყო, რომ გავედიოთ თუ არა თერეში, მაშინვე დაიწყო ამ საქმის ზოგიერთმა „სპეციალისტმა“ ჩვენთვის რუსეთის აგენტობის დაბრალება.

— **წელან HTB-ზე საუბრობდით დიდი სიმბათით. ამას წინათ თბილისში ამ ტელეკომპანიის მხარდამჭერი აქცია გამახსენდა, სადაც ინტერვიუში მამუკა არეშიძემ მითხრა, — კისელიოვისა და მიტკოვასთვის მილიონები მაქვს ქრთამად მიცემული, რომ საქართველოსთვის მომგებიანი სიუჟეტი ჩვენგან იქნებოდა. ასე რომ, არც HTB გამოდის მთლად „წმინდა სულის“...**

— ცხადია, დარწმუნებული ვარ, რომ ბატონი მამუკა ტყუილს არ იტყვოდა. საქმე ის არის, რომ ჩვენი – საბჭოთა ჟურნალისტიკის ფაკულტეტების სტუდენტთა პირველი სახელმძღვანელო ამ სიტყვებით იწყებოდა: „ჟურნალისტიკა ობიექტური უნდა იყოს!“ (ვ.ი. ლენინი). გულზე ხელი დავიდოთ და ვაღიაროთ – ჟურნალისტი ვერ იქნება ყოველთვის ობიექტური. თუნდაც მაშინ, როდესაც ობიექტურობა მის ქვეყანას არცთუ კარგი მხრით წარმოაჩენს...

ქრთამს რაც შეეხება – ეს უკვე მათ სინდისზეა. ისე, ერთ რამეში დარწმუნებული ვარ – ჩვენ ინფორმაციული ომი სწორედ იმიტომ წავავეთ აფხაზებთან, რომ ფულს არ ვიხდიდით. რა თქმა უნდა, ჩემი თვალით არ მინახავს, მაგრამ სარწმუნო წყაროებიდან ვიცი, რომ ჩემოდნებით ჩაჰქონდათ აფხაზებს ფული მოსკოვში – ჩემს და თქვენს კოლეგებთან.

— **მოდიოთ, ისევ რადიო „აუდიენციას“ და მოსალოდნელ ცვლილებებს დავუბრუნდეთ...**

— ერთი სიტყვით, ჩავთვალეთ, რომ

უკვე დროა – ჩვენი რადიო საბოლოოდ „გაქართველდეს“. თანაც თუ ადრე უფრო მუსიკალურ-გასართობი არხი იყო და ინფორმაციას ნაკლები დრო ეთმობოდა, ახლა პირიქით – ინფორმაციულობა მისი უმთავრესი მიმართულება იქნება. ცხადია, გასართობი და მუსიკალური ელემენტებიც დარჩება, მაგრამ მხოლოდ იმდენი, რომ ინფორმაციული და ანალიტიკური გადაცემებით „გადაღლილი“ მსმენელი „დავასვენოთ“.

— **რამდენადაც ვიცი, გაზეთებთან ერთად ახორციელებთ ორიგინალურ პროექტს.**

— ეს იდეა კოკამ მომაწოდა და ძალიან მომეწონა. რამდენადაც ვიცი, მსოფლიოს არც ერთ რადიოს არა აქვს ამგვარი გადაცემა: ყოველდღე, შაბათ-კვირის გარდა, დილის რვიდან ათ საათამდე ჩვენი რადიოს პირდაპირ ეთერში, რომელიმე ქართული გაზეთის წარმომადგენელი – ჟურნალისტი ჩვენს წამყვანთან და სასიამოვნო მუსიკასთან ერთად ორი საათის განმავლობაში გააცნობს მსმენელს გაზეთის ახალგაძიებულ ნომერს. ამ გაცნობის ფორმაც, ვფიქრობთ, ორიგინალურია და მსმენელი კმაყოფილი დარჩება: მათ შესაძლებლობა ექნებათ, პირდაპირ ეთერში დაუკავშირდნენ არ მარტო წამყვანს, არამედ შეკითხვები დაუსვან კონკრეტული სტატიის ავტორსა და რესპონდენტს. ამ გაზეთების სიაში პირველი თქვენ ხართ. „კვირის პალიტრა“ FM 105,9-ზე იქნება რადიო „აუდიენციის“ ეთერში ყოველ ორშაბათს, დილის 8-დან 10 საათამდე. პირველი გადაცემა 28 მაისს იქნება – ვაკის პარკში დაგეგმილი ჩვენი პრეზენტაციის მეორე დღესვე.

ძალიან მიხარია, რომ უკვე „სერიოზული“ რადიო ვხვდებით – იმის მიუხედავად, რომ მუსიკა და გაართობაც სერიოზული საქმე მგონია, მე მაინც ახალი ამბები – ინფორმაციები მიმარჩნია ყვე-

ლაფერზე საინტერესოდ, როგორც კი ტელევიზორს „ჩავივლებ ხელში“ შინ თუ სამსახურში, მაშინვე ყველა არხზე „ნიუსებს“ ვეძებ ხოლმე, სულ ერთია რაზე – ოლონდ ახალ-ახალი ინფორმაციები იყოს.

— **ორიგინალური პოზი გქონიათ — „ნიუსები“...**

— თქვენ ხუმრობთ და შეიძლება მართლაც ასე ჩაითვალოს, რადგან სერიოზული პოზისთვის დრო აღარ მრჩება და ახლა მონატრებულ მეგობრებთან ურთიერთობა იქცა ჩემს ჰობად.

ისე, მხატვრული ლიტერატურის კითხვა მიყვარს ძალიან (ამის დროც, ცხადია, აღარა მაქვს) და მოგზაურობაზე ვვიყოფები. ადრე უფრო მეტს ვმოგზაურობდი, ბევრი ქვეყანაც ვნახე, მაგრამ ლონდონში წასვლა მექცა ოცნებად – ხუთჯერ მქონდა ბილეთი აღებული და ხან რამ შემომშალა ხელი და ხან – რამ. ახლა, როგორც კი ერთ კვირას „მოგპარავ“ ჩემს გრაფიკს, ისე წავალ ლონდონში, რომ არავის ვეტყვი. თორემ კიდევ რამე მოხდება.

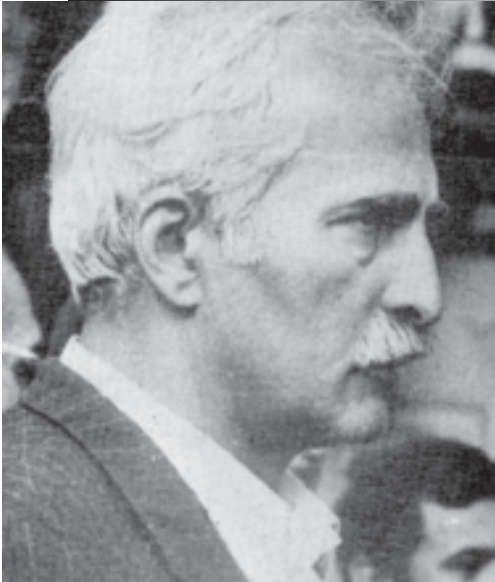
— **„ბევრი ქვეყანა“... „ლონდონი...“ ეტყობა, ბევრი ფული გაქვთ.**

— არ ვუჩივი უფულობას. ყოველ შემთხვევაში, ვფიქრობ, ქართველი ჟურნალისტიკისთვის მარტო ის 3 ათასი დოლარიც არ არის ცოტა, რომელსაც TB Центр-იდან ვიღებ – 9 თებერვლის ტერაქტის შემდეგ შემომთავაზა ლისენკომ ამ კომპანიის კორესპონდენტობა და ცხადია, დავთანხმდი.

— **ახალ რადიოს როგორ ექნება საქმე ფინანსურად?**

— ზოგიერთ გადაცემას უკვე ჰყავს თავისი სპონსორი, ზოგსაც, იმედი გვაქვს, – გამოუჩნდება.

მაგრამ მთავარია, რომ 27 მაისიდან ქართველი მსმენელი FM 105,9-ზე სრულიად ახალ რადიო „აუდიენციას“ მოუსმენს.

„რა შეედრება ჯიშინი, ნაკეთად კეთილი ბედაურების ქვერეტას, დიდრონი, ქვერეტანი, მიმნდობი თვალები, მაღალი მწყობრი, ჰაეროვანი წვივები, ამყად აზიდული, მასიური მკერდი, მოღერილი კისრის მტკიცე ბალაფერი, მჭიდროდ შეტყევილი, კუნთთა ზამბარებში მომწყვდეული მუცელი, სისხლძარღვების მოუსვენარი ტოკვა მოელვარე კანქვეშ, თითქოს ქალური გულმოდგინებით ვარცხნილი ფაფარი... ქარცეცხლის მფრქვეველი ნესტოები და ლაგამის მკვნ-

ეტავი გაალმასებული კბილები, სისხლის მარქროლებელი რიტმები ფერხთა ხმისა, ფლოქვებიდან ავარდნილი მტვრისა და ნაპერწკლის კორიანტელი... დაბოლოს, ამ თავანყვეტილი სამუშის გამხედნავი და დამასადაგებელი ფოლადის ხელი.. აი, ღირსად მისაჩნევი მიზეზი ექსტაზისა და აღფრთოვანების. მხოლოდ გრძნობაგამრუდეულ ადამიანს არ ძალუძს შეგრძნება იმ მოჭარბებული მშვენიერებისა და კეთილშობილებისა, ცხენს რომ აქვს“.

თავისუფლები პარადიული მხედარი

მარინა ბაბუნაშვილი

მერაბ კოსტავას ძალიან უყვარდა ცხენები. მათ რბოლასა და თავაწყვეტილ ჭენებაში იგი თავისუფლების შეუღარებელ გამოხატულებას ისე ხედავდა, როგორც რაღაც ხორცშესხმულს. როცა მერაბი გარდაიცვალა, მისმა ახლობლებმა შავით შემოსეს შავი ულაყი, რომელიც თავჩაქინდრული სევდიანად, ნელა მოუყვებოდა თბილისის ქუჩებს.

ნოღარ წულებიკირმა თქვა: „ქაქუცა ჩოლოყაშვილის შემდეგ ეროვნული გმირი ჩვენ არ გვყოლია. გამოჩნდა ყმაწვილი, ვინც სკოლის მერხიდანვე ააფრიალა თავისუფლების დროშა, დაბლებით, ბუნებით, მოწოდებით აღმოჩნდა გმირი. წინამძღოლად, მეთაურად, სარდლად გაეჩინა განგებას“.

დაპატიმრებული მერაბ კოსტავა წერდა: „შორს, კაბადონზე იალქანივით ლაპლაპებს სივრცეში მონავარდე მტრედი... რაოდენი თავისუფლებაა, საოცარო ფრინველო, შენს მოძრაობაში! მაგრამ შენს უბოროტო გულს, შენს უმანკობას ვფიცავ. უსპეტაკესო, კიდევ მეტად რომ დავიწროვდეს საკანი, თუნდაც რომ დაიდრენ და კუბოს ფიცრებივით შემოშვდონ მისი კედლები, შენ მაინც ვერ იქნები ჩემზე თავისუფალი... ნამდვილი თავისუფლება აქ, კუბოსდარ ვიწრო საკანში იშვის. აქ, შვერძნებათათვის ხანგრძლივ მოწყენილობაში იბადება იგი. უჩინრად ისახება ენერგიულ ფიქრებში, დაიდვრის, როგორც მდინარე მესხიერებისა და მიეშურება ჩემი

გიზო კორმაძე

ცხოვრების სათავისაკენ.“
 მერაბის ცხოვრების სათავე კი ბობოქარი იყო. ბედმა ერთად შეჰყარა ზვიადი და მერაბი. მათ გარშემო ნელ-ნელა შემოიკრება იმ ადამიანთა წრე, რომელიც „სიყრმიდანვე აიყოლია ქართლის ბედმა“. ამ „წრეზე“, მერაბსა და ზვიადზე უსასრულოდ შეიძლება წერა, მაგრამ ახლა, როცა 26 მაისი კარს არის მომდგარი, მაინც გამორჩეულად ვინდება იმ კაცის ხსენება, რომელიც ამ დღეს დაიბადა.

როდესაც მერაბ კოსტავას ახლობლებს გადავავლე გონების თვალი, ბატონ გიზო კორმაძეზე შევაჩერე არჩევანი: ჯერ ერთი, იმიტომ, რომ მასთან ინტერვიუ არასოდეს გვქონია, მეორეც — მას მართლაც ბევრი მოსაგონარი აქვს.

— ბატონო გიზო, თქვენ

ერთ-ერთი მათგანი ბრძანდებით, ვინც დღემდე ერთგული დარჩა მერაბისა და ზვიადის იდეების. გვიამბეთ, როდის დაიწყო თქვენი მეგობრობა?

— ჩვენი მეგობრობა ადრეული წლებიდან იღებს სათავეს. ეს იყო 70-იანი წლები. როდესაც ზვიადმა და მერაბმა „ჰელსინკის ხელშეკრულების ჯგუფი“ ჩამოაყალიბეს, სურვილი ჰქონდათ, რომ გამოეშვათ (თუნდაც პრიმიტიული სახით) ჟურნალი. მასალებს „ოქროს საწმისისათვის“ ლიტერატურის მუზეუმის თანამშრომლები ვაწვდიდით. მუზეუმის სწავლული მდივანი გახლდათ ქალბატონი ციცი ბუქურაული, ხელნაწერთა განყოფილების გამგე — გურამ ვანიძე, ხოლო სამეცნიერო-საგანმანათლებლო განყოფილების გამგე მე ვიყავი. ზვიადს და მერაბს საიღუმლო ფონდიდანაც კი ვაწვდიდით საჭირო მასალას. ჩვენი საქმიანი ურთიერთობა მალე დიდ მეგობრობაში გადაიზარდა.

— თქვენც იყავით „ჰელსინკის ხელშეკრულების ჯგუფის“ წევრი?

— ვაგიკვირდებათ და, არა! მიუხედავად ჩემი დიდი სურვილისა, „ჰელსინკის“ წევრი ვყოფილიყავი, ზვიადმა და მერაბმა უარი მითხრეს. მოგვიანებით მერაბმა ეს ასე ამიხსნა: ჩემო გიზო, ჩვენ მუდმივი თვალთვალისა და ზეწოლის ქვეშ ვართ და არ მინდა, საფრთხეში შენც ჩაგაგდოთ... დაუბეჭდავ და „საშიშ“ ლიტერატურას მე ვაწვდიდი ხოლმე. ერთხელ, ვიქტორ რცხილაძეს („ჰელს-

ინკელი“) ჟურნალში დასაბეჭდად მივე-
ცი პეტრე გრუზინსკის ლექსი — „ჩვენი
თაობა“, რომელშიც პოეტი „წითელ უბე-
დურებაზე“ და „კასტრირებულ ერზე“
წერდა. ამ ლექსის დაბეჭდვა მისი ავ-
ტორის ნამდვილი გვარით არ შეიძლე-
ბოდა, ამიტომაც დიდებულიის ფსევდონიმ-
ით გავუშვით. მერაბი, ძირითადად ისტო-
რიული ნაშრომებით იყო დაინტერესებუ-
ლი.

— როგორც ლიტერატურუ-
ლი მუზეუმის თანამშრომლებს,
აღბათ კარგად გეხსოვებათ ის
აჟიოტაჟი, რომელიც „ქართველ
საბჭოთა პოეტების“ კრებულში
მოთავსებულმა კოლაუ ნა-
დირაძის ლექსმა გამოიწვია.

— ოო... მართლაც დიდი აჟიოტაჟი
ატყდა. როცა გადაწყდა, ქართველ პოეტ-
თა საუკეთესო ლექსების კრებული დაეს-
ტამბათ, მუზეუმის თანამშრომლებს ასეთი
ლექსების შერჩევა დაგვაკალეს. გურამ
ვანიძემ ისე შეაპარა რედაქტორს კოლაუს
ლექსი, გამომცემლებმა ბოლომდე ვერც
გაიაზრეს, პოეტი რუსეთისგან ანექსირე-
ბულ საქართველოს რომ დასტიროდა.
მხოლოდ კრებულის დასტამბვის მერე
ატყდა ერთი ამბავი, მაგრამ უკვე გვიანი
იყო.

— როგორი იყო მერაბი
ყოველდღიურობაში, ჩვეულებრივი
ურთიერთობის დროს?

— საოცრად ალალი, მართალი და
გულმონწყალე იყო მერაბი, არა მარტო
სამეგობრო წრეში, არამედ ყველასთან.
უაღრესად რაინდული ბუნების კაცი გახ-
ლდათ. მის პიროვნებაში ყოველთვის ისეთ
თვისებას აღმოაჩენდი, რომელიც აღფრ-
თოვანებაში მოვიყვანდა. ჭეშმარიტი ქრის-
ტიანი იყო, ოღონდ ქრისტიანულ მრ-
წამსს ერთ რამეში მაინც ღალატობდა:

ბიბლიაში ხომ არის ნათქვამი — გიყ-
ვარდეს მოყვასი შენი, როგორც თავი შენი,
მერაბს კი მოყვასი საკუთარ თავზე მეტად
უყვარდა...

— დასანანია, რომ ასეთ
პიროვნებას პირად ცხოვრებაში
არ გაუმართლა...

— სამწუხაროდ, ასეა, მაგრამ ის საქვეწო
საქმეს ყოველთვის პირადულზე წინ აყ-
ენებდა.

— ნუთუ მის ცხოვრებაში
არ არსებობდა ქალი, რომელ-
იც ამ რომანტიკული ადამი-
ანის სიყვარულს იმსახურებდა?

— როგორ არ არსებობდა?! მას წრფე-
ლი, ძლიერი სიყვარულით ერთადერთი
ქალი უყვარდა და ეს რუსუდან ბერიძე,
მისი ირაკლის დედა გახლდათ. მერაბმა
საზღვარი არ იცოდა გრძნობაში. ფანა-
ტიკურად უყვარდა სამშობლო, მეგობრე-
ბი, დედა, შვილი და რუსუდანი. ყოვე-
ლივე შუალედური მისთვის მიუღებელი
იყო.

— თურმე ირაკლი სუმრობ-
და ხოლმე: ერთადერთი ქალი,
რომელიც სამჯერ გათხოვდა
თავის ქმარზე, დედაჩემიაო.
ამაზე რას იტყვით?

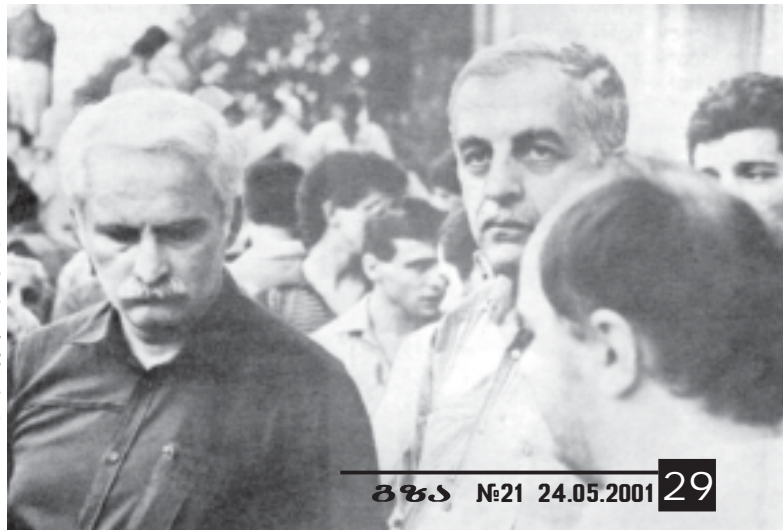
— დანამდვილებით
ვერ გეტყვით, ირაკლი
ამბობდა თუ არა ამას,
მაგრამ ის კი ვიცი, რომ
მათ ერთმანეთი ძალიან
უყვარდათ, დიდ
გრძნობაზე კი, საერთოდ,
ფაქიზად ლაპარაკობენ.

— ქართული
სუფრა აკადემი-
ააო, ნათქვამია.
როგორები იყვნენ
მერაბი და ზვიადი
ლხინის დროს?

— მათ ძალიან უყვარდათ მეგობრებო-
ბა ერთად ქეიფი. საოცრად კარგად მღ-
ეროდნენ, ლექსებს კითხულობდნენ, მაგრამ
როცა საქმე საქართველოსა და ერის სა-
დღეგრძელოზე მიდგებოდა, ყოველთვის
ლაკონიურად ჩამოაყალიბებდნენ ხოლმე
სათქმელს. მაშინ, როცა ჩვენ „გა-
ვუტყვით“ და გრძელ ვიტყვით ხოლმე,
მერაბი და ზვიადი მოკლედ მოჭრიდნენ:
თავისუფალ საქართველოს და ყველა ჭეშ-
მარიტ ქართველს გაუმარჯოსო...

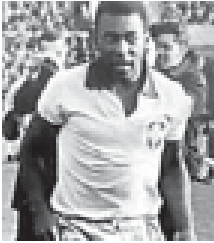
— თურმე გადასახლებაშიც
ჩაგიკითხავთ მერაბისთვის...

— როდესაც მერაბი ციმბირში გადა-
სახლეს, სოფელ კვიტოკს (ირკუტსკის
ოლქი, ტაიშეტის რაიონი) ბევრი ქართველი
ესტუმრა. პირველი, ვინც ის მოინახულა,
ზვიადი იყო. მასთან სხვადასხვა დროს
ჩავიდნენ ზურაბ შაუთიძე, თემურ ჯანელ-
იძე, იზა ფარსადანაშვილი, ვაჟა ადამია
(მრავალგზის), ელენე გოგუაძე, რუსუდანი-
იც იყო. ერთი სიტყვით, მერაბი ყველას
ახსოვდა და არავინ ივიწყებდა. აქვე მინ-
და აღვნიშნო: იქ ჩასვლა კი არ იყო
გმირობა — გმირობა ის იყო, რისთვისაც
მერაბი იხდიდა სასჯელს... მე მარტო არ
გყოფილვარ კვიტოკში, ჩემთან ერთად ქალ-
ბატონი ციცი ბუჭუაშვილიც იყო. მერაბი
არ გველოდა, აბა, წინდაწინ ხომ არ
გავაფრთხილებდით — მოვდივართო. ვერ
წარმოიდგენთ, როგორ გაუხარდა. მაშინ
თავისუფალ ზონაში ცხოვრობდა, „ბარ-
აკოს“ ტიპის სახლში. ერთი კვირა იქ
დავრჩით. ციცი სხვაგან დავაბინავეთ, მე
კი მერაბთან ვიყავი. თითქმის მთელ
ღამეებს ვათენებდით საუბარში, ვისწენებ-
დით წარსულს, აწმყოს ვაანალიზებდით
და მომავალსაც „ჩვენებურად“ ვვემკვიდით.
მერაბს დიდ პატივს სცემდა ადგილო-
ბრივი მოსახლეობა. იგი იმ სოფლის
კლუბში (კულტსახლის სახელწოდებ-
ით) მუსიკის გაკვეთილებს ატარებდა.

ტესტი ერუდიციისაზე

1. პელეს მიერ ერთ თამაშში გატანილი გოლანის მასხივალური რაოდენობაა:

- ა) 7;
- ბ) 8;
- გ) 9.

2. რამდენი დედამიწვილი კახედა ზვიად გამსახურდიას?

- ა) ერთი;
- ბ) ორი;
- გ) არც ერთი.

3. ჩამოთვლილთაგან რომელი გრძანება არ არსებობს ქართულ ჯარში?

- ა) „სწორდი“;
- ბ) „გაიფემე“;
- გ) „მარჯენისაკენ“.

4. აშშ-ში ერთი და იგივე პიროვნება რამდენჯერ შეიძლება აირჩიონ პრეზიდენტად?

- ა) ერთხელ;
- ბ) ორჯერ;
- გ) სამჯერ, თუ მეორედ არჩევის შემდეგ 12 წელი მაინც არის გასული.

პასუხები იხილეთ 61-ე გვერდზე

იქვე ფუნქციონირებდა დრამწერც და მის ხელმძღვანელს მერაბისთვის როლიც კი შეუთავაზებია.

— მერე, არ დათანხმდა?

— სიცილადაც არ ეყო. რა თქმა უნდა, უარი უთხრა, თუმცა ვისაც ფორტე-პიანოზე დაკვრის სურვილი უჩნდებოდა, სწავლებაზე უარს არ ეუბნებოდა. კვიტოკში მერაბს დაუახლოვდა ერთი რუსი, თვითნასწავლი მხატვარი, რომელიც „ცხოვრების უკუღმართობის“ გამო გალოთებულყო. მერაბმა იძენი ქნა, მძას თავი დაანებებინა. წარმოიდგინეთ, როგორ სჯეროდა და ენდობოდა მას, რომ ლოთმა უარი თქვა სასმელზე. გათავისუფლებამდე 6 თვით ადრე, პროვოკაცია მოუწყვეს, კიდეც ხუთი წელი მიუსაჯეს და ანგარსკის კოლონიაში გადაიყვანეს...

— ციშირამდე სავალი გზა მაშინაც არ იქნებოდა იოლი. როგორ მოახერხეთ კვიტოკში ჩასვლა, „კუდი“ არ გამოგყოლიათ?

— მე და ციცი ბუქურაულს ლიტერატურის მუზეუმის თანამშრომლებმა მოგვიგროვეს ფული და სხვადასხვა „შემოწირულობა“, პროდუქტებიც წავიღეთ, ისეთი, რომელიც მერაბს მონატრებული ექნებოდა. „კუდი“ ნამდვილად არ გამოგვყოლია, რადგან შეუფერხებლად დავტოვეთ თბილისი. თვითმფრინავით ჩავფრინდით ნოვოსიბირსკამდე, მერე კი მატარებლით ვიმგზავრეთ ირკუტსკამდე, იქიდან კვიტოკში მანქანით ჩავედით.

— დამლელი გზა იქნებოდა...

— სულაც არა. ერთი სული გვქონდა, სანამ მერაბს ვნახავდით — დალლაზე ერთი წუთიც არ გვიფიქრია...

— ბოლოს, რომელ პარტიას

ეკუთვნოდით?

— ყოფილი ტრადიციონალისტი ვარ.

— კიდეც რას გაიხსენებთ იმ „ზობოქარი დღეებიდან“?

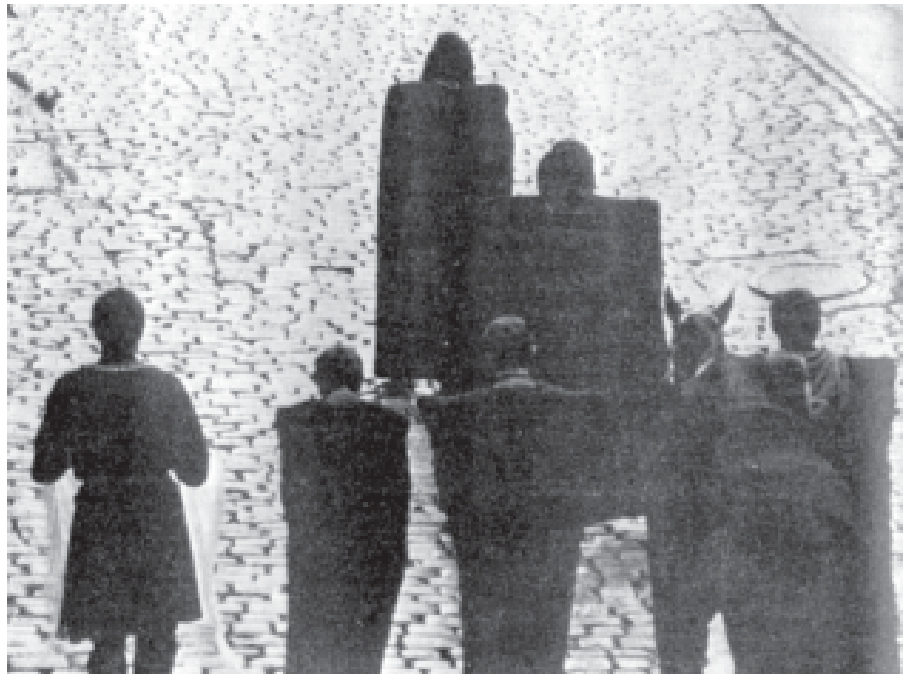
— მერაბის მოყოლილს გეტყვით: სვანეთში ვიყავითო მე და ზვიადი. ეს ის პერიოდია, როცა აკადემიკოს სახაროვს, როგორც ადამიანის უფლებების დამცველს, სასტიკად დევნიდნენ. სვანებს სუფრა გაუშლიათ მათთვის და როცა ლხინი ზენიტში ასულა, ორივე მეგობარს სახაროვის სადღევრძელო დაუღეგია. სვანები ჯერ დაბნეულან — ვერ გაერკვენ, ვისი სადღევრძელო უნდა ეთქვათ, მაგრამ მერე, როცა ზვიადმა და მერაბმა აუხსნეს, მათაც გულითადად შეუსვამთ. მერე მერაბს იდეა დაბადებია: მოდი, აქედან თანაგრძობისა და თანადგომის დეპემა გავუგზავნოთ აკადემიკოსსო. სვანებსაც აუტაციათ ეს წინადადება და როცა დეპეის ტექსტი შეუდგენიათ, 50 სვანს მოუწერია ხელი. სახაროვი კარგა ხანს აღნიშნავდა, რომ პირველები, ვინც მას თანაგრძობა გამოუცხადეს, მერაბი, ზვიადი და სვანები იყვნენ...

მერაბის დევიზი მუდამ იყო: ქართველებო, გვიყვარდეს ერთმანეთი. ამიტომაც ერთმა მწერალმა ასეთი გულითადი სიტყვები გააყოლა უკვდავების გზაზე მიმავალ „სვლეგოს“:

„დავრჩეთ მერაბ კოსტავას ლაშქრად.

გვიყვარდეს ერთმანეთი, რადგან ერთნი ვართ, ერთი ჯიშისა და სისხლისა.

ვიცხოვროთ სუფთა გულებით, ისე, რომ გვქონდეს უფლება, ჩვენს ოცნებებსა და სიზმრებში ჩვენ წინ მუდამ მივგლავდეს თეთრი ცხენი და სამფეროვან დროშას მიაფრიალებდეს თავისუფლების მარადიული მხედარი — მერაბ კოსტავა“.

1974 წელს ტერაკოტის არმიის აღმოჩენიდან მიყოლებული, ჩინელ არქეოლოგთა ძალევი იმპერატორის ხამარხის აღმოჩენამკა კონცეპტ-არტები უღი

ესაბ მიხუანდის მიხუანდის

ცის შვილის მუსხიღვილი მსა

ღამის სიჩუმე უეცრად აფრენილი ჩიტის განმგმირავმა ხმაურმა დაარღვია. პუ ჩანგი შეკრთა. „ნუ გეშინია, მეგობარო, – გაამხნევა ვეი ვანმა – ეს ნაღდი საქმეა: ხვალ მდიდრები ვიქნებით“. რამდენიმე საათის შემდეგ განძის მძიებლები მიწით ნახევრად დაფარულ გვირაბთან შეჩერდნენ, ხელში წერაქვი და ნიჩაბი მოიმარჯვეს და გზის გაწმენდას შეუდგნენ. „იმპერატორის განძი უკვე საღაც ახლოსაა“, – არწმუნებდა მეგობარს ვეი ვანი. მან გვერდზე გადააგორა დიდი ქვა, ზემოდან მიწა ჩაბოიყარა და თავდადასავლის მძიებლების წინაშე, გამოშვლებული ხმლებით შეიარაღებული სამი მებრძოლი აღიმართა.

– გავიქცეთ! – იყვირა პუ ჩანგმა.
– მოიცა, ეს ხომ ქანდაკებებია! – ვეი ვანმა ფრთხილად მიარტყა ახლოს მდგარ მეომარს ნიჩაბი, მეომარმა ყრუ ხმა გამოსცა და თითქოს შექანდა.
– ეს იმპერატორ მიხუანდის მცველები არიან. ჩვენ მის საფლავთან ვერ მივალთ, – უჩურჩულა შიშისგან გაფითრებულმა პუ ჩანგმა.

– სისულელეა! რა უნდა დაგვიშავონ ამ ქვებმა?
ვეი ვანმა წერაქვი მოიქნია და მეომარს თავში ჩაარტყა. ქანდაკება მიწას დაენარცხა და თან სხვა მეომრებიც მოიყოლა. ერთ-ერთი მათგანი ქანქარასავით დაირხა და პირდაპირ ვეი ვანს დაეცა. პუ ჩანგმა დაიფფირა და გაიქცა. მისი მეგობარი კი, მიწაზე დარჩა იმპერატორის მცველის ხმლით მილურსმული.

ეს ამბავი 2000 წლის წინ მოხდა. მრავა-

ლი საუკუნე ჩინეთის პირველი იმპერატორის ცინ შიხუანდის ტერაკოტის არმია (ტერაკოტი – გამოშვარი თიხა) მიწის ქვეშ გაატარა. მხოლოდ 1974 წელს, გლენმა, რომელიც ჭას თხრიდა, ქალაქ სიანის მახლობლად, მიწის ქვეშ ცხენოსანი მხედრის ქანდაკება იპოვა. დაიწყო გათხრები, რომლის შედეგადც, ადამიანის სიმაღლის რვა ათასი ძველი მეომრის ფიგურა აღმოაჩინეს. ქვეთები, არბალეტისა და შშვილდის მსროლელები, კავალერისტები, საბრძოლო წესისამებრ, იმპერატორის საფლავს შემოხვეულნი, შახტებსა და გვირაბებში გაყინულიყვნენ. არც ერთი მეომარი ერთმანეთს არ ჰგავს. ყველას ხელში ნამდვილი იარაღი აქვს ჩაბლუჯული, მუზარადი კი არ ახურავს: საქმე ის არის, რომ ცინ შიხუანდის არმია არასოდეს დამარცხებულა და მებრძოლები იმდენად თავდაჯერებულნი იყვნენ, რომ ბრძოლის წინ მუზარადებსაც არ იხურავდნენ.

იმ ადგილას კი, ადენი მეომარი იმიტომაც თავმოყრილი, რომ თავიანთი ბატონი სიკვდილის შემდეგ დაიცვან, მის საფლავს უდარავკონ, რათა ქურდები და ავი სულელები არ

დაეპატრონონ. და კიდევ, იმისათვის, რომ გარდაცვლილი ცის შვილის (ჩინელი იმპერატორის ტიტული) მტრებს იმქვეყნად შეებრძოლონ.

სიკვდილის ველზე მიღწეული საბრძოლო წარმატებების შესახებ არაფერი არ არის ცნობილი, პირველ ორ ამოცანას კი ტერაკოტის არმია კარგად ართმევს თავს. ცინ შიხუანდის (რომელიც ჩინეთს ჩვენს ერამდე მე-3 საუკუნეში მართავდა) საფლავი ჯერაც არ არის ნაპოვნი. სამწუხარო კი ის არის: თუ ისტორიულ დოკუმენტებს დავუჯერებთ, ცისქვეშეთის მბრძანებლის (ჩინეთის იმპერატორის კიდევ ერთი ტიტული) ნეკროპოლი გასაოცარი სილამაზის ნაგებობა უნდა იყოს, რომელიც ძიული ჩინეთის მინიატურულ გამოსახულებას წარმოადგენს.

ცინ შიხუანდი გენიალური იმპერატორი იყო. მან თავისი ძალაუფლების ქვეშ დაქსაქსული ჩინური სათავადოები მოაქცია და ერთიანი სახელმწიფო შექმნა. მტარვალეზსაგან სამფლობელოს დასაცავად ცინ შიხუანდომ ჩინეთის დიდი კვდლის აგება ბრძანა, მან მოახდინა სივრდისა და წონის ერთეულების,

ვაშის ქვეშა	სწრაფი პარგია ჭაღლაქში	ძიულოს საქიდაო ჭიღლოჭი	XIII-ის აკადემია საქართველოში	გათიბული აღიღილი	ნეშსში ეყრუა	წინდის საქ ჯარსი
ვენახი	ნიგლი	ნიშა	სა	ა	ბ	გ
აღსტრის დედუქალაქი	მომხიბლობა, მიმშიღვლობა	ტექსტიონ მოყვანილი ადგილი	...	ჭუჭრუქანიდან შემოსული სხივი	მამის მამა	გამხმარი წვილი ტრტეპი

ერაკოტის არმიამ XX საუკუნის ყველაზე ქოლერიკურ აღმოჩენად არის მიჩნეული

ცინ შიხუანდის არმიამ მსოფლიო დიდება მოუტანა ჩინეთს: ამ სასწაულის სანახავეად, მსოფლიოს ყველა კუთხიდან ათასობით გურისტი ჩადის

უკუბი

დამწერლობის, არქიტექტურის ბევრი ელემენტის უნიფიცირება და გზის სივანის ერთიანი ზომები შემოიღო. მან შექმნა აგრეთვე კანონები, რომლითაც ჩინელები უკვე 2000 წელია ცხოვრობენ და შეიმუშავა სახელმწიფოს მართვის პრინციპები, რომლებიც დღემდე სამაგალითოდ ითვლება.

როგორც ხშირად ხდება ხოლმე, გენიალური მმართველი უდიდესი ტირანიც იყო. თავდაპირველად, ჩინეთის დიდი კედლის შენება სამასი ათასმა ტუსადმა დაიწყო, შემდეგ მშენებლობაში ასობით ათასი გლეხი, მეომარი და ხელოსანი ჩაება – და თითქმის ყველა მათგანი დაიღუპა. 13 წლის ცინ შიხუანდომ თავისთვის მიწისქვეშა აკლამის მშენებლობა დაიწყო. ორმოცი წლის მანძილზე 700 ათასზე მეტი მუშა იმპერატორის დიდებულ განსასვენებელს აგებდა. როცა ცინ შიხუანდი გარდაიცვალა, მასთან ერთად ცოცხლად დამარხეს ათასობით მისი პირადი მოსამსახურე, სამეფო კარის მსახური და ხარკა.

რატომ არის, რომ აკლამას აქამდე ვერ პოულობენ? ის ხომ მართლაც სადღაც ახლოს, ქალაქ სანის გათხრებიდან, სულ რაღაც

ერთ კილომეტრში უნდა იყოს. ეს კი ცნობილია, მაგრამ, სამწუხაროდ, არაინ იცის, სად ეტბოს შესასვლელი ყველა ვინც მშენებლობაში მონაწილეობდა, მოკლული და იქვე დამარხული აღმოჩნდა, ე.ი. საიდუმლო საფლავეში ჩაიტანა. გარდა ამისა, ამბობენ, რომ ნაპოვნი ტერაკოტის არმა აკლამის დამცველი მეთორების მხოლოდ მესხედია, შესასვლელი კი, ზუსტად საბრძოლო რიგის ცენტრშია. დაბოლოს: არ არის გამოიცხადებული, რომ ცინ შიხუანდომ ნეკროპოლი მხოლოდ თვალის ასახვევად – ავი სულგების მოსატყუებლად ააშენა, მისი ნამდვილი სასუფეველი კი სულ სხვა ადგილზეა.

ცინ შიხუანდის ქვის მცველებმა ჩინეთს მსოფლიო დიდება მოუტანა. არ დავიწყებით ის გლეხიც, რომელმაც უჩვეულო ქანდაკებები 1974 წელს აღმოაჩინა. მისი სახელი – იან ჩაიფა – მოელმა ქვეყანამ იცის. თურმე ჩაიფა „სიმდიდრეზე მეოცნებეს“ ნიშნავს. გლეხის ოცნება ახდა – სახელმწიფომ მას სოლიდური პენსია დაუნიშნა. ამჟამად ის გათხრების მახლობლად, სუვენირების მაღაზიაში ზის და 20 იუნანდ (1,5 დოლარზე ცოტათი მეტი) ყველა მსურველს ავტოგრაფს აძლევს.

საუკუნოვანი მგერისაგან გაწმენდის შემდეგ ეს ჯარისკაცები მუზეუმის დარბაზში გალანაცვლებენ

გურისგების მომღვავეებს წერილი ბიზნესის აყვავება მოსდევს ხოლმე: სიანში ჩამოსული მოგზაური უსუვენიროდ არ დარჩება

კარდაკარ მღერა შობის წინა ღამეს	მხარეული გაქმნე	მუსლიმანთა ყოველდღიური ლოცვა	ჩრდილოეთ- აღმოსავლური კავშირი	ისტორიული მოვლენების სახეწერი	გაწმენდილი სილა
ი	ა	ც	ი	ნ	ო
ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ
რ	ს	თ	ყ	შ	ჩ
ც	ც	ც	ც	ც	ც
რანული ფულის რთეული	მოლუსკი, ცხოვრობს ნიჟაროში	ფ. ფელინის მეტი ჯუდევა ...	პოპულარული საწველი	სისხლნაკლებობა	ჯინ- ს ფერმა

წმინდა მოწამენი დავითი და ტარიჭანი იყვნენ ქრისტიანი მშობლების — ვარდანისა და თაინეს შვილები — ქართველ მეფეთა ნათესავნი

მამა დავითისა და ტარიჭანისა — ვარდან ერისთავი სიყრმეში გარდაიცვალა და მისი მამულები მძლავრობით მიიტაცა თავინეს წარმართმა ძმამ — თეოდოსიმ. მაგრამ მხოლოდ ამას არ დასჯერდა თეოდოსი და გადაწყვიტა, ძმები ქრისტეს ნათელი სარწმუნოებისაგან ჩამოეშორებინა. მზაკვარმა თეოდოსიმ შესთავაზა დას: დატოვეთ შენ და შენმა შვილებმა ქრისტეს რჯული, შენს ვაჟიშვილებს საკუთარ შვილებად მივიღებ, შვებითა და სიხარულით გაგზავნი. მაგრამ თაინე, როგორც მტკიცე ქრისტიანი, წინ აღუდგა ძმის ბოროტ განზრახვას, ასე მიუვო თეოდოსის: ჩემი და ჩემი ქმრის მონაგარი, ჩემი შვილების კუთვნილება უკითხავად მიითვისე, ახლა კი ისეთი შეუფასებელი საუნჯის წართმევა ვინებებია, რომელიც ღმერთს ეკუთვნის და ამიტომ ვერ შემძლებელ ხარო. როდესაც დის შეუპოვობა იხილა, უკეთურმა თეოდოსიმ გადაწყვიტა, ღვინის დაუკითხავად გამოეცადა ძმები და ტკბილი სიტყვით მოესყიდა ისინი. იხმო დისწულნი. მიუაღერსა და სჯულის დატყევა ამჯერად პირდაპირ მათ შესთავაზა. კლდესავით მტკიცე პასუხი მიიღო ძმებისგან თეოდოსიმ: მამა ჩვენი ვარდან ქრისტეს მიმდევარი იყო და ღვთის სიყვარულისათვის, არც ჩვენ და ვუტყვევებთ ამ რჯულსო.

განრისხებულმა თეოდოსიმ გულში, მალულად, ყრმათა მოკვდინება გადაწყვიტა და შესაფერის დროს დაუწყო ლოდინი. თაინემ თითქოს იგრძნო მოსალოდნელი უბედურება და შვილებთან ერთად, თავის ნათესავებთან — ტაოს მხარეში გადავიდა საცხოვრებლად. მაგრამ ბოროტი სურვილი არ ტოვებდა თეოდოსის, უძლიერებდა მრისხანებას. სიძულვილი ჩანერგილიყო მის გულში. ბოროტებისგან დაბრმავებულმა გადაწყვიტა, გაეგო ყრმათა ადგილსამყოფელი და სისრულეში მოეყვანა თავისი განზრახვა. ერთხელაც, თეოდოსიმ წაიყვანა შვიარაღებელი მეომრები. ტყეში ჩაუსაფრდა ძმებს, რომლებიც ტაოს მაღალ მთაზე ცხვარს აძოვებდნენ. მოულოდნელმა ხმაურმა შეაკრთო მთის წვერზე მოთამაშე დავითი და ტარიჭანი, რომელთაც შემდგომ შვიარაღებელი მეომარნიც იხილეს. ნეტარმა დავითმა ბიძას ჰკიდა თვალი და სიხარულით გაექანა მისკენ, რადგან კეთილი ბუნების ყრმას არც კი

წმინდა მოწამენი ორნი ქმანი დავითი და ტარიჭანი ხსენება 31 მაისს

უტყვი ბიძის უკეთურება. მაგრამ თეოდოსიმ ამბროსიყოფის წილ, მახვილით განემირა თავისი დისწული. წმინდა დავითს კომბალი გაუვარდა ხელიდან და უზარმაზარ ხედ იქცა (200 წლის შემდგომ მომლოცველებმა ეს ხე დახერხეს და, როგორც წმინდა ნაწილები, დაინაწილეს).

ტარიჭანმა, ძმის უმოწყალო სიკვდილი რომ იხილა, გაიქცა სოფლისკენ, რომელსაც დივრი ერქვა. როცა დივრის მთავარმა დაინახა სოფლისაკენ საჭურვლითა და ამოწვდილი მახვილებით მოძავალი მეომრები, იფიქრა, მტერი შემოგვესიაო და საბრძოლველად გაემზადა. მღვრები მიეწივნენ წმინდა ტარიჭანს, მოკლეს და უკან დაბრუნდნენ. დივრელები მივიდნენ იმ ადგილას, საიდანაც მეომრები უკუიქცნენ და ნახეს სულთმობრძავე ყრმა, რომელიც სისხლისგან იცლებოდა.

ტარიჭანის მკვლელთ მაღალ მთაზე იხილეს დაბრმავებული თეოდოსი, რომელიც ღმერთს თვალთა სინათლის წართქვეით დაესაჯა. ბრმა თეოდოსი მწარედ ქვითინებდა და თავის უბედურებას დასტიროდა.

თაინემ ტირილით მრისხანედ ამხილა ძმა: რად დამიბნეულ თვალთა ნათელი? რად მომიკალ ჩემი შვილები? რატომ დაამსგავსე ჩემი ყოფა ამ ქვეყნის წყვედიადს? რატომ შელახე საშო ჩემი და შენი მშობლისა და შებილწე ტუტუნი მისნი, რომელთაც მე და შენ გამოგვზარდეს? განა არ გეყო ჩემი ქმრის სამკვიდრებლის მიტაცება, არ იყო საკმარისი ჩემთვის ჩემი სიჭკრივე?!

ხალხი დაძუნჯებული უსმენდა გულმკვდარ ღვდას, რომელიც ცხარე ცრემლებით დასტიროდა უმანკო ყრმებს. სხვებთან ერთად ქვითინებდა ყრმათა მკვლელი თეოდოსი, რომელსაც ახლავდა ეგრძნო დანაშაულის მთელი სიმძიმე და როდესაც ღვდა შვილების ნეშტებს მიეფერა, თეოდოსიმ თაინეს უთხრა: „შენ ნათელი გამოგობრწყინდა მიუწვდომელი ნათლისა მისგან წარუვალისა და ჭეშმარიტისა მისგან დაუსრულებელისა ნათლისა... ევედრე შენ წმინდანთა, მოწამეთა, რაითა ყონ, ჩემთვის წყალობაი, რაითა არა ღირსი ესე ვიქნე ღირს ბეჭველსა მას ქრისტეს მოწყალისა ღმრთისა, რომელ იგი მოვიდა ცოდვილთათვის. მრწამს მე ჭეშმარიტი ღმერთი.“

ამ სიტყვებზე თაინე მიხვდა, რომ ღმერთმა მსხვერპლად შეიწირა შვილი მისნი. აღივსო სიხარულით. განიდარცვა მწუხარება. გლოვა ღვინად შეეცვალა და ძმას უთხრა: იყოს ღმერთი შენდა მიმტყვებელი და ნუ შეგირაცხნოს უფალმან მოწყალემან ცოდვად სიკუდილი შვილთა ჩემთა და დისწულთა შენთაო. შემდეგ უფალს შეევედრა, კურნება მიენიჭებინა თეოდოსისათვის. აიღო წმინდა დავითის სისხლით გაჟღერთილი მიწა. თვალებზე სცხნო ძმას და მყისვე აეხილნა თვალნი თეოდოსის. ხალხი გაოგნებული მისჩერებოდა წმინდა მოწამე დავითის ნეშტთან ქნილ მეორე სასწაულს.

ეს მოხდა 693 წელს. ღამით ნათელი დაადგა მოწამეთა ნეშტებს.

თეოდოსიმ შენდობა სთხოვა კათოლიკოსს. ირწმუნა უფალი. ნათელილო. ააშენა ეკლესია წმინდა დავითის სახელზე.

ხოლო დივრის მთავარმა წაასვენა წმინდა ტარიჭანის ნაწილები და მისი სახელობის ტაძარი აავო. ნეტარი თაინე სოფელ ტაძარანში წავიდა და იქ აღესრულა.

პატრიოსანნი მარტვილნი, დავით და ტარიჭან, ევედრეთ ქრისტესა ღმერთსა შეწყალებად სულთა ჩვენთათვის.

ეუსებო

„მოზამბიკელი ჯიქი“

გვიად გურული

წამყვანი პორტუგალიური კლუბები, ისეთები, როგორებიც „ბენფიკა“, „პორტუ“ და „სპორტინგი“ იყვნენ, თავიანთ „შვილობილ“ გუნდებს აფინანსებდნენ მოზამბიკსა და პორტუგალიის კიდევ ერთ აფრიკულ კოლონიაში – ანგოლაში, ხოლო ყველაზე ნიჭიერი და პერსპექტიული ადგილობრივი ფეხბურთელები პორტუგალიაში მიჰყავდათ, სადაც შემდგომში ისინი არა მხოლოდ უძლიერეს კლუბებში, არამედ ეროვნულ ნაკრებშიც ბრწყინავდნენ.

ბედის ირონიით, ეუსებო ფეხბურთელად არა „ბენფიკაში“, არამედ მისი „დაუძინებელი მტრის“ – „სპორტინგის“ მოზამბიკურ ფარმკლუბში, ლორენსუ-მარკიშის (ასე ერქვა კოლონიური მოზამბიკის დედაქალაქს, დღევანდელ მაპუტუს) „სპორტინგში“ ჩამოყალიბდა. მაგრამ როდესაც 1961 წელს „სპორტინგმა“ ეუსებო ლისაბონში გამოიძახა გასასინჯად, „ბენფიკას“ ხელმძღვანელობამ პირდაპირ თვითმფრინავის ტრაპიდან „მოიპარა“ ფეხბურთელი და საიმედო ადგილზე „გადამალა“, მანამ, სანამ ვნებები არ დაცხრა და „სპორტინგი“ ბედს არ შეურიგდა.

მანამდე კი იყო მძიმე, ლატაკი ბავშვობა – ოთხი წლისა იყო ეუსებო, როდესაც მამა გარდაეცვალა,

ოჯახს ხშირად პურის ფულიც კი არ ჰქონდა და მისი, ისევე როგორც მილიონობით სხვა აფრიკელი ბავშვის სიხარული ნაჭრის ბურთის დევნა იყო. თუმცა ეს მხოლოდ გართობა კი არა, საკუთარი მომავლის შექმნის ერთადერთი საშუალებაც იყო. ეუსებომ თავიდანვე გამოიჩინა საოცარი ნიჭი და მას მალევე მიაქციეს ყურადღება – თექვსმეტი წლისას უკვე აღარც ჩაცმა-დახურვის პრობლემა აწუხებდა და აღარც სასმელსაჭმლისა. სწორედ მაშინ მიიყვანა იგი თავისმა მეზობელმა – ჰილარიომ ლორენსუ-მარკიშის „სპორტინგში“, სადაც თვითონაც თამაშობდა. ეუსებოს ოფიციალურ დებიუტზე ქვემოთ ვიტყვით, მაგრამ ამ დებიუტის „რეპეტიცია“ თექვსმეტი წლის „შავმა მარგალიტმა“ სწორედ მოზამბიკურ კლუბში გაიარა – „სპორტინგმა“ „უვენტუნდს“ სძლია 3:1 და სამივე გოლი ახალბედა ეუსებომ გაიტანა!

ორი წელი ითამაშა ეუსებომ კოლონიური ქვეყნის გუნდში და საბოლოო აღიარება იქ მას შემდეგ მოიპოვა, რაც სტუმრად ჩამოსული სახელოვანი ბრაზილიური „სანტოსის“ წინააღმდეგ ითამაშა და გაოგნებულები დატოვა პელეს თანაგუნდელები. იმ თამაშის შემდეგ შეუთვალა ბელა გუტმანს თავისმა მავანმა მეგობარმა და კოლეგამ, – პელეს

ეუსებო — პორტუგალიის ყველა დროის საუკეთესო ფეხბურთელი, სულაც არ იყო პორტუგალიელი. იგი მოზამბიკში — პორტუგალიის კოლონიაში დაიბადა და გაიზარდა. მისი სრული სახელი ასე უდერს: ეუსებო ფერეირა და სილვა.

ეუსებო გზის გამკვალავი გახდა იმ აფრიკელი ფეხბურთელებისა, რომლებმაც შემდგომში მსოფლიო აღიარება მოიპოვეს.

დარ ფეხბურთელს რომ ეძებ, აქ არის, მოზამბიკელი.

...დღედას არ უნდოდა მარჩენალი შვილის გაშვება მეტროპოლიაში, მაგრამ 250 ათასი ესკუდო მაშინ არცთუ პატარა ფულად ითვლებოდა, მით უმეტეს – ლატაკ მოზამბიკში...

იმ დროს „ბენფიკას“ მწვრთნელი ბელა გუტმანი იყო – უნგრული ფეხბურთის ვეტერანი, ცნობილი „დიდი გუნდის“ წევრი. იგი დიდად აფასებდა ანგოლიდან და მოზამბიკიდან ჩამოსული ფეხბურთელების პოტენციალს და ამიტომ ლისაბონის „ბენფიკას“ ძირითად ბირთვის, რომელიც გუტმანმა იმ წელს ევროპის ჩემპიონთა თასის ფინალში „ბარსელონასთან“ გამარჯვებამდე მიიყვანა, სწორედ აფრიკელები წარმოადგენდნენ: გოლკიპერი კოშტა პერეირა, გუნდის ცენტრფორვარდი და კაპიტანი ჟოზე აგუაში და ორი ე.წ. შუამარბი (ასე უწოდებდნენ მაშინ უკან დაწეულ თავდამსხმელებს) – ჟოაკიმ სანტანა და მარიო კოლუნა.

მაგრამ მათ შორის უდიადესი მანც ეუსებო იყო. გუტმანმა იგი ძირითად შემადგენლობაში 1960-61 წლების სეზონის ბოლოს შეიყვანა – ეუსებო სათადარიგოთა სკამზე იჯდა, როდესაც „ბენფიკა“ 0:3-ს აგებდა. გუტმანს დასაკარგი აღარაფერი ჰქონდა, ეუსებო მინდორზე შეუშვა და... ახალბედამ სამივე გოლი გაქვითა – ასეთი დებიუტი მანამდე არ ახსოვდა ფეხბურთის ისტორიას! მაშინ კი შემოირტყეს თავში ხელი „სპორტინგის“ მესვეურებმა, მაგრამ

ბელა გუტმანის ვარჯიშებს ყველა ვერ უძლებდა

უკვე გვიანი იყო...

„უცნაური“ კაცი იყო ბელა გუტმანი – სინარულით აღარ იყო ზოლმე, როდესაც პორტუგალიის ნაკრები აგებდა და მსოფლიოს ან ევროპის ჩემპიონატს ეთიშებოდა. ამიტომ მას პორტუგალიაში ვერავინ იტანდა „ბენფიკას“ გულშემატკივრების გარდა, მაგრამ მასაც ჰქონდა თავისი ლოგიკა – იგი პირველი იყო ევროპელ მწვრთნელებს შორის, ვინც კომპლექსური პროგრამა შექმნა, რომელშიც ვარჯიშებსა და შეკრებებს თითქმის ისეთივე მნიშვნელობას ანიჭებდა, როგორსაც ოფიციალურ მატჩებს და ბუნებრივია, რომ სულაც არ სიამოვნებდა, როდესაც „ბენფიკას“ ფეხბურთელების სანაკრებო თამაშებზე გამგზავრების გამო ისინი ვარჯიშებს აცდენდნენ. ნებისმიერი სხვა რომ ყოფილიყო მის ადგილზე, პორტუგალიელები არაფრით მოუთმენდნენ, მაგრამ გუტმანმა „ბენფიკაში“ მისვლისთანავე წარმოადგინა თავისი სამწლიანი პროგრამა, თან დასძინა, – მწვრთნელი ერთ გუნდში სამწელიწადზე მეტხანს არ უნდა გაჩერდესო და ეს პროგრამა ასე პროცენტით შეასრულა – ერთი ჩვეულებრივი გუნდი „თავზე წამოასკუპა“ საფეხბურთო

იშვიათი წუთმესვენება თამაშის დროს

ევროპას, თანაც ჩემპიონთა თასის ფინალში თვით მადრიდის „რეალი“ დაამარცხა! იმ მატჩში, ამსტერდამში ეუსებომ ორი გოლი გაიტანა და ამით გადამწყვეტი როლი ითამაშა „ბენფიკას“ გამარჯვებაში.

13 სეზონის განმავლობაში, რომელიც ეუსებომ „ბენფიკას“ შემადგენლობაში ითამაშა, იგი თავის გუნდთან ერთად შვიდჯერ გახდა პორტუგალიის ჩემპიონი და ორჯერ მოიპოვა ქვეყნის თასი, ორჯერ ევროპის ჩემპიონთა თასს ფლობდა, 1965 წელს იგი ევროპის საუკეთესო ფეხბურთელად დაასახელეს და „ოქროს ბურთი“ გადაეცა, 1966 წლის მსოფლიო ჩემპიონატზე, ინგლისში ცხრა გოლი გაიტანა და ჩემპიონატის საუკეთესო ბომბარდირი გახდა, ამას გარდა, იგი ბობი ჩარლტონთან ერთად მსოფლიო პირველობის საუკეთესო ფეხბურთელადაც დაასახელეს. იმის მიუხედავად, რომ პორტუგალიის ნაკრები მხოლოდ მესამე ადგილზე გავიდა, ეუსებო ინგლისში თვით პელებზე წინ დააყენეს, რომელმაც აშკარად „ჩააგლო“ ის ჩემპიონატი.

46 თამაშში, რომელიც ეუსებომ ნაკრების შემადგენლობაში ჩაატარა, მან 38 გოლი გაიტანა, ხოლო პორტუგალიის ჩემპიონატის საუკეთესო ბომბარდირი შეიძვერ გახდა – მართლაც შთამბეჭდავი ნუსხაა...

მთელი მსოფლიოს გულშემატკივრებმა შეიყვარეს ეუსებო, არა მხოლოდ დიდებული თამაშისათვის, არამედ იმისთვისაც, რომ იგი ყოველთვის პატიოსნად იბრძოდა, არასოდეს აძლევდა თავს ე.წ. „არასპორტული საქციელის“ უფლებას, რაც ასე იშვიათია დღევანდელ ფეხბურთში – 1968 წელს ეუსებომ ლონდონის „უემბლის“ სტადიონზე „კინალამ“ მეორედ მოიგო თავისი „ბენფიკასათვის“ ევროპის ჩემპიონთა თასი, როდესაც ძირითადი დროის უკანასკნელ წუთზე შეეძლო გადამწყვეტი გოლის გატანა, მაგრამ ინგლისელთა მეკარე ალექს სტეპნიმ სასწაულებრივი რეაქციით იხსნა თავისი კარი, როგორი იყო ეუსებოს რეაქცია? – იგი გაღიმებული სახით გადაეხვია მეტოქეს და ალაღად მიულოცა დამსახურებული გამარჯვება.

საერთოდ, „უემბლის“ სტადიონმა მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა ეუსებოს კარიერაში – გარდა იმი-

სა, რომ სწორედ აქ გახდა იგი 1966 წლის მსოფლიო ჩემპიონატის საუკეთესო მოთამაშე და ბომბარდირი, ხოლო 1963 წელს „საუკუნის მატჩიც“ ითამაშა მსოფლიო ნაკრების შემადგენლობაში, მანამდე – 1961 წელს, სწორედ უემბლიზე შედგა მისი სანაკრებო დებიუტი ჩილეს მსოფლიო ჩემპიონატის შესარჩევ მატჩში ინგლისის ეროვნული გუნდის წინააღმდეგ. იმის მიუხედავად, რომ პორტუგალიელებმა დათმეს ის თამაში, ახალგაზრდა ფეხბურთელის ნიჭმა და ოსტატობამ ფაქტობრივად ფუძემდებელი ინგლისელებიც კი აღაფრთოვანა. არადა, ის თამაში ერთ-ერთი ყველაზე უიღბლო იყო ეუსებისოს კარიერაში – საკმარისია ითქვას, რომ მან ოთხჯერ(!) მოარტყა ბურთი ძელს. ამ დამარცხებით პორტუგალიელები მსოფლიო ჩემპიონატის მიღმა დარჩნენ და „მოზამბიკელი ჯიქის“ ტრიუმფი მსოფლიო ფეხბურთის უდიდეს ფორუმზე ოთხი წლით გადაიდო...

სწორედ იმ მატჩის შემდეგ უწოდა ერთმა ინგლისელმა ჟურნალისტმა მანამდე „შავ მარგალიტად“ მონათლულ ეუსებისოს „მოზამბიკელი ჯიქი“ და ეს თიკუნი სამუდამოდ შერჩა მას.

32 წლის ასაკში, როდესაც ეუსებიო ჯერ კიდევ სპორტული ფორმის პიკზე იმყოფებოდა, მან მუხლის მძიმე ტრავმა მიიღო და იძულებული გახდა, შეეწყვიტა თავისი ბრწყინვალე კარიერა.

მაგრამ ეუსებისოს უკვე ვეღარ წამოედგინა თავისი ცხოვრება ფეხბურ-

თის გარეშე და როდესაც ახალშექმნილმა ჩრდილოამერიკულმა საფეხბურთო ლიგამ მას ამერიკაში შესთავაზა „ნახევარი ძალით“ თამაში, „შავმა მარგალიტმა“ უყოფმანოდ მიიღო ეს წინადადება და ოკეანის გაღმა გაემგზავრა.

თავიდან იგი „ბოსტონ მინიტმენის“ შემადგენლობაში თამაშობდა, შემდეგ კი, კანადაში მცხოვრები ხორვატების მიერ ჩამოყალიბებულ გუნდში – „ტორონტო მეტროს-კროაციაში“ გადავიდა, მაგრამ არც იქ გაჩერებულა დიდხანს და „შავ მარგალიტს“ ყველა პოზიციიდან შეეძლო კარში დარტყმა კარიერა საბოლოოდ „ლას-ვეგას კვიკსილვერში“ დაასრულა.

„ბენფიკას“ გულშემატკივრებმა თავიდან მოლაღატედ გამოაცხადეს ეუსებიო, რადგან საყოველთაოდ იყო ცნობილი, რომ ამერიკაში, კერძოდ კი ნიუ-იორკის „კოსმოსში“ ევროპელ ფეხბურთელებს ფანტასტიკურ ჰონორარებს უხდიდნენ – სწორედ ამ ჰონორარების გამო მიაშურეს ამ „არასაფეხბურთო“ ქვეყანას თვით პელემ, მოგვიანებით კი კრუიფმა და ბეკენბაუერმაც. მაგრამ როდესაც პორტუგალიაში გაიგეს, რომ ეუსებიო ამერიკაში იმაზე ხუთჯერ ნაკლებ გასამრჯელოს იღებდა, რასაც სამშობლოში (პორტუგალიას იგი

„შავ მარგალიტს“ ყველა პოზიციიდან შეეძლო კარში დარტყმა

უკვე თავის სამშობლოდ მიიჩნევდა) და ეს „ემიგრაცია“ მხოლოდ ფეხბურთის თამაშის სურვილით იყო გამოწვეული, იგი კვლავ ყველასათვის ძვირფას „შავ მარგალიტად“ იქცა.

თუმცა ეუსებიომ მაინც ვერ გაძლო „ბენფიკას“ გარეშე, უფრო კი ამერიკული „ნახევარ-ფეხბურთის“ ან „შოუ-ფეხბურთის“ თამაში მოსწყინდა და ლისაბონში დაბრუნდა, სადაც ტელევიზიაში დაიწყო მუშაობა საფეხბურთო კომენტატორად, შემდეგ „ბენფიკას“ მეორე მწვრთნელად და საერთოდ – ამ გუნდის „თილისმად“, მის მუდმივ წევრად იქცა, რაც დღემდე გრძელდება...

1966 წლის მსოფლიო ჩემპიონატზე ეუსებიომ „იაშინს და კომპანიას“ ცხვირწინ ააცალა ბრინჯაოს მედლები

თუ პაპი ღვთისა, ღვთა კი „მეზობელი“...

ბანკში თუ რომელიმე კომერციულ ფირმაში სამუშაოდ მიღებისას, სკოლაში შესვლისას და პოლიკლინიკაში გამოკვლევის დროსაც კი თქვენ ან თქვენს შვილს, შესაძლოა, ფსიქოლოგიური ტესტის შევსება შემოგთავაზონ. როგორც წესი, ტესტირებას არა პროფესიონალები, არამედ სახელდახელოდ მომზადებული „კადრების სპეციალისტები“ – მასწავლებლები და ექიმები ატარებენ ხოლმე. ამასთან, მათ გულწრფელად სჯერათ ფსიქოლოგიური ტესტების მეცნიერულობისა და თითქმის არასოდეს უფიქრდებიან, თუ რას, როგორ და რაც მთავარია, რატომ ამოწმებენ...

ყველას, ვისაც სამსახურებრივი მდგომარეობის გამო ბევრ ადამიანთან უწევს ურთიერთობა, იქნება ეს კომპანიის ხელმძღვანელი, სკოლის დირექტორი, თუ რაიონული პოლიკლინიკის ექიმი, მათ შესაფასებლად მარტივი და ეფექტური ტექნოლოგია სჭირდება. მასწავლებელს სურს გაიგოს, იცის თუ არა ბავშვმა წერა-კითხვა, იჩნუბებს თუ არა ის შესვენებებზე და იტირებს თუ არა, როცა ამოცანას ვერ ამოხსნის. ფირმის ხელმძღვანელს, რასაკვირველია, უნდა, რომ სამუშაოზე აიყვანოს არა უბრალოდ კარგი ბუღალტერი, არამედ ადამიანი, რომელიც ინტრიგების ხლართვას არ მიჰყოფს ხელს და საგადასახადო ინსპექციაში არ დააბეზდება. ბევრ შემთხვევაში, კითხვაზე – „ვინ ვინ არის?“ პასუხი შეიძლება ფსიქოლოგიურმა ტესტმა გაგვცეს.

ბაჭია საუკეთესო მცველია
ქვეყანაზე უამრავი ტესტი არსებობს. ტესტები – პოპულარული

დაწყებული, ვიწრო პროფესიული დამთავრებული, ნებისმიერ საგაზეთო ჟიურში შეგიძლიათ შეიძინოთ. მაგრამ სპეციალური მომზადების გარეშე მათში გარკვევა საკმაოდ ძნელი საქმეა. ის ადამიანები, რომლებიც ტესტებს იყენებენ, ხშირად ვერც ხვდებიან, რისთვისაა ის საჭირო. მაგალითად, ერთ-ერთი საინვესტიციო კომპანიის კადრების მენეჯერი თავმომწონედ ამბობდა, რომ ფსიქოლოგიური ტრენინგის გავლის შემდეგ, სადაც მას „არარსებული ცხოველის სურათის“ ტესტის ინტერპრეტაცია ასწავლეს, ყველა თანამშრომელს ამ ტესტის გავლა აიძულა. უშიშროების სამსახურის უფროსმა კურდღლის მსგავსი პატარა, უსუსური ცხოველი დახატა და ამის გამო სამსახური დაკარგა.

ეს გახლავთ გამოყენებული მეთოდიკის აბსოლუტური უცოდინარობის თვალსაჩინო მაგალითი. იდეალურ მცველს ხომ ზუსტად ამგვარი ცხოველი უნდა დაეხატა – უშიშროების საკითხებში სწორედ ის ადამიანი ერკვევა ყველაზე უკეთ, ვის სულშიაც პატარა, უმწეო ცხოველი ზის. „არარსებული ცხოველის სურათი“ სწორედ იმ მეთოდიკის რიგს განეკუთვნება, რომელიც ავლენს არა გამოსაკვლევი ობიექტის ხასიათს, არამედ იმ ქვეცნობიერ შიშებს, რომელსაც ადამიანი საკუთარ თავსაც არ უმხელს. ამ შემთხვევაში, ლაპარაკია ადამიანზე, რომელიც ქვეცნობიერი შფოთვის გრძნობას შეუპყრია და ამ გრძნობის კომპენსირება მოახერხა: თავისი მოწოდება უშიშროების სფეროში მონახა. სამუშაოზე მიღებისათვის არსებობს სპეციალური ტესტები, რომლითაც განისაზღვრება არა პიროვნული თვისებები (ვთქვათ, ფიცხია თუ არა

ადამიანი ან რამდენად კარგი მეოჯახეა), არამედ ირკვევა, თუ რამდენად უნარიანი ბუღალტერი, მენეჯერი ან მდივან-რეფერენტი იქნება.

დასავლეთში არსებობს უამრავი ფირმა, რომელიც ამგვარი ტესტების შემუშავებაზე დიდ ფულს შოულობს. პრობლემა ის არის, რომ ეს ტესტები შედგენილია ინგლისურ ენაზე და აბსოლუტურად განსხვავებული გარემოსა და საქმიანი კულტურისთვის არის გათვალისწინებული.

მათი პირდაპირი თარგმნა და ქართველ „მომხმარებელზე“ გამოყენება, უბრალოდ არ შეიძლება. იმისათვის, რომ აშშ-ში შემუშავებული ტესტი საქართველოშიც გამოდგეს, აუცილებელია, არა მხოლოდ კითხვების თარგმნა და დაგროვილი ქულების შეჯამება, არამედ ტესტის დამუშავების მთელი პროცედურის გამეორება და ჩვენეული პრობლემების გათვალისწინება. ეს საკმაოდ შრომატევადი სამეცნიერო სამუშაოა და დღეს არც ერთ კომერციულ ფირმას ამგვარი სამუშაოს ჩატარებისათვის არც პროფესიონალიზმი ეყოფა და არც ფინანსები. სახელმწიფოს კი, ეს ტესტები სრულებით არ სჭირდება. ამიტომ ჯერჯერობით საქართველოში კარგი, პროფესიული ტესტები საერთოდ არ არსებობს.

იმ ხელმძღვანელებს კი, რომლებსაც მაინც ტესტის საშუალებით სურთ თანამშრომლების შერჩევა, ვურჩევთ, შემოიფარგლონ კონკრეტულ მონაცემთა გამოსავლენი ტესტებით, რომელიც თანამშრომელთა ინტელექტის, შრომისუნარიანობისა და ყურადღების მეტნაკლებად ობიექტურად შეფასების საშუალებას იძლევა. ხოლო თანამშრომლის ხასიათისა და მისი პიროვნული თავისებურებების განმსაზღვრელი ტესტებისგან სჯობს თავი შეიკავონ. ჯერ ერთი, ამგვარი ტესტები საიმედო შეფასებას არ იძლევა და მეორე – თანამშრომელთა სულიერ სამყაროში ჩაღრმავებამ, შესაძლოა, საქმეს ავნოს კიდევ. რისთვის გჭირდებათ, ვთქვათ, იმის შეტყობა, რომ თქვენი ბუღალტერის პედანტურობა მისი მუდმივი შინაგანი დაძაბულობის შედეგია, თუკი ეს მას სრულყოფილი ანგარიშის შედგენაში ხელს სრულებითაც არ უშლის?!

საკონკრეტო მომარტათვის

როგორ უნდა მოიქცნენ ადამიანები, რომლებსაც სამუშაოზე მისაღებად ტესტირებას სთავაზობენ? წინასწარ მომზადება მიზანშეწონილია მხოლოდ იმ ტესტებისთვის, რომლებსაც თქვენი ხასიათის, ინტელექტისა და ყურადღების კონცენტრირების შესაფასებლად შემოგთავაზობენ. ამისთვის საკმარისია ნებისმიერ ჯიხურში შეიძინოთ ტესტების კრებული და წაივარჯიშოთ. ამგვარი ტესტები შედეგადავალეებისაგან, რომელზეც სწორი პასუხი უნდა გასცეთ და ის თითქმის არაფრით განსხვავდება ჩვეულებრივი საკონტროლო სამუშაოსაგან.

ადამიანის ხასიათისა და მისი პიროვნული თვისებების შესაფასებელი ტესტები კი იმგვარი კითხვებისგან შედგება, რომელზეც არ არსებობს სწორი და მცდარი პასუხები. მაგალითად, თქვენ გეკითხებიან – კლასიკური მუსიკა უფრო მოგწონთ თუ საესტრადო, ხშირად გესიზმრებათ თუ არა ცუდი სიზმრები და ა.შ. ასეთი ტესტების შესრულებაში ვარჯიში უაზრობაა: უძჯობესია, გულწრფელად უპასუხოთ კითხვებს, რადგან ნებისმიერი ასეთი კითხვარი შეიცავს კითხვა-ხაფანგებს იმათთვის, ვისაც სურს, თავი უკეთ წარმოაჩინოს, ვიდრე სინამდვილეშია. მაგალითად, ტესტი შეიძლება შეგხვდეთ კითხვები: თქვენს ყველა თვისებას დადებითად აფასებთ თუ არა, ან – ყოველი ჭამის წინ ხელეხს თუ იბანთ? გულწრფელი ადამიანი ამ ორივე კითხვაზე უარყოფით პასუხს გასცემს, ხოლო მას, ვისაც სურს, თავი მოაწონოს პოტენცი-

ურ ხელმძღვანელობას, ტყუილში გამოიჭერენ.

მოკლედ, ისლა დაგვრჩენია, იმედი ვიქონიოთ, რომ იმ ფორმებს, რომლებიც ტესტირებას ატარებენ, ეყოფათ გონიერება და გადაწყვეტილებებს მხოლოდ ტესტირების შედეგებზე დაყრდნობით არ მიიღებენ.

ამოცანა „შიზოგენური დედისთვის“

უფრო რთულადაა საქმე ბავშვების ტესტირების სფეროში. ამგვარ ტესტირებას, როგორც წესი, ატარებენ ე.წ. სკოლის ფსიქოლოგები, ანუ ყოფილი მასწავლებლები, რომლებმაც, საუკეთესო შემთხვევაში, კვალიფიკაციის ასამაღლებელი რვათვიანი კურსი გაიარეს. ჩვეულებრივ, ისინი დიდი ენთუზიაზმით გამოირჩევიან და თავიანთ „ფსიქოლოგიურ ცოდნას“ შესაშური მონდომებით ნერგავენ კოლეგებისა და მშობლების წრეებში.

ნებისმიერმა სპეციალისტმა იცის, რომ ტესტირების შედეგები ადამიანს უნდა შეატყობინო მისთვის გასაგებ ენაზე და მისაღები ფორმით. სამწუხაროდ, ცნობილია ბევრი ისეთი შემთხვევა, როცა ტესტირების შემდეგ სკოლის ფსიქოლოგები სკოლაში შემსვლელი ბავშვის მშობლებს უცხადებენ: „თქვენი შვილი – ეპილეპტიკოსია“. ამის გამოკნე, შეშინებული მშობლები პანიკაში ვარდებიან და იმას ელიან, რომ ბავშვს მალე ეპილეფსიური გულყრები დაეწყება. თუმცა სიტყვა „ეპილეპტიკოსი“ მხოლოდ და მხოლოდ იმას ნიშნავს, რომ ბავშვი ცოტათი ნელია და დავალებებს დიდი გული-

სყურითა და მონდომებით ასრულებს.

სკოლის ფსიქოლოგთა შორის ძალზე პოპულარულია მეთოდის „ოჯახის კინეტიკური სურათი“, რომლის დროსაც ბავშვმა უნდა დახატოს ოჯახის ყველა წევრი, მისი ჩვეული საქმიანობისას. სასკოლო ტესტირების ამსახველ ლიტერატურაში მოყვანილია ერთ-ერთი დამახასიათებელი მაგალითი: ფსიქოლოგმა კლასის დამრიგებლებს, ერთ-ერთი მოზარდის ნახატზე დაყრდნობით, ამგვარი „მაღალკვალიფიციური“ დასკვნა გააცნო: ბავშვის მამა – ტიპური ლოთია, დედა კი... აქ ნამდვილ „შიზოგენურ დედასთან“ გვაქვს საქმე... არადა, ნახატზე გამოსახული იყო ლუდის ბოთლით ხელში, დივანზე მჯდარი მამა და ოჯახისკენ ზურგშექცევით (ის ამ დროს ჭურჭელს რეცხავდა) მდგომი დედა. ამ ნახატზე დაყრდნობით, სკოლის ფსიქოლოგმა გამოიტანა დასკვნა, რომ დედა ყურადღებას არ აქცევს შვილს, რის გამოც ბავშვი აუცილებლად შიზოფრენიკად ჩამოყალიბდება...

ყველა მშობელმა უნდა იცოდეს, რომ თანხმობის გარეშე არავის აქვს უფლება, მის შვილს ტესტირება ჩაუტაროს. თუკი ტესტის გავლის შემდეგ თქვენს შვილს რაიმე გაუგებარ და შესაშფოთებელ „განაჩენს“ გამოუტანენ, ეს ნიშნავს, რომ ტესტირება არაპროფესიონალმა ჩაატარა და მის დასკვნებზე ყურადღების მიქცევა არ ღირს.

პირადული კითხვარები

ადამიანის ხასიათისა და მისი პიროვნული თვისებების შესაფასებ

ყოველმხრივ მოწესრიგებული ოჯახშიშვილის ნახატზე, ფსიქოლოგთა აზრით, ბავშვი თავს მამის მსგავსად გამოსახავს და მისნაირი ნივთიც უჭირავს...

არეულ ოჯახში გამრდილი ბავშვის ნახატში კი, ისინი არასტაბილურობის, შინაგანი შფოთვისა (რაც თურმე საპირკველში „დაგანებული“ ჯვარედინი ხაზებით გამოიხატება) და მამისაგან ძაღლის მეშვეობით თავის დაცვის სურვილს ხედავენ.

ფსიქონეროლოგიური დისპანსერიდან...

სპეციალისტებისათვის გაუგებარი რჩება, თუ კადრების თანამშრომლებს შორის, რატომ სარგებლობს დიდი პოპულარობით კარლ იუნგის ტიპოლოგიაზე დაფუძნებული, ე.წ. მა-

ბლად ორი სახეობის ტესტებს – პირადულ კითხვარებსა და პროექციულ მეთოდებს იყენებენ.

ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული პირადული კითხვარებია – აიზენკისა (EPI) და კეტელის კითხვარი და მინესოტური მრავალგანზომილებიანი პიროვნული კითხვარი (MMPI). აიზენკის კითხვარის კლასიკური ვარიანტი 101 კითხვისგან შედგება და განსაზღვრავს, ტემპერამენტის ოთხი ტიპიდან (ქოლერიკი, სანგვინიკი, ფლეგმატიკი და მელანქოლიკი), რომელს მიეკუთვნება ესა თუ ის ადამიანი. კეტელის კითხვარი 187 კითხვისგან შედგება და ადამიანის 16 სხვადასხვა თვისებას განსაზღვრავს (ჭკუა, პრაქტიკულობა, კეთილშობილება, სიმამაცე, თავდაჯერებულობა და ა.შ.).

MMPI – ყველაზე ძველი და ყველაზე სქელტანიანი პირადული კითხვარია. ის 1940 წელს შეიმუშავეს და მასში 550 კითხვაა, რომელიც განკუთვნილია ფსიქიკური აშლილობის დიაგნოსტიკისთვის (დეპრესია, ისტერია, ფსიქოპათია, შიზოფრენია და ა.შ.). მიუხედავად იმისა, რომ ფსიქიკურ დაავადებათა კლასიფიკაცია ბოლო 60 წლის მანძილზე რამდენჯერმე შეიცვალა და ისეთი დიაგნოზი, როგორიცაა „ისტერია“, საერთოდ აღარ არსებობს. ამ კითხვარს დღესაც ფართოდ იყენებენ კლინიკურ პრაქტიკაში. აი, სამუშაოზე მიღებისას კი ამ ტესტის გამოყენებას აზრი არა აქვს: ჯერ ერთი, ის არანაირ ინფორმაციას არ იძლევა ადამიანის პროფესიულ თვისებებსა და მის ინტერესებზე, მეორე – მისი ინტერპრეტაცია და შემუშავება საკმაოდ რთულია და მესამეც, მისი გამოყენება საექიმო საიდუმლოებას არღვევს. თუკი თქვენ გეშინიათ, სამუშაოზე ფსიქიკურად დაავადებული არ მიიღოთ, უფრო უპირიანი იქნება, მოსთხოვოთ ცნობა

იერს ბრიგისის (MBTI) კითხვარი. ის 160 კითხვისგან შედგება და გამოსაკვლევ ადამიანს ოთხი სკალით აფასებს: ექსტრავერტი-ინტრავერტი, სენსორულ-ინტუიტიური, აზრობრივი-ემოციური და რაციონალური-ირაციონალური. ამ კითხვარის მიხედვით, ადამიანი შეიძლება აღმოჩნდეს, ვთქვათ, რაციონალური სენსორულ-აზროვნული ექსტრავერტი ან, პირიქით, ირაციონალური ინტუიტიური-ემოციური ინტრავერტი. ეს ინფორმაცია შეიძლება რაიმეს მოქმედი იყოს მხოლოდ იმ ადამიანისთვის, ვისაც „გადაღვივებული“ და ზედმიწევნით შესწავლილი აქვს კარლ იუნგის შრომა „ფსიქოლოგიური ტიპები“, რომელიც მოცულობითა და სიმძიმით კარლ მარქსის „კაპიტალს“ არ ჩამოუვარდება. მოკლედ, იქნება თუ არა ადამიანი კარგი მძღოლი, კარგი ბუღალტერი ან კარგი სარეკლამო აგენტი – ამ ტესტის შედეგებით ნამდვილად ვერ გაარკვევთ.

პროექციული მეთოდები

პროექციული მეთოდები დაფარული მოთხოვნებიდან და იმპულსების, ქვეცნობიერი შიშების, პრიორიტეტებისა და ანტიპათიების გამოსავლენად არის გამოიზნული. როგორც წესი, მასში იყენებენ არა კითხვებს, არამედ რაღაც განუსაზღვრელ სტიმულებს: ფერად სურათებს, მელნის ლაქებს, ნახატებს, რომელთა ახსნა სხვადასხვაგვარად შეიძლება. პროექციულ მეთოდებს საფუძვლად უდევს ვარაუდი, რომ ადამიანი, გაურკვეველ სტიმულებთან შეხებისას, ქვეცნობიერად იწყებს მათზე საკუთარი მდგომარეობის პროექტირებას. მაგალითად, ის, ვისაც ფარული კონფლიქტი აქვს მამასთან, ორი გაურკვეველი ფიგურის სურათში „მამისა და შვილის ჩხუბს“ დაინახავს. ის, ვისაც დეპრესია აქვს,

ყველაზე მიმზიდველ ფერად აირჩევს არა ყვითელს ან წითელს, არამედ შავს, ხოლო ის, ვისაც ღამის კოშმარები ტანჯავს, მელნის ლაქებში არა პეპელას, არამედ მტაცებელ ფრინველს ან ცეცხლის მფრქვეველ დრაკონს დაინახავს.

პროექციული ტესტების პოპულარობის საიდუმლოება მათ იდუმალეობასა და „მაგიურობაში“ ძვეს. ექსპერტის დასკვნა ჩნდება არსაიდან – ის მხოლოდ თავის ინტუიციურ წარმოდგენებს ან ინტერპრეტაციის წესების თეორიულ კონტექსტს ეყრდნობა.

პროექციული მეთოდის ინტერპრეტაცია იმდენად რთულია, რომ მისი გამოყენება სპეციალისტებსაც კი უჭირთ. მაგრამ, სამწუხაროდ, ეს ხელს არ უშლით არაპროფესიონალებს, გამოსაცდელ ადამიანს „კომპეტენტური“ დიაგნოზი დაუსვან – ფარული პომოსექსუალიზმი ან დათრგუნვილი აგრესიულობა დასწამონ.

ამ ბოლო დროს ჩამოყალიბდა ერთგვარი პროექციული მითოლოგია, რომელსაც ფსიქოლოგიის უახლეს აღმოჩენად ასაღებენ. მშობლებს, ფსიქოლოგიური კონსულტაციების კლიენტებსა და კადრების სამსახურების ხელმძღვანელებს არწუშნებენ, რომ გამოსაკვლევი ადამიანის მიერ დახატული დიდი თვალები მის დაძაბულობაზე მეტყველებს, ხოლო წითელი ფერის არჩევა – სექსუალურ დაუკმაყოფილებლობაზე.

ადამიანის პროფესიულ მონაცემებზე დასკვნების გაკეთება პროექციული მეთოდის შედეგებზე დაყრდნობით, უბრალოდ არაკორექტულია. მაგალითად, ე.წ. ლიუშერის ფერების ტესტი, რომელშიც ადამიანი განალაგებს რვა სხვადასხვა ფერის ბარათს, მათი მიმზიდველობის ხარისხის მიხედვით, ადგენს როგორც სიტუაციურ განწყობას, ისე პიროვნულ ხასიათს, მაგრამ ვერაფერს გეტყვით იმის შესახებ, კარგი ბუღალტერი ან მდივანი თუ იქნება ესა თუ ის ადამიანი, ამდენად, მისი გამოყენება პროფმერჩვის დროს გამართლებული არ არის. მისი გამოყენება შეიძლება აგრეთვე ადამიანის ემოციური მდგომარეობის ექსპრეს-დიაგნოსტიკისთვის ახალი წამლის მიღების შემდეგ, ან საპასუხისმგებლო შეჯიბრების წინ სპორტსმენის შესამოწმებლად.

მოამზადა ნატო ჩხაიკე

ლერუს სსუული ღა გობიუს ფხსეზი

საბალეტო სამ-
ყაროსთან ურთიერ-
თობა 1949 წელს
შექმნილი „უოლფორ-
დის“ ფილოსოფიის
განყოფილი ნაწილ-
ია, ამიტომ ცნობილი
მოცეკვავეები ყოველ
სეზონზე ერთხელ
მაინც, აუცილებლად

კომპანია WOLFORD-ი ცნობილია არა მარტო უმაღლესი კლასის საცვლებით, საცურაო კოსტიუმებითა და სამოსით, რომელიც მეორე ხანივით არის სხეულზე გადაჭიმული, არამედ ის მოდის იმ კომპანიასაც წარმოადგენს, რომელიც ბალეტის სამყაროსთან განსაკუთრებული ურთიერთკავშირით გამოირჩევა. ვარსკვლავი მოცეკვავეები ევროპასა და ამერიკაში ფირმის ყველა ბუტიკში საგანგებო დამოუკიდებულებით სარგებლობენ და უპირველესი კლიენტები არიან, ვისაც „უოლფორდი“ თავის მორიგ სიახლეებს აფასებინებს.

თვით მოდის სამ-
ყაროშიც დიდად
აფასებენ. სწორედ
ამ კომპანიაში
უკვეთს აქსესუა-
რებს სეზონური დე-
ფილექებისათვის
ევროპულ ღიზინერ-
თა უმრავლესობა.

„უოლფორდის“
სტუმრობენ მის საფირმო ბუტიკებს.
მათ საშუალება ეძლევათ შეარჩიონ
ტანსაცმელი, საცვლები და
კოლგოტები გამოსვლებისა და
რეპეტიციებისათვის. ამ დროს, თანხა
შეზღუდული არ არის – ვარსკვ-
ლავები თავად წყვეტენ, რა და რამ-
დენი სჭირდებათ. ბალერინებში ყვე-
ლაზე დიდი პოპულარობით ბოდი
(ამბობენ, ისინი პაჩკების ქვეშ სა-
ტარებლად არის განსაკუთრებით
მოსახერხებელი) და სამსაფეხური-
ანი ნაქსოვი კოლგოტები სარგე-
ბლობს, რომელიც მაქსიმალურად
აიოლებს ფეხის მოძრაობას. მო-
ცეკვავეებს განსაკუთრებით იზიდა-
ვს ის, რომ კოლგოტების კოლექ-
ცია კანის სხვადასხვა ფერის
გათვალისწინებით არის შექმნილი
და ნებისმიერ სამოსთან, ნებისმიერ
ფეხზე საუცხოოდ გამოიყურება.

„უოლფორდის“ პროდუქციას

„ფეხები“ თუ „ტორსები“ არაერთ-
გზის უჩვენებიათ პუბლიკისათვის
ვივიენ ვესტვულს, ტიერი მიუგლერს,
ჯონ გალიანოს, კრისტინ ლაკრუ-
ას, პელმუტ ლანგს, დოლჩე და კა-
ბანას, ჟან-პოლ გოტიეს. ამ ზაფხულს
„უოლფორდი“ წარმოდგენილი იქნე-
ბა აგრეთვე ანა სიუის, იუნ აში-
დასა და გირიეროს პრეტ-ა-პორ-
ტეებზე, რომლებიც სრულიად გან-
სხვავდება ერთმანეთისაგან სტილ-
ითა და კონცეფციით. მაგალითად,
ანა სიუის იტაცებს ეთნიკური და
ურბანისტული სტილის მიქსი –
ის ფართოდ იყენებს მოლეზარე ქსო-
ვილებს, 1960-იან წლების მოდურ
მოტივებსა და შავ ფერს. იუნ აში-
და ცდილობს, პროვოკაციული იყოს:
მის კოლექციაში ერთმანეთში
არეულია ე.წ. თრეში და გლამური.
ატლასის ელევანტური შარვალი,
„ველური ჯუნგლების“ ფერის გამ-

დალურად ცნობილი კუტიურიე თავის საყვარელ ღირსშესანიშნაობას – ეიფელის კოშკს იყენებდა. და თუმცა პრესამ საკმაოდ თავშეკავებულად მიიღო მისი კოლექცია, პუბლიკა გოტიეს „პარიზმა“ აღაფრთოვანა. შესაძლოა, სწორედ ამან უბიძგა ოსტატს, „ეიფელის კოშკი“ მასობრივ წარმოებაში ჩაეშვა.

ერთი თვის წინ ჟან-პოლ გოტიემ და კომპანია „უოლფორდმა“ მომავალი ზაფხულის მოდის თავიანთი ახალი თვალთახედვა გამოამზეურეს. ამ პროექტს უკვე საკმაოდ კარგ შეფასებას აძლევენ და

სადიზაინო მოდელებს ასევე ამშვენებს ეიფელის კოშკი. საინტერესოა, რომ კოლოგობზე კოშკი უკანა მხარეს არის აღბეჭდილი: ძირძველი პარიზელი გოტიე დარწმუნებულია, რომ ქალის ფეხები მამაკაცის ყურადღების ცენტრში მანაც უნდა იყოს, „როცა ქალი მას ზურგს აქცევს და მიატოვებს კიდევ...“

ამბობენ, რომ ახალი საფირმო ხაზის შემუშავებაში გოტიეს მონაწილეობამ „უოლფორდის“ დიზაინერი ერვე ლერუ გაანაწყენა (სხვათა შორის, დის გვარს თავს აფარებს ცნობილი დიზაინერი და მოდის საკუთარი სახლის დამაარსებელი ერვე ლეჟე, რომელიც ორი წლის წინ ამ სახლის ახალმა მეპატრონეებმა დაითხოვეს). სწორედ ლერუს მიაწერენ ექსპერტები კომპანიის მიერ ბოლო წლებში მიღწეულ წარმატებებს: საყოველთაო შეფასებით, საცვლების პრესტიჟული მარკის კოლექციებისთვის მის მიერ შექმნილი ნახატები, მოტივები, ფაქტურა თუ ფერები უმაღლესი დონისაა.

ჯერ კიდევ „უოლფორდში“ მისვლამდე, ლერუს კარგად იცნობდა და ეთაყვანებოდა უამრავი ვარსკვლავი და მას საცვლების სტილისა და ქსოვილების ნაკუწებისგან შეკოწიწებული კორსეტ-კაბების ნამდვილ ოსტატად თვლიდა. დღეს, როცა საცვლებმა პრაქტიკულად განდევნა გარდერობიდან ჩვეულებრივი სამოსი, ლერუს ხელოვნება კვლავ ძალიან საჭირო გახდა – თანაც, სწორედ იმ კომპანიისთვის, რომლის ვიწრო სპეციალიზაციას იმთავითვე საცვლების გამოშვება წარმოადგენდა. თუმცა, „უოლფორდის“ კონტაქტები სხვა მოდელიერებთან შეიძლება სიტუაციის შეცვლის საფუძველი გახდეს: გამორიცხული არ არის, რომ ლერუმ მოდაში საკუთარი სახელით დაბრუნება მოინდომოს და ამ შემთხვევაში, მისი ადგილი კომპანიაში ვაკანტური გახდეს. თუმცა, საეჭვოა, გოტიემ მოინდომოს ამ ადგილის დაკავება.

ჭვირვალე ბოდისთან ერთად, ექსტრავაგანტურად გამოიყურება. გირიერო კი პანკისა და 1960-იანი წლების ოპ-არტს აჯერებს ერთმანეთს: მილანში მისი კოლექციის ჩვენებისას, ყველა მანეკენი ჩამჯდარი იყო მსხვილი, ფერადოვანი ზოლებით დამშვენებულ კოლოგობებსა და მაღალყელიან წინდებში.

თუმცა უმაღლესი კლასის ამ აქსესუარის ყველაზე საინტერესო კონცეფციას ამ ზაფხულს ჟან-პოლ გოტიე წარმოადგენს. როგორც ჩანს, ნოვაციების მოტრფიალედ დიზაინერმა ამჯერად პარიზის თემის გაშლა გადაწყვიტა, რომელიც ჯერ კიდევ შარშან გამოიტანა მაღალი მოდის დემონსტრაციაზე. მაშინ გოტიემ პირველად წარმოაჩინა პარიზული ბრწყინვალეობა არა ჩვეულ ბურჟუაზიულ რაკურსში, არამედ მონმარტრის იაფი კაფეებისა და რესტორნების კლიენტების გემოვნებით. მთავარ მოტივად სკან-

ვარაუდობენ, რომ მან შეიძლება ახალი ჯილდო მოუტანოს „უოლფორდს“, კომპანიას კი სადღესოდ უკვე 100-მდე პრემია აქვს მიღებული, მათ შორის საუკეთესო – ვებსაიტისა და საუკეთესო სარეკლამო ნამუშევრისთვის, რომელიც დიზაინისა და ხელოვნების სფეროს 1998 წლის კოლექციისთვის შექმნა სახელგანთქმულმა ფოტოოსტატმა ჰელმუტ ნიუტონმა.

მოდურ ბოდის, შარვალსა და კოლოგობებს „უოლფორდის“ ახალ

რას გვთავაზობს ამ ზაფხულს „შტელფარდი“

კომპანიის დიზაინერთა ყურადღების ცენტრში ამჯერად სხვადასხვა ქვეყნისა და ცივილიზაციის კულტურები მოექცა. მისი კოლექციის „რომანტიკული დღეების“ სახელწოდების ნაწილი მრავალფეროვანი ყვავილიანი ნახატებით, ჰიპების სტილიზებული სამოსით, თინეიჯერთა გარდერობიდან „ამოღებული“ ფერებითა და ნახატებით, ფერადოვანი სურათებითა და BODY-ART-ის ელემენტებით გამოირჩევა. მათთვის, ვისაც კლასიკურ სტილზე უარის თქმა არ სურს, შემუშავებულია თავშეკავებული ლოგოტიპები და სიმბოლოები, ოპტიკური ეფექტები და სილუეტები, რომელიც როგორც სადამოს, ასევე დღის სამოსადაც გამოდგება. გამორჩეული ინდივიდუალობის მქონე ქალბატონებს სთავაზობენ დიზაინერ პიერო ფორნაზეტის ნახატებით შექმნილ ტოპებს, კაბებსა და ბოდის, რომელიც ე.წ. JUNGLE სტილშია შესრულებული და ქალის გამოსახულება ამშვენებს. 2001 წლის მთავარი ტექნოლოგიური სიახლეა ახალი თაობის

კოლოტები LOGIC, რომელსაც რეზინიანი წელი არა აქვს. ის ქალებს მაქსიმალურ კომფორტს ჰპირდება, რადგან შეიძლება კლასიკურ ქვედაბოლოზეც ჩაიცვან, შარვალზეც და ისეთ ტანსაცმელზეც, რომელსაც თქვენ ატარებენ. ეს კოლოტები აბსოლუტურად გამჭვირვალეა (წვერიც კი არ აქვს დამუჭებული), ამიტომ საუცხოოდ გამოიყურება როგორც დახურულ, ისე ღია ფეხსაცმელსა თუ საბოში. მოდურ პალიტრაში 18 ფერი შედის – ნებისმიერი ფერის კანისა თუ ტანსაცმლისთვის. „უოლფორდის“ არტ-დირექტორის, ანდრეას ეშაუერ-მარტინელის აზრით, LOGIC-ი წლევეანდელი სეზონის მოდის შეუცვლელ აქსესუარად მოგვევლინება – უპირველესად იმიტომ, რომ საუცხოოდ ერწყმის ახალი კოლექციის საცვალსაც, ტოპსაც, კაბებსაც და შარვლებსაც“.

მოდა ხსენი

ლატექსისგან დამზადებული თეთრეული ერთ ღროს ეგზოტიკა იყო, ახლა კი მოდის მწვერვალზე ავიდა. ლატექსის ბუმი უკვე 15 წელია გრძელდება. ბუნებრივი რეზინის ეს ნაირსახეობა მთელ მსოფლიოში „მეორე კანის“ სახელით არის ცნობილი. ლატექსს უან-პოლ გოტიე თავის კოლექციებში, მადონა კი – კლიპებში იყენებს.

შავი სიზიარის ფეხი

DONNA KARAN-ის NEW YORK-ის გაზაფხულის კოლექცია მის მფლობელებს სიმშვიდეს, კომფორტს, სიგრილესა და მოძრაობის თავისუფლებას სთავაზობს. შავი ხიზილალისა და შამპანურის ფერები მამაკაცებისთვის შესანიშნავი საგაზაფხულო გამას წარმოადგენს. აღსანიშნავია, რომ ეს საუცხოო ტანსაცმელი, ტყავის, ნატისა და აბრეშუმისგანაა შეკერილი, მაგრამ ძალიან ჰგავს ხელით ნაქსოვს.

მუზიკი-ჩრვიის მოყვარული ჰუნდსონიკოელი ქაღასონი

ჯენიფერ ლოპესის ვარსკვლავად ჩამოყალიბებას მისმა მებრძოლმა სულმა შეუწყო ხელი. მან, პრაქტიკულად, მუსტებით მოიპოვა როლი ფილმში „სელენა“ და ამის შედეგად სახელი გაითქვა. მაგრამ, როგორც იტყვიან,

ადამიანის ნაკლოვანებები მის ღირსებათა გაგრძელებაა. ამპარტავნობა ჯენიფერს კინალამ კარიერის ფასად დაუჯდა, რადგან ერთხელ ისეთ ადამიანებს „შეეჯახა“, ვისთან ურთიერთობის გამწვავებაც ეს ნამდვილად არ ღირდა...

ეს ინტერვიუ ნამდვილად არ უნდა მიეცა: ჯენიფერი ამას მაშინვე მიხვდა, როგორც კი ახალთახალი, სასტამბო საღებავშეუმშრალი ჟურნალი MOVIELINE გადაშალა. მაშინ, ფილმ „სელენას“ გამოვლის შემდეგ, ჟურნალისტები გასაქანს არ აძლევდნენ, მანაც ეტყობა, რეალობის შეგრძნება ოდნავ დაკარგა და ვრცელი ინტერვიუც „გამოცხვა“, რომელიც ვილაც-ვილაცებს ნამდვილად არ მოეწონებოდათ.

განწყობა უმალ გაუფუჭდა და თითქოს ჯიბრზე, ტელეფონის ზარმაც არ დაახანა. მისი მენეჯერი, პოლი რეკავდა: „ჯენიფერ, შენ რა, მართლა უთხარი ჟურნალისტებს ეს ყველაფერი? ღმერთო ჩემო! რატომ? წარმოგიდგენია, რა შეიძლება ამას მოჰყვეს?!“

„შენი საქმე არ არის! – გააწყვეტინა ლოპესმა, – ფულს იმისთვის კი არ გიხდი, რომ ნოტაციები მიკითხო...“ თუმცა მას ესმოდა, რომ ამჯერად პოლი მართალი იყო... მაგრამ ჯენიფერი ვინმესთან თავის მართლებას არ აპირებდა.

გულმოსულმა, ჟურნალი მოისროლა. რაში სჭირდებოდა სტატიის წაკითხვა? მას კარგად ახსოვდა, რაც ილაპარაკა: „კამერონ დიასი? ეგ

რა მსახიობია?! უბრალოდ, კარგი შესახედაობის ფოტომოდელია. გვინეტ პელტროუ? ეგ ის არ არის, ბრედ პიტთან რომ იწვა?... რატომაც, მისი მონაწილეობით ვერც ერთ ფილმს ვერ ვიხსენებ. ბრედ პიტის გარდა, მას ნამდვილად არაფერი აქვს სატრაბახო... უაინონა რაიდერი? ერთი ადამიანი მაინც თუ გინახავთ, ეგ რომ მოსწონდეს? თუმცა, ვილაც-ვილაცები მანიაკური სიჯიუტით ცდილობენ „ოსკარზე“ მის წარდგენას. ალბათ რომელიმე მისი საყვარელი არ ეშვება ამ საქმეს – მას რომ უამრავი საყვარელი ჰყავს... მაღონა? სერიოზულად მას მსახიობს ვერც უწოდებ, აი, სიმღერა კი შეუძლია. თუმცა, მოგეხსენებათ, სახელი სიმღერით სულაც არ მოუხვეჭავს და არც თავით – აქ სხეულის სხვა ნაწილმა შეასრულა გადამწყვეტი როლი... საკუთარ თავზე რას ვფიქრობ? როლების თამაში ნამდვილად შემიძლია. ისეთი საშუალებები რომ მქონდეს, რაც ამ ქაღასტონებს აქვთ... რას ვგულისხმობ და, რა თქმა უნდა, მათი საყვარლების მხარდაჭერას! მე კი, სხვათა შორის, „სამსახურებრივი რომანი“ არასოდეს

პაუ დედისთან ერთად

მქონია! ამის შანსი არაერთგზის მოცემია! ყველა ჩემი პარტნიორი მიტრიალებდა! ვუდი ჰარელსონმა კინალამ გამაუპატიურა! შონ პენი კი იფიცებოდა – როგორც კი ჩემი საყვარელი გახდები, ცოლს მაშინვე გავყვებიო...”

პოლმა ზუსტად თხუთმეტ წუთში ისევ დაურეკა: „ჯენიფერ, მე შენი ბოდიში არ მჭირდება, მაგრამ იმ ხალხს კი უნდა სთხოვო პატიება, ვისაც ამ ინტერვიუში შეურაცხყოფა მიაყენე. მათთვის შედგენილ წერილებს ცოტა ხანში მოგაწვდი, არსად წახვიდე, ტელეფონის ზარებს არ უპასუხო...”

ორ საათში ჯენიფერმა ელექტრონული ფოსტით პოლის გზავნილი მიიღო. გვინეტ პელტროუსთვის განკუთვნილი წერილი ასე იწყებოდა: „ძვირფასო გვინეტ! სამწუხაროდ, მხოლოდ ახლა მივხვდი, რომ შენდამი დიდი არაკორექტულობა გამოვიჩინე. არ ვიცი, რა ვიღონო იმისათვის, რომ მომიტევეო. ალბათ გაგიჭირდება ჩემი გაგება – უცვარმა წარმატებამ თავბრუ დამახვია და რაღაც მომენტში არ ჩავუფიქრდი იმას, თუ რას ვლაპარაკობდი...” სხვა წერილები ჯენიფერს არც წაუკითხავს. ნუთუ პოლს მართლა სჯეროდა, რომ ის ხელს მოაწვრდა ასეთ წერილებს?!.. ჯენიფერი, რა თქმა უნდა, წინააღმდეგი არ იყო, ბოდიში მოეხადა ამ ადამიანებისთვის, თვითონაც მიხვდა, რომ ზღვარს გადააბიჯა, მაგრამ ასეთი ფორმით?!

ბოლოს და ბოლოს, ჯენიფერმა ასეთი წერილი შეადგინა: „გთხოვთ, მაპატიოთ! სინამდვილეში, მე მხოლოდ ვიხუმრე. თანახმა ვარ ვადიარო, რომ სისულელე ჩავიდინე. ჯენიფერ ლოპესი“. ეს ტექსტი ავადსახსენებელ ინტერვიუში ნახსენები ყველა მსახიობის აგენტს ელექტრონული ფოსტით გაუგზავნა და ამოისუნთქა. თურმე, რა ძნელი ყოფილა ბოდიშის მოხდა! თავისი ცხოვრების მანძილზე ამას პირველად აკეთებდა...

დედამისი, გვადელუპე ლოპესი ნიუ-იორკის მდებარე უბნის – ბრონქსის პირველი ჩხუბისთავი იყო. არც ერთ მეზობელს, მასავით პუერტორიკელს, გასაქანს არ აძლევდა. „შვილო, თავზე არავინ უნდა დაისვა, ყველას „ადგილზე დასმა“ უნდა შეგეძლოს, – ასწავლიდა დედა ჯენიფერს, – თუ ადამიანებს არ დაანახვე, რომ ძლიერი ხარ, ცხოვრებაში ვერაფერს მიაღწევ“. თუმცა, ჯენიფერს ამის სწავლება არ სჭირდებოდა. სკოლა-

ში, როგორც ჩხუბისთავი, ბიჭებს სჯობნიდა, ყველა კამათს მუშტების საშუალებით წყვეტდა და ყოველთვის გამარჯვებული რჩებოდა.

მისი და, ლესლი, მისგან განსხვავებით, სუსტი, ჩუმი და მორიდებული გოგონა, არაჩვეულებრივად მღეროდა და იმდენად თვალში საცემი ვოკალური მონაცემები ჰქონდა, რომ ოჯახმა მისი მუსიკალური განათლებისთვის ფულის გაღებაც გადაწყვიტა. გვადელუპეს ეზმანებოდა, რომ ლესლი სახელს მოიხვეჭდა, გამოჩენილი მომღერალი გახდებოდა... ჯენიფერთან დაკავშირებით კი მას სულ სხვა გეგმა ჰქონდა: გათხოვებას უპირებდა, რადგან მეტისმეტად თავნება და თავზეხელაღებული იზრდებოდა. სულ რაღაც თორმეტი წლის იყო და უკვე მხოლოდ ბიჭებზე ფიქრობდა. მაგრამ გვადელუპე ცდებოდა: ბიჭები ჯენიფერს, რა თქმა უნდა, ძალიან აინტერესებდა, მაგრამ ყველაზე მეტად, ჯენიფერს სხვა რამ აწუხებდა – მას საშინლად შურდა ლესლისი, რადგან თვითონაც უნდა და მუსიკის სწავლა, მომღერლის კარიერაზე ოცნებობდა და დარწმუნებული იყო, რომ სახელის მოხვეჭის გაცილებით მეტი შანსი ჰქონდა, ვიდრე მის მორცხვ დას.

ერთ დღეს, შემზარავი ყვირილით შეშინებული მეზობლები ლოპესთა ბინაში შეცვივდნენ და ნახეს, როგორ დასდევდა ჯენიფერი ლესლის, დანით ხელში... იმ დღეს გვადელუპე ჯენიფერს დაჰპირდა, რომ მასაც ატარებდა ვოკალზე, საპასუხოდ კი პირობა დაადებინა, რომ ის თექვსმეტ წლამდე მაინც შეინარჩუნებდა ქალწულობას.

ჯენიფერმა დაპირება შეასრულა, სამაგიეროდ თავისი მეთექვსმეტე დაბადების დღე, სკოლელი მეგობრის, დევიდ კრუზის ავტოფარეხში „აღნიშნა“. მეორე დღეს ნივთები შეკრა და ამ ფარეხში გადავიდა საცხოვრებლად. ცოტა ხანში ახალგაზრდებმა იაფფასიანი, პატარა ბინა იქირავეს და ოჯახური ცხოვრება დაიწყო. „რადღაც ერთად ცხოვრობთ, ცოლადაც გაჰყვები – სირცხვილია, მეზობლები რას იტყვიან?“ – ბუზღუნებდა დედა. „ეგღა მაკლია! იქნებ შევიღებოც გავაჩინო?! მე სახელის მოხვეჭას ვაპირებ, ამისთვის კი თავისუფლებაა საჭირო...”

პირველ მოსმენაზე, როცა ერთ-ერთი ტელეშოუსთვის მომღერალს არჩევდნენ, დები ერთად წავიდნენ და ორივე „ჩაფლავდა“. ლესლი შინ

დედასთან ერთად

ატირებული დაბრუნდა, ჯენიფერი კი – უსაზღვროდ გულმოსული: „მოვადრო და ინანებენ, რომ არ მიმიღეს!..“

რამდენიმეთვიანი ამოოცების შემდეგ, ლესლიმ სცენაზე ფიქრს თავი დაანება და მუსიკალურ სკოლაში ვოკალის მასწავლებლად დაიწყო მუშაობა. ჯენიფერმა მხრები აიჩეჩა: „სცენა სუსტი ადამიანების ადგილი არ არის, მზის ქვეშ ადგილის მოსაპოვებლად ბრძოლაა საჭირო!“ თავადაც ჯერ ღარიბულად ცხოვრობდა, იშვიათად იღებდნენ იაფფასიან კლიპებში, როგორც მოცეკვავეს და ნიუ-იორკში ჩატარებულ ყველა მოსმენაში მონაწილეობდა. შემდეგ დევიდმა გადაწყვიტა, კინოპროდიუსერობა ეცადა და ჯენიფერი ლოს-ანჯელესში გადასვლაზე დაიყოლია. იქ კი ახალგაზრდა ლოპესს ბედმა გაუღიმა: ისევ მოცეკვავედ, ნამდვილ ტელეშოუსში მოხვდა!

ამის შემდეგ ფილმშიც – „ჩემი პატარა გოგონა“ გადაიღეს. ჯენიფერმა როლს არცთუ ისე ცუდად გაართვა თავი და კრიტიკოსებმა იმედის მომცემი მსახიობიც უწოდეს. კიდევ ერთი წლის შემდეგ კი, მან უკვე ძალით მოიპოვა როლი ფილმში „სელენა“: სულ კუდში დასდევდა რეჟისორ გრეგორი ნავას, მიუხედავად იმისა, რომ მრავალჯერ უთხრეს – ფილმში სელმა ჰაიეკს იღებენო... ერთხელ ნავამ სტუდიიდან ჯენიფერის გაძევებაც კი ბრძანა, მაგრამ კაცი, რომელსაც ეს მისია დააკისრეს, ლოპესმა სახეში ძლიერი დარტყმით „დააჯილდოვა“... ბოლოს

თავის დროზე პროდიუსერებმა ჯენიფერს იმიჯი შეაცვლევინეს, მაგრამ მას საკუთარი თავი ძველ ფოტოსურათებზე უფრო მოსწონს

და ბოლოს, ჰაიკეი უარყვეს. ლოპესის სამსახიობო მუშაობით ნავა კმაყოფილი დარჩა, თუმცა გადაღებებისას არაერთხელ იწვინია ჯენიფერის აუტანელი ხასიათი.

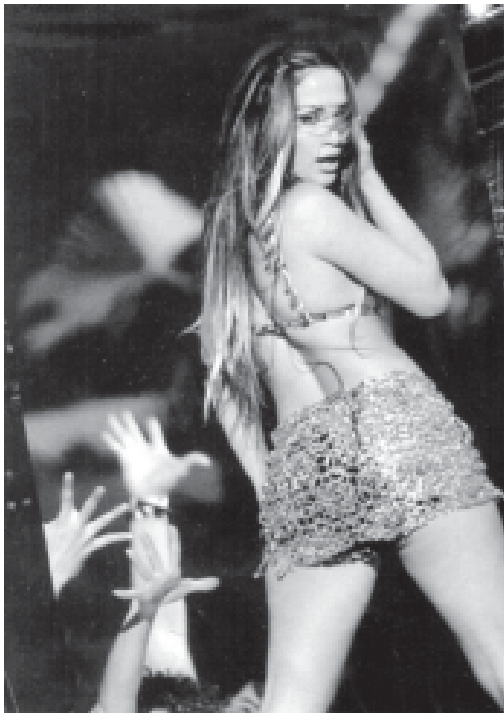
„სელენას“ შემდეგ ლოპესს არც კინოში მიწვევა, არც მუსიკალური პროდიუსერების ყურადღება არ დაჰკლებია. პოლივეუდის ელიტამაც ახალი ვარსკვლავი საკმაოდ მოწყალებულად მიიღო – განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც მაღალი საზოგადოებისთვის შეუფერებელ ქმარს გაეყარა. ოღონდ ეს ბავშვობის დროინდელი სიყვარული – დევიდი კი არა, არამედ მომხიბლავი მულატი ოჯანი ნოა იყო. ის ოფიციალურად მუშაობდა რესტორანში, ხანდახან ფოტომოდელითაც შოულობდა ფულს და მსახიობის კარიერაზეც ოცნებობდა. ოჯანის ჯენიფერი 1997 წელს გაჰყვა ცოლად, მაგრამ ეს ქორწინება მისთვის მხოლოდ ეკრანებზე „სელენას“ გამოსვლამდე აღმოჩნდა მისაღები: ის სულ მაღლა მიიწევდა და არავის – საყვარელ მამაკაცსაც არ მისცემდა თავისი კარიერის შეფერხების უფლებას... ახლა კი, ეს სულელური ინტერვიუ „გამოხტა“...

როცა ჯენიფერი დონატელა ვერსაჩეს ბანკეტზე მივიდა, სუფრასთან მჯდარი მადონა წამოდგა და გამოაცხადა: „ვახშამი დამთავრებულია!“ სტუმართა დიდი ნაწილი მადონას მიჰყვა. განრისხებულ ლოპესს თვალზე ცრემლი მოადგა, მაგრამ ვერც რისხვით და ვერც ცრემლებით საქმეს ვერ უშველიდა...

თავისი შეცდომის ნაყოფს ჯენიფერი კიდევ დიდხანს იმკიდა. მისმა ბოდიშის წერილებმა, რომელსაც ერთი და იგივე ტექსტი ჰქონდა, კიდევ უფრო გაანაწყენა პელტროუც, რაიდერიცა და სხვებიც.

კარგა ხნის მანძილზე ლოპესს აღარ იწვევდნენ მაღალი საზოგადოების წევრებზე, რამდენიმე კინოპროექტში მისი მონაწილეობის საკითხიც უარყოფითად გადაწყდა. პოლმაც უარი განაცხადა მის მენეჯერობაზე, სკანდალური რეპუტაციის მქონე ვარსკვლავს კი ახალი აგენტის ავანაც საკმაოდ გაუჭირდა: მაგალითად, ლოს-ანჯელესის ერთ-ერთმა სამსახიობო სააგენტომ ჯენიფერის მოთხოვნაზე ასე უპასუხა: „თანამშრომლებს ვესაუბრეთ და, სამწუხაროდ, ჩვენთან არ აღმოჩნდა ადამიანი, რომელიც თავისი ცხოვრების ძვირფას დროს ოცდაათ წელს მიტანებული ადამიანის ხელახალი აღზრდისთვის დახარჯავდა – მითუმეტეს, რომ ამ ადამიანს ზრდილობის ელემენტარული წესების დაცვაც არ უსწავლია“...

საბედნიეროდ, რამდენიმე თვის შემდეგ სიტუაცია სასიკეთოდ შეიცვალა: ის კვლავ მიიწვიეს კინო-

ში, ბევრსაც მღეროდა, იღებდა კლიპებს, იწერდა ალბომებს. ჯენიფერი მკვეთრად შეიცვალა. ამბობენ, ახლა მასთან მუშაობა გაცილებით ადვილი გახდა – ის ნაკლებად თავდაჯერებული და უფრო დამყოლია, წონის ყოველ სიტყვას, ცდილობს, ვარსკვლავისთვის შესაფერისად მოიქცეს და კიდევ – ცეცხლივით ეშინია სკანდალებისო... თუმცა სკანდალები მაინც თან სდევს მას.

მისი ახალი შეყვარებული, რეპერი პაფ დედი გახდა. მზიარული და ვაჟკაცური ბუნების ადამიანი, ლოთი, სკანდალისტი, ნარკომანი... თუმცა, წელიწად-ნახევარი ჯენიფერმა პაფთან, შედარებით ნორმალურად გაატარა. შემდეგ კი, პაფის წყალობით, ისიც გისოსებს მიღმა აღმოჩნდა: მთვრალმა რეპერმა მანკეტენის ერთ-ერთ კლუბში სროლა ატეხა და რამდენიმე ადამიანი დაჭრა. პოლიცია მათ მანქანას ნიუ-იორკის ქუჩებში დიდხანს მისდევდა და, ბოლოს და ბოლოს, ორივე დააპატიმრა.

პოლიციის განყოფილებაში გატარებულ თოთხმეტ საათს უკვალოდ არ ჩაუვლია: იმის შემდეგ ჯენიფერმა პაფ დედისთან ურთიერთობა გაწყვიტა და თავს შეჰფიცა, რომ ამიერიდან უფრო დაკვირვებულად აირჩევდა მამაკაცს. რამდენიმე თვის საერთოდ არავის შეხვედრია, თუმცა ამის დროც არ ჰქონდა: მაშინ ფილმ „გალიაში“ დაიწყო გადაღება.

როცა ფილმი დასრულდა და ჯენიფერი სარეკლამო ტურით ევროპაში გაემგზავრა, ისევ ხათაბალაში გაება: ჟურნალისტებმა ლონდონის სასტუმროს თანამშრომლებს გამოსტყუეს, რომ ლოპესის ნომერში რამდენიმე დამე მისმა პირადმა მცველმა გაატარა. ჯენიფერი ამ რომანის განზაურებას არ აპირებდა და როცა ინფორმაცია პრესაში გაჩნდა, ლოპესის პირველი სურვილი იყო, სასტუმროს ადმინისტრაციის რომელიმე თანამშრომლისთვის ცხვირპირი დაეღეწა, მაგრამ... ამჯერად მოითმინა და გული იმით დაიმშვიდა, რომ, ბოლოს და ბოლოს, მას იმის უფლება აქვს, იმასთან გააბას რომანი, ვისთანაც მოისურვებს. აი, სკანდალისტი ქალის რეპუტაცია კი ნამდვილად არ სჭირდება: ლოპესმა, ბოლოს და ბოლოს, შეიგნო, რომ შოუბიზნესი ბრონქსის ლათინოამერიკული კვარტალის სკოლა არ არის.

მომხაღაბ
მანანა ლოლობერიძე

ზედს ერთხელაც ცდის და გამოცდა, გამოცდა, არადა, მაგის დედაც ვატირე, ხო არ გადაჰყვება, — ქაჩლიშვილმა მანქანის სარკეში თავისი თავი შეათვალიერა და ბლუჯა-ბლუჯად დაყრილი თმა გადაისწორა. გვარი აქვს ეგეთი, თორემ, თმა — იცოცხლე, გარეული ტახნი ვერ გაარღვევს... არა, მაინც რა ეშმაკად გადაეყარა. რაიონის საზოგადოებრივი ბიბლიოთეკის დირექტორს ქალის შონა გაუჭირდება? მაგრამ ამ დედაკაცმა მაინც სხვანაირად გადარია. მთელი შემოდგომაა მირბის და მორბის, დაანგრია ისედაც დაფეხვილი ვილისი.

პანო ჩხიკვაძე

საყვარელი

ჩაუვლის წყვეტილი სიგნალით უშნოდ აწოწილ კორპუსს, ქალი თუ არ გამოიხედავს, მაშინ სასურსათო მაღაზიას მიადგება ხოლმე უკანა მხრიდან, გადაალაჯებს მუყაოს ყუთებზე, ფეხს წამოსდებს ცარიელ ღვინის ბოთლებს, გადასწევს დამოკლებულ, ფერგადასულ ფარდას და აცეცებს თვალებს.

ზოია მფრინავის ცოლია. შეიძლება ჩვენთვის ამას გადამწყვეტი მნიშვნელობა არ ჰქონდეს, მაგრამ ზოიას თუ ვკითხავთ, ქმრები რაც დიდხანს იქნებიან ცაში, მით უკეთესი...

შევა მაღაზიაში ქაჩლიშვილი, გამხდარ დამლაგებელ დედაკაცს ისე მოიკითხავს, თითქოს ამის სანახავად გამოიარა ამხელა გზა.

საანგარიშოს განზე გასწევს ზოია, დახლზე გადმოყუდებული თვალებს დაუფუფუნებს, დაშლის მუხლებში და მორჩა... ჰო, ხანდახან სადმე წაყვანას სთხოვს. ეგ არის და ეგა...

ერთადერთხელ აკოცა, ისიც უშნოდ, უგერგილოდ და მაშინაც გადაუხტა მანქანიდან, თუ ეგეთები დაიწყე, ხმას აღარ გაგცემო. ქალის მეტი რა უნახავს, მა-

გრამ ეს მაინც სხვაა, მათობელა, თეთრი ბურუსი, რომ ჩაგყლაპავს და ჩაგეყლაპვინება.

„ეს ერთხელაც და მორჩა“ — ქშინავს ქაჩლიშვილი და გვერდით მჯდომ ბიძაშვილს აფრთხილებს, ხელი მოკიდე, ფეხებთან ჩადგმული ათლიტრიანი არ გაგიტყდესო.

ერთი ბიძაშვილი კიდევ უკან უზის. რა ვიცი, კაცი ვართ, სხვის ჯეჯილში გადასულ ბუღას მეტი სიფრთხილე მართებს.

თანაც, ამათ რომ დაინახავს, უფრო გამომეგებაო, დიდ ჩანთაში ხარჯი ჩააწყო და წამოვიდა.

მისცა თუ არა სიგნალი, ზოიამ დაბარებულებით გამოიხედა და ანიშნა, ახლავე ჩამოვალო.

მანქანა თვალს მოაფარა.

ქალი სადარბაზოდან რომ გამოვიდა, ბოღვერა ბიძაშვილი თავის ძმას მოუსვა და ათლიტრიანიც გადააწოდა, მანდ ჩაიდგითო.

მაღე ქაჩლიშვილის გვერდით, ზოიას ბარაქიანმა სხეულმა აავსო ჩავარდნილი სავარძელი.

— თქვენ ყურები დახუჭეთ! — ბრძანება გასცა ქაჩლიშვილმა.

ძმებმა ჩაიცინეს და ყურებზე ხელისგულები აიფარეს.

შენი არწივი სად არისო — ჰკითხა ქმარზე ზოიას.

ცაშია. საარწივო საქმეზეო — შავი სათვალე მოირგო ქალმა. ძალიან კარგი... საით წავიდეთო.

სადაც შენ გაგეხარდება, ოღონდ დროულად გამაცილე აქაურობას, ნაცნობს არ გადავეყაროთო.

მანქანა ადგილზევე დაატრიალა და მგლის მუხლი გამოაბა.

სად წაიყვანოს? — დაფიქრდა საქმის ამგვარად შემობრუნებით გახარებული.

ბევრი იარა თუ ცოტა იარა, ჩამოვიდა ლეკისწყალზე.

გარეთა ბიძა ჰყავს, ყარამანა. რაც თავი ახსოვს, ცხვარში აგდია, იმას მიადგენ

ბინაზე.

ორი ვეება ნაგაზი ამოებლოტა მანქანას. შემკრთალმა ქალმა ქაჩლიშვილისკენ გაიწია. ამანაც მოჰხვია მკლავი, ნუ გეშინიაო...

ყარამანამ თითო კეტი უთავაზა და ძაღლები უკმაყოფილო ღრენით სადგომის კედელთან დაეყარნენ.

ჯერ ქაჩლიშვილი გადმოვიდა, ყარამანას „ჩაეზდრასტა“, სტუმრებს თუ მიგვიღებო, მერე ზოიას გაულო კარი, ჩამობრძანდითო.

აცურებულმა კაბამ კაპრონშემოტმასნილი ჯიშიანი ბარძაყი გამოაჩინა და ყარამანას ყანყრატო შეუთამაშდა.

— ე ხოხობი სად გიპოვიათ? — ღიმილით პირგახეულმა დაათვალიერა სტუმარი.

— ხოხობი შენი საქმე არ არის, ცოტა ხარჯი წამოვიღე, ბიჭები მოიხმარე, საჩქაროდ სუფრა გაშალე — გვერდით გაიყვანა და ჩუმად გააფრთხილა — იმნაირი არ გეგონოს, ჩემი მფრინავი ამხანაგის ცოლია, ექსკურსიაზე წამომყვა, ბატკანი როგორ იბადება არ მინახავსო...

მარტო დაბადება აინტერესებს თუ შექმნაცაო, — ჩაეღიმა ყარამანას.

ამხელა კაცი რას მიეღ-მოეღე-

ინფორმაციულ-მედიაციური კონსულტაცია

ეორი დვალის უბის წინა კედელი:

1. ჰლანეტა მარსის კოლონიზაცია 300 წლის შემდეგ არის დაგეგმილი.

2. გორილა ოთხ წელიწადში ერთხელ მშობიარობს.

3. ბერძნულად ანეკლოტი გამოუცემელ მოთხრობას ნიშნავს.

4. ამქვეყნად ყველაზე სწრაფად მადლი ძველდება.

5. ნადეჟდა კრუპსკაია ლენინის მავზოლეუმის მოწყობის სასტიკი წინააღმდეგი იყო. „მავზოლეუმი ლენინის კულტის წარმოშობას გამოიწვევს, რაც ასე ძალიან ეზიზღებოდა ლენინს“, - ამბობდა იგი.

6. მოუხედავად იმისა, რომ თავად პიტლერს შვილები არ ჰყავდა, მესამე რაინის დროს გერმანიაში დიდი ოჯახის ქონა და ბევრი შვილის ყოლა ძალზე მოდაში იყო. P.S. მარტინ ბორმანს რვა შვილი ჰყავდა.

7. დონ ჟუანმა კომანდორი დეულში მოკლა.

8. „ზომიერება ნამდვილი ღმერთია. ვინც მას მიაგნო, იგი ამქვეყნად ცხონებულია“, - ამბობდა მიხეილ ვაგანიშვილი.

9. ისტორიული ნარკვევი „პაპის ძალაუფლებაზე“ („პაპის ძის აძლელა და მისი დაცემა“) ნიკოლოზ ბარათაშვილმა 18 წლის ასაკში დაწერა.

10. ყოჩაღ ჯარისკაც შევიკთან ერთად საფიფთოში მყოფი ერთი პაციენტი მუდამ დამამშვიდებელი პერანგით ჰყავდათ გაკოჭილი, რათა მსოფლიოს დასასრულის გამოანგარიშების საშუალება არ მისცემოდა.

11. „მოძვეთ საყრდენი წერტილი და მე გადავაბრუნებ ღელამიწას“, - ამბობდა არქიმედე.

12. ნიკიტა ხრუშჩოვმა ლავრენტი ბერია ბროს ტიტოს ავენტად გამოაცხადა. P.S. გავიდა დრო და „აღმოჩნდა“, რომ ტიტო საბჭოთა კავშირის „ყველაზე დიდი მეგობარი“ ყოფილა. ხრუშჩოვმა იგი მოსკოვში ჩამოიყვანა, მავზოლეუმში შეიყვანა და სტალინზე მიაფურთხებინა.

13. გალაკტიონის „ლურჯა ცხენები“ ფანტასტიკურად ჟღერს რეპის სტილში. P.S. ეს ლექსი ნებისმიერ სტილში კარგად ჟღერს.

14. ჰარმონია აფროდიტეს შვილი იყო.

15. ჯონ ლინჩი ჩრდილოეთ კაროლინას შტატში ცხოვრობდა. P.S. ლინჩის წესით გასამართლებისას ნიდებუფარებული ბრბო დანაშაულებს კუბრში ამოაგლეხდა, ბუმბულში ამოვანგლავდა და ქალაქის ქუჩებში სარზე წამოცემულს დაატარებდა.

16. ანტრეპრენიორმა აქციანმა სპარტაკი

ბი, ბუზი რო აუფრინდეს, ბუზი, ამის ქმარი მთელ ლეკისწყალს დაობმავს, მე შენ გეტყვი, ჭკუა დაუშლის... ცოტას გავატარ-გამოვატარებ და ერთ ნახევარ საათში მზად დაგვხვდითო.

გასაგებიაო, - შუბლთან ხელი მიიტანა ყარამანამ, გადმოყარა ასაკთან შეუფერებლად სადი კბილები და კინკრიხოზე დაკოსებული ქული შუბლზე ჩამოიცურა.

მაქანას ძაღლები ყეფით გამოედევნენ...

შორს არ წასულან, ბექს მოეფარნენ თუ არა, მანქანა შეაჩერა. რატომ წამოვედით, რას იფიქრებენო - „შეწუხდა“ ქალი და ხელჩანთა გვერდზე გადადო.

ქაჩლიშვილმა რაღაც ჩაიბურტყუნა, ქალის საგარძელს ხელი მოუფათურა, საზურგე უკან გადავარდა და ორივე თან გადაიყოლა.

ზოია მინც იბრძოდა. უსხლტებოდა. ზურგში ასობდა წამახულ ფრჩხილებს... ბორგავდა, ქანაობდა, კენესოდა ძველი, ტენტიანი ვილისი. მერე ქალი ერთბაშად დარბილდა, დამყოლი, თვინიერი გახდა. გაავებულ კაცს მოფერებით მოხვია მკლავები, რომ უცებ კარი გაიღო და მაშინვე მოჯახუნდა.

გაცივდა ქაჩლიშვილი, ძლივს მოღრიჯა კისერი.

ფერდობზე ცხვარი ჩამოდიოდა, მანქანიდან ორიოდ ნაბიჯზე, კომბალს დაყრდნობილი ხნიერი მწყემსი იდგა.

- ეგებ პაპიროსი ჰქონდეს-მეთქი, რომ შემოვიხედე და ეგეთი რამე ვნახე - ბოდიშობდა მწყემსი.

„ოჰ, შენი დედა...“ ქაჩლიშვილმა პირდაპირ მიუშვა მანქანა.

გულგახეთქილი კაცი განზე გახტა.

თითქოს საფეთქლებთან რაღაც გაუწყდა, ერთბაშად გამოიწურა, გამოიფიტა.

მანქანა შეაჩერა.

ზოიამ ტკაცუნით შეისწორა მხარზე ჩამოცურებული ზორტები და ხელჩანთიდან სარკე ამოიღო... ქაჩლიშვილმა თვალი მოარიდა

და საჭეს ჯავრიანად დაჰკრა მუშტი...

ყარამანა და ბიჭები უკვე კარგ ხასიათზე დახვდნენ.

- სადა ხარ, ჯო... ეგ არის ნახევარი საათით? რაღა არ ვიფიქრეთ, - ბიძამ ვითომ ძალიან შეწუხებულმა გადააქნია თავი - სადმე რომ დაკარგო, მაგის ქმარს რა პასუხს აძლევ, ჩვენ კიდე დაბომბვა გვინდა, ისედაც გეგმას ვერ ვასრულებთ...

- დაიკარგება და ახლის შოვნა გაუჭირდება თუ რა.

- თუ ეგერა, უთხარი დაიკარგა-თქო და დაგვიტოვე, ოთახს მინც გამოგვიგვის... აგე, გესმის თვითმფრინავის ბლუილი.

- რა ენად გაიკრიფე, აქ სალ-აპარაკო კურსებზე ხო არა ხარ გამოგზავნილი. გვითხარი რამე! - შეუღრინა უხასიათოდ.

- მაშ, ჩვენ რაცა ვთქვით, ჯერ იმაში დაგვეწვიეთ.

დაეწინენ. ზოიამაც დალია და მანქანის ფარებივით აუბღღვრი-აღდა ლოყები.

რა ყოფილა ეს ყარამანა, აქამდე არ სცნობებია.

გადაიგრიხა უღვაში, დალოცა ზოია, ქალი რო არ იყოს, როგორც მინდორი უყვავილოდ, ეგეთი იქნებოდა ჩვენი ცხოვრებაო...

ადელდა ზოია, ასეთი სადღეგრძელო არავის უთქვამსო, სუნამოიანი ცხვირსახოცით ამოიშრა-ლა თვალები, გადაჰკოცნა და დააყოლა. მიყვარს თქვენნაირი მოხუცებულებიო.

ვინ არის მოხუციო, იტკიცა ყარამანამ.

თანდათან მოვიდა ხასიათზე, ისევ გაუმრთელდა საფეთქელთან გაწყვეტილი მარღვი, ისევ აივსო დაუოკებელი წყურვილით.

„ოჰ მე იმისი... რა დროს პაპიროსი იყო... თან იქვე რო გაჩერდა... რა ეგონა, მადლობას ვეტყვოდი?...“

ყარამანამ - ახლავე მოვალო.

დაინახა, როგორ აიღო დერეფანში ღუმელზე შემოდგმული წყლიანი ვედრო, ნაჩლიქარებით აჩიქნილი ეზო გადაიარა და ფარეში შევიდა.

თქვენც გადითო, თვალით ანი-

შნა ბიჭებს.

თითო ვახტანგურს დავლევთ, ზოიასთან და წავალთო, - გათამამდნენ შემთვრალი ბიძაშვილები.

ჯანდაბას თქვენი თავიო.

დალიეს და ზოიამ საცეკვაოდ გაშალა მკლავები.

რადას იზამდა, მისწი-მოსწია თეფშები და მაგიდაზე თითები აათამაშა.

საღლა წავიდოდნენ, თუ ცეკვაა, ცეკვა იყოსო, ჩათამაშნენ, ჩაიყენეს შუაში დაბროწილადებული ქალი და გააქვთ და გამოაქვთ.

- რა ამბავში ხართ! - იკითხა ოთახში შემოსულმა ყარამანამ, - მთელი კახეთი ერთ რუსის დედაკაცს რო დასევიხართ, გაიგებს ამის მფრინავი ქმარი და რაც შაჰ-აბასმა დაგვაკლო... მაშ ბატკნის მოგება გინდოდა გენახა? წამო, ჩემთან, გოგო! - ჩაჰკიდა ხელი და ზოიაც მორჩილად გაჰყვა.

- სად მიგყავს, კაცო! - წამოეწია ქაჩლიშვილი.

ყარამანამ ძაღლებს დაუძახა. ეს არ გამოუშვათო. ისინიც ყეფით მოცვივდნენ და დერეფნიდან ოთახში ძლივს შემოასწრო.

დატოვა ყარამანამ სამივე პირში ჩალაგამოვლებული, გადაატარა ზოია ეზოზე, შეუძღვა ბატკნების სადგომში. ცოტა ხანში თავი გამოყო, მიიხედ-მოიხედა და მოხურა კარი.

- ეს რა გიყო, კაცო! - სიცილით ჩაბჭირდნენ ბიძაშვილები.

- თქვენს საქმეს მიხედეთ! - დაუტია ორივეს ქაჩლიშვილმა და მაგიდას უფრო გამეტებით დაუშინა თითები.

ისევ დატრიალდნენ ბიჭები, გადაიღინეს ზვითქი, გაბულეს ცერებით იატაკი.

„ამდენ ხანს რას აკეთებენ, ვეღარ მოიგო?“ - ცუდად შემოჰკენესა გულმა და კარი ფრთხილად გამოაღო, მაგრამ ისევ აიფოფრნენ ძაღლები.

„დაგიჟდნენ ეს ოხრები...“

კედელს მიყუდებულმა პაპიროსს მოუკიდა და სადგომიდან ორივე განაზებული ნეფე-პატარა-ლივით გამობრძანდა კიდეც.

ზოიას ყარამანას დაზებილ-გაქე-ლილი, ცხვრის სუნად აქოთებუ-ლი ქურთუკი ჰქონდა მოსხმული და ფეხსაცმელს ჭანჭყობს არიდებ-ლა.

„ვაი შენს კაკოსა“, - ამოი-გმინა ქაჩლიშვილმა.

ქალი არ შეაშინონო, ყარამან-ამ ძაღლები დააფრთხო და დერე-ფანში შემოვიდნენ.

- ძან კმაყოფილია, - თვალი ჩაუკრა ქაჩლიშვილს, - ესეთი საყვარელი ბატკნები ჯერ არ მი-ნახავსო... რაც ამან კოცნა და ეფერა...

- ჰოო, არა! - დაუკრაჭუნა კბილები.

- რა გაბრაზებს, ი, ლიოჩიკი შენი ამხანაგია, ჩემი კი არა... დოლობას ნულარ დაელოდები, კიდეც ჩამოიყვა და თოხლი ჩემზე იყოს, გაიგე?

- მე ვიცი, ვისაც ჩამოგიყვან, დამაცა! - დაემუქრა ყარამანას.

ბიძაშვილები უკან დალაგდნენ. ამადლევებელი გამოთხოვების შემ-დეგ ზოიამ ქურთუკი პატრონს დაუბრუნა. ისევ აავსო ქაჩლიშ-ვილის გვერდით სავარძელი და ჩანთიდან ამოლაგებული მთელი პარფიუმერია მუხლებზე დაიწყო.

- ზამეჩატელნი ჩელავეკ, - თქვა სარკეს ჩაჩერებულმა და მიხედა - კა... კაკ... კაკ ეგო ზავუტ?..

კაკ ზავუტო, კაცო, სულ გადი-რია ქაჩლიშვილი. ჯერ სახელი დაე-მასხოვრებინა და მერე მანც გაგ-ორებოდა: თანაც ვის, ამ ცხვრის სუნად აქოთებულს...

„გული მანც არ აერია?“ - მალულად შეათვალიერა ქალი, მა-გრამ ამის მსგავსი ვერაფერი შეატყო, პირიქით აღიღინებული ზოია ფრიად კმაყოფილი სახით ჩასჩერებოდა სარკეს.

„ფუი“, - ამოიქშინა ქაჩლიშ-ვილმა და აქამდე გარუმებული ბიჭები ხმამაღლა ახარხარდნენ.

თქვენ რაღა გაცივებთო, მიუ-ბრუნდა და ორივეს ჩააფარა.

ეგეთ ხასიათზე იყო, ამის ქმარს მართლა რომ დაებობმა იქაურობა, წვეთი ცრემლი არ გადმოუვარდ-ებოდა.

ინფორმაციული-შეხვედრითი კოლაჟი

ეორი დვალის უბის წიგნაკედან:

ძალზედ ძვირად, 12 ათას სესტერცად, იყი-და. P.S. კარგად გაწვრთნილი გლადია-ტორი იმ დროში 2000 სესტერცი ღირდა.

17. ქართულ მსატვრულ ფილმში „ლონ-დრე“, გაბრიელის როლის შემსრულებელ მსახ-იობს ოთარ მელვინეთუხუცესი ახმოვანებს.

18. ცხრა წლის ჰანიბალი საკუთარმა მამამ ტაძარში მიიყვანა, საღმრთო ცეცხ-ლზე ხელი გააჩერებინა და დააფიცა, რომ მთელი თავისი ცხოვრება რომაელთა დაუძინებელი მტერი იქნებოდა.

19. უდიდეს მანძილს კრივში, საიდანაც დარტყმა შეიძლება, ალონჟი ეწოდება.

20. ბაღდადის სა-ლიფა შაჰრიანი თა-ვისი ცოლის, შეჰე-რაზადას მოყვლილ ზღაბრებს 1001 ღამე უსმენდა. P.S. ზე-მთო ხსენებული ხალიფა ჩვენი ტელევიზი-ის მაყურებლებთან თავისი ამტანობით მანც ვერ მოვა.

21. მათუსალამ 969 წელი იცოცხლა.

22. რუსეთის ქალაქ კრივიოროგში ჩატარ-და სილაამაზის კონკურსი სახელწოდებით - „მის კრივაროჟი“.

23. მარკუს ანტონიუსმა კარგად მომზა-დებული სადილისათვის თავის მზარეულს მთელი ქალაქი უბოძა.

24. მწვევლი ღედის ჩვილი ბავშვი სზირ-ად იმის გამო ტირის, რომ ღედის სხეულში ყოფნისას მიღებული ნიკოტინის ყოველდ-ღიური დოზა აკლავს.

25. იოანედ წოდებულ რომის პაპებს ბედი არ სწყალობდათ: იოანე I მეფე თეოდორიკ-მა რავენის ციხეში ჩასვა და პატიმარყო-ფილმა პაპმა იქვე დალია სული; იოანე VIII (ერთადერთი ქალი-პაპი) საეკლესიო პროცესიის მსვლელობისას, ქუჩაში შშობი-არობას გადაჰყვა (ასე გამოვლენდა მისი ქლო-ბა); იოანე VIII (მამაკაცი) მოწამლეს და როდესაც შხამმა არ იმოქმედა, ჩაქუჩით მოუსწრაფეს სიცოცხლე; იოანე X დილეგ-ში გაეუღეს; იოანე XI ძმამ დაამხო, დი-ლეგში ჩააგლო და იქვე პოვა აღსასრული; იოანე XII თავისი ერთ-ერთი საყვარლის ქმარმა დაიხელთა და ცემით ამოჰხადა სული; იოანე XIV ბონიფაციუსს მეშვიდედ მოაკვ-ლევეინა საპყრობილეში; იოანე XVI ციხე-ში ჩააგლო ოტონ მესამემ; იოანე XX ჩამო-ქცეული ჭერის ნანგრევებში ჩაიძარხა.

P.S. ყველა სიამე, რაც ჩამოთვლილ პაპებს დააკლდათ, ბედმა იოანე XXIII-სთვის გამ-ლიზოგა. ეს პაპი ახალგაზრდობაში ხმელ-თაშუა ზღვაში მეკობრეობდა და სახელად ბალთაზარ კოსა ერქვა.

JEEP WILLYS

CADILLAC VIZON

DODGE POWERBOX

Sport Utility Vehicle კონსეფცია

აქტიური დასვენებისთვის განკუთვნილი ავტომობილები (SUV-SPORT UTILITY VEHICLE) ძალზედ პოპულარულია დასავლეთში. ამ კატეგორიას ნებისმიერი ტიპის მანქანებს მიაწერენ ხოლმე – მინივნიდან პიკაპამდე, მაგრამ საკუთრივ SUV-ავტომობილი მაინც ჯიპია, რომლის „ყველგანმავლური“ ფუნქციები, ასე ვთქვათ, „გასართობ“ ხასიათს ატარებს.

თანამედროვე „ყველგანმავლები“ ტექნიკური თვალსაზრისით, უკვე იმდენად სრულყოფილი რამ არის, რომ ამ სფეროში პროგრესი არა იმდენად „რკინას“ შეიძლება შეეხოს, არამედ უფრო, კომფორტისა და დიზაინის სრულყოფის ხარისხს თუ დაეტყობა. სწორედ ამ სფეროშია, რომ იტყვიან, რეზერვები, რომელსაც დაუსრულებლად პოულობენ საავტომობილო სიახლეებით გატაცებული ამერიკელები.

დიდი სიურპრიზი წარმოადგინა „კაილაკმა“: „ჯენერალ მოტორსის“ მებაირახტრეს მოსვენებას არ აძლევს „ლინკოლნ ნავიგატორის“ წარმატებები. თუმცა უკვე არსებობდა CADILLAC ESCALADE, მაგრამ ეს მაინც CHEVROLET TAHOE-ის გაკეთილშობილებული ვარიანტი იყო, რაც სრულებით არ აკმაყოფილებს ექსკლუზივების თაყვანისმცემლებს. სულ სხვაა კონცეპტკარი CADDI VIZON, რომელსაც უახლესი როდსტერის – EVOQ-ის მაგვარი დიზაინი აქვს. აგრესიის მფრქვეველი ეს ჰენბეკი „დაძებილია“ ელექტრონიკით, ურომლისოდაც ამ ავტომობილში არაფერი იმართება – აგრეგატებზე სიმძლავრის განაწილებით დაწყებული, უკანა ხედის ვიდეოკამერებით დამთავრებული. მანქანის ვებერთელა ტემპერამენტს კი, 4,2 ლიტრიანი V8 უზრუნველყოფს, რომელიც 400 ცხ. ძალას განავითარებს.

კიდევ ერთ სიახლეს წარმოადგენს GMC TERRAOROSS, რომელიც პირველივით „მხეცურად“ გამოიყურება, მაგრამ მისგან განსხვავებით, კონვეიერზე არ აიყვანენ: ეს ე.წ. შოუ-კარია, რომელიც მხოლოდ პუბლიკის ყურადღების მოსაზიდად

HUMMER

CHEVROLET BORREGO

შეიქმნა. თუმცა, მასზე, პერსპექტიულ გადაწყვეტათა აპრობირებას აპირებენ – მაგალითად, გასაწევ კარებს ან სამსექციიან გამჭვირვალე სახურავს, რომლის შუა ნაწილის გაწვევისას, ავტომობილი ამერიკელების სათაყვანებელ პიკაპად გადაიქცევა.

ზოგჯერ ეს სიყვარული უკიდურესად გადამეტებულ ფორმებში ვლინდება. ამის მკაფიო მაგალითს წარმოადგენს CHEVROLET BORREGO, რომელიც რალი-რეიდების ეროვნულ პირველობებში მონაწილე ბოლიდების თარგზეა გამოჭრილი. სიურეალისტური გარეგნობის მიუხედავად, თქვენ თვალწინაა სერიული წარმოებისთვის გამზადებული პროტოტიპი, რომლის ბაზას 250 ცხ. ძალიანი SUBARU LAGECY წარმოადგენს. ეჭვი არავის ეპარება, რომ მას ბევრი მყიდველი გამოუჩნდება, ისევე, როგორც პატარა HUMMER-ს, რომელიც გარეგნულადაც და ტექნიკური მონაცემებითაც იმეორებს საჯარისო დანიშნულების „სეხნისა“. კომპანია წლიურად 40 ათასი ასეთი მანქანის რეალიზებას გეგმავს.

და მაინც, ბოლოდროინდელ ავტოსიახლეებს შორის ყველაზე დიდი გაოცება „კრაისლერმა“ გამოიწვია, რომელიც ბოლო 5 წელია, არატრადიციული კონცეფციებით აკვირვებს საავტომობილო სამყაროს. ამჯერად

ფირმის დიზაინერები საჯარისო თემატიკამ და მორე მსოფლიო ომის დროინდელმა ლეგენდარულმა მოდელმა გაიტაცა.

JEEP WILLYS-ი იმდროინდელი საჯარისო ავტომობილის მოდერნიზებული ვარიანტია: ისეთივე შეიღსექციიანი წინასარადიატორე გისოსი ამშვენებს, ისეთივე სანათები, ფრთები და მინები აქვს... ის ძალიან უბრალოდ გამოიყურება – გარედანაც და შიგნიდანაც: ისეთი სალონი აქვს, რომ წყლის ჭავლიც შეგიძლიათ პირდაპირ მიუშვათ. ავტომობილში ყველაფერი, მისი წონის მაქსიმალურ შემცირებას ემორჩილება: მას ალუმინის მზიდი ფორმა და ექსპერიმენტული 4 ცილინდრიანი 1,6 ლიტრიანი ძრავა აქვს, რომელიც 160 ცხ. ძალას ავითარებს. ის სულ რაღაც 1315 კგ-ს იწონის და რომ არა ალუმინი, ორჯერ უფრო მძიმე იქნებოდა.

DODGE POWERBOX-ი გაფორმებით, 1946 წლის მსუბუქი საჯარისო სატვირთოს გამოეობაა. ვარაუდობენ, რომ მისი მსგავსი მანქანა მალე სერიულ წარმოებაში ჩაეშვება. თუმცა საეჭვოა, სერიულ ვარიანტში იმავე სიმძლავრის იყოს. კონცეპტის აგრეგატს კი, 2,7 ლიტრიანი, 250 ცხ. ძალიანი V6 წარმოადგენს, რომელიც აირზე მუშაობს. სინქარის აკრეფისა და

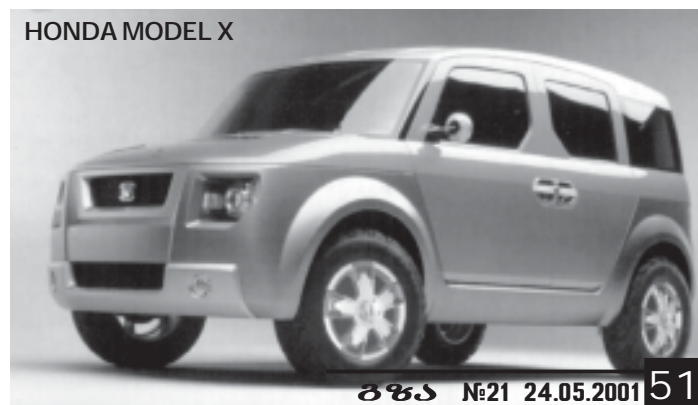
უგზობის პირობებში ავტომატურად, 52 კვტ სიმძლავრის ელექტროძრავა ჩაირთვება. რა შედეგს უჩვენებს ის ამ შემთხვევაში, ჯერ უცნობია. ჩვეულებრივ გზატკეცილზე კი 1,8 ტონა სიმძიმის მანქანა 7 წამში აღწევს „ასეულს“ და 192 კმ/სთ სინქარეს ავითარებს.

SUV-კონცეფციის ავტომობილებს განეკუთვნება იაპონური HONDA MODEL X-იც, რომელიც უკვე მზადდება კონვეიერისთვის. მისი სავარაუდო ფასია 25.000 დოლარი, წლიური „ტირაჟი“ – 100 ათასი. ეს ტიპური ახალგაზრდული მანქანაა, რომელიც კემპუსების (საუნივერსიტეტო ქალაქები) ბინადართათვის, პლაჟებისა და სამთო-სათხილამურო კურორტების მოყვარულთათვის შეიქმნა. ამჟამად ფირმა ბევრი ტექნიკური პარამეტრის დასახვეწი ექსპერიმენტებით არის დაკავებული.

როგორც ჩანს, აქტიური დასვენებისთვის განკუთვნილი ავტომობილების ტიპს დიდი მომავალი აქვს. ასეთი მანქანების სახეობათა რიცხვი დღითი დღე იზრდება და საავტომობილო სიახლეების მოყვარულ (და მათი შეძენის შემძლე) ჩვენს თანამემამულეებსაც მალე გაუჩნდებათ ამ მოდელებით თავიანთი უკვე მოძველებული „მერსედებისა“ თუ „ბე-ემ-ვე“-ების შეცვლის შესაძლებლობა. ■

GMC TERRAOROSS

HONDA MODEL X

ლელო ჯიყაშვილი

ის ხელოვნებაში „შიშველი ხელებით“ მოვიდა. ერთი თბილისი ბიჭი იყო, თეატრზე უსაზღვროდ შეყვარებული... თვითონ არაფერი გააჩნდა, არც ოჯახს შეეძლო მისი მატერიალური უზრუნველყოფა. თბილისის ქუჩებს ასსოვს, როგორ დადიოდა დავიწროებული, გაცვეთილი შარვლით, გამხდარი, ძალიან ბიჭი... სკოლაც კი არ ჰქონდა ჯერ დამთავრებული, მაგრამ ასაკს იმატებდა, ტანიც ხელს უწყობდა ამაში... ყველაფერს კი მხოლოდ იმიტომ აკეთებდა, რომ თეატრში ყოფილიყო, სანუკვარ ხელოვნებას ზიარებოდა.

ღიას, მას არაფერი ჰქონია, ნიჭის გარდა და ამ ნიჭმა მსოფლიო აღიარებაც კი მოუტანა. ის იყო მრავალი საინტერესო სახის შემქმნელი, მაგრამ საზოგადოების ცნობიერებაში მანც „ჯარისკაცის მამა“ უკვდავყოფილი – სერგო ზაქარიაძე.

მამამისი ბაქოს დეპოს მუშა იყო და რკინიგზელთა დრამურეში აქტიურად მონაწილეობდა. პატარა სერგოც თეატრში იზრდებოდა – ჯერ ბაქოში, მერე ზესტაფონში, სადაც მისი ოჯახი 1917 წლის თებერვლის რევოლუციის შემდეგ გადავიდა საცხოვრებლად. მალე სერგო მამით დაობდა. დედამისმა ძალიან განიცადა, რომ ხელმოკლეობის გამო, მის შვილს სპექტაკლებზე დასწრება აღარ შეეძლო, ის კი უთეატროდ იტანჯებოდა. ბოლოს ვასო არაბიძეს, ზესტაფონის თეატრის ხელმძღვანელს მიმართა თხოვნით: ჩემი მეუღლის ხსოვნის პატივსაცემად, მზრუნველობა გაუწიე მის დაობლებულ შვილსო. სერგო ზაქარიაძე ამის შემდეგ უპრობლემოდ შედიოდა სპექტაკლებზე, თავისუფალ დროს კი სულ კულისებში ატარებდა.

ერთხელ, სკოლაში მიმავალმა, გზად განცხადებას მოჰკრა თვალი: „თბილისის დრამატული სტუდია რეჟისორ ა. ფაღვას ხელმძღვანელობით აცხადებს მიღებას...“ დედა, რა თქმა უნდა, სახლიდან არ გაუშვებდა, მას ხომ ჯერ სკოლაც არ ჰქონდა დამთავრებული. ამან გადააწყვეტინა, გაპარულიყო. წასვლისას მხოლოდ ძმას გაენდო და დაუბარა: არაფერი მჭირდება, მაგრამ თუ დედაჩემი მონიღლომებს, ლობიო და მჭადის ფქვილი გამომიგზავნოს, თორემ ვაითუ შიმშილით მოკვდები... ძმები მეგობარს აცილებდნენ, რომელიც პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში ჩასაბარებლად მიდიოდა თბილისში. სერგომ ფეხი ათორია, დაძრული მატარებლიდან ჩამოსვლა „ველარ მოასწრო“ და ვაგონში დარჩა.

1922 წელი იდგა. სანუკვარ თბილის-ქალაქში ჩამოვიდა. დამეებს ერთ ზესტაფონელ ამხანაგთან ათევადა, რომელიც თვითონაც შეფარებული იყო ნაძალადეგში, ბიძის ოჯახს. გამოცდის დღე რომ

მას აჩაფრებოდა ჰქონია, ნიჭის განცდა

„ჯარისკაცის მამა“

დადგა, შიშით გული შეეკუმშა: დაინახა ლამაზად გამოწყობილი, კარგად მომზადებული ახალგაზრდები და, მე ამათთან რას გავხდებიო, იფიქრა... გამომცდელთა მაგიდასთან აკაკი ხორავა, სანდრო კანდელაკი, თამარ წულუკიძე ისხდნენ. მათ შემხედვარეს ხომ კინაღამ გული წაუვიდა. დიდი მსახიობი იხსენებდა: ფაღვამ რომ გამომიძახა, ჰალსტუხზე ვიტაცე ხელი, მოვიგლიჯე, ყელზე დედის თავსაფარი შემოვიხვიე და ამ საქმით გართული გავემართე გამომცდელებისკენ. უხერხულობა ვერ დაძლია, თურმე დღეისუფლი თავსაფარი ისე მაგრად მოიჭირა ყელზე უნებურად, რომ სახე დაემანჭა. ამ მდგომარეობას ისიც დაემატა, რომ გამომცდელის ნათქვამი „მოიწი“ – „გაიწი“-დ მოესმა და მოულოდნელად გვერდზე გახტა. ყველას გაეცინა. რამდენი წლის ხარო? – ჰკითხეს, – ჩვიდმეტისო, ძლივს უპასუხა. უფრო იმიტომ დაიბნა, რომ ტყუილი სჭირებოდა, ასაკი უნდა მოემატებინა.

– რას ჩქარობ? ორი-სამი წლის მერე მოდი.

– ძალიან მინდა...

და დაიწყო სპექტაკლიდან – „გადაჭრილი მუხა“ გიმნაზისტის ლექსის კითხვა, ეს როლი ზესტაფონში ჰქონდა ნათამაშები. კითხვა რომ დაამთავრა, გაამხნევეს – რა გეღარდება, ნახევარზე მეტს მაინც აჯობეო. მეორე დღეს, წარმატებაში დარწმუნებულმა მიაკითხა სტუდიას ჩარიცხულთა სიის სანახავად. თავისი გვარი ვერ იპოვა. ადმინისტრატორს ჰკითხა:

– მე რატომ არ ვწერივარ, ბატონო? ხომ ჩავაბარე?

– კი ჩააბარე, შეგაქვს კიდევ, თვითონ გავიგონე, მაგრამ წლოვანებამ შეგიშალა ხელი.

მიზანდასახულმა ყმაწვილმა დახმარება ითხოვა – დოღო ანიაძე მიუგზავნა ფაღვას და თავისუფალ მსმენელად ჩარ-

იცხეს სტუდიაში. უკიდურეს გაჭირვებაში ცხოვრობდა, ფარულში ეძინა, პირდაპირ იატაკზე. დედამისი რომ ჩამოსულა და შვილი უნახავს, გაოგნებულს ნათესავებისთვის მიუძარტავს, ცოტა უკეთესი ბინა რომ ემოვა შვილისთვის.

აი, ასე, გაჭირვებით დაიწყო ის გზა, რომელმაც გამოჩენილი მსახიობის სახელი მოუტანა.

ახლა ერთი ღიმილიანი ამბავი, რომელმაც ბატონ სერგოს მამის სტუდიიდან ამოაკვეთინა ფეხი. თბილისში საგასტროლოდ ჩამოვიდა მოსკოვის მცირე თეატრი. რუსული თუმცა არ იცოდა, თავდადებულად ესწრებოდა ყველა სპექტაკლს სერგო ზაქარიაძე. ვიდრე პლასტიკის გაკვეთილი დაიწყებოდა, სტუდიელები გარს შემოეხვივნენ მასწავლებელს და მცირე თეატრის ჩამოტანილი სპექტაკლების – „ოტელოს“ და „ჭიჭა წყლის“ გამო უსვამდნენ კითხვებს. როცა სერგო მათ მიუახლოვდა, მასწავლებელმა მისთვის „საბედისწერო“ სიტყვები თქვა: „ჭიჭა წყალზე“ უფრო დიდი სიამოვნება რა უნდა იყოსო? ეს რომ ზრდილობიანმა ყმაწვილმა გაიგონა, იფიქრა, წყალი სწყურიაო, გაიქცა და უმაღლეს მოუბენინა მასწავლებელს წყლით სავსე ტოლჩა. მასწავლებელი გაცხარებულ კამათში იყო, წყლის მოწოდება შეურაცხყოფად ჩათვალა, ბიჭს „მეტინარა“ უწოდა და... ადმინისტრაციას სტუდიიდან გაარიცხვინა. თვითონ ბატონი სერგო ამბობდა: შემდგომშიც არაერთხელ გაეურიცხვივარ სასწავლებლიდან, მაგრამ ყველაზე მწარე და დამამცირებელი მაინც ის შემთხვევა იყო. რეჟისორი ქორელი კი, ვინც მის გარიცხვას ხელი მოაწერა, იმით „დასაჯა“, რომ მისი ქალიშვილი შეერთო ცოლად.

მანამდე კი, ზესტაფონში მოუწია დაბრუნება, სკოლის დასამთავრებლად. უკვე „სიმწიფის ატესტატით“ თბილისში ჩამოსული, თბილისის უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე ჩაირიცხა. თან თავის სანუკვარ თეატრშიც დადიოდა, მასობრივ სცენებში მონაწილეობდა. მუდამ სიღუფხირეში მცხოვრებს, ერთხელაც ბინის კარი გამოკეტილი დახვდა, ბარგი –

გარეთ გამოყრილი. გამოუვალ მდგომარეობაში მყოფი, ერთხანს, ღამეს სარეჟისორო ოთახში ათევედა, მაგრამ იქაც მეხანძრეებმა მიაგნეს და გარეთ გამოაბრძანეს შუალამისას... იმ ღამეს თურმე კოცისპირულად წვიმდა. სერგო ზაქარაიძე, რომელსაც მთელი ფეხსაცმელიც კი არ გააჩნდა, გაცივდა... მეორე დღეს სიცხიანი მივიდარეპეტიციაზე. სანდრო ახმეტელმა რომ გაიგო მისი ცუდად ყოფნის მიზეზი, განკარგულება გასცა, მისთვის საცხოვრებლად თეატრში მოეწყობა ერთი ოთახი.

... პიესაში „პოპლა, ჩვენ ვცოცხლობთ!“ სულ ორი ფრაზა ჰქონდა სათქმელი... შემდეგში უშანგი ჩხეიძე წერდა: „ამ სპექტაკლში მარჯანიშვილმა ამოიცილო მაშინ ჯერ კიდევ სავესებით ახალგაზრდა მსახიობის ს. ზაქარაიძის ნიჭი“. მარჯანიშვილი მართლაც ადფორთვანებული იყო.

მუდამ ძიებაში იყო. ერთი წუთით არ შეეძლო მოსვენება. მისმა შემოქმედებითმა წვამ ძალების დაზოგვა გამოირიცხა. თვითონვე ამბობდა ერთ-ერთ ინტერვიუში: „ძალების დაზოგვა არ ვიცი და ამას ჩემს მინუსად ვოვლი. ეს ზდება სცენაზე და ცხოვრებაშიც. ამასთან ერთად, უკმარისობის გრძნობაც მუდამ თან მდევს. ყოველთვის მგონია, რომ ვერ ამოვწურე სათქმელი. ჩემში ემოციები უსწრებენ გონებას. მთელი ცხოვრების მანძილზე ამასთან ვიბრძვი, დიან, მე მოუსვენარი კაცი ვარ...“ სხვაგან კი გულახდილად აღიარებს: „მე რომ უკან ენერჯის ნაწილიც კი წაშვეს, რაც შინიდან თეატრში მოვიტანე, ასე მგონია, მაყურებელი მოვატყუე და გავქურდე“.

ამბობენ, თეატრში მისთვის ორი ზუსტად ერთნაირი დღე არ არსებობდაო. სპექტაკლს ყოველთვის ამდიდრებდა ახალი ნიუანსებით. თავისი ფილმების ნახვა არ უყვარდა. მტკივნეულად განიცდიდა თურმე, რომ საეკრანო ნამუშევრის დახვეწა შეუძლებელი იყო...

სიკო დოლიძე „პალიასტომს“ იღებდა. სერგო ზაქარაიძე ივანეს როლს ასრულებდა. რეჟისორი იხსენებდა: „ზღვასთან, მდინარე კაპარჯინის შესართავთან, წყაროზე ორ მაღალ ფოლადის ბოძზე ფიცარნაგი ავაგეთ. მასზე ავიტანეთ ოთხი დიდი ქვაბი. თითოეული ტონა წყალს იტევდა. ტივის წინ დავაყენეთ თვითმფრინავი, რომელსაც პროპელერით ძლიერი ქარის შთაბეჭდილება უნდა შეექმნა. ტივის ბოლოსთან მივაცურეთ ბარჟა, მასზე მდგომი ამწეით, რომელზედაც ჩამოკიდებული იყო ათასლიტრიანი წყლით სავსე კასრი. იგი საჭირო მომენტში, ტივის ბოლოს, წყალზე დაეცემოდა და დიდი სიძლიერის ტალღას გამოიწვევდა. რამდენიმე დუბლი გადავიღეთ... სერგო, რომელმაც ნიუანსთა გაუთავებელი ძიება იცოდა, რატომღაც არ

მოიწონა გადაღებული მასალა და მოითხოვა კიდევ ერთხელ გადაღება... და აი, ივანე ეძახის შვილს: „ნიკოია, ბაბა, ნიკოია“. ოთხივე ქვაბიდან წყალი ზათქით გადმოდიოდა. ტივზე სერგომ თავი ვერ შეიმაგრა, ქარმა სძლია და ნაცვლად იმისა, რომ ტივის თავიდან ზღვაში გადამხტარიყო, ფეხი დაუცურდა და ტივის ბოლოს გადავარდა. იმავე მომენტში, იმავე ადგილას, სადაც სერგო გაუჩინარდა, ათასლიტრიანი სავსე კასრი მთელი ძალით დაეხეთქა. ყველანი, ვინც გადაღებაზე ვიყავით, ადგილზე გაქვავებულნი, შემინებულნი დაცქეროდით წყლის ზედაპირს... საიდანაც მალე სერგოც გამოჩნდა, გაჭირვებით ამოძვრა ტივზე და დამნაშავეის სახით თქვა: „მგონია, დუბლი გავაფუჭე...“

მოხუცი ფოსტალიონის – გიორგის როლს რომ ამზადებდა ფილმისათვის „დღე უკანასკნელი, დღე პირველი“ სერგო ზაქარაიძეს 16 კილოგრამით დაუკლია წონაში. თურმე ამბობდა: ფოსტალიონი შეუძლებელია, მსუქანი იყოს; იმდენს დადის ფეხით, აუცილებლად გამხდარი იქნებაო.

სიკო დოლიძე იხსენებდა: „ერთხელ მე და სერგო, რომელსაც ფოსტის მსახურის ტანსაცმელი ეცვა და მხარზე გახეთქებით სავსე ჩანთა ეკიდა, კავშირგაბმულობის მინისტრთან შევედიო. სერგო მორცხვად გაჩერდა კარის ზღურბლთან. მინისტრი მე შელაპარაკებოდა და თან სერგოს გადახედავდა ხოლმე. ბოლოს თავი ვეღარ შეიკავა და ჰკითხა – თქვენ ვინ ბრძანდებით, რომელი საფოსტო განყოფილებიდან ხართო?..“

უდიდესი პოპულარობა მოიხვეჭა მსახიობმა. მასზე მთელი მსოფლიო ალაპარაკდა. მას ნიჭი და გაქანება საშუალებას აძლევდა, ეთამაშა როგორც შექსირი და ძველბერძნული ტრაგედია, ისე თანამედროვე როლები, თუმცა სხვადასხვა ქვეყნის ათასობით მაყურებლისთვის ის მაინც „ჯარისკაცის მამა“ დარჩა: ამ კინოროლში მან უდიდესი სიმართლით გახსნა ქართველი კაცის ბუნება და ხასიათი.

მუშაობის დროს მხოლოდ როლზე ფიქრობდა. „ჯარისკაცის მამაზე“ მუშაობისას, შორეულ ექსპედიციაში იყვნენ წასულები. დღის სიმოკლის გამო, ადგომა ძალიან ადრე უხდებოდათ. ყველა ჩქარობდა ავტობუსისაკენ, მაგრამ სერგო ზაქარაიძეს ვერავინ დაასწრებდა: მზად მყოფი, სხვებს ელოდა ხოლმე. გადაღებებს შორის, შესვენებებზე კი ბატონი სერგო საინტერესო ამბებს ჰყვებოდა... რეზო ჩხეიძე იხსენებს: „ჰყვებოდა გატაცებით, თითოეული ამბავი

„დღე უკანასკნელი, დღე პირველი“

ცალკე ნოველას ჰგავდა, მთელი ჯგუფი პირდაღებული უსმენდა მის მონათხრობს...“

მსახიობის პროფესიის სიყვარულმა, საქმისთვის თავგანწირვამ განაპირობა, რომ ზაქარაიძის გმირი – გიორგი მახარაშვილი ცოცხალი, რეალური პიროვნებასავით მიიღო სხვადასხვა ეროვნების მაყურებელმა. ალბათ ამიტომაც, ამ კინომირს გურჯაანში ძეგლი დაუდგეს. ამის პრეცედენტი მგონი, მსოფლიოში არც არსებობს: მანამდე მხოლოდ ლიტერატურული გმირის – ლონ-კიხტიის ძეგლი იყო ცნობილი...

„ჯარისკაცის მამა“ მართლაც მოვლენა იყო მსოფლიო კინემატოგრაფიაში. 1965 წელი იდგა. გიორგი მახარაშვილი მსოფლიოს ყველა ხალხისათვის „შშმბლიურით“ გასაგები და ახლობელი აღმოჩნდა. როცა ფრანგებმა „ჯარისკაცის მამის“ განმოვანება განიზრახეს, სერგო ზაქარაიძეს სთხოვეს, თვითონვე ჩაეწერა გიორგის ტექსტი. დაე, „დამტკრეული“ ფრანგულით, „გაქართულებული“ ფრანგულით ილაპარაკოს, ოღონდ მეტყველების კოლორიტი არ დაეკარგოსო...

ყველაზე კარგად ეროსი მანჯგალაძემ გაიგო ამ როლის წარმატების განსაკუთრებული საიდუმლო: მახარაშვილის სახის შექმნაში მსახიობმა არა მარტო თავისი ოსტატობა, არამედ მთელი გული ჩააქსოვაო. ამიტომაც მახარაშვილის ხასიათში თვით სერგოს თვისებებიცაა საცნაური: გულისხმიერება, მიზანწრაფულობა, პიროვნული მთლიანობა და გულისხმიერების უდიდესი ნიჭი...

ერთგან რეზო ჩხეიძე წერდა: „ბევრ-ჯერ გამკვირვებია: საიდან მოდის-მეთქი ამდენი ენერჯია, ამდენი სიცოცხლის ძალა... ვაითუ, ვეღარ გაუძღოს გულმა, ნერვებმა... აკი ასეც მოხდა...“ სერგო ზაქარაიძის სიცოცხლე სცენასა და ეკრანზე დაიფრვლა.

„ჯარისკაცის მამა“

ინფარქტის წინა მდგომარეობა

თამარ მამასაშვილი

ინფარქტის წინა მდგომარეობა წარმოადგენს დაავადების ისეთ კლინიკურ ფორმას, რომელიც უშუალოდ წინ უძღვის გულის კუნთის ინფარქტის განვითარებას და რომლის დროსაც შეიძლება აღმოჩნდეს

მთელი რიგი კლინიკურ-ლაბორატორიული მონაცემები, რაც ინფარქტის ჩამოყალიბების წინამორბედ ნიშნებად შეიძლება ჩაითვალოს. კლინიკური თვალსაზრისით, ინფარქტის წინა მდგომარეობის გამოყოფა იმით არის გამართლებული, რომ მისმა დროულად აღმოჩენამ და შესაფერისმა მკურნალობამ ზოგჯერ ინფარქტის განვითარება შეიძლება აგვარილოს. ინფარქტის წინარე სინდრომის საფუძველს წარმოადგენს შესაფერისი გვირგვინოვანი არტერიის დახშობის პროცესის გაძლიერება. გვირგვინოვანი არტერია გულის კუნთს კვებავს სისხლით და მისი სანათურის დახშობა გულის კუნთის ნეკროზს იწვევს.

ინფარქტის წინარე მდგომარეობა შემდეგი ნიშნებით შეიძლება დადგინდეს:

1. სტენოკარდიული (გულის არემი ტკივილის) შეტევები, რომელიც წინათ არ ყოფილა.

2. სტენოკარდიული შეტევები უფრო გახშირებულია, ვიდრე ეს მანამდე იყო.

3. შეტევების თვისება იცვლება:

ა) ტკივილი ხდება უფრო ინტენსიური და ხანგრძლივი.

ბ) ნიტროგლიცერინი ეფექტს არ იძლევა ან მისი მოქმედება შესუსტებულია.

გ) ტკივილის ლოკალიზაცია და დაცემა (ირადიაცია) იცვლება.

დ) ჩნდება მოსვენების სტენოკარდია (მანამდე იყო მხოლოდ დატვირთვის სტენოკარდია).

ამრიგად, ინფარქტის წინარე მდგომარეობის დიაგნოზი ისმება ავადმყოფის ჩივილების ყოველმხრივი, დაწვრილებითი ანალიზის საფუძველზე. ამ სიმპტომების დროული აღმოჩენა და შესაფერისი მკურნალობა კი ხშირად, ავადმყოფის ინფარქტისაგან გადარჩენის საფუძველი ხდება.

ჰისას წნევა ანუხებს

1. თუ წნევის მომატება ცოტა ხნის წინ დაგეწყით, არ გაქვთ ძალიან მაღალი მაჩვენებლები (150 მმ. ვწყ. სვ-ზე ნაკლები) ნუ მიიღებთ რეგულარულად მეზობლებისა და ახლობლების რჩევით, ძლიერ ჰიპოტენზიურ საშუალებებს. ამ ეტაპზე შეიძლება სრულიად საკმარისი აღმოჩნდეს შემდეგი ზომები:

- ა) მოიწესრიგეთ ცხოვრებისა და შრომის რეჟიმი;
- ბ) ღამით იძინეთ არანაკლებ 9 საათისა;
- გ) შეეცადეთ, შეამციროთ დაძაბულობა და ფსიქიკის ტრავმატიზაცია;
- დ) უარი თქვით თამბაქოს მოწევისა და სპირტიანი სასმელების მიღებაზე;
- ე) რეგულარულად სვით ვალერიანის 2-2 აბი, 3-ჯერ დღეში;
- ვ) შეზღუდეთ მარილიანი საკვები;
- ზ) შეამცირეთ თქვენს რაციონში ცხველური და გაზარდეთ მცენარეული ცხიმი.

თუ ზემოთ აღნიშნული ზომების შემდეგ მდგომარეობა არ შეიცვალა, მაშინ უნდა მიიღოთ ჰიპოტენზიური საშუალება (სასურველია ექიმის მიერ შერჩეული).

2. თუ ახალგაზრდა ხართ (40 წელზე ნაკლები ასაკის) და უეცრად დაგეწყით წნევის მომატება საკმაოდ მაღალ მაჩვენებლამდე. ამასთან, ქვედა ანუ დისტოლური წნევა მეტია 100 მმ. ვწყ. სვ-ზე, ნუ დაასკენით, რომ დაგემართათ ნაადრევი ჰიპერტენზია. შესაძლოა, თქვენი წნევა მეორადად – რაიმე სხვა დაავადებით იყოს გამოწვეული (მაგალითად, თირკმლის ან თირკმელზედა ჯირკვლების პათოლოგიით), რომლის სათანადო მკურნალობის შემდეგ, თქვენი წნევაც სავსებით მოწესრიგდება.

3. თუ შაქრიანი დიაბეტი გაქვთ და წნევა გაწუხებთ, თვით-

ნებურად ნუ მიღებთ წნევის დამწვევ პრეპარატებს, რადგან ზოგიერთი მათგანის გვერდითი მოქმედება, შესაძლოა, თქვენთვის საზიანო აღმოჩნდეს. მაგალითად, ადელფანი იწვევს ზოგიერთი ენდოკრინული ჯირკვლის ფუნქციის დაქვეითებას, მათ შორის პანკრეასის. ამიტომ თქვენთვის ეს პრეპარატი სასურველი არ არის.

4. მუდმივად აკონტროლეთ პროტორომბინის ინდექსი და სისხლში ქოლესტერინის შემცველობა. ამ ორი მაჩვენებლის დარეგულირება თავიდან აგაცილებთ ჰიპერტენზიული დაავადების გართულებებს: გულის იშემიურ დაავადებას, თავის ტვინში სისხლის მიმოქცევის მოშლას.

5. შეიძინეთ წნევის აპარატი და გაიზომეთ წნევა დღეში მინიმუმ 2-ჯერ. არ შეიძლება, არტერიული ჰიპერტენზიით დაავადებული კვირაში ერთხელ აკონტროლებდეს წნევის მაჩვენებელს და ვარაუდით სვამდეს ჰიპოტენზიურ საშუალებებს. გასსოვდეთ, ამგვარი ქმედებით თქვენ საფრთხის წინაშე დააყენებთ საკუთარ ჯანმრთელობას, რადგან თუნდაც ერთხელ რომ ვერ შეიტყობთ წნევის აწევას, შეიძლება ძალიან არასასურველ მდგომარეობაში აღმოჩნდეთ. ხშირად ხდება საპირისპირო: როცა ავადმყოფს სტკივა თავი და ჰგონია, რომ წნევა აქვს, სინამდვილეში კი მისი თავის ტკივილი დაბალი წნევით არის გამოწვეული. ასეთ დროს ჰიპოტენზიური საშუალების მიღებამ შეიძლება კოლაპტიდურ მდგომარეობამდე მივიყვანოთ, რომლის დროსაც პაციენტის წნევა 70 მმ. ვწყ. სვ-ზე დაბლა ეცემა და იგი გონებას კარგავს.

თუ ყურად იღებთ ჩვენს რჩევებს და გაუფრთხილებით საკუთარ ჯანმრთელობას, თქვენი დაავადება არ განვითარდება. გასსოვდეთ, რომ უყურადღებოდ მიტოვებულმა არტერიულმა ჰიპერტენზიამ მეტად სავალალო მდგომარეობაში შეიძლება ჩაგაყენოთ.

სახე ადამიანის საზოგადო ბარათი

ზუსტად ერთნაირი სახის ორი ადამიანი დედამიწის ზურგზე არ მოიძებნება. ბუნება თითოეულს ინდივიდუალური „პროექტით“ ქმნის. სახე ჩვენი სავიზიტო ბარათია ამ უკიდევანო სამყაროში. მას ჩვენი ორიგინალურობისა და განუმეორებლობის ბეჭედი აზის.

ბევრჯერ უცდათ, დაედგინათ სახის იდეალური პროპორციები. ძველი ბერძენი მოქანდაკის პოლიკლეტის მტკიცებით, ნორმალური სახის სიგრძე ადამიანის სიმაღლის ერთი მეათედის ტოლი უნდა იყოს.

სახე პროპორციულად ითვლება, თუ პირობითად შესაძლებელია მისი დაყოფა პორიზონტალურად ოთხ ტოლ ნაწილად. პირველი ნაწილი თავის უმაღლეს წერტილსა და შუბლს შორისაა, მეორე – შუბლიდან (ადგილი თმის ძირებიდან) წარბების ზაზამდე, მესამე – წარბებიდან ზუსტად ცხვირის წვერამდე და, ბოლოს, ცხვირის წვერიდან ნიკაპის ბოლომდე.

საყოველთაოდ მიღებული აზრით, ყურებს შორის მანძილი დაახლოებით წარბებიდან ნიკაპის ქვედა ნაწილამდე მანძილის ტოლი უნდა იყოს. მაგრამ აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ არც პროპორციების სიზუსტე, არც სახის მარჯვენა და მარცხენა ნაწილის სიმეტრიულობა არ იძლევა სილამაზის გარანტიას.

ასიმეტრიულობა მეტ-ნაკლებად დამახასიათებელია ნებისმიერი სახისათვის. ვენერა მილოსელისა და აპოლონის სახეებიც კი არ არის დაზღვეული ასიმეტრიულობისაგან და, მიუხედავად ამისა, ისინი სილამაზისა და ჰარმონიის საყოველთაოდ აღიარებულ ეტალონებს წარმოადგენს. აქედან გამომდინარე, რაღა უნდა ვთქვათ უბრალო მოკვლავთა სახეებზე? ჩვენ, ყველას, სახის ერთი ნახევარი (როგორც წესი, მარცხენა), ცოტა უფრო ზემოთ გვაქვს აწეული, მარჯვენასთან შედარებით. მარცხენა წარბიც

ოღნავ უფრო ზემოთაა. მარცხენა თვალიც ოღნავ უფრო დიდია. სახის ეს ნაწილი, მარჯვენა ნაწილთან შედარებით, ოღნავ უფრო ვიწროც არის.

კარგად შერჩეული მაკიაჟი საშუალებას გვაძლევს, ხაზი გაუვსვათ და უფრო მკაცრად წარმოვჩინოთ სახის ამა თუ იმ ნაკეთის სილამაზე, დაფვაროთ ნაკლი. მაკიაჟის სწორად შერჩევისათვის კი, უპირველეს ყოვლისა, საჭიროა, კარგად ვერკვეოდეთ საკუთარ მონაცემებში.

მათ, ვისაც მოგრძო, გამხდარი სახე აქვთ, ქუთუთოები ღია ფერებით უნდა შეიღებონ, წარბებთან ახლოს საღებავი კიდეც უფრო ღია უნდა იყოს და საფეთქლებამდე უნდა აღწვედეს. მათ, ვისაც მსხვილი ნაკეთები და მრგვალი სახე აქვთ, ყურადღება უნდა გაამახვილონ წარბების ქვედა მხარეზე, სასურველია, სახის ეს ნაწილი უფრო კარგად წარმოვჩინოთ. დაიმასნოვრეთ – თვალების შეღებვის დროს, ჯერ ქუთუთოები უნდა შეიღებოთ და შემდეგ წამწამები. თვალების შიდა კუთხეები არავითარ შემთხვევაში არ შეიღებოთ ვარდისფრად. ცხაღია, ყველაფერთან ერთად, ძალიან

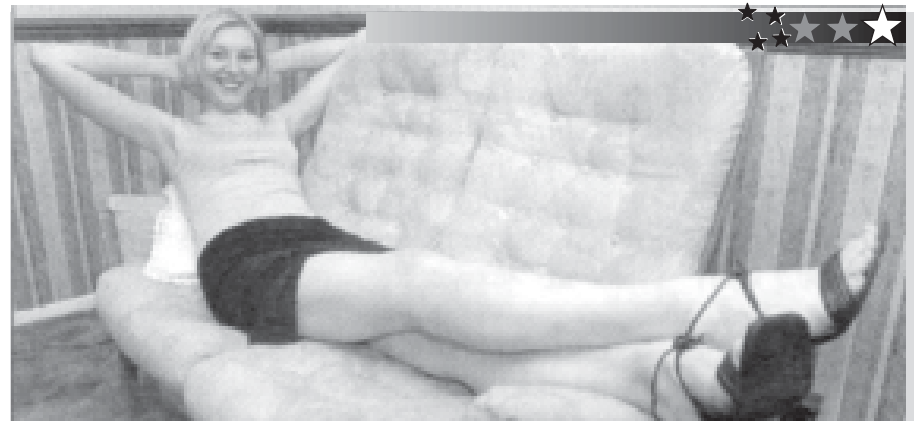
დიდი მნიშვნელობა აქვს სახის კანის ფერს. სახის კარგი ფერი სილამაზისთვის უდავოდ ბევრს ნიშნავს. იმისათვის, რომ სიბერეშიც ნაზი, ვარდისფერი სახის კანი გქონდეთ, საჭიროა, მასზე ზრუნვა ადრეულ ასაკში დაიწყოთ.

ამ მიზნით ათ-თხუთმეტ დღეში ერთხელ უნდა გაიკეთოთ სპეციალური ნიღაბი, რომელსაც თითქმის თვრამეტი საუკუნეა, წარმატებით იყენებენ ქართველი ქალები:

აიღეთ ახალი ან გამხმარი (წელიწადის დროის შესაბამისად) გოგრის თესლი, ფორთოხლის ხის ყვავილი და მანდარინის ქერქი. ეს ყველაფერი გაატარეთ ხორცის საკეპ მანქანაში და მიღებული მასა ნახევარი საათით გადაისვით სახეზე. ნიღაბი ანადუღარი თბილი წყლით ჩამოიბანეთ.

სახის ფერსა და, საერთოდ, სახის კანის მდგომარეობაზე საუცხოოდ მოქმედებს ვარდის ლოსიონი, რომელიც შემდეგნაირად მზადდება:

ავილოთ ერთი ჩაის ჭიქა გამხმარი ვარდის ფურცელი და დავასხათ ნახევარი ლიტრი თეთრი ღვინო. ათი დღის შემდეგ გადავწუროთ და ლოსიონიც მზად არის. სასურველია ამ ლოსიონის სისტემატურად ხმარება.

ფუნჯის სიგრძის რეკორდი

19 წლის ლიზა ჰოლი გინესის რეკორდების წიგნში მოხვედრაზე ოცნებობს – როგორც ყველაზე გრძელფეხება გოგონა. ინგლისელი დარწმუნებულია, რომ ისეთი ფეხები, როგორც მას აქვს, არც აქამდე ჰქონია რომელიმე ქალსა და ვერც ახლა დაიკვირის ვინმე. ლიზის ფეხების სიგრძე 1 მ და 34 სმ მაინც არის – ამბობენ სპეციალისტები და ორმეტრიან ქალბატონს აღნაგობას უქებენ.

ასი წლის წინ ენდრიუ კარნეგიმ 300 მლნ გირვანქა სტერლინგად თავისი ფოლადის ბიზნესი გაყიდა. მყიდველმა – ბანკირმა ჯ.პ. მორგანმა ხელი ჩამოართვა კარნეგის და უთხრა: „გილოცავთ, ბატონო კარნეგი. ახლა თქვენ მსოფლიოში უმდიდრესი კაცი ბრძანდებით“. ცოტა ხნის შემდეგ, საოკეანო ტრანზიტზე მორგანთან შეხვედრისას, საუზმის დროს კარნეგიმ უთხრა: „იცი, სულ ჩვენს გარეგებაზე ვფიქრობ ხოლმე... მგონია, რომ შეცდომა მომივიდა: ალბათ 100 მილიონით მეტი უნდა მომეთხოვა...“ მორგანმა მშვიდად მიუგო: „რომ მოგეთხოვათ, ამ თანხას მიიღებდით კიდევ“. თანამედროვე ამერიკული ფილანთროპიის მამამთავარი, რომელმაც თავისი ქონების ცხრა მეათედი საქველმოქმედო მიზნებისთვის გაიღო, ისე მოიშალა, რომ საუბრემ არ დაუმთავრებია...

ამერიკელებს თავისუფლად შეიძლება, ფილანთროპების ნაცია ვუწოდოთ: ამერიკული ოჯახების 70% თავისი შემოსავლების 2%-ს შეწირულობებზე ხარჯავს. ქველმოქმედებას იმ მოქალაქეთა ნახევარი ეწევა, ვისაც წელიწადში სულ ცოტა 10.000 დოლარიანი შემოსავალი აქვს. აშშ-ის 100 მლნ მცხოვრებზე მეტი უფასოდ რგავს ხეებს, უვლის ავადმყოფებს, უძღვება ბავშვთა წრეებს და სხვა სახეობის კეთილშობილურ საქმიანობას ეწევა. ალბათ ამერიკაში არ მოიძებნება ადამიანი, რომელსაც თავისი ცხოვრების მანძილზე თუნდაც ორი დოლარი არ მიუღია საქველმოქმედო ორგანიზაციებისგან ან რაიმე სახის დახმარებით არ უსარგებლია.

კერძო საქველმოქმედო ორგანიზაციები დღევანდელ ამერიკაში მძლავრ სტრუქტურებს წარმოადგენს, რომელთაც თანამშრომელთა და კონსულტანტთა მრავალრიცხოვანი შტატი ჰყავთ და მუშაობის მრავალწლიანი პერსპექტიული გეგმები აქვთ შედგენილი. მათ განკარგულებაშია 350 მლრდ დოლარი, ყოველწლიურად კი, გრანტების სახით, 18 მლრდ დოლარს გასცემენ. ამის ნახევარი, 300-მდე უმსხვილესი ფონდის სახელით გადის.

არადა, ეს საქველმოქმედო ქსელი თავის დროზე იმ კერძო პირთა ქონების საფუძველზე შეიქმნა, რომლებსაც თანამემამუ-

სკიბოს კომპი დღეს ცნობილი პერსონები ცვლიან ხოლმე ერთმანეთს: ამ ცოტა ხნის წინ მადონამ და შოტლანდიელმა გაი რიჩიმ აქ ქორწილი გადაიხადეს

მუროველითა მრავრელი

თვიანთხოვი უნრხოი კახრუკი

ლენი მძარცველ ბარონებს უწოდებენ, – ისეთებს, როგორებიც იყვნენ როკფელერი თუ მორგანი. აი, ფილანთროპიის ახალი ტიპის პიონერად კი, ქვეყანას ფოლადის იმპერიის ფუძემდებელი, წარმოშობით შოტლანდიელი ენდრიუ კარნეგი მოეწოდინა.

მთელი ეს „კარნეგი“

უბირველესი რამ, რაც კარნეგის სახელთან ასოცირდება, ეს არის კარნეგი-ჰოლი ნიუ-იორკში, რომელიც 1891 წელს აშენდა და ერთ-ერთ ყველაზე პრესტიჟულ საკონცერტო დარბაზად ითვლება. ახალი ამბების გამოშვებებში ხშირად ხვდება აგრეთვე კარნეგის ინსტიტუტი და უნივერსიტეტი – მათი თანამშრომლები ხშირად ექვეყიან ხოლმე ყურადღების ცენტრში, როგორც სამეცნიერო ნაშრომების და მნიშვნელოვანი საერთაშორისო მოვლენების კომენტარების ავტორები. უმთავრეს საქველმოქმედო „კარნეგის“ კი, ნიუ-იორკში მოქმედი კარნეგი-კორპორაცია წარმოადგენს. მის განკარგულებაში იყო გადაცემული 150 მლნ დოლარი, რომელსაც „პროგრესის ხელშეწყობა და ცოდნისა და ურთიერთობების გავრცელება“ უნდა დაეფინანსებინა. კორპორაცია თანხებს გამოყოფს უნივერსიტეტებისათვის, კოლეჯებისათვის, სკოლებისა და თვით საბავშვო საგანმანათლებლო ტელეგადა-

ცემისათვის – „სეზამის ქუჩა“. მსოფლიოში მშვიდობის დამყარების საქმეს ემსახურება კარნეგის ფონდი „მშვიდობა ხალხებს შორის“. მას სულ 10 მლნ დოლარი გადაეცა დაარსებისას, 1910 წელს, სამაგიეროდ ახლა უძველეს საზოგადოებრივ ორგანიზაციად ითვლება მათ შორის, რომელიც ომისა და მშვიდობის პრობლემებით არის დაკავებული. ფონდი აფინანსებს საერთაშორისო კონფერენციებს, მეცნიერ-მკვლევართა პუბლიკაციებსა და ნაშრომებს (მათ შორის, სხვათა შორის, ზიგმუნდ ფროიდის იყო). არსებობს გმირთა კარნეგი-ფონდები, რომლებიც მედლებითა და ფულადი თანხებით აჯილდოებენ მათ, ვინც იმ დროს დაზარალდა, როცა „თავისი ამხანაგების დაცვასა თუ გადარჩენას ცდილობდა“. სულ 1904 წლიდან ამგვარ ჯილდოებზე 20 მლნ დოლარი დაიხარჯა.

კარნეგის ინსტიტუტი, რომელიც 1901 წელს ვაშინგტონში, პრეზიდენტ თეოდორ რუზველტის მხარდაჭერით გაიხსნა, ჩაფიქრებული იყო, როგორც სამეცნიერო ცენტრი, რომელიც თავისი კვლევით, საუნივერსიტეტო განათლების განვითარებას შეუწყობდა ხელს. ათი წლის მანძილზე კარნეგიმ, საერთო ჯამში, ინსტიტუტს 22 მლნ დოლარი გამოუყო. შეიძლება ითქვას, რომ ამ ფულმა უზრუნველყო ახალი პლანეტების და დნკ-ს, როგორც გენეტიკური მასალის აღმოჩენა, შეიქმნა რადარი და ნაპოვნი იქნა მაიას უძველესი ცივილიზაციის ნაშთები.

განათლების განვითარების კარნეგი-ფონდი თავდაპირველად პედაგოგებისთვის პენსიების გადახდას აპირებდა (ენდრიუ

კარნეგი მთელი ცხოვრება აღმოთქმას გამოთქამდა იმის გამო, რომ მასწავლებლებს, მისი კანტორის კლერკების ტოლ ხელფასებს უხდიდნენ, მაგრამ შემდგომ ხელი მოჰკიდა აგრეთვე საგანმანათლებლო სტანდარტების შექმნისა და საერთო ნაციონალური ტესტების უნიფიცირებას. დღეს „კარნეგის“ ცნება აერთიანებს: პარკებს, ბიბლიოთეკებს, გრანტებს, სტიპენდიებს, საკონცერტო დარბაზებს, მუზეუმებს... მით უფრო საინტერესოა იმის გარკვევა, თუ ვინ ღვას საკუთარი სახელის უკვდავყოფის ესოდენ ილბიანი პროექტის მიღმა და რა დაჯდა „კარნეგი-უკვდავება“.

სტარტი

ენდრიუ კარნეგი, რომელიც მსოფლიოს უმდიდრესი ადამიანი იყო, 1835 წლის აგვისტოში დაიბადა შოტლანდიის ძველ დედაქალაქ დანფერმლინში, რომელიც ქსოვილებითა და სამეფო კოშკით იყო ცნობილი. XIX საუკუნის შუა პერიოდისთვის ხელით ქსოვამ ორთქლის დაზვებთან კონკურენციას ვერ გაუძლო და ენდრიუს მამა – უილ კარნეგი უმუშევარი დარჩა. უსაქმოდ დარჩენილმა ფეიქრებმა პოლიტიკას მოჰკიდეს ხელი და ე.წ. ჩარტისტული მოძრაობას ჩაუყარეს საფუძველი, რომელიც ისტორიის სახელმძღვანელოებში პროლეტარიატის პირველ ორგანიზებულ მოძრაობად შევიდა. თუმცა რამდენადმე სერიოზული შედეგებისთვის ჩარტისტებს არ მიუღწევიათ. კარნეგის ოთხსულიანი ოჯახი (ცოლქმარი და ორი შვილი – ტომი და ენდრიუ) პრაქტიკულად უსახსროდ დარჩა. 1848 წელს მათ ამერიკაში გაემგზავრება გადაწყვეტეს, სადაც მანამდე უკვე წასული იყო ენდრიუს მამიდა, რომელიც წერდა: „მშრომელი ადამიანი აქ გაცილებით უკეთ ცხოვრობს, ვიდრე ძველ ინგლისში“.

მოგზაურობა 50 დღე გაგრძელდა, კიდევ სამი კვირის შემდეგ კი, ემიგრანტთა ოჯახმა, ბოლოს და ბოლოს, მიადწია დანიშნულების პუნქტს – ქალაქ პიტსბურგს, რომელიც იმ დროს სამრეწველო რევოლუციის ცენტრს წარმოადგენდა. 12 წლის ენდრიუ კარნეგიმ თავის სტიქიაში იგრძნო თავი. ის არ წავიდა სკოლაში და საფეიქრო ფაბრიკაში შევიდა მოწყობა ამგობინა. პრაქტიკულად ფსკერიდან დაწყებული მისი კარიერა განუხრელად სულ მაღლა მიიწევდა. თავიდან ენდრიუ კვირაში 1,5 დოლარს იღებდა, მერე, სატელეგრაფო კანტორაში შიკრიკად მუშაობისას, – 2,5-ს, 20 წლის ასაკში კი უკვე კვალიფიციური ტელეგრაფისტი და ჰენსილვანიის რკინიგზის დასავლეთის განყოფილების უფროსის, ტომ

კარნეგი-პოლი მაგნაგმა არა მარგო ნიუ-იორკს (სურათზე), არამედ მშობლიურ დანფერმლინსაც უსახსროვარ

სკოტის თანაშემწედ მუშაობდა. ქვრივ სკოტთან დიდი მეგობრობის წყალობით, ახალგაზრდა კარნეგიმ თუმცა ძალიან მცირე, მაგრამ მომავალი სიმდიდრის გზაზე დიდად მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადადგა: მისი რჩევით 217,5 დოლარი ჩალო იმ კომპანიის აქციებში, რომელიც საძინებელ ვაგონებს აწარმოებდა. ორიოდე წელიწადში ამ ქალაქებს წლიურად, 5.000 დოლარი მოჰქონდა, კარნეგის კი განუმტკიცდა აზრი, რომ დაქირავებული შრომით სერიოზულ ფულს ვერ იშოვი: მისი ხელფასი ათჯერ ნაკლები იყო მისსავე „უშრომელ შემოსავალთან“ შედარებით, მას შემდეგაც კი, რაც მან დაწინაურებული სკოტის ადგილი დაიკავა.

კარნეგი განაგრძობდა სხვადასხვა საწარმოში ფულის ჩადებას და 28 წლის ასაკისთვის მისი შემოსავალი უკვე, წლიურად, 40.000 დოლარზე მეტს შეადგენდა. და მაინც, განაგრძობდა მუშაობას რკინიგზაზე, სამოქალაქო ომის დასასრულამდე, რადგან ამას თავის მოვალეობად თვლიდა. შემდგომში, ერთადერთი დღესასწაული, რომლის დროსაც კარნეგის ქარხნების მუშები არ მუშაობდნენ, დამოუკიდებლობის დღე იყო...

ფოლადის მეფე

წარმატების მიღწევის ექვსი წესი, რომელიც 1906 წელს კარნეგის კარნახით ჩაწერეს, დაახლოებით ასე გამოიყურება: დადგინეთ ფულის ზუსტი ოდენობა, რომელიც გსურთ, რომ გქონდეთ; გულწრფელად უპასუხეთ საკუთარ თავს, რა შეიძლება შესწირთ სიმდიდრის მისაღ-

წევად; დათქვით ვადა, რომელშიც თქვენთვის აუცილებელი თანხა უნდა დააგროვოთ, შეადგინეთ ამ მიზნის მიღწევის კონკრეტული გეგმა და ა.შ. უმთავრესი წესი მეექვსეა: დღემო ორჯერ, დღით და საღამოს, წაიკითხეთ თქვენ მიერვე შედგენილი პროგრამა. ამასთან, აუცილებელია ირწმუნოთ, რომ ფული უკვე ჯიბეში გაქვთ... შესაძლოა, თავად კარნეგი ყოველთვის არ ასრულებდა ამ წესებს, თუმცა იმაში, რომ მან გამდიდრების გზაზე ფანტასტიკურ წარმატებებს მიაღწია, ეჭვს ვერავინ შეიტანს.

პირველი ფოლადსადნობი კომპანია რომ იგლო ხელთ, მაშინ 26 წლისა იყო. 30 წლისამ, რკინიგზიდან წასვლისთანავე, კიდევ რამდენიმე ფირმა შექმნა, რომელთაგან ერთ-ერთის დანიშნულება, ხის ხიდების ნაცვლად, ფოლადის ხიდების აგება გახლდათ (ცხადია, მასალას კარნეგი საკუთარი ფირმისგან იძენდა). ორიოდე წლის შემდეგ მისი ფირმების ნუსხას სატელეგრაფო კომპანიაც შეემატა.

33 წლის ენდრიუ კარნეგი უკვე პირველხარისხოვანი კაპიტალისტი იყო. ის ნიუ-იორკში გადავიდა და მტკიცედ ჰქონდა გადაწყვეტილი, საქმეებს ჩამოშორებოდა, ოქსფორდში შესულიყო და, მოცალეობისას, გაზეთის გამოცემით შეეცა თავი. კარნეგის ჩანაწერები, რომელიც, სხვათა შორის, სრული გულწრფელობით არ გამოირჩევა, იმაზე მეტყველებს, რომ ის გრძობდა – სიმდიდრე ხრწნიდა, ამიტომ სრულყოფილებისთვის უნდა ეზრუნა: „სიმდიდრის დაგროვება, კერძოყვანისმცემლობის ერთ-ერთი ყველაზე

უარესი სახეობაა. არც ერთი კერა არ არის იმდენად დამანგრეველი, როგორცაა ფულის თაყვანისცემა... იმავე საქმეებით რომ ვიყო დაკავებული, რომელიც მაიძულებს, მთელი გონება რაც შეიძლება მეტი ფულის, რაც შეიძლება სწრაფად შოვნას დავეუბრჩილო, - ისეთ ღეგრავა-ციაზე მივალ, როდესაც გამოჯანმრთლება შეუძლებელი გახდება... საქმეებს 35 წლის ასაკში ჩამოვშორდები და ყოველდღე, სადილის შემდეგ, კითხვასა და თვითგანათლებას დავუთმობ“.

მაგრამ სწორედ ამ მომენტში გაიტაცა იდეამ, რომელიც შორს იყო სრულყოფილებისაგან, სამაგიეროდ, მომენტალურ გამდიდრებამდე მიიყვანდა. ფოლადი, რომელიც რამდენიმე წლის წინ, ხესთან შედარებით საოცარ მასალად მიაჩნდათ, თავისი ხარისხით აღარ აკმაყოფილებდა სამრეწველო ბუმის მოთხოვნებს. კარნეგის დიდ ბრიტანეთში, სასწავლებლად მოუხდა წასვლა - ოლონდ, არა ოქსფორდში მეცნიერების დასაუფლებლად, არამედ ახალი კონვერტირული ტექნოლოგიის შესასწავლად.

„ელგარ გომონის სახელობის“ ფოლადსადნობი ქარხანა კარნეგის პირმშობთან იმ იშვიათ გამონაკლისს წარმოადგენს, რომელსაც მისი სახელი არ ჰქვია

კარნეგის საქმოსნის იშვიათი ყნოსვა ჰქონდა. 1873 წლის საბირჟო რყევამდე ცოტა ხნით ადრე, მან ყველა თავისი აქცია გაყიდა და ამონაგები თანხა ფოლადის წარმოებაში ჩაღო. კარნეგის ყველაზე დიდი ფოლადსადნობი ქარხანა 1875 წელს გაიხსნა. 1881 წლიდან კი, კარნეგის ყოველწლიური შემოსავალი უკვე მილიონს აღწევდა. ის დაკვირვებით აღევნებდა თვალყურს წარმოების ყველა სტადიას და ყველაფერზე ეკონომიას აკეთებდა. ამის შედეგად, პროდუქციის თვითღირებულება ათჯერ შემცირდა, კომპანიამ CARNEGIE STEEL კი, რომელიც 1899 წელს მთელი მისი ფოლადის ბიზნესი გაერთიანდა, წარმოების მოცულობით მთელი ბრიტანეთის ფოლადსადნობ მრეწველობას გაუსწრო.

დედიკოს ბიჭი

ენდრიუ კარნეგი მსხვილ, კუბოკრულ ტვილის კოსტიუმებს იცვამდა, საგანგებოდ უკვეთდა მაღალფეხებიან სკამებს, ტანმორჩილობის (მისი სიმაღლე 160 სმ-საც არ აღწევდა) დასაფარავად და უამრავი ფული დახარჯა შოტლანდიური კოშკის - სკიბოს, ფრანგული ვერსალის ყიდაზე მოსართავ-მოსაწყობად. ბიზნესმენი იქ წელიწადში რამდენიმე თვეს ატარებდა, გოლფის მაგვარი არისტოკრატიული გართობის ათვისებას ცდილობდა და თავს სიმდიდრითა და მნიშვნელოვან პერსონებთან (მეფე ედუარდ VII, ჩემბერლენი, კიპლინგი...) ურთიერთობით ანებივრებდა. კარნეგის ხასიათის საინტერესო მხარეს წარმოაჩენს ასეთი ჩვეულება: მას სუფრასთან, რომელიმე გამოჩენილი ადამიანის (ვთქვათ, კენტერბერიელი ეპისკოპოსის) გვერდით, რომელიმე ადგილობრივი მშრომელი კაცის დასმა უყვარდა...

მის ცხოვრებაში ორი შავი ლაქა იყო - კლასობრივი ბრძოლა და პირადი ცხოვრება. ეს უკანასკნელი დედამისს - მეტისმეტად პატივმოყვარე და ეჭვიან ქალბატონ მარგარეტს უკავშირდება. ნიუ-იორკში ის ენდრიუსთან ერთად, „უნიდორის“ ოტელში ცხოვრობდა და სულ მუდამ ცდილობდა, გვერდიდან არ მოშორებოდა. ამრიგად, კარნეგი საქმიან შეხვედრებზეც ხშირად დედილოსთან ერთად

დადიოდა. ენდრიუ ჭკუას კარგავდა მისთვის, ამავე დროს ეშინოდა კიდევ და სულ მუდამ „ჩემს ღედოფალს“ ან „ჩემს წმინდანს“ უწოდებდა.

„არ არსებობს ქალი, რომელიც შეიძლება ენდრიუს ცოლობის ღირსად ჩავთვალო“, - ამბობდა მარგარეტი გულწრფელად. რა გასაკვირია, რომ ენდრიუმ მხოლოდ მისი სიკვდილის შემდეგ გაბედა დაოჯახება, თუმცა მომავალ ცოლთან - 30 წლის ლუიზა უიტფილდთან მისი რომანი ამ დრომდე 7 წლით ადრე დაიწყო (მაშინ კარნეგი 45 წლის იყო).

კარნეგის არ უნდოდა შვილების ყოლა - შესაძლოა, იმის გამო, რომ თავი არ ემტვრია მექვიდრეების პრობლემებით, და მხოლოდ ექიმთა წყალობით, რომლებიც ლუიზას, დეპრესიის დასაძლევად ბავშვის გაჩენას ურჩევდნენ, მათ ქალიშვილი შეეძინათ.

„პროლეტარულმა“ წარმომავლობამ და პროფკავშირების მხარდამჭერმა საჯარო გამოსვლებმა კარნეგის სოციალისტის რეპუტაცია შეუქმნა. მაგრამ როცა საქმე მის საწარმოებში დასაქმებულ მუშაკებზე მიდებოდა, ყოველგვარ უფლებებზე საუბარიც ზედმეტი იყო. მუშები კვირაში ექვსი დღე, 12-12 საათს შრომობდნენ, გროშებს იღებდნენ და უკმაყოფილონიც იყვნენ. 1892 წლის დეპრესიის დროს კარნეგიმ მკვეთრად შეამცირა ხელფასები და გაამკაცრა შრომის პირობები. როცა ცხადი გახდა, რომ მომწიფებული იყო მასობრივი გაფიცვა, მან უბრალოდ, თავის შოტლანდიურ კოშკში „მოუხვა“. მიაბიტი მუშები დარწმუნებულნი იყვნენ, რომ საკმარისია - „პატარა ბოსმა“ მათი უბადრუკი მდგომარეობის შესახებ შეიტყოს და ყველაფერი უმაღლესად მოგვარდება. ის კი ამ დროს, თავის მმართველს, ფრიკს უგზავნიდა ტელეგრამებს, რომლებშიც მოითხოვდა, მათ წინააღმდეგობას შეიარაღებული პოლიციელებისა და შტრეიკბრეხერების მეშვეობით გამკლავებოდა. ფრიკმა ზუსტად შეასრულა პატრონის განკარგულება: საქარხნო პროფკავშირი გარეკეს, პოლიციელებთან შეტაკებაში 12 მუშა დაიღუპა. როცა ყველაფერი დასრულდა, კარნეგი ევროპიდან დაბრუნდა და ვერაგულად განაცხადა, რომ ყველაფერში ფრიკი იყო დამნაშავე. მმართველმა სამუშაო დაკარგა, თუმცა არაერთგზის გააპროტესტა მეპატრონის გადაწყვეტილება და სასამართლოსაც მიმართა.

ადამიანებთან ურთიერთობებში ენდრიუ კარნეგი თანმიმდევრული იყო. ფრიკთან დაკავშირებული ამბავი გამონაკლისი როდია. დადგა მომენტი, როცა ტომას სკოტი, რომელმაც ენდრიუს აღმასვლას

პირველი ბიძგი მისცა, ხელმოცარული აღმოჩნდა და ძველ მეგობარს დახმარება სთხოვა. სკოტმა ზრდილობიანი და არანაკლებ მტკიცე უარი მიიღო...

სანტა-კლაუსი

1868 წელს ენდრიუ კარნეგი წერდა: „რასაც არ უნდა ვაკეთებდე, ბოლომდე უნდა ვიხარჯებოდე, ამიტომ დიდი წინდახედულება მმართვეს: საჭიროა სწორად ავირჩიო ცხოვრების წესი, რომელიც ყველაზე კარგად იმოქმედებს ჩემზე“. 20 წლის შემდეგ კარნეგი ამაზე ფიქრს დაუბრუნდა და ამის შედეგად ჟურნალში მისი საპროგრამო სტატია გამოქვეყნდა, რომელსაც „სიმდიდრის სახარება“ ერქვა. კარნეგიმ თავისი სახელის უკვდავყოფა გადაწყვიტა და მდიდრებს აუხსნა, რა წარმოადგენდა მათ უმაღლეს დანიშნულებას. მაგნატმა ორი უმთავრესი პოსტულატი ასე ჩამოაყალიბა: „სიმდიდრე პასუხისმგებლობას ნიშნავს“ და „ვინც მდიდარი მოკვდება, სამარცხვინოდ დატოვებს ქვეყანას“. გულწრფელად რომ ვთქვათ, კარნეგი მდიდრებს ურჩევდა, ეცხოვრათ მოკრძალებულად, უარი ეთქვათ ზედმეტ ფუფუნებაზე, უზრუნველყყოთ აუცილებელი საცხოვრებელი პირობებით უახლოესი ადამიანები, მცირედი ქონება დაეტოვებინათ მამაკაცი მემკვიდრეებისთვის, დანარჩენი კი, სიცოცხლეშივე, „ხელმოკლე თანამოქმედთა“ ხვედრის გასაუმჯობესებლად გაეღოთ.

ისეთივე მონღომებით, როგორსაც სიმდიდრის დაგროვებისას იჩენდა, კარნეგიმ მის დარიგებას მიჰყო ხელი (და კიდევ ერთი მეტსახელი, სანტა-კლაუსი მიიღო – ჯუჯის გარეგნობისა და ფილანთროპიული მდიდრეილებებისთვის). პრიორიტეტს ის საჯარო ბიბლიოთეკების მშენებლობებსა და ტაძრების ორგანიზების აგებას ანიჭებდა, და კიდევ – მასწავლებელთა, სტუდენტთა, უნივერსიტეტებისა და საერთოდ, განათლების სფეროსთან დაკავშირებულ ყოველგვარ საქმეს უჭერდა მხარს (როგორც ჩანს, ოქსფორდთან დაკავშირებული განუხორციელებელი ოცნებაც არ ასვენებდა). საქველმოქმედო საქმიანობის მნიშვნელოვან პუნქტებს წარმოადგენდა აგრეთვე მშობლიური შოტლანდიისათვის დახმარების გაწევა და მშვიდობისათვის ბრძოლა. ამ უკანასკნელ სფეროში კარნეგის მიერ მიღწეულ შედეგებს შორისაა საერთაშორისო ტრიბუნალის ჰააგაში აგებული შენობა და ერთა ლიგის იდეა.

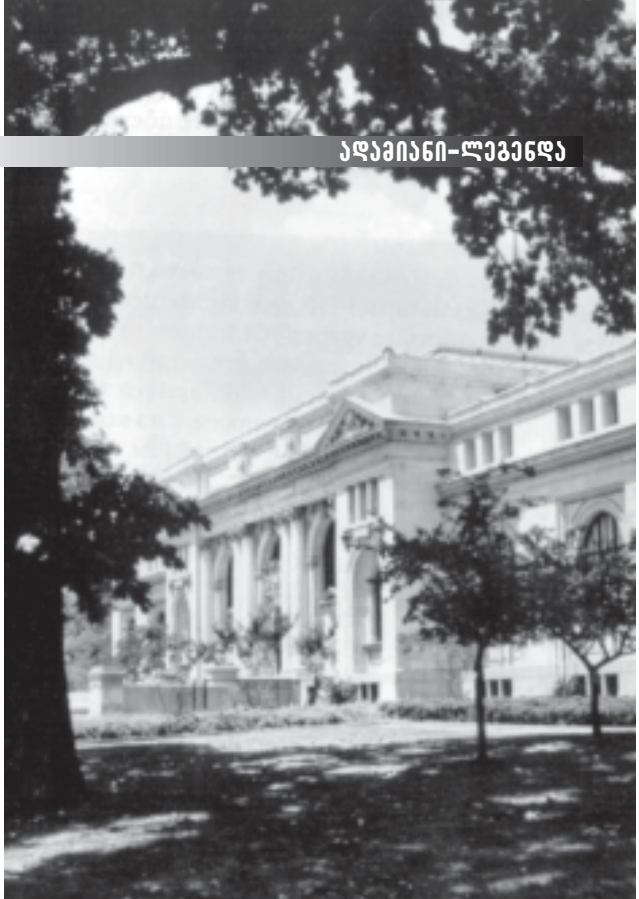
საგანგებო თემას ბიბლიოთეკების სფერო წარმოადგენდა. ჯერ კიდევ თავის სიცოცხლეში კარნეგის მიერ გამოყოფილი 43 მლნ დოლარით ამერიკასა და ევროპაში 3 ათასამდე (!) ბიბლიოთეკა

აშენდა. თვითნასწავლ კარნეგის სურდა, რაც შეიძლება მეტი ადამიანისთვის „სისტემატური კითხვისა და თვითგანათლების“ საშუალება მიეცა: მას კარგად ესმოდა, რომ ახალ საუკუნეში განათლება წარმატების გასაღები გახდებოდა. 100 წლის შემდეგ, კარნეგის მიერ აშენებულ ბიბლიოთეკებში ბილ გეიტსმა კომპიუტერები შეიტანა და ამით ქველმოქმედების თავისებური ესტაფეტა მიიღო ამ საქმის გზის გამკვალავისგან.

საეჭვო პიროვნება

და მაინც, რა მოტივები უბიძგებდა კარნეგის, ესოდენ ენერგიულად ეხარჯა ფული? ერთ-ერთ მათგანზე თავად განაცხადა: ქველმოქმედება „ფიქრებისაგან თავის დაღწევის საშუალებაა“. როგორც ჩანს, მას არცთუ ისე სასიამოვნო ფიქრებიც აწუხებდა ხოლმე. ბოროტი ენები ამბობდნენ, რომ კარნეგი ცდილობდა, იმ ღარიბ ადამიანთა წინაშე ჩადენილი დანაშაული გამოესყიდა, რომლებიც თავის ქარხნებში დააზარალა. მაგრამ იმდროინდელი კრიტიკით, შრომისა და კაპიტალის ურთიერთობა მის საწარმოებში სავსებით ჩვეულებრივი იყო. უფრო განვითარებული ფანტაზიის მქონე კრიტიკოსები ამბობდნენ, რომ თავისი მილიონებით, კარნეგის უნივერსიტეტებისა და საერთოდ მეცნიერების კომპრომეტირება ეწადა. მისივე კლასის წარმომადგენლები კი, მას სოციალისტურ გამოხლომებს ვერ ჰპატიობდნენ: სად გაგონილა, რომ კაპიტალისტმა სიცოცხლეშივე გაანიავოს თავისი სიმდიდრე?! მოკლედ, ერთი საინტერესო რამ გამოირკვა: სიკეთის კეთება, ისე, რომ მტრები არ გაიჩინო, გაცილებით ძნელი ყოფილა, ვიდრე კაპიტალის დაგროვება.

დროის გადასახედიდან, პუბლიკა გაცლიებით მიმტვევებელია. თანაც, კარნეგის მიერ შექმნილი ფონდები საოცრად სიცოცხლისუნარიანი და პროდუქციული აღმოჩნდა: ათწლეულობით არსებობის მანძილზე, კაცობრიობის სასიკეთოდ, მათ 2 მლრდ დოლარამდე დახარჯეს და ცივილიზაციის ბევრ მიღწევაში შეუფასებელი წვლილიც შეიტანეს. გარდა ამისა, „მმართველი ბარონების“ ეპოქაში თვით ეს ბარონები არ ანიჭებდნენ საზოგადოებას უფლებას, ემსჯელოთ მათ საქველმოქმედო საქმიანობაზე. ისინი თავს იმ ელიტის წარმომადგენლებად მიიჩ-

ეს კარნეგი-ბიბლიოთეკა ვაშინგტონში პრემიენგმა თეოდორ რუზველტმა გახსნა

ნევდნენ, რომლის დანიშნულება არა მარტო სიმდიდრის შექმნა, არამედ მისი სამართლიანად განაწილებაც არის. მათთვის ფილანთროპია სახელმწიფოს სოციალური პოლიტიკის ალტერნატივა იყო, თანაც მასზე გაცილებით შედეგიანი: ბიუროკრატების ხელგაშლილობა ხშირად, სახაზინო ფულის უღირს ადამიანებზე ფლანგვადაც იქცეოდა ხოლმე. კარნეგის ფილანთროპიის პრინციპები კი, გრანტის მოპოვების მსურველისადმი წაყენებულ მოთხოვნას მოგვაგონებს: „ძირითად ამოცანას წარმოადგენს მათი დახმარება, ვინც თავად დაეხმარება საკუთარ თავს... არც ცალკეული პიროვნება, არც მთელი ერი არ შეიძლება გაიზარდოს მისთვის გაღებული მოწყალების შედეგად“.

XX საუკუნის პირველ ნახევარში ენდრიუ კარნეგის მაგალითს ამერიკის უმდიდრესმა ოჯახებმა მიბაძეს. 1940 წლისათვის საკუთარი საქველმოქმედო ფონდები შექმნილი ჰქონდა 12 დინასტიას – როკფელერებს, ფორდებს, რეინოლდსებს, მელონებს, მაკქორმიკებს, დიუპონებსა და სხვებს. კარნეგი-კორპორაციის პრეზიდენტი ვართან გრიგორიანი, რომელმაც ქველმოქმედებისკენ უბიძგა ბილ გეიტსს, ფილანთროპებთან დაკავშირებულ ყველაზე კირკიტა კითხვებს ძალზედ მარტივად პასუხობს: „მნიშვნელობა არა აქვს, რატომ აკეთებენ ამას – მთავარია, კვლავაც გააგრძელონ ამის კეთება“. ენდრიუ კარნეგი ნამდვილად დაეთანხმებოდა მას.

გიფსი ადგილზე დაამტკიცა

„გზის“ წინა ნომერში გაცნობით, რომ ბრიტანული THE SUNDAY TIMES-ის რეიტინგის თანახმად, „მაიკროსოფტის“ მუპატრონე ბილ გეიტსი პლანეტის უმდიდრესი ადამიანის

„ტახტიდან“ ჩამოავდო მა-ლაზიათა ქსელის WAL-MART-ის მუპატრონემ რობ-სონ უოლტონმა. მაგრამ უოლ-ტონის „მეფობა“ და ისიც, მცდარი, მხოლოდ ერთ კვი-რას გაგრძელდა. შეცდომა ავტორიტეტულმა ამერი-კულმა ჟურნალმა FORBES-მა გამოასწორა, რომელიც ბევრ სხვა სიკეთესთან ერ-თად, მსოფლიოს უმდიდრე-სი ადამიანებისა და უმსხ-ვილესი კომპანიების ტრად-იცოული ყოველწლიური რეიტინგებითაც არის გან-თქმული. „ფორბსი“ აღნი-შნავს, რომ „სანდი თაიმს-მა“ შეცდომაში შეიყვანა მკითხველი: პირადი ქონე-ბის მფლობელთა სიაში

უოლტონის პირველ ადგილზე მოთავსებისას არ გაითვალ-ისწინა, რომ მისთვის მიწერილ 65 მლრდ დოლარს, მასთან ერთად, უოლტონთა ოჯახის კიდევ ოთხი წარმომადგენელი ფლობს, თავად რობსონ უოლტონი კი „სულ რაღაც“ 17-ოდე მლრდ-ის პატრონი ყოფილა.

უმდიდრეს ამერიკელთა 400 კაციან ნუსხაში „ფორბსი“ უწინდებურად ბილ გეიტსს ასახელებს, რომელიც, მისი ვერ-სიით, ამჟამად 63 მლრდ დოლარს ფლობს („სანდი თაიმსის“ ვერსიით, ეს ციფრი 54 მლრდ-ს შეადგენდა); მეორე ადგ-ილზეა კორპორაცია „ორაკლის“ ხელმძღვანელი ლოურენ ელისონი (59 მლრდ), მესამეზე კი – კვლავ „მაიკროსოფტ-ელი“ პოლ ალენი (38 მლრდ).

მთქმისის უმდიდრესი ლედი

ამ რამდენიმე ხნის წინ ლონ-დონში დასახლებული მადონა დიდი ბრიტანეთის შოუბიზნესის უმდიდრეს მოღვაწეთა სიაში მო-ხვდა. გაზეთ „სანდი თაიმსის“ მონაცემებით (იმედია, ამჯერად „სანდი თაიმსი“ არ ცდება), მა-დონასა და მისი მეუღლის, კი-ნორეჟისორ გაი რიჩის საოჯახო ქონება 260 მლნ დოლარს შეად-გენს. ამ ქონებით წყვილი რეიტ-ინგის მე-9 ადგილზე აღმოჩნდა და ფულის კეთების ისეთ „მანქანებსაც“ კი გაუსწრო, როგორებიც არიან ელტონ ჯონი და მიკ ჯაგერი, რომლებიც 215 მლნ-ს ფლობენ. სიის სათავეში კი ექსბითლი პოლ მაკარტნია, რომელიც ორიოდე თვის წინ მსოფლიო შოუბიზნესის მოღვაწეთა შორის პირვე-ლი მილიარდერი გახდა: მისი კაპიტალი 1,02 მლრდ დოლარს შეადგენს. მეორე ადგილზეა (605 მლნ) ცნობილი როკ-ოპერების ავტორი ენდრიუ ლოიდ უებერი. მას მოჰყვებიან პროდიუსერები კემერონ მაკინტოში (575 მლნ), რობერტ სტიგვუდი (290 მლნ) და კომპანია CHRYSALIC MEDIA GROUP-ის ხელმძღვანელი კრის რაიტი.

ყვლაზე მალაანაგლატემადი თქმთქთელი

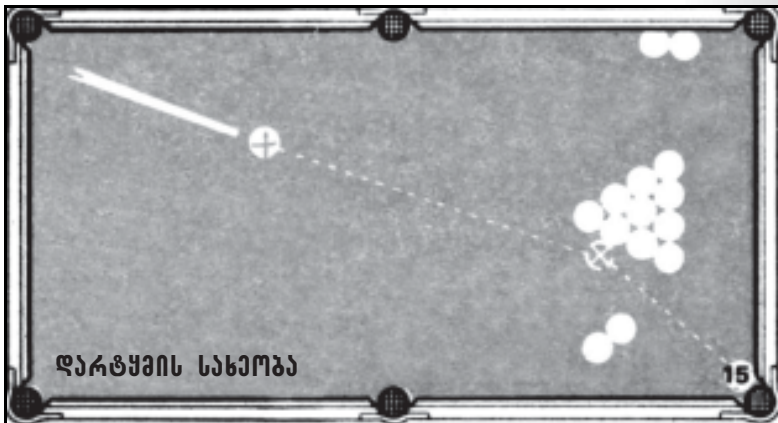
ასეთად დაასახელა თავის ახალ რე-იტინგში ჟურნალმა FRANCE FOOTBALL-მა ზინედინ ზიდანი. გამოცემის მონაცემ-ბის თანახმად, საფრანგეთის ნაკრებისა და იტალიური კლუბის „იუვენტუსის“ ნახ-ევარმცველის წლიური შემოსავალი 13 მლნ დოლარს შეადგენს. აქედან 5 მლნ საკუთრივ ხელფასია, 1 მლნ – გამარჯვე-ბებისა და გოლებისთვის მიღებული ბონ-უსები, 7 მლნ კი – რეკლამიდან და სხვა წყაროებიდან მიღებული შემოსავა-ლი.

აღსანიშნავია, რომ მსოფლიოს ყველაზე მაღალშემოსავლიან ფეხბურთელთა პირვე-ლი სამეული – იტალიური კლუბების წარმომადგენელია: მეორე ადგილზეა „რო-მას“ თავდამსხმელი არგენტინელი გაბ-

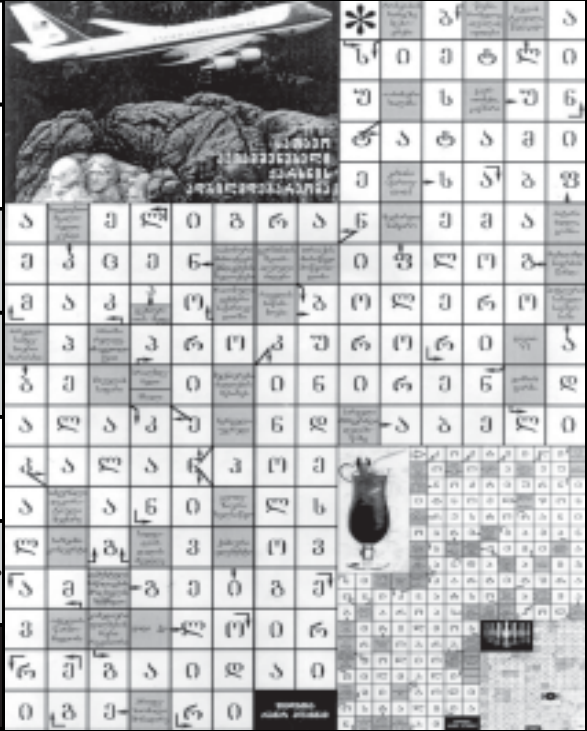
რიელ ბატისტუტა (10 მლნ), მესამეზე – „ინტერის“ ფორვარდი – ბრაზილიე-ლი რონალდო. ერთი წლის წინ მიღე-ბული მძიმე ტრავმის გამო მისი შემო-სავლები მკვეთრად შემცირდა და ახლა მას წელიწადში 8,5 მლნ-ს უხდებიან.

ბრაზილიელს სულ ცოტათი ჩამორ-ჩება ესპანეთის ჩემპიონატის უმდიდრე-სი მონაწილე რაული (8,3 მლნ), მას მოჰყვებიან: დელ პიერო („იუვენტუსი“), რივალდო („ბარსელონა“), კრისტიან ვიერი („ინტერი“), ხიდეტოში ნაკატა („რომა“), ლუიშ ფიგუ („რეალი“). ათეუ-ლის ბოლო ადგილზეა ინგლისური პრე-მიერ-ლიგის მონაწილე დევიდ ბექჰემი, რომლის წლიური შემოსავალი 4 მლნ დოლარს შეადგენს.

ქართული სამკურნა- ლო მალამო	შერლოკ ჰოლმსის მეთოდი	ბიბლიური 969 წლის პატრიარქი	მთროლის შემსრულებ. კ/ფ „აპარემი“
პრინც მაჩაბლის დეზოდორი			
	ქოჩრიანი თუთიფუმი		

↓	ძველი ინდური სასიფარ. ტრაქტატი	↓	აბრეშუქით გაწყობილი მაულის პიჯაკი	სიგრძის საზომი ერთეული	↓	ნამცხვარი	ხელოვნებ- ის ღარგი					
↖								ფასიანი ქალაქი			↖	
	შმენე- ლოპში: ძირფესვიანი გადაკეთება		მექანიზმის აგებულება		სილვესტერ სტალონეს მეტსა- ხელი		„რომას“ თავდამ- სხმელი		ღიაცი			
↖		↖									↖	
	გრძელი ფართო მოსასხამი							სითხის ან ჰაერის გასაწმენდი ხელსაწყო		ძალიან პატარა, ერთი...	მამაკაცის სასიძლე- რო ხმა	ერთ-ერთი რელიგიის ღამაარსე- ბელი
↖						ქართველი მსახიობი	არსენას ნათლიმაძე	პროკუ- რორის თანხმობა				
↓	კვამლი											
↖					მასწავლე- ბელი, მოდღვარი							
	„ხვეისბერი გოჩა“ (პერსო- ნაჟი)	ხილის გაზიანი სასმელი	ფარაონების ღვთაე- ბრივი მშობელი		ზომგადა- სული გულშე- მატკივარი							
↖		↖	↖					მინერ- ალური ლურჯი საღებავი				
↖	ამოცანის ნაირ- სახეობა							უნგრული ფულის ერთეული				
	პარტია ჩიგბურ- თში		გერმანელი ფილოსო- ფოსი	უხასიათო, გაუცი- ნარი								
								ანტილოპა				
↖				ებრაელთა მოდღვარი	საფრანგეთ- ის დღი რეჟოლუციის მოღვაწე							

19-ე გვერდზე გამოქვეყნებული ტესტის პასუხები: 1-ბ; 2-გ; 3-ბ.
 30-ე გვერდზე გამოქვეყნებული ტესტის პასუხები: 1-ბ; 2-ბ; 3-ბ; 4-ბ.

კვირის (28 მაისი-3 ივნისი) ასტროლოგიური პროგნოზი

პარნეზი - 22V-21VI

არაფრით გამორჩეული კვირა გელით. ორშაბათ-სამშაბათს კარიერაზე ფიქრის ბევრი საბაბი გექნებათ, ამავე დროს, საკუთარ ჯანმრთელობაზეც უნდა იზრუნოთ. სიფრთხილე გამოიჩინეთ სამსახურში, რადგან შეცდომის დაშვების შანსი გაქვთ. უქმეებში კი, მთომინება და შემუშვარებლობა გამოიჩინეთ უფროსი ასაკის ნათესავების მიმართ.

პირნეზი - 22VI-22VII

კვირის დასაწყისში შესაძლოა, მცირედი დამატებითი შემოსავალი გქონდეთ. გირჩევთ, გადაინახოთ ან რაღაც საქმეში ჩალოთ. თუ ამ კვირაში მივლინებაში წასვლა შემოგთავაზეს, უარს ნუ იტყვიან – საუცხოლო მოგზაურობა გექნებათ. უქმეებისთვის ზოგიერთი პირადული ხასიათის პრობლემას გადაწყვეტთ.

ლომი - 23VII-23VIII

ძალა და მთომინება მოიკრიბეთ: მთელი კვირა დინების საწინააღმდეგოდ მოგიწევთ მოძრაობა. უბრალოდ, იძულებული იქნებით, დაარღვიოთ ტრადიციები, ყური არ დაუგდოთ ავტორიტეტებს და სხვა ამგვარი. და თუმცა უმეტესწილად, მართალი იქნებით, გარშემომყოფნი ვერ გაგიგებენ.

ქალწული - 24VIII-23IX

თქვენი მოვალეობებისადმი, როგორც სამსახურში, ასევე ოჯახში, განსაკუთრებული გულისყური გამოიჩინეთ. თან, იმისთვისაც მზად იყავით, რომ ყოველგვარი თავდადება შეიძლება არ დაგიფასდეთ, უფრო მეტიც – სხვასაც შეიძლება მიეწეროს. გულს ნუ გაიტყვით – იმით მანიც დაიმშვიდეთ თავი, რომ შაბათს სიყვარულით დატკბებით.

სასწორი - 24IX-23X

თითქმის მთელი კვირა სერიოზულ გადაწყვეტილებებსა და სასიკეთო სიახლეებს გიქაღი. ნუ შეუშინდებით მასშტაბურ საქმეებსა და უჩვეულო წამოწყებებს. ყოველი მათგანი თქვენს სასიკეთოდ შემობრუნდება – მთავარია, გონივრულად იმოქმედოთ.

ღრიანკალი - 24X-22XI

კვირის დასაწყისში ბედის ერთმა შემობრუნებამაც შეიძლება დაგირღვიოთ გეგმები. ამას ნუ შეუშინდებით – არანაირი კატასტროფა ამაში არ არის. უბრალოდ, საჭიროა, მეტი ენერჯია მოახმაროთ ყველა საქმეს, რომელსაც ხელს მოჰკიდებთ. რაც შეეხება უქმეებს – წვეულებაზე შეიძლება თქვენი იდეალი შეგხვდეთ.

მშვილდოსანი - 23XI-21XII

კვირის პირველ ნახევარს, რომ იტყვიან, დაუბრკოლებლად გაიბრებთ: ყველა საქმე საუცხოოდ გამოვივათ. ამის შემდგომ შესაძლოა, უცაბედად გაჩერდეთ: რაღაც პრობლემა ჩიხში მოგაქცევთ, მაგრამ კედელს შუბლს ნუ მიახლით – უქმეებისთვის კვლავ დაგიბრუნდებათ ოპტიმიზმი. დაიოკეთ თქვენთვის ჩვეული ენერჯიულობა, ხანდახან თქვენც გჭირდებათ დასვენება!

თხის რქა - 22XII-20I

კარგი გუნება-განწყობა და ძალების მოზღვავება მომხიბლავსა და ენერჯიულს გაგზნდით. ოთხშაბათს შეიძლება მეგობართა წვეულებაზე გამოიჩინოთ თავი. აი, პარასკევს კი ღიდი ყურადღება გმართებთ: ზედმეტმა ემოციურობამ შეიძლება შეცდომა ჩაგადინინოთ.

მერწყული - 21I-19II

ეს კვირა უსიამოვნო ფინანსური სიურპრიზით შეიძლება დაგეწყით, მაგრამ სასოწარკვეთას ნუ მიეცემით: უკვე კვირის შუა პერიოდისთვის შეძლებთ სიტუაციის გამოსწორებას. საერთოდ, საქმე კარგად გაქვთ. ეს პერიოდი თქვენთვის ძალზედ კარგია ადამიანებთან ურთიერთობის თვალსაზრისით – როგორც სამსახურში, ისე ოჯახსა თუ მეგობრების წრეში.

თევზები - 20II-20III

თუ ესა თუ ის თქვენი პროექტი კვირის დასაწყისში თუნდაც მცირედ სარგებელს მოგიტანთ, ეცადეთ, სწორედ მასზე გააკეთოთ აქცენტი გეგმების შედგენისას. საერთოდ, სწორედ მომავალზე ფიქრში გმართებთ ამ კვირის გატარება.

მშვიდი - 21III-20IV

კვირის შუა პერიოდამდე ყველაფერი ძალზედ უპრობლემოდ წარიმართება, მეორე ნახევარში კი მკვეთრად მოიმატებს დაძაბულობა სამსახურში: შესაძლოა, დროში შეზღუდული აღმოჩნდეთ და უფროსობის ზეწოლის ობიექტადაც იქცეთ. ეცადეთ, არ გადადგათ ნაჩქარევი ნაბიჯი.

მშვიდი - 21IV-21V

კვირის დასაწყისში შეიძლება ინფორმაციის ნაკლებობა იგრძნოთ, შესაძლოა, განათლების დეფიციტის პრობლემაც წამოიჭრას, რომელიც მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებების მიღებაში შეგიშლით ხელს. სჯობს, სიმტკიცე და შეუპოვრობა გამოიჩინოთ, რათა თქვენსას მანიც მიადწიოთ. დანარჩენი ყველაფერი საუცხოოდ წარიმართება, ერთის გარდა: ამ კვირაში მოულოდნელი ხარჯის გაწვევის შანსი გაქვთ.

უპიქლიათ თუ არა თაჰის ფლობა?

თითოეული ადამიანი სხვებისგან განსხვავდება. ზოგს უშიშროების განსაცდელიც ვერაფერს აკლებს, ზოგს კი უშიშროების უსიამოვნებაც მინაშე „ბეჭებით აკრავს“. პიროვნების რომელ ტიპს მიეკუთვნებით? მოცემულ ტესტში პასუხებს შორის შეარჩიეთ თქვენთვის შესაფერისი ვარიანტი.

1. შეგიძლიათ თუ არა გულწრფელად ისაუბროთ საკუთარ პრობლემებსა და სირთულეებზე?

- ა) არა, ეს არ გიშველით;
- ბ) დიას, თუ კეთილისმსურველი მოსაუბრე გამოგიჩნდება;
- გ) იშვიათად: პრობლემებს ძალიან განიცდით.

2. რამდენად ღრმად განიცდით წყენასა და წარუმატებლობას?

- ა) საკუთარი წარუმატებლობა ყოველთვის ყველაზე მძიმე გადასატანია;
- ბ) მიზეზებსა და შედეგებსა და მოკიდებული;
- გ) ცდილობთ, ფილოსოფიურად მიუღებთ – ყველა უსიამოვნება ხომ ოდესღაც მთავრდება.

3. როგორ იქცევით, როცა რაიმე მოვლენა ძალიან გაგანაწყენებთ?

- ა) საკუთარ თავს სასიამოვნო სიურპრიზს მოუწყობთ;

ბ) საუკეთესო მეგობრებთან ერთად სავსე-შეშვალთ;

- გ) შინ ღარჩებით და დაბოღმებით.
4. ბუნდოვნების წუთებში, უმეტესად:
- ა) არ იხსენებთ წარსულ უსიამოვნებებს;
 - ბ) შიშობთ, რომ ეს წუთები წარმავალია;
 - გ) ცხოვრების ჩრდილოვანი მხარეებზე არ გავიწყლებათ.

5. როცა ახლობელი ადამიანი გაგანაწყენებთ:

- ა) საკუთარ თავში ჩაიკეტებით;
- ბ) მოითხოვთ ახსნა-განმარტებას;
- გ) ამის შესახებ ყველას უამბობთ, ვინც კი მოსმენას მოისურვებს.

6. რას ფიქრობთ ფსიქიატრების შესახებ?

- ა) მათ ხელში მოხვედრას არავის უსურვებთ;
- ბ) ბევრი ადამიანის შველა შეუძლიათ;

გ) ისინი ყოველს შემძენი არ არიან, ადამიანი საკუთარ თავს თვითონ უნდა დაეხმაროს.

7. სხვა ადამიანთა აზრები:

- ა) მუდამ თან გვლევთ;
- ბ) თქვენ მიმართ მუდამ უსამართლო გეგვენებათ;
- გ) ცხოვრებაში გეხმარებათ.

8. რაზე ფიქრობთ ოჯახური კამათის შემდეგ, როცა სიბრაზის შემოტევა გადავივლით?

- ა) მოუხედავად ყველაფრისა, ბევრი კარგი რამ გახსოვთ;
- ბ) გუნებაში გეგმავთ შურისძიებას;
- გ) ფიქრობთ, რომ ამჯერად ერთმანეთს ყველაფერი უთხარით.

	1	2	3	4	5	6	7	8
ა	3	4	0	1	3	4	5	1
ბ	1	0	2	3	0	2	2	2
გ	2	2	4	5	1	3	1	3

დააჯამეთ მიღებული ქულები

6-15 ქულა: საკუთარ უსიამოვნებებს ადვილად უმკლავდებით; შეგიძლიათ სწორად შეაფასოთ ისინი. ამასთან, საკუთარ თავზეც იშვიათად ბრახდებით. თქვენი სულიერი წონასწორობა პატივისცემის ღირსია.

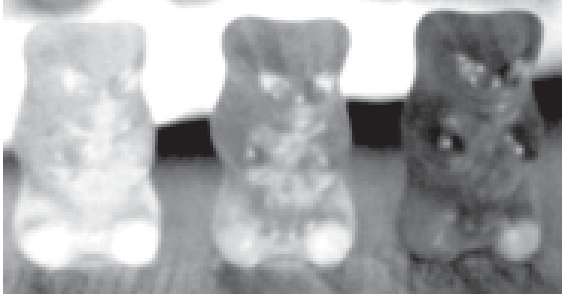
16-26 ქულა: დროდადრო გიყვართ საკუთარი თავის გაკილევა, მაგრამ, საბედნიეროდ, განმუხტვის მშვენიერ საშუალებას ფლობთ – თქვენს პრობლემებს ახლობლებს შესტირებთ და მაშინვე სიმსუბუქეს გრძნობთ. სასურველია, მეტად ფლობდეთ საკუ-

თარ თავს და სირთულეების გადალახვისას მხოლოდ ამ მეთოდს ნუ გამოიყენებთ.

27-31 ქულა: საკუთარ პრობლემებთან ბრძოლა არ გისწავლიათ, ამიტომაც განიცდით მძიმედ მცირე უსიამოვნებასაც კი, საკუთარ თავში იკეტებით და ბრაზობთ. აუცილებლად უნდა მოიკრიბოთ ნებისყოფა. ბევრი ისეთი კარგი თვისება გაქვთ, რომელიც შეგაძლებინებთ ცხოვრების მიერ მოწყობილი სიურპრიზების და განსაცდელის გადალახვას.

ახიძელი დათენიები

დათენია გამები, პოპულარული ზღაპრისა და კიდევ უფრო პოპულარული მულტი-პლიკაციური ფილმის პერსონაჟები არიან, რომლებსაც სხვადასხვა ფერის მარმელადისგან ამზადებენ და მრავალი წელია ამერიკელი და ევროპელი ბავშვების საყვარელ ნუგბარს წარმოადგენს. მაგრამ ეს სასუსნავი კიდევ დიდხანს იქნება მიუწვდომელი იმ ქვეყნების პატარებისთვის, სადაც საკვები პროდუქტები, რელიგიური შეხედულებებიდან გამომდინარე, მკაცრად რეგლამენტირებულია. მიზეზი მარტივია: მარმელადის შემადგენლობაში ღორის ძვლებისგან დამზადებული ჟელატინი შედის. იმ ქვეყნებში, სადაც ისლამი სახელმწიფო რელიგიად არის გამოცხადებული, საკვებად ღორის ხორცის გამოყენება დაუშვებელია, ამიტომაც აკრძალული პროდუქტების სიაში ეს „უცოდველი“ კანფეტიც ხვდება.

მხაჩაქეხა ჰუსენებს!

ანა ნიკოლ სმიტმა აქტიურად დაუჭირა მხარი ევროპის მოდელების სახლების ინიციატივას, რომლებიც მოითხოვენ – შეწყდეს ტანსრული ქალბატონების დისკრიმინაცია და ჩვენების დროს პოლიუმზე თითო პუტკუნა ქალბატონი გამოიყვანონ. ნიუ-იორკში, მაღალი მოდის კვირეულზე მან ამერიკელ მოდელებს მოუწოდა, ბოლოს და ბოლოს, სათანადო ყურადღება მიაქციონ მშვენიერი მანდილოსნების ამ ნაწილს.

ჰიტლერის მუცფიდმები ჰყვახებია

ჰიტლერსა და გებელს უოლტ დისნეის მულტიპლიკაციური ფილმები ძალიან მოსწონდათ – ასეთ დასკვნამდე მივიდნენ ფაშისტური არქივის შემსწავლელი გერმანელი ისტორიკოსები. მათ აღმოაჩინეს ასზე მეტი ანტისემიტური მულტფილმი, რომელშიც დისნეის ანიმაციური ტექნიკის კოპირება ხდებოდა. „ჰიტლერი ოცნებობდა, მიკი-მაუსი ებრაელების განადგურებაში დახმარებოდა, – აცხადებს ერთ-ერთი მკვლევარი ულრიხ სტოლი – მესამე რაიხის ზოგიერთ ქალაქში მუშაობდნენ სტუდიები, რომლებიც დისნეის გამოცდილების შესწავლითა და ფაშისტურ თარგზე მისი მორგებით იყვნენ დაკავებულნი.“

გახიომბა ძვიხად უჯდებათ

საფრანგეთი გიგანტური ხარ-ბაყაყების შემოსევის საფრთხის წინაშე აღმოჩნდა. ექსპერტების აზრით, მალე „მწვანე ველურები“ საბოლოოდ გაანადგურებენ ქვეყნის ჩრდილო-დასავლეთის ეკოლოგიას და მეზობელ რეგიონებშიც შეაღწევენ. სხვათა შორის, ქვეყანაში ხარ-ბაყაყას შეყვანა კარგა ხანია აკრძალულია. ახლანდელი ბაყაყები კი იმ მავნებლების შთამომავლები არიან, რომლებიც 80-იან წლებში ზოგიერთმა ფრანგმა გასართობად შემოიყვანა.

ფანტაზია • ფანტაზია • ფანტაზია • ფანტაზია

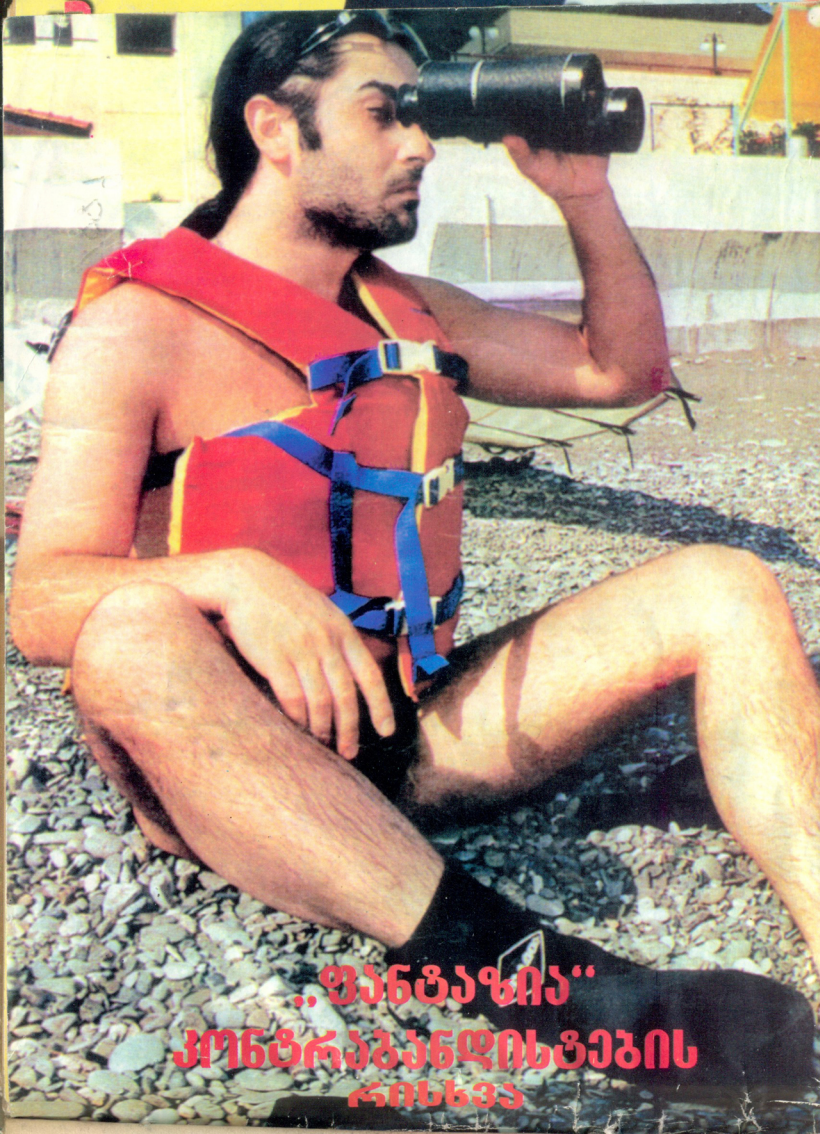
ჩვენი ჟურნალის წინა ნომერში შემოთავაზებული რუბრიკის – „ფანტაზიის“ პასუხად მკითხველთა მიერ გამოგზავნილი ქვითრების მიხედვით, გაიმარჯვა ბატონმა თემურ მღებრიშვილმა ვულოცავთ ბატონ თემურს და ვუსურვებთ წარმატებებს!

ქონობრივი რისკი

(მკითხველის გვარი, სახელი)

(ცნობილი პიროვნება)

ამ რუბრიკით თქვენი წარმოსახვის გაფარჯიშებას გთავაზობთ. გაითვალისწინეთ ჩვენი კომენტარი და ფოტოზე აღბეჭდილ სახეს ის ცნობილი პიროვნება მოარგეთ, რომელიც ყველაზე მეტად მოუხდება. ჟურნალის შემდეგ ნომერში ფოტო იმ პიროვნების სახით გამოქვეყნდება, რომელიც ყველაზე მეტ ხმას დააგროვებს. გთხოვთ, შეავსოთ ქვითარი და პასუხები გამოგიგზავნოთ, თბილისში განთავსებული „კვირის პალიგრის“ საფოსტო ყუთების საშუალებით. ქვითარი ჩააგდეთ სამშაბათის (29 მაისის) 13 საათამდე.

**„ფანტაზია“
კონტრბანდისტების
ჩინება**

**„ფანტაზიორებს
ეპითეტი“
„ჯალათობანა“ ჩემი პოპია**

კრემი სკინორენი სერკესავით პრიალა კანი

სამკურნალო
საშუალება
თქვენი
კანისთვის

